

Raport Përfundimtar
Vlerësimi Strategjik Mjedor
Plani i Përgjithshëm Vendor
Bashkia Kurbin

Konsulenti: UTS-01

Grupi i punës

Dr. Alfred Lako

Prof. Asoc. Oltion Marko

Dr. Markel Baballëku

Inxh. Anisa Llango

Inxh. Patris Martopullo

Handwritten text, possibly a signature or name, located in the lower right quadrant of the page.

Small handwritten text or initials located in the lower left quadrant of the page.

Tabela e Përmbajtjes

SEKSIONI 1: PËRMBLEDHJE JO-TEKNIKE	1
1.1 Hyrje.....	1
1.2 Kuadri i Vlerësimit.....	6
1.3 Objektivat e VSM.....	6
1.4 Vlerësimi i Ndikimeve Mjedisore	9
1.5 Procesi i Konsultimeve	11
1.6 Konkluzione dhe Rekomandime.....	12
SEKSIONI 2: HYRJE	14
2.1 Çfarë është VSM	14
2.2 Kuadri Ligjor i VSM	14
2.3 Fazat kyç të procesit të VSM-së	15
SEKSIONI 3: PËRSHKRIM I PËRGJITHSHEM I PLANIT	17
3.1 OBJEKTIVAT, POLITIKAT DHE ANALIZA E SISTEMIT	17
3.1.1 Analiza SWOT sipas sistemeve.....	17
3.1.2 Strategjia për 5 sistemet	24
3.1 Ndërhyrjet në Infrastrukturën publike dhe rrjeti rrugorë i propozuar	31
3.1.1 Korridoret portokalli.....	32
3.1.2 Rruga bregdetare peizazhistike	33
3.1.3 Rrugët industriale.....	34
3.1.4 Korridoret e gjelbër	35
3.2 KUADRI LIGJOR DHE RREGULLATOR.....	36
3.3 LIDHJA ME POLITIKA DHE DOKUMENTE TË TJERË.....	37
3.4 ANALIZA, NISMA, PROGRAME ZBATIMI ETJ.	40
3.4.1 PPV Mamurras (Vendim KKT Nr.24, dt 10.05.2013)	41
3.4.2 Plani Rregullues Laç (i pamiratuar)	42
3.4.3 PNPV Milot dhe Fushë Kuqe (i pamiratuar).....	44
3.4.4 Plani i Përgjithshëm Kombëtar	44
3.4.5 Plani i Integruar Ndër-sektorial për Bregdetin.....	45
SEKSIONI 4: PËRSHKRIMI I GJENDJES AKTUALE	46
4.1 Analiza mjedisore.....	46
4.1.1 Burimet natyrore	46
4.1.2 Lumi Mat	51
4.1.3 Zonat e mbrojtura natyrore	53
4.1.4 Monumentet e natyrës	55
4.1.5 Problemet mjedisore	60
4.1.6 Klima	62
4.1.7 Përmbytjet. Impakti i tyre	67
4.1.8 Hidrografia	69
4.1.9 Zonimi makrosizmik dhe mikrokozmetik	72
4.1.10 Boniteti i tokës.....	82
4.1.11 Monumentet Kulturore	83
4.2 Analiza metabolike.....	85
4.2.1 Hyrje	85

4.2.2	Energjia dhe uji në rajon	86
4.2.3	Energjia	86
4.2.4	Uji.....	90
4.2.5	Analiza e bashkisë Kurbin	91
4.2.6	Fluksi i energjisë	92
4.2.7	Fluksi i ujit	95
4.2.8	Fluksi i ushqimit	97
4.2.9	Fluksi i mbetjeve	98
4.2.10	Tunizmi	99
4.2.11	Përfundime	100
SEKSIONI 5: TENDENCAT E MUNDSHME NË TË ARDHMEN, PA PLANIN (ALTERNATIVA "0").		101
5.1	Toka.....	101
5.2	Ajri.....	102
5.3	Faktorët Klimatike	102
5.3.1	Përshtatja ndaj ndryshimeve klimatike	102
5.3.2	Masat zbulëse ndaj ndryshimeve klimatike.....	103
5.4	Uji.....	103
5.5	Biodiversiteti	103
5.6	Mbetjet	104
5.7	Zhurma	104
5.8	Popullsia dhe asetet materiale.....	105
5.9	Trashëgimia Kulturore.....	105
5.10	Peizazhi	105
SEKSIONI 6: BAZA PËR PËRGATITJEN E VLERËSIMIT MJEDISOR.....		106
6.1	Përcaktimi i Objektivave Mjedisore.....	106
6.1.1	Detyrimet e specifikuar në konventat e ratifikuara dhe në direktivat respektive të BE-së, si dhe në dokumentet strategjike të Shqipërisë	108
6.1.2	Identifikimi i ndikimeve mjedisore.....	123
6.2	Metodika e Vlerësimit të ndikimit në mjedis	124
SEKSIONI 7: VLERËSIMI I PËRPUTHSHMERISE SE OBJEKTIVAVE.....		137
SEKSIONI 8: VLERËSIMI I PROJEKTEVE SPECIFIKE		141
SEKSIONI 9 VLERËSIMI I NDIKIMEVE MJEDISORE.....		145
9.1	Vlerësimi i pasojave nga zbatimi i Planit dhe ndikimet e pasojave të zbatimit të Planit për realizimin e objektivave mjedisore të Planit	145
9.1.1	Toka.....	145
9.1.2	Ajri.....	147
9.1.3	Faktorët klimatike	149
9.1.4	Uji.....	150
9.1.5	Natyra	151
9.1.6	Mbetjet	153
9.1.7	Ndotja prej zhurmës.....	155
9.1.8	Popullatat dhe asetet materiale	156
9.1.9	Trashëgimia kulturore	157
9.1.10	Peizazhi	158
9.1.11	Konkluzion mbi Vlerësimin	158
9.2	Impaktet Kumulative.....	161
SEKSIONI 10. UDHEZIME DHE MASA ZBUTËSE		163

10.1	Toka.....	163
10.2	Ajri.....	165
10.3	Faktorët klimatike	166
10.3.1	Masat zbutëse ndaj ndryshimeve klimaterike.....	166
10.3.2	Përshtatja ndaj ndryshimeve klimatike	166
10.4	Uji	168
10.5	Mjedisi Natyror	169
10.6	Mbetjet	171
10.7	Zhurmat.....	172
10.8	Popullsia dhe asetet materiale.....	174
10.9	Trashëgimia kulturore	174
10.10	Peizazhi	175
10.10.1	Strategjia e Peizazhit	175
10.10.2	Masat e përgjithshme zbutëse ndaj peizazhit	175
10.10.3	Faza e ndërtimit	176
SEKSIONI 11: MONITORIMI I NDIKIMEVE NË MJEDIS		178
SEKSIONI 12: PROCESI I KONSULTIMEVE		182

Lista e figurave

Figura 3.1 Strategjitë -Sistemi Natyror (N) (Burimi: PPV Bashkia Kurbin)	25
Figura 3.2 Strategjitë -Sistemi Ujor (U) (Burimi: PPV Bashkia Kurbin)	26
Figura 3.3 Strategjitë –Sistemi Bujqësor (B) (Burimi: PPV Bashkia Kurbin)	27
Figura 3.4 Strategjitë -Sistemi Urban (UB) (Burimi: PPV Bashkia Kurbin)	29
Figura 3.5 Strategjitë -Sistemi Infrastrukturore (IN) (Burimi: PPV Bashkia Kurbin)	30
Figura 3.6 Harta e sistemit rrugor të propozuar	32
Figura 3.7 Prerje Korridori portokalli (KP1-1)	32
Figura 3.8 Korridori portokalli (KP1-2)	33
Figura 3.9 Korridori portokalli (KP2-1)	33
Figura 3.10 Korridori portokalli (KP2-3)	33
Figura 3.11 Rrugët bregdetare peizazhiste jashtë qendrave të banuara (RBP1)	34
Figura 3.12 Rrugët bregdetare peizazhiste në qendrat e banuara (RBP1)	34
Figura 3.13 Rrugë industriale	35
Figura 3.14 Korridori i gjelbër (KGJ1)	35
Figura 3.15 Korridori i gjelbër (KGJ1-2)	35
Figura 3.16 Korridori i gjelbër (KGJ2-1)	36
Figura 3.17 Korridori i gjelbër (KGJ2-2)	36
Figura 3.18 Korridori i gjelbër (KGJ2-3)	36
Figura 3.19 PPV Mamurras – Harta e nënjesive strukturore	41
Figura 3.20 PPV Mamurras – Përdorimi i propozuar i tokës –Qyteti Mamurras	42
Figura 3.21 Plani regullues – Laç – Gjendja ekzistuese	43
Figura 3.22 Plani regullues – Laç – Propozimi	44
Figura 3.23 PPK – Korridoret kresore strategjike	44
Figura 3.24 PPK – Itineraret dhe korridoret strategjike	45
Figura 4.1 Lugina e Matit	52
Figura 4.2 Laguna e Patokut	53
Figura 4.3 Kepi i Rodonit – Ishmi – Laguna e Shëllinzës– Hidrovori i Adriatikut	54
Figura 4.4 Harta e zonave të mbrojtura ekzistuese dhe të propozuara	55
Figura 4.5 Gryka e Shkopetit	56
Figura 4.6 Frashëri i Skurajt	56
Figura 4.7 Plepi i Bardhë	57
Figura 4.8 Shpella e Shënavlashit	57
Figura 4.9 Gështenja e vjetër	58
Figura 4.10 Rrapi i Daulës	58
Figura 4.11 Bregu i ri	59
Figura 4.12 Selvitë e Shënmërisë	60
Figura 4.13 Uzina e Superfosfatit Laç	61
Figura 4.14 Harta e zonave klimatike	62
Figura 4.15 Diellzimi mujor në orë	63
Figura 4.16 Temperaturat mesatare mujore. Stacioni Laç	64
Figura 4.17 Harta e tempetarurave mesatare vjetore	64
Figura 4.18 Harta e reshjeve vjetore	65
Figura 4.19 Reshjet mesatare mujore. Stacioni Laç	66

Figura 4.20 Lagështia relative mesatare mujore. Stacioni i Laçit	66
Figura 4.21 Harta e trëndafilave të erës	67
Figura 4.22 Hartë Hidrografike e Shqipërisë.....	70
Figura 4.23 Profili gjatësor i akuiferit Patok Laç	71
Figura 4.24 Harta e epiqëndrave të tërmeteve sipas energjisë (nga Aliaj, 1979).....	74
Figura 4.25 Harta e izoseisteve të tërmetit të 1 Qershorit 1905	75
Figura 4.26 Harta e izosejsteve të tërmetit të 17 dhjetorit 1926	76
Figura 4.27 Harta e izoseisteve të tërmetit të 30 Nëntorit 1967.....	77
Figura 4.28 Harta e izoseisteve të tërmetit të 15 Prillit 1979	78
Figura 4.29 Harta sizmotektonike e Shqipërisë ne shkalle 1/500.000 (nga Aliaj etj., 2000).	80
Figura 4.30 Harta e Akseleracionit Maksimal të Shqipërisë.	81
Figura 4.31 Kalaja e Sebastës	83
Figura 4.32 Ura e Zogut.....	84
Figura 4.33 Kisha e Shën Mërisë	84
Figura 4.34 Harta e flukseve në territorin e Bashkisë Kurbin	86
Figura 4.35 Energjia e erës në Shqipëri.....	88
Figura 4.36 Energjia diellore në Shqipëri	90
Figura 4.37 Hidrocentralet në territorin e Shqipërisë.....	94
Figura 4.38 Fluksi i energjisë	94
Figura 4.39 Potenciali energjetik	95
Figura 4.40 Fluksi i Ujit.....	96
Figura 4.41 Konsumi i ujit.....	96
Figura 4.42 Fluksi i Ushqimit	98
Figura 4.43 Harta e Potencialëve Turistike	99
Figura 9.1-Harta e integruar e vizionit të territorit të bashkisë. Burimi: PPV Bashkia Kurbin.	161

Lista e Tabelave

Tabela 1.1 Lista e projekteve bazë.....	5
Tabela 1.2 Lista e projekteve të zhvillimit.....	5
Tabela 2.1 Fazat kyç të procesit të VSM-së	15
Tabela 3.1 Kuadri Ligjor.....	37
Tabela 3.2 Përmbledhje e dokumentacionit të konsultuar	38
Tabela 4.1 Numri i shpendëve në Lagunën e Patokut	47
Tabela 4.2 Sipërfaqet e specieve pyjore	49
Tabela 4.3 Përbërja granulometrike e aluvionëve në Skuraj-Tale	53
Tabela 4.4 Diellëzimi mujor në orë	63
Tabela 4.5 : Temperaturat mesatare mujore. Stacioni i Laçit.....	63
Tabela 4.6 Shpërndarja brenda vjetore e reshjeve (mm). Stacioni i Laçit	65
Tabela 4.7 Lagështia relative (në %). Stacioni i Laçit	66
Tabela 4.8 Rastisja e erës sipas drejtimeve	67
Tabela 4.9 Vlerat e rrezikut sizmik (PGA e SA (g)) për Bashkinë Kurbin	82
Tabela 4.10 Lloji i tokës dhe boniteti	82
Tabela 4.11 Struktura e mbjelljeve	82
Tabela 4.12Fuqia dhe kapaciteti i hidrocentraleve në vend.....	87
Tabela 4.13 Parqet elicensuara për ndërtimin, instalimin dhe prodhimin e energjisë elektrike	88
Tabela 4.14 Burimet gjeotermale në Shqipëri	89
Tabela 4.15 Popullsia banuese në Shqipëri (INSTAT, 2011).....	92
Tabela 4.16 Njësitë ekonomike familjare sipas energjisë së përdorur (INSTAT, 2011)	93
Tabela 4.17 Bilanci i energjisë elektrike, 2011 (INSTAT, 2011).....	93
Tabela 4.18 Fermat në Bashkinë Kurbin (QTTB dhe MBZHRAU, 2014)	97
Tabela 4.19Prodhimi bujqësor dhe blegtoral në Bashkinë Kurbin (INSTAT, 2012).....	97
Tabela 6.1- Lidhja mes sektorëve të mjedisit dhe objektivave mjedisore si dhe dokumentet përkatës të planeve, programeve apo politikave mjedisore	108
Tabela 6.2 Identifikimi i ndikimeve potenciale mjedisore	123
Tabela 7.1 Grafiku i Vlerësimit të nivelit të përputhshmërisë mes objektivave	137
Tabela 7.2 Vlerësimi i përputhshmërisë së politikave të Planit me Objektivat Mjedisore.....	138
Tabela 8.1 Projekte Strategjike që pritet të shkaktojnë Ndikime në Mjedis	142
Tabela 8.2 Krahasimi i projekteve specifike në kuadrin e përputhshmërisë së tyre me objektivat mjedisore; përqindjet e ndikimeve të vlerësuara	144
Tabela 9.1Prezantimi i përputhshmërisë së objektivave mjedisore me projektet strategjike të PPV Bashkia Kurbin.....	159
Tabela 11.1 Monitorimi i ndikimeve në mjedis prej zbatimit të planit.....	180

SHKURTIME

AKM	Agjencia Kombetare e Mjedisit
AKPT	Agjencia Kombetare e Planifikimit të Territorit
ARM	Agjencia Rajonale e Mjedisit
BB	Banka Boterore
BE	Bashkimi Evropian
BER	Burimet e Energjise se Rinovueshme
BMA	Bimet medicinale dhe aromatike
BTEX	Benzen, Toluen, Etilbenzen dhe Ksilol
CFC	Klorfluorkarbonet
ERE	Enti Rregullator i Energjise
GHG	Shkarkimet e gazeve sere
HCFC	Hidrogjen flourklorkarbonet
IAP	Gazesjellesi Joniano-Adriatik
IEA	Zona me Rendesi Ekologjike
INSTAT	Instituti i Statistikave
IOM	Organizata Nderkombetare per Migrimin
IPA	Instrumenti per Asistencen e Para-Anetaresimit
ITUN	Impiant i Trajtimit të Ujerave të Ndotur
IUCN	Unioni Nderkombetar per Ruajtjen e Natyres
KE	Komisioni Evropian
KEE	Keshilli Ekonomik Evropian
KEE	Keshilli Ekonomik Evropian
KfW	Banka Gjermane per Zhvillim
KKT	Keshilli Kombetar i Territorit
KM	Keshilli i Ministrave
Konsulenti	Studio UTS-01
CITES Faunes Kontekst Nderkufitar se bashku me Amendimet dhe Protokollet	Konventa mbi Tregtine Nderkombetare të Specieve të Rrezikuara të Flores dhe se Eger Konventa Espoo Konventa per Vleresimin e Ndikimit ne Mjedis ne
KTZH	Komiteti Teknik i Zhurmave
LAeq	Niveli i zhurmave urbane
MB	Mbreteria e Bashkuar
METE	Ministria e Ekonomise, Tregtise dhe Energjetikes
MM	Ministria e Mjedisit

MRR	Mbetje të rrezikshme
MZHU	Ministria e Zhvillimit Urban
NATURA 2000	Rrjeti i zonave të mbrojtura të natyres ne territorin e Bashkimit Evropian
NBSAP	Strategjia Kombetare e Biodiversitetit dhe Plani i Veprimit
NJQV	Njesi e Qeverisjes Vendore
NMVOC	Perberes organike të paqendrueshem pa-metan
NOPIU	Njesia Kombetare e Implementimit të Projekteve të Ozonit
OBSH	Organizata Boterore e Shendetesise
OM	Objektiv Mjedisor
OSHEE	Operatori i Shperndarjes se Energjise Elektrike
PBB	Prodhimi i Brendshem Bruto
PCB/PCT	Bifenile të poliklorinuara / Trifenile të poliklorinuara
PINS B	Plani i Integruar Ndersektorial per Bregdetin
PKIE	Plani Kombetar per Integrimin Evropian
PKPZM	Programi Kombetar i Punes per Zonat e Mbrojtura
Plani	Plani të Pergjithshem Vendor
PPK	Plani i Pergjithshem Kombetar
PT	Planifikim I Territorit
SBERAJ	Strategjia e Bashkimit Evropian per Rajonin Adriatiko - Jonian
SEE	Strategjia e Evropes Jug-Lindore
SEIZP	Sistemi Europian i Informacionit per Zjarret ne Pyjet
SHBA	Shtetet e Bashkuara të Amerikes
SKMIU	Strategjia Kombetare per Menaxhimin e Integruar të Ujerave
SKMM	Strategjia Kombetare per Menaxhimin e Mbetjeve
SKZHI	Strategjia Kombetare per Zhvillim dhe Integrim 2014-2020
SPI	Sistemi i Planifikimit të Integruar
TAP	Tubacioni Trans-Adriatik
TMD	Teknikat me të mira të disponueshme
UBT	Universiteti Bujqesor i Tiranës
UET	Universiteti Evropian i Tiranës
UNDP	Programi i Kombeve të Bashkuara per Zhvillim
UNECE	United Nations Economic Commission for Europe
UNEP	Programi i Kombeve të Bashkuara per Mjedisin
UNESCO	Organizata per Edukim, Shkence dhe Kulture e Kombeve të Bashkuara
UNFCCC	Konventa Kuader e Kombeve të Bashkuara per Ndryshimet Klimatike

UNIDO	Organizata e Kombeve të Bashkuara per Zhvillim Industrial
VKM	Vendim i Keshillit të Ministrave
VNM	Vleresim i Ndikimit ne Mjedis
VOC	Perberes organike të paqendrueshem
VSM	Vleresimi Strategjik Mjedisor
WBR	Unaza e Ballkanit Perendimor

SEKSIONI 1: PËRMBLEDHJE JO-TEKNIKE

1.1 Hyrje

Ky raport paraqet gjetjet e Vlerësimi Strategjik Mjedisor (VSM) në kuadër të hartimit të Planit të Përgjithshëm Vendor, të territorit administrativ të Bashkisë Kurbin. Ky dokument është hartuar paralelisht me procesin e hartimit të Planit të Përgjithshëm Vendor, proces i cili ka filluar në janar 2016. Në këtë raport janë marrë parasysh të gjitha ndikimet që mund të kenë në mjedis propozimet e bëra nga Plani i Përgjithshëm Vendor (PPV) për të gjithë territorin që administron kjo bashkia.

Gjatë këtij procesi janë kryer konsultime me specialistë të institucioneve përkatëse dhe me grupet e interesit, siç është parashikuar nga legjislacioni në fuqi. Ligji nr. 91/2013, datë 28.02.2013 "Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor", përcakton që në bazë të një Raporti Paraparak lidhur me impaktet mjedisore të rëndësishëm nga zbatimi i Planit, Autoriteti propozues kryen konsultime, që në momentet e para të elaborimit të Planit, me subjektin që është ngarkuar për përpunimin e tij dhe subjektet e tjera kompetente në fushën e mjedisit, me qëllim përcaktimin e rëndësisë dhe nivelit të detajimit të informacioneve që do të përfshihen në Raportin Mjedisor.

Raporti paraparak është hartuar me synimin për të favorizuar integrimin midis instrumenteve të ndryshëm të programimit, planifikimit dhe vlerësimit që kanë të bëjnë me territorin në studim, duke mbajtur parasysh në të njëjtën kohë, të kalimeve të shkallës të nevojshëm të cilët mund të përdoren për përjasje më të thelluara.

Plani përcakton 5 sisteme territoriale dhe një listë objektivash strategjike për secilin sistem si më poshtë:

- **Sistemi Urban – RRITJE INTELIGJENTE**

SUB.1 Promovimi i rikuperimit dhe rigjallërimit për qëllime banimi dhe turistike të qendrave historike rurale të zonave të brendshme (hotel i shpërndarë – sipërmarrje hotelerie e përbëre nga ndërtesa të ndryshme të shpërndara në një qendër të banuar por të menaxhuara në mënyrë të përbashkët)

SUB.2 Fuqizimi i aktiviteteve në ambient të hapur dhe të shërbimeve plotësuese të turizmit kulturor, mjedisor, sportiv (aktiv), termal, në zonat bregdetare, duke respektuar ekuilibrat ekologjike dhe mjedisor, në Milot, në zonat me interes mjedisor dhe peizazhistik, në vendbanimet malore të zonave të brendshme.

SUB.3 Përshtatja sipas standardeve të nivelit kombëtar dhe ndërkombëtar e pajisjeve urbanistike primare (ujë, kanalizime, energji elektrike etj.) në zonat urbane

SUB.4 Përshtatja sipas standardeve të nivelit kombëtar dhe ndërkombëtar e pajisjeve urbanistike dytësore (kopshte, shkolla, gjelbërim, parkime etj.)

SUB.5 Zhvillimi i qendërzimeve të reja urbane në qendrat kryesore dhe dytësore të bashkisë, në veçanti në Fushë-Kuqe, Laç, Mamurras, Milot (shkolla të mesme, biblioteka dhe mediateka urbane).

SUB.6 Zhvillimi i sistemeve të lëvizshmërisë urbane alternative (pistat e biçikletave, rrjetet pedonale) të integruara me sistemit e transportit publik automobilistik dhe hekurudhor

SUB.7 Racionalizimi dhe fuqizimi i rrjetit automobilistik, të integruar me sistemin e parkimeve urbane dhe territoriale

SUB. 8 Rimëkëmbja dhe ripërdorimi si një korridor lëvizjeje i shpejtë dhe në masë i linjës ekzistuese hekurudhore, në përputhje me rimëkëmbjen e saj si një infrastrukturë me interes të konsiderueshëm kombëtar të parashikuar në Planet Kombëtare

SUB.9 Favorizimi i aksesit, përdorimi dhe ndarja e të mirave të përbashkëta urbane (Urban Commons) të gjithë qytetareve, me kujdes të veçantë për personat me aftësi të kufizuara

SUB.10 Kthimi i qyteteve dhe të mirave të përbashkëta urbane në vende dhe objekte të aksesueshme dhe të sigurta për fëmijët (Qyteti mik i fëmijëve)

SUB.11 Krijimi i parqeve të reja arkeologjike dhe kulturore në mbrojtje dhe promovim të vlerave të trashëgimisë kulturore, arkeologjike dhe etnografike, veçanërisht në zonën e Shën Ndout.

SUB.12 Hartimi në një kohe të shkurtër i Planit të Emergjencave Civile në përputhje me standardet bashkëkohore ndërkombëtare

SUB.13 Promovimi i programeve dhe projekteve për rinovimin urban të zonave dhe pjesëve të vendbanimeve që gjenden në kushte degradimi fizik, social dhe mjedisor për përmirësimin e efikasitetit energjetik dhe uljen e riskut sizmik të ndërtesave ekzistuese.

- **Sistemi Ujor – UJI ËSHTË JETA**

SU.1 Mbrojtja aktive e burimeve dhe resurseve ujore natyrore

SU.2 Shtimi i impianteve hidroelektrike (hidrocentrale) për shfrytëzimin e burimeve të shumta ujore të territorit të cilat paraqesin një resurs energjetik ekologjik dhe të rinovueshme.

SU.3 Fuqizimi i sistemeve të menaxhimit dhe të shpërndarjes së ujërave publike, si të mira të përbashkëta

SU.4 Rigjenerimi i trupave ujorë kryesorë në të mirë të ekosistemeve lokale dhe të një zhvillimi të mundshëm të turizmit sportiv.

SU.5 Krijimi i një Autoriteti të Menaxhimit Publik të resurseve ujore, në njohjen e fushave territoriale homogjene të referimit, si një mjet i kontrollit dhe menaxhimit të cilësisë

SU.6 Krijimi i kadastrës së puseve ujore, publike dhe private, për një kontroll më të mirë të aktivitetit të tyre.

SU.7. Ulja dhe, me kohën, eliminimi total i aktiviteteve të nxjerrjes së inerteve përgjatë lumenjve.

- **Sistemi Bujqësor – EFICIENCA për një sektor bujqësor Konkurrues**

SB.1 Promovimi dhe zhvillimi i sistemeve të modernizimit dhe inovacionit për kompanitë lokale të sektorit dhe për integrimin midis firmave agro-ushqimore

SB.2 Promovimi dhe zhvillimi i prodhimit cilësor në sektorët bujqësorë

SB.3 Përmirësimi i kapacitetit sipërmarrës dhe profesional të përgjegjësve të sektorit bujqësor

SB.4 Promovimi i metodave të kultivimit të tipit biologjik dhe të permakulturës (metoda e mbrojtjes dhe menaxhimit të territoreve që janë ndryshuar nga dora e njeriut me qëllim adaptimi)

SB.5 Rikthimi në përdorim bujqësor i zonave të degraduara dhe të braktisura

SB.6 Rinisja dhe mbështetja e aktiviteteve bujqësore dhe të kullotave në zonat rrëzë malit, në luginat dhe në territoret e brendshme malore, edhe në fushën e bimëve aromatike dhe mjekësore, e kulturës së peshkut në zonat kënetore dhe bregdetare

SB.7 Rinisja dhe mbështetja e aktiviteteve zooteknike në zonat fushore dhe të kullotave në territoret kodrinore dhe malore

SB.8 Riorganizimi dhe dhënia zhvillim strukturave mbështetëse të aktiviteteve bujqësore, si konsorciume bujqësore në shërbim të firmave bujqësore të vogla dhe të mesme

SB.9 Zhvillimi i ndërtimit të strukturave logjistike për mbledhjen, magazinimin, ngrirjen dhe shpërndarjen e produkteve agro-ushqimore lokale, në bazë konsorciumesh dhe/ose kooperative

SB.10 . Krijimi i qendrave kërkimore në fushën agro-ushqimore dhe të edukimit në ushqim e mirëngrënie, madje edhe në sferën arsimore-edukative

SB.11. Promovimi i formimit dhe shpërndarjes territoriale të strukturave pritëse (Agroturizmi, Bed&Breakfast ekologjikë, Fermat didaktike, Eko-Fshatrat) dhe të restoranteve të kualitetit, të lidhura me vlerësimin e prodhimeve dhe të traditave agro-ushqimore lokale, të kultivimit të peshkut dhe peshkimit

SU.12 Rikuperimi dhe fuqizimi i hidrovoreve në shërbim të rrjetit kullues të ultësirës bujqësore.

SU.13 Rikuperimi dhe fuqizimi i rrjetit të kanaleve vaditëse dhe kulluese të ultësirës bujqësore

- **Sistemi Natyror – PROMOVIM dhe AKSES**

SN.1. Mbrojtja dhe zgjerimi i biodiversitetit të territorit

SN.2. Reduktimi dhe zbutja e impaktit të vendbanimeve urbane ekzistuese në brendësi të zonave të mbrojtura natyrore

SN.3. Zvogëlimi progresiv dhe shuarja në harkun e 15 viteve e niveleve aktuale të ndotjes së lumenjve dhe bregdetit

SN.4. Fuqizimi dhe përmirësimi i sistemeve aktuale të funksionimit dhe menaxhimit të ciklit të mbetjeve solide urbane

SN.5. Zvogëlimi dhe zbutja e impaktit të ndërtimeve industriale dhe guroreve ekzistuese në brendësi dhe në afërsi të zonave urbane, duke pasur në kujdes të veçantë zonën e braktisur të Ish-Superfosfatit në Laç.

SN.6. Shtimi i sipërfaqeve pyjore në zonat kodrinore, malore dhe bregdetare

SN.7. Promovimi i turizmit natyror dhe eskursionistik në zonat bregdetare dhe malore dhe të liqeneve natyrore ose artificiale.

SN.8. Ndërtimi dhe menaxhimi i rrjetit ekologjik territorial, si lidhje strukturale mes zonave me vlera dhe pasuri më të madhe biodiversiteti

SN.9. Promovimi dhe hartimi i mjeteve të planifikimit dhe menaxhimit të zonave me interes mjedisor (Planet e menaxhimit të Vendeve me interes komunitar/Emerald Network; Planet e gjendjes natyrore të zonave të mbrojtura)

SN.10. Garantimi i mbrojtjes dhe promovimit të vlerave të monumenteve të shumte natyror që gjenden në territor.

• ***Sistemi i Infrastrukturës - SHQIPËRIA QENDER NDERLIDHËSE (HUB) INFRASTRUKTURORE DHE ENERGJITIKE për BALLKANIN***

SIN.1 Garantimi i efikasitetit të plotë dhe funksionimit të rrjetit infrastrukturor me karakter kombëtar (korridori kombëtar), nëpërmjet ndarjes së trafikut lokal, realizimi i kryqëzimeve në nivelin e tokës dhe mbikalimeve të rrjetit lokal, transformimi progresiv në korridor të tipit autostradë

SIN.2 Rimëkëmbja dhe zhvillimi i rrjetit hekurudhor kombëtar, edhe për përdorim metropolitan dhe lokal

SIN.3 Rimëkëmbja dhe zhvillimi i stacioneve hekurudhore, si pika aksesi dhe shërbimi të qendrave urbane kryesore dhe si pika bashkimi me rrjetin e korridoreve të gjelbërt të lidhjes midis zonave bregdetare dhe zonave malore

SIN.4 Zhvillimi dhe konsolidimi i rrjetit të parkimeve në nivel territorial, urban dhe lokal

SIN.5 Zhvillimi i një rrjeti rrugësh me lëvizshmëri të ngadaltë, të lidhur me zbulimin e vendeve dhe peizazheve me interes natyror, kulturor dhe arkeologjik, etno-antropologjik, agro-ushqimor cilësor (rrugët e vajit, të verës, të produkteve lokale)

SIN.6 Fuqizimi dhe zhvillimi i rrjeteve të telekomunikacionit dhe të aseteve të paprekshme, qoftë në nivel territorial (rrjetet satelitore) dhe në nivel urban (rrjetet Wireless, kablore në qendrat kryesore)

SIN.7 Fuqizimi dhe zhvillimi i rrjeteve të transportit energjetik, duke pasur kujdes në impaktet e prodhuara (ndotja elektromagnetike) dhe duke pasur parasysh zhvillimin e burimeve të energjisë së rinovueshme

SIN.8 Zhvillimi i sistemeve të prodhimit të energjisë nga burimet e rinovueshme në fushën urbane dhe në mbështetje të impianteve industriale ekzistuese dhe të aktiviteteve kryesore ekonomike (hidrocentralet, energjia e erës, panelet fotovoltaike dhe diellore, gjeotermia etj.)

SIN.9 Kontrolli dhe nxitja e kursimit të energjisë dhe të riciklimit/ripërdorimit të mbetjeve të ngurta urbane

Tabela 1.1 Lista e projekteve bazë

01	Përmirësimi i rrjeteve teknike
02	Mbrojtje e akuiferëve
03	Pastrimi i lumenjve – mirëmbajtja e sistemit ujor sipërfaqësor
04	Mbrojtje ndaj përmbytjeve
05	Menaxhimi i mbetjeve urbane
06	Përmirësimi i rrugës së vjetër kombëtare
07	Përmirësimi i hekurudhës
08	Planifikim i detajuar vendor
09	Plani i emergjencave civile
10	Qendra kulturore në zonat urbane
11	Qyteti mik i fëmijëve

Tabela 1.2 Lista e projekteve të zhvillimit

OBJEKTIVA STRATEGJIKË	AFAT-SHKURTËR (projekte pilot)	AFAT-MESËM	AFAT-GJATË
PRODHIM BUJQËSOR	Qendër agro-ushqimore me zinxhir të shkurtër	Rehabilitim dhe përmirësimi i sistemit të kanaleve kulluese	Rikuperim dhe rritje e efijencës së hidrovoreve
	Zonë tregu lokal (aty ku nxirret produkti)	Rehabilitim i sistemit të vaditjes në zonën fushore	
		Sistem biologjik i trajtimit të ujërave të zeza	
TURIZËM MJEDISOR	Rrugë me karakter turistik për në Kurbin të Vjetër	Shfrytëzimi turistik natyror i lagunës së Patokut	Zhvillim me karakter turistik i liqenit të Shkopetit
	Shfrytëzim për turizëm natyror i ishullit të Cabakut	Zhvillim i zonës së Shën Ndout	Turizëm malor në Trodhnë
	Rrugë çiklizmi Laç/Patok		Zhvillim i turizmit bregdetar pranë fshatit Adriatik

QENDËRZIM URBAN		Rikualifikim i qendrës urbane të Laçit	Zhvillim i shërbimeve në zonën e Fushë-Kuqes
		Rikualifikim i qendrës urbane të Mamurrasit	Zhvillim i zonave prodhuese
		Rikualifikim i qendrës urbane të Milotit	

1.2 Kuadri i Vlerësimit

Vlerësimi Strategjik Mjedisor (VSM) është një nga instrumentet kyç për integrimin e çështjeve mjedisore dhe parimeve të zhvillimit të qëndrueshëm në planifikimin Strategjik dhe vendim-marrjen. Ai është një mjet i njohur globalisht për planifikimin me pjesëmarrje që përdoret për të analizuar dhe përfshire çështjet e mjedisit në politikat, planet dhe programet e propozuara.

Vlerësimi Strategjik Mjedisor mund të kuptohet si *“një proces sistematik i cili parashikon dhe vlerëson efektet e mundshme mjedisore gjatë hartimit të një plani apo programi, me qëllim adresimin e këtyre efekteve në mënyrë të përshtatshme që në fazat më të hershme të vendim-marrjes”*.

Kuadri ligjor i VSM-së përfshin në mënyrë të detyrueshme Ligjin Shqiptar për VSM-në, ndërkohë që, për të qenë koherent, nuk është lënë mënjanë edhe kuadri ligjor ndërkombëtar. Referencat përkatëse ligjore janë dhënë më poshtë:

- ♦ **Ligji nr. 91/2013 “Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor”**
- ♦ **Direktiva 2001/42/EC e Komisionit Evropian**
- ♦ **Protokolli i VSM-së i hartuar dhe miratuar në Konventën e Espoo (UNECE)**

1.3 Objektivat e VSM

Objektiva kryesore e VSM-së është që të shqyrtohen ndikimet në mjedis të projekteve të Planit të Përgjithshëm Vendor, Bashkia Kurbin dhe të jep sugjerime e të hartojë programe për mbrojtjen e mjedisit në mënyrë që ndikimet negative në mjedis të jenë sa më të vogla.

Raporti i VSM-së përcakton sektorët më të rëndësishëm mjedisore, objektivat mjedisore si dhe përcakton dhe analizon ndikimet potenciale si më poshtë:

➤ Toka

Objektiva Mjedisore 1 (OM 1): Garantimi i menaxhimit dhe përdorimit të qëndrueshëm të tokës dhe mbrojtja e saj.

Objektiva Mjedisore 2 (OM 2): Parandalimi i shfrytëzimit të burimeve natyrore, duke rritur nivelin e përdorimit të materialeve të riciklueshme nga mbetjet që gjenerohen gjatë ndërtimit/rehabilitimit të infrastrukturës.

Ndikimet Potenciale:

- fragmentimi i zonave me aktivitet të dendur bujqësor apo zona pyjore;

- përdorimi i burimeve të energjisë së rinovueshme dhe karburanteve "bio";
- administrimi i mbetjeve të gjeneruar nga aktivitetet e ndërhyrjeve infrastrukturore

➤ **Ajri**

Objektiva Mjedisore 3 (OM 3): Garantimi i arritjes së objektivave afatgjata për sasitë vjetore të shkarkimeve të ndotësve, për të arritur përputhshmërinë me kufijtë maksimalë të lejueshëm nga BE për shkarkimet e ndotësve atmosferikë.

Ndikimet Potenciale:

- emetimi i ndotësve në ajër, të cilët kanë ndikime të dëmshme tek ekosistemet dhe biodiversiteti;
- emetimi i ndotësve për të cilët janë përcaktuar kufijtë e sipërm në nivel kombëtar;
- ndikimi në shëndet (sistemi respirator) në rastet e një pranie të lartë të ndotësve në ajër.

➤ **Faktorët klimatike**

Objektiva Mjedisore 4 (OM 4): Adoptimi i infrastrukturës në përgjigje të ndryshimeve klimatike dhe reduktimi i sasive vjetore të emetimeve të gazeve "sere" në nivelet e përcaktuara në SKZHI II.

Ndikimet Potenciale:

- ndjeshmëria e rrjeteve dhe strukturave ndaj situatave ekstreme të motit;
- emetimet e gazrave "sere" që shkaktohen nga djegia e karburanteve.

➤ **Uji**

Objektiva Mjedisore 5 (OM 5): Kufizimi i efekteve negative mbi ujerat nëntokësore dhe sipërfaqësore, ujerat e njëlmet, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit të pijshëm.

Ndikimet Potenciale:

- siguria nga përmbytjet;
- ndikimet e substancave të rrezikshme në cilësinë e ujerave sipërfaqësore dhe nëntokësore, në rast të derdhjeve aksidentale të tyre;
- ndikimet tek ujësjellësit dhe cilësia e ujit të pijshëm;
- ndikimet mbi ujerat që përdoren për larje (plazh).

➤ **Mjedisi natyror**

Objektiva Mjedisore 6 (OM 6): Garantimi i kohezionit të popullatave dhe mbrojtjes së biodiversitetit.

Objektiva Mjedisore 7 (OM 7): Ruajtja e zonave që kanë një status të veçantë mbrojtjeje, prej aktiviteteve me ndikime të konsiderueshme.

Ndikimet Potenciale:

- fragmentimi i habitatëve;
- ndikim në linjat e migrimit të kafshëve;
- ndikim në integritetin dhe funksionalitetin e zonave të mbrojtura dhe të zonave të Natura 2000

- ndikime mbi tipologjinë dhe cilësitë e veçorive të çmuara natyrore.

➤ **Mbetjet**

Objektiva Mjedisore 8 (OM 8): Kompletimi tërësor i infrastrukturës së landfilleve e incineratoreve dhe njëkohësisht reduktim i sasisë së depozitimit të mbetjeve në landfill nëpërmjet proceseve të reduktimit dhe rritjes së riciklimit e ripërdorimit.

Ndikimet Potenciale:

- ndikimet nga zona të ndotura të njohura si Hot-Spote (mbetje kimike, materiale të rrezikshme) që akoma nuk janë sistemuar;
- ndikimet nga venddepozitime të hapura (të ligjshme dhe të paligjshme);
- kapacitet i pamjaftueshëm i landfilleve ekzistues/mungesa e tyre
- mbetjet inerte, mbetjet e rrezikshme, mbetjet spitalore dhe mbetjet e kafshëve nuk trajtohen sipas kërkesave ligjore;
- ndarja në burim e mbetjeve/riciklimi (kuadri ligjor është plotësuar që prej vitit 2011, por nuk zbatohet në praktikë).

➤ **Zhurma**

Objektiva Mjedisore 9 (OM 9): Reduktimi i ndotjes së zhurmës/akustike dhe përafrimi me nivelet e rekomanduara nga BE dhe OBSH.

Ndikimet Potenciale:

- ndotja akustike që shkaktohet gjatë ndërtimit dhe shfrytëzimit të infrastrukturës përkatëse dhe ndikimi tek shëndeti i njërëzve.

➤ **Popullsia dhe asetet materiale**

Objektiva Mjedisore 10 (OM 10): Përmirësimi i kohezionit social, sigurisë së jetesës dhe lëvizshmërisë së qëndrueshme.

Ndikimet Potenciale:

- ndikime mbi asetet materiale për shkak të nevojës për hapësire;
- aksesibiliteti dhe lidhjet mes zonave/rajoneve të ndryshme;
- ndikimet që lidhen me sigurinë rrugore.

➤ **Trashëgimia Kulturore**

Objektiva Mjedisore 11 (OM 11): Ruajtja e shtrirjes, përmbajtjes dhe veçorive të zonave dhe strukturave të trashëgimisë kulturore.

Ndikimet Potenciale:

- ndikime në elementet e trashëgimisë kulturore.

➤ **Peizazhi**

Objektiva Mjedisore 12 (OM 12): Garantimi i ruajtjes së peizazheve të veçanta dhe zonave peizazhiste me veçori dalluese në nivel kombëtar dhe krijimi i një imazhi peizazhi me cilësi të larte.

Ndikimet Potenciale:

- ndryshimi i peizazhit dhe i veçorive pamore të hapësirës.

Ndikimet e rëndësishme në mjedis dhe objektivat mjedisore janë analizuar dhe vlerësuar sipas shkalleve të mëposhtme:

Shkallët e vlerësimit të ndikimit të Plan ndaj arritjes së objektivave mjedisore:

A – s'ka ndikim/ndikim pozitiv

B – ndikim i parëndësishëm

C – ndikimi behet i parëndësishëm për shkak të zbatimit të masave zbutëse

D – ndikim i rëndësishëm

E – ndikim shkatërrues

X – Vlerësimi i ndikimit nuk është i mundur

Vlerësimi i ndikimeve të Planit sipas shkallës A, B dhe C do të thotë që ndikimet e zbatimit të Planit ndaj arritjes së objektivave mjedisore janë të pranueshme. Ndikimet e parëndësishme janë vlerësuar me B, ndërsa ndikimet që behën të pranueshme vetëm pas zbatimit të masave zbutëse përkatëse, janë vlerësuar me C. Shkallët D dhe E nënkuptojnë se ndikimet e zbatimit të Planit ndaj arritjes së objektivave mjedisore janë të papranueshme.

1.4 Vlerësimi i Ndikimeve Mjedisore

Objektivat e përcaktuara mjedisore duhet të jenë në përputhje me Ligjin 91/2013 "Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor", objektivat e përcaktuara në SKZHI II dhe Direktivën 2001/42/KE, të cilat janë të rëndësishme për të vlerësuar politikat dhe projektet që parashikon Plani për të arritur objektivat e tij.

Për të përcaktuar rëndësinë e objektivave mjedisore, duhet të vlerësohet përputhshmëria e objektivave dhe politikave të Planit me objektivat e përcaktuara mjedisore. Vlerësimi i përputhshmërisë krijon konflikte apo veprime të ndërsjellat mes objektivave dhe politikave të ndryshme, si dhe konflikte të theksuara interesi mes objektivave, të gjitha këto duhen vene në dukje veçanërisht në pjesën e Vlerësimit të projekteve specifike të Planit.

Në përgjithësi, në këndvështrimin e përputhshmërisë me objektivat mjedisore, objektivat dhe politikat e Planit, janë si me poshtë:

- objektivat përputhen plotësisht (4 objektiva)
- objektivat përputhen pjesërisht (3 objektiva)
- lidhja mes objektivave është e zbehte (3 objektiva)

Në këndvështrimin e lidhjes mes objektivave të Planit dhe objektivave mjedisore, vërehet një riverifikim i përputhshmërisë sipas fushave përkatëse mjedisore. Konkretisht:

Në këndvështrimin e lidhjes mes objektivave të Planit dhe objektivave mjedisore, vërehet një diversifikim i përputhshmërisë sipas fushave përkatëse mjedisore. Konkretisht:

- Secila prej objektivave të Planit (përveç 2 objektivave të sistemit Bujqësor) është në përputhshmëri të plotë me të paktën 3 objektiva mjedisore;
- Pesë objektiva të planit kanë një lidhje të pjesshme me të paktën një objektivë mjedisore;
- Gjashtë objektiva të planit kanë një lidhje të zbehte me të paktën 1 objektiv mjedisor;
- Një objektivë e planit që lidhet me sistemin urban është në përputhshmëri të plotë me të gjitha objektivat mjedisore;
- Secila prej objektivave të planit (përveç dy objektivave që lidhet me sistemin urban dhe turizmin) nuk kanë në lidhje me të paktën 1 objektiv mjedisor;

Edhe në këndvështrimin e lidhjes mes objektivave të Planit dhe objektivave mjedisore diversifikimi i përputhshmërisë është i lartë. Sidoqoftë dy objektiva mjedisore (i) OM 1: Garantimi i menaxhimit dhe përdorimit të qëndrueshëm të tokës, dhe (ii) OM 10: Përmirësimi i kohezionit social, sigurisë së jetesës dhe lëvizshmërisë së qëndrueshme, janë objektivat me nivelin më të lartë të përputhshmërisë me objektivat mjedisore.

Plani ka përcaktuar gjithashtu tri objektiva strategjike si më poshtë:

OBJEKTIVI STRATEGJIK NR.1	PRODHIMI BUJQËSOR	Rehabilitim i sistemit të vaditjes në zonën fushore
		Rehabilitim dhe përmirësimi i sistemit të kanaleve kulluese
		Sistem biologjik i trajtimit të ujërave të zeza
		Qendër agro-ushqimore me zinxhir të shkurtër
		Zonë tregu lokal (pranë zonës së prodhimit)
		Rikuperim dhe rritje e efikasitetit të hidrovoreve
OBJEKTIVI STRATEGJIK NR.2	TURIZËM MJEDISOR	Rrugë biçikletash Laç/Patok
		Shfrytëzim për turizëm natyror i ishullit të Cabakut
		Rrugë me karakter turistik për në Kurbin të Vjetër
		Shfrytëzimi turistik natyror i lagunës së Patokut
		Zhvillim i zonës së Shën Ndout
		Zhvillim me karakter turistik i liqenit të Shkopetit
		Turizëm malor në Trodhnë
		Zhvillim i turizmit bregdetar pranë fshatit Adriatik
OBJEKTIVI STRATEGJIK NR.3	QENDRA URBANE	Rikualifikim i qendrës urbane të Laçit
		Rikualifikim i qendrës urbane të Milotit
		Rikualifikim i qendrës urbane të Mamurrasit
		Zhvillim i shërbimeve në zonën e Fushë-Kuqes
		Zhvillim i zonave prodhuese

Si konkluzion i përgjithshëm, bazuar edhe në analizën që u është bërë projekteve në tabelën Tabela 9.1) mund të thuhet se objektivat strategjike të planit janë në përputhshmëri me objektivat mjedisore.

Krahasimi i objektiveve strategjike paraqitet si më poshtë:

- Të gjithë projektet që i përkasin Objektiven Strategjike Nr. 1: Prodhim Bujqësor kanë impakt pozitiv në mjedis dhe një përputhshmëri të lartë me Objektivat Mjedisore.
- Të gjithë projektet që i përkasin objektives strategjike Nr. 2: Turizëm Mjedisor, kanë impakt negativ të ulët në mjedis, kryesisht gjatë fazës së ndërtimit. Këto impakte zbehen dhe pjesërisht zhduken nën zbatimin e masave zbutëse.
- Të gjithë projektet që bëjnë pjesë në Objektiven Strategjike Nr. 3: Qendra Urbane kanë impakte negative në mjedis, pasi kanë të bëjnë kryesisht me ndërtime. Por duke aplikuar masat zbutëse këto impakte do të zbehen. Përputhshmëria me objektivat mjedisore është e kushtëzuar.

Në përgjithësi, kolaudohet se duke realizuar ndërhyrjet e duhura hapësinore dhe duke zbatuar të gjitha masat e nevojshme zbutëse, të gjitha grup-projektet janë të pranueshme nga këndvështrimi mjedisor.

1.5 Procesi i Konsultimeve

Pjesëmarrja e grupeve të interesit dhe konsultimi me ta është një pjesë shumë e rëndësishme e procesit të hartimit të VSM-së. Përfshirja efektive e grupeve përkatëse të interesit ka kontribuar në cilësinë e Vlerësimit, ka sjelle të dhëna për analizën dhe raportin e VSM-së, dhe do të mbështesë zbatimin e planit pas miratimit të tij, si dhe do të kontribuojë në një pranim më të lehtë dhe më të zbutur të projekteve përkatëse.

Procesi i konsultimeve ka nisur para hartimit të raportit paraprak të VSM dhe është përqendruar kryesisht në dy pika:

(i) qëllimet e veprimit;

(ii) mbledhja e të dhënave dhe informatave të nevojshme për analizat e mëtejshme.

Për të pasur konsultime dhe pjesëmarrje efektive të grupeve të interesit është bërë identifikimi i tyre, është përcaktuar qëllimi i angazhimit të tyre dhe janë përzgjedhur mënyrat e konsultimit dhe pjesëmarrjes.

Gjatë procesit të hartimit të VSM-së do të konsultohen grupet e mëposhtme:

- ⇒ Ministritë e linjës
- ⇒ Autoritetet mjedisore
- ⇒ Njësitet e qeverisjes vendore
- ⇒ OJF-të
- ⇒ Universitetet
- ⇒ Publiku i gjere

Konsulenti në bashkëpunim me ekipin ka realizua disa takimesh me grupet e interesit. Takimi i pare u mbajt në datë 16.06.2016, ku u prezantuan pikat dhe çështjet kryesore që do të trajtohen në raportin paraprak të Vlerësimit Strategjik Mjedisor. Në këtë takim u diskutua lidhur edhe me shqetësimet e specialistëve të bashkisë mbi mjedisin.

Në përfundim të hartimit të Raportit Paraprak, në datë 19 Gusht 2016, në ambientet e Kinemasë Fushë Krujë u realizua një takim me publikun. Gjatë takimit, përveç prezantimit të fazës së tre-të të planit, u prezantua edhe Raporti Paraprak i Vlerësimit Strategjikë Mjedisorë. Të gjitha çështjet e diskutuara dhe sugjerimet nga specialistët dhe grupet e interesit, u regjistruan në minutat e takimit me publikun dhe më pas konsulenti i përpunoi në raportin përfundimtarë të Vlerësimit Strategjik Mjedisor.

1.6 Konkluzione dhe Rekomandime

Procesi i VSM, nisur nga analiza e impakteve të projekteve strategjike në lidhje me arritjen e objektivave mjedisore konkludon si më poshtë:

- Në përgjithësi, evidentohet që me anë të pozicionimit të përshtatshëm të aktiviteteve hapësinore dhe duke ndërmarre gjithë masat zbutëse, të gjithë grupet e projekteve të propozuara janë të pranueshme nga këndvështrimi mjedisor;
- Gjatë zbatimit të projekteve, priten të ndodhin impakte pozitive dhe negative. Impaktet pozitive priten për ajrin dhe ndryshimet klimatike si edhe për popullsinë dhe asetet materiale;
- Përgjithësisht, shumica e impakteve negative janë të lidhura me fazën e planifikimit (pozicionimi i infrastrukturës specifike në hapësirën e territorit dhe përgatitja e kushteve teknike të përshtatshme), pasi Kurbini ka veçori të theksuara diverse dhe të shumta nga ana natyrore, kulturore dhe peizazhistike që mund të ndikohen konsiderueshëm prej zhvillimeve të infrastrukturës, sidomos atyre me shtrirje të gjere dhe korridoreve sipas sektorëve (transport, energji, ujë, etj.);
- Impakte negative mbi shëndetin human mund të ndodhin për shkak të rritjes së ndotjes nga zhurmat dhe impaktet në cilësinë e ajrit, veçanërisht në zonat me densitet të lartë banimi ku do të përqendrohen edhe një seri veprimesh në territor të ngushtë dhe kjo do të ndikojë kryesisht në fazën e zbatimit të projekteve specifike.

Në vijim raporti VSM thekson edhe rekomandimet e mëposhtme të përgjithshme:

- ✓ Ka nevoje për të forcuar bashkëpunimin dhe koordinimin ndërmjet autoriteteve përkatëse të sektorëve të caktuar ekonomike me autoritetet e mjedisit dhe shëndetësisë;
- ✓ Ka nevoje për integrim të mëtejshëm mjedisor të planeve sektoriale dhe atyre vendore në Plan, me qëllim zbatimin e masave zbutëse dhe zbatimin e procedurave të parashikuara nga VSM-ja dhe VNM-të specifike;
- ✓ Ka nevoje për të siguruar infrastrukturën mjedisore dhe standardet e parashikuara për shërbimet. Kjo nevoje duhet të ndiqet me përmirësimin e praktikës së menaxhimit mjedisor të sektorëve përkatës;
- ✓ Plotësimi i standardeve mjedisore duhet të shoqërohet edhe me rritjen e portofolit financiar dhe investimeve në drejtim të menaxhimit dhe mbrojtjes së mjedisit;
- ✓ Rritja e transparencës për investimet e reja, kontrollin e shkarkimeve në ujë apo ajër, administrimin e zonave të mbrojtura, menaxhimin e mbetjeve, etj. ndihmon

në rritjen e bashkëpunimit me publikun dhe zbatimin e politikave të parashikuara nga Plani;

- ✓ Përgatitja dhe zbatimi i planeve apo projekteve specifike mjedisore si dhe efektshmëria e zbatimit të Planit në tërësi, janë masa të rëndësishme për të siguruar shëndetin e publikut dhe për të rritur kontributin në lidhje me arritjen e objektivave mjedisore;

SEKSIONI 2: HYRJE

2.1 Çfarë është VSM

Vlerësimi Strategjik Mjedisor (VSM) është një nga instrumentet kyç për integrimin e çështjeve mjedisore dhe parimeve të zhvillimit të qëndrueshëm në planifikimin strategjik dhe vendim-marrjen. Ai është një mjet i njohur globalisht për planifikimin me pjesëmarrje që përdoret për të analizuar dhe përfshire çështjet e mjedisit në politikat, planet dhe programet e propozuara.

Vlerësimi Strategjik Mjedisor mund të kuptohet si *“një proces sistematik i cili parashikon dhe vlerëson efektet e mundshme mjedisore gjatë hartimit të një plani apo programi, me qëllim adresimin e këtyre efekteve në mënyre të përshtatshme që në fazat më të hershme të vendim- marrjes”*.

Qëllimi i VSM-së mund të përkufizohet si garantimi që konsideratat mjedisore informojnë dhe integrohen në vendim-marrjen strategjike në mbështetje të një zhvillimi të qëndrueshëm dhe të shëndetshëm nga këndvështrimi mjedisor. Më konkretisht, procesi i VSM-së mbështet autoritetet përgjegjëse për planet dhe programet, si dhe vendim-marrësit, që të marrin në konsideratë:

- Tendencat kyç mjedisore, potencialet dhe shqetësimet që mund të prekin apo mund të preken nga plani apo programi;
- Objektivat dhe indikatorët mjedisore që janë në përputhje me planin apo programin;
- Efektet e mundshme dhe të konsiderueshme mjedisore të opsioneve të propozuara dhe të zbatimit të planit apo programit;
- Masat për të shmangur, zvogëluar apo zbutur efektet negative dhe ato për të rritur e përforcuar efektet pozitive;
- Pikëpamje, sugjerime dhe informacion nga autoritetet përkatëse, publiku dhe – sipas rastit–vendet fqinjë që preken nga zbatimi i planit apo programit.

Në përgjithësi, VSM-ja aplikohet për plane, programe, politika dhe dokumente të tjerë me natyrë strategjike (përfshire mundësisht edhe dokumentet ligjore).

2.2 Kuadri Ligjor i VSM

Kuadri ligjor i VSM-së përfshin në mënyre të detyrueshme Ligjin Shqiptar për VSM-në, ndërkohë që, për të qenë koherent, nuk është lënë mënjanë edhe kuadri ligjor ndërkombëtar. Referencat përkatëse ligjore janë dhënë më poshtë:

- ❖ **Ligji nr. 91/2013 “Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor”**, i cili ka për qëllim të sigurojë mbrojtje të lartë të mjedisit dhe zhvillim të qëndrueshëm, përmes përfshirjes së çështjeve të mjedisit gjatë hartimit, miratimit, rishikimit, ndryshimit ose modifikimit të planeve a programeve me pasoja të mundshme negative në mjedis. Ligji përcakton institucionet dhe autoritete përkatëse, detyrat dhe përgjegjësitë e tyre, si dhe rregullat e procedurës për kryerjen e Vlerësimit Strategjik Mjedisor. Ligji është përafuar me Direktivën 2001/42/KE, datë 27 qershor 2001. Me shume informacion gjendet në http://www.legjislacioni.gov.al/frontend/change_documents/129.

❖ *Direktiva 2001/42/EC e Komisionit Evropian mbi Vlerësimin e efekteve në mjedis prej planeve apo programeve të caktuara (Direktiva e VSM-së). Më shume informacion gjendet në <http://ec.europa.eu/environment/eia/home.htm>.*

❖ *Protokolli i VSM-së i hartuar dhe miratuar në Konventën e Espoo (UNECE). Më shumë informacion gjendet në http://www.unece.org/env/eia/sea_protocol.htm.*

2.3 Fazat kyç të procesit të VSM-së

Në tabelën më poshtë përshkruhen fazat kyç të procesit të VSM-së.

Tabela 2.1 Fazat kyç të procesit të VSM-së

Faza	Përshkrimi
Shqyrtimi	Gjatë shqyrtimit identifikohet nevoja për VSM që aplikohet në një plan, program apo projekt specifik. Shqyrtimi si proces fokuson burimet tek ato plane, programe apo projekte të cilat mund të shkaktojnë efekte të konsiderueshme në mjedis dhe shëndet, dhe përjashton nga procesi i VSM-së ato të cilat kanë ndikime të vogla, ose nuk kane fare ndikime. <i>Qëllimi i shqyrtimit është të identifikojë nëse VSM-ja duhet të aplikohet për një plan, program apo projekt specifik.</i>
Studimi i shtrirjes/qëllimit të VSM	Çështjet e identifikuara gjatë studimit të shtrirjes/qëllimit të VSM-së do të orientojnë Vlerësimin e gjendjes baze të mjedisit, Vlerësimin aktual të ndikimeve të pritshme dhe konsideratat për opsione të mundshme alternative. VSM-ja merr në konsideratë përfshirjen e aspekteve me të gjera mjedisore apo sociale, siç janë adaptimet ndaj ndryshimeve klimatike, mundësitë për punësim etj. <i>Qëllimi i kësaj faze është të përcaktohen çështjet kyç që duhen adresuar në raportin e VSM-së.</i>
Analiza e gjendjes ekzistuese	Analiza e gjendjes ekzistuese do të përbeje bazën për Vlerësimin e ndikimeve dhe përpilimin e skemës së monitorimit. Për VSM-në është e rëndësishme që të përvijohen tendencat e mundshme në të ardhmen – kështu që duhet të behet analiza e tendencave në të kaluarën, me qëllim që të parashikohen zhvillimet që do të ndodhin në te. Vlerësimi i ndikimeve të pritshme nuk mund të behet pa kuptuar mirë gjendjen ekzistuese të çështjeve kyç të identifikuara në studimin e shtrirjes/qëllimit të VSM-së. <i>Qëllimi i analizës së gjendjes ekzistuese është që të orientojë drejt një specifikimi më të mirë të çështjeve kyç, dhe një identifikimi më të mirë të problemeve kryesore që lidhen me planet, programet apo projektet përkatëse.</i>

<p>Analiza e ndikimeve dhe formulimi i masave zbutëse</p>	<p>VSM-ja analizon efektet e konsiderueshme negative si dhe ato pozitive të planeve të propozuara. Një nga përfitimet kryesore prej VSM-së është se ai mundëson identifikimin e efekteve mjedisore të një numri projektesh të përfshira në dokumentin strategjik, dhe si i tille ai do të adresojë efektet e pritshme kumulative, të cilat mund të rezultojnë prej aktiviteteve të vogla individualisht, por të konsiderueshme të marra se bashku, që do të kryhen për një periudhe të caktuar kohore.</p> <p>Në vijim të rreziqeve dhe ndikimeve të identifikuar, VSM-ja sugjeron masa zbutëse për të adresuar efektet e pritshme negative si dhe për të rritur ndikimet pozitive që do të vijnë nga zbatimi i planeve, programeve apo projekteve përkatëse. <i>Kjo faze ka për qëllim të vlerësojë efektet e konsiderueshme negative dhe pozitive të planeve përkatëse, dhe, në vijim të konkluzioneve të analizës së ndikimeve, të marrë në konsideratë alternativat dhe opsionet, dhe të formulojë masat zbutëse për të parandaluar, reduktuar dhe, sa me shume të jetë e mundur, të kompensojë çdo ndikim të konsiderueshëm negativ të planeve, programeve apo</i></p>
<p>Hartimi i raportit të VSM-së</p>	<p>Raporti i VSM-së përmbledh të gjitha gjetjet dhe konkluzionet e nxjerra gjatë gjithë procesit të VSM-së dhe shërben si baze për konsultimet me autoritetet përkatëse dhe grupet e tjera të interesit. <i>Qëllimi i kësaj faze është përgatitja e një raporti të shkruar mire dhe të kuptueshëm, i cili paraqet të gjithë informacionin dhe të dhënat e rëndësishme, konkluzionet dhe rekomandimet në një mënyrë të qarte, dhe kështu do të mundësojë konsultime efektive me autoritetet përkatëse dhe grupet e tjera të interesit</i></p>
<p>Adoptimi</p>	<p>Jepet informacion mbi adoptimin e planit, programit apo projektit përkatës, si janë reflektuar komentet dhe sugjerimet e procesit të konsultimeve, si dhe për metodat e monitorimit të efekteve të konsiderueshme mjedisore që vijnë nga zbatimi i planit, programit apo</p>
<p>Monitorimi</p>	<p>Monitorimi i efekteve të konsiderueshme mjedisore dhe realizimi i veprimeve të duhura korrigjuese/zbutëse për çdo efekt mjedisor të konsiderueshëm të paparashikuar.</p>

SEKSIONI 3: PËRSHKRIM I PËRGJITHSHEM I PLANIT

3.1 OBJEKTIVAT, POLITIKAT DHE ANALIZA E SISTEMIT

Laçi hyn në grupin e-qendrave tretësore urbane. Si i tillë ai duhet të funksionojnë si qendrat e lokaliteteve të territorit të bashkisë. Ai duhet të promovojë vlerat arkitektonike, monumentale, tradicionale e natyrore të lokaliteteve

Objektivat

- Ndërthurje e turizmit detar kulturor dhe bujqësor.
- Rrezik minimal natyror.
- Pol bujqësor rajonal

Politikat

- Promovim potencialesh turistike.
- Nxitje e vlerave bujqësore.
- Masa konkrete për mbrojtjen nga rreziqet natyrore.
- Aksesim i vlerave natyrore, kulturore përmes infrastrukturës me impakt të ulët në mjedis.

Plani i Përgjithshëm Vendor për bashkinë Kurbin përcakton ndarjen e territorit në pesë sisteme , analizën SWOT dhe strategjinë territoriale për secilin prej tyre si me poshtë:

3.1.1 AnalizaSWOT sipas sistemeve

Analiza e përgjithshme

Pikat e forta

- Pozita gjeografike e territorit në ultësirën perëndimore, përgjatë detit Adriatik. Klime e favorshme
- Marrëdhënie të mira mes autoriteteve qeveritare dhe atyre lokale
- Qeveria shqiptare ka si synim kontrollin në mënyrë të përgjegjshme të zhvillimit të qëndrueshëm të territorit
- Nga pikëpamja demografike, mosha mesatare e popullsisë është e ulët.
- Popullsia është aktive nga pikëpamja e fuqisë punëtore.
- Territori është i përfshirë në mënyrë aktive në Planin e Përgjithshëm Kombëtar dhe në Planet Ndër-Sektoriale
- Afërsi me zonën ekonomike Shkodër-Lezhë, zone aktive e vendit.
- Identitet historiko-kulturor
- Vetëdije e pushtetit vendor të rolit të tij me dëshirën për të kontrolluar zhvillimin e tokës në një bazë të qëndrueshme
- Prirje e komuniteteve lokale drejt veprimeve të solidaritetit dhe mbrojtjes së përbashkët ndaj rreziqeve

Pikat e dobëta

- Nivel i konsiderueshëm i të papunëve dhe rritje e ulët ekonomike
- Nivel i të ardhurave mesatarisht të ulëta në popullsinë lokale

- Prezenca e zonave me periferialitet urban, varfëri dhe përjashtime sociale
- Mungesa e financimeve publike
- Kualitet i ulët i resurseve njerëzore . Është një karakteristike që haset përgjithësisht në të gjitha qytetet e vogla, e shkaktuar në vitet e fundit nga largimi i figurave profesionale drejt qendrave më të rëndësishme ekonomike.
- Nivel i lartë i informalitetit, qoftë në ekonomitë ashtu edhe në proceset urbane
- Nivel i ulët i resurseve publike lokale dhe aftësi shpenzuese e administratave lokale
- Nivel i ulët i ofertës së aftësive teknike dhe profesionale lokale, për shkak të zhvendosjes së fuqisë punëtore të kualifikuar dhe të kuadrove teknike dhe profesionale në qendrat e mëdha urbane (Tiranë dhe Durrës)
- Mungesa e planeve urbanistike të bazuar në analiza dhe interpretime të sakta të gjendjes faktike
- Paqartësia e pengesave, ruajtjes dhe mbrojtjes së të mirave të përbashkëta urbane
- Prani e ulët e shoqatave në mbrojtje të pasurisë publike
- Pasiguri mbi të drejtën e pronës
- Fragmentim i lartë i pronës së tokave bujqësore, me ndërmarrje të tipit familjar që prodhojnë kryesisht për vetëkonsum;
- Mungese infrastrukturash për magazinimin dhe transportin e mallrave;
- Nivel i ulët i kreditimit bankar, shpeshherë i paaksesueshëm nga ndërmarrjet e vogla dhe shumë të vogla;
- Mungese e menaxhimit të duhur të ciklit të mbetjeve urbane;
- nivel i lartë i ndotjes, që pengon shfrytëzimin e bregdetit dhe zhvillimin e një bujqësie biologjike me vlere të shtuar të lartë;
- mungese e infrastrukturave të tjera në pjesë të mëdha të territorit, si rrjetet e kanalizimeve, uji i pijshëm, rrjeti rrugor, rrjeti hekurudhor (tashme pothuajse jashtë përdorimit) etj.

Mundësitë

- Potencial i paeksploruar në sektorët e bujqësisë, peshkimit dhe turizmit
- Zhvillim i shërbimeve dhe i sektorit të spektaklit (entertainment)
- Çmim i ulët i truallit, i fuqisë punëtore dhe i faktorëve përbërës të ndërtimit
- Zhvillimi i planeve të integruara si prioritete të përcaktuara nga Plani i Integruar Nder-Sektorial i Bregdetit
- rritja, faktike dhe potenciale, e sektorit turistik të vendit, integrimi i të cilit me bujqësinë dhe agro-turizmin mund të ndihmojë në shpërhapjen e produkteve lokale dhe rajonale
- prezenca në rritje e investitorëve të huaj , që mundëson krijimin e ekonomive të shkallës, tejkallimin e pengesave të mungesës së likuiditetit për financimin e prodhimit dhe përshtatjen e prodhimit bujqësor shqiptar me kërkesat e cilësisë dhe gjurmueshmërisë të kërkuara nga normativat europiane
- Mundësia e përfitimit nga afërsia me qytetet e Tiranës dhe Durrësit, me Kosovën dhe Malin e Zi, falë edhe mundësive të mira të komunikimit rrugor (Rruga e Kombit)

Rreziqet

- Braktisja e vazhdueshme e disa vendbanimeve që kanë qenë tradicionalisht të populluara kryesisht në zonat e thella

- Varfëria dhe aktivitetet e pakontrolluara rrezikojnë të kthehen në problematika sociale.
- Paaftësia për të tërhequr projekte të reja dhe për të orientuar investimet
- Niveli i ulët i rritjes demografike ose rënia e numrit të popullsisë mund të jetë tregues i fillimit të plakjes së popullsisë
- Rreziqet që lindin nga mungesa e aftësisë për të kontrolluar territorin, pas pasigurisë së strukturës së re administrative.

Analiza SWOT - Sistemi Natyror

Pikat e forta

- Pasuritë kryesore të sistemit natyror:
 - a. Laguna e Patokut
 - b. Ishulli i Cabakut
 - c. Plazhet e Adriatikut
 - d. Monumentet natyrore
- Shtrirje e gjere e zonave pyjore, rreth 30 e territorit
- Territori i Bashkisë përbëhet për 40% nga zona natyrore dhe për 15% nga zona të mbrojtura
- Biodiversitet i lartë i pranishëm në territor, prani e pasur e florës dhe e faunës, të përqendruara kryesisht në zonen e lagunës dhe në pyjet malore, të karakterizuara nga lloje të shumta endemike (që nuk gjenden në vende të tjera) të cilat motivojnë përcaktimin e zonave të mbrojtura ekologjike-mjedisore.

Pikat e dobëta

- Mungesa e ndërgjegjësimit publik në lidhje me mbrojtjen e pasurive natyrore
- Degradim progresiv i cilësisë mjedisore të përgjithshme, për shkak të mungesës së sistemeve të trajtimit, rimëkëmbjes, riciklimit dhe ripërdorimit të mbetjeve solide urbane
- Ndotje e shkaktuar nga aktivitetet industriale dhe nga prezenca e Hot-Spot-eve mjedisore
- Mungesa e instrumenteve për kontrollin dhe ndalimin e modifikimit ose shkatërrimit të peizazhit natyror dhe të resurseve ekologjike nga ana e administratave publike.
- Shpërhapja e vendbanimeve informale dhe spontane në zonat e mbrojtura dhe me ndjeshmëri të lartë mjedisore (shtretërit e lumenjve, zona bregdetare)
- Degradim progresiv i përgjithshëm i kualitetit të mjedisit, si pasoje e mungesës së sistemit të mbledhjes, trajtimit dhe riciklimit të mbetjeve urbane
- Gjithashtu mungesa e sistemeve të përshtatshme të trajtimit të mbetjeve urbane në kontekstet bujqësore me urbanizim të shpërhapur

Mundësitë

- Potenciali turistik që vjen nga zhvillimi i qëndrueshëm i aktivitetit turistik në territoret bregdetare të lidhura me plazhin dhe me sportet ujore
- Promovimi dhe aksesimi i monumenteve kulturore dhe natyrore të Bashkisë
- Aktiviteti turistik dhe ekskursionistik në zbulim të pasurive të florës dhe faunës edhe në zonat e brendshme malore

- Mundësia e zhvillimit të turizmit sportiv përgjatë rrjedhës së lumenjve Drin dhe Mat, edhe në zonat malore , si elemente mbështetës për zhvillimin dhe fuqizimin e aktiviteteve të ngjashme
- Mundësia e turizmit dhe e aktiviteteve të kërkimit dhe eksperimentimit në fushën mjedisore në zonat e mbrojtura
- Përmirësimi i përgjithshëm i ekuilibrave ekologjik dhe i faktorit të biodiversitetit për politika të përshtatshme të mbrojtjes dhe progresit ekologjik lokal
- Përmirësimi i përgjithshëm i cilësisë së jetesës në qendrat dhe në kontekstet urbane për realizimin e ndërhyrjeve të zbutjes dhe kompensimit të ndikimeve të prodhuara nga impiantet industriale, aktivitetet e nxjerrjes së mineraleve, ndotja nga infrastrukturat rrugore dhe aeroportuale

Reziqet

- Përkeqësim i kushteve të mjedisit i shkaktuar nga ndërhyrja njerëzore: gjuetia dhe peshkimi i pakontrolluar, shpyllëzimi, zjarrvënia etj.
- Shpërhapje e fenomenit të ndotjes nga Hot-Spot-et mjedisore
- Reziqet që vijnë nga ndryshimet klimatike, veçanërisht përmbytjet dhe rrëshqitjet e tokave
- Rritje e mëtejshme e vdekshmërisë dhe e sëmundjeve që vijnë si pasojë e aktiviteteve industriale të pakontrolluara
- Rritja e shtrirjes urbane në dëm të zonave me interes dhe vlera mjedisore dhe peizazheve
- Humbja e resurseve ujore prej ndotjes së akuiferëve sipërfaqësorë dhe nëntokësorë
- Ulja e cilësisë së ajrit dhe mjedisit për shkak të shpyllëzimit progresiv të zonave malore, zonave liqenore, bregdetare dhe të shtretërve të lumenjve.
- Rrezik i lartë zjarresh për shkak të mungesës së kontrollit, menaxhimit të aktiviteteve pyjore dhe blegtorale, mungesa e kundërvënies ndaj krimit të organizuar
- Humbje progresive e biodiversitetit të kafshëve, zvogëlimi i specieve të mbrojtura, për shkak të mungesës së rregullave, kontrolleve dhe programimeve të aktivitetit të gjuetisë

Analiza SWOT – Sistemi Ujor

Pikat e forta

- Prania e resurseve të pasura ujore sipërfaqësore, falë prezencës së lumenjve Mat, Droja dhe Ishëm, i përroit Hurdhaza dhe liqeneve
- Prani e konsiderueshme edhe e resurseve ujore nëntokësore

Pikat e dobëta

- Degradim i gjendjes së lumit Mat si pasojë e gërmimeve për nxjerrjen e inerteve
- Mospastrimi i mbetjeve që ndotin pasuritë detare dhe ujore në përgjithësi
- Shkarkimi i mbetjeve urbane në shtretërit e lumenjve, dhe kanaleve ujore natyrore dhe artificiale
- Shkarkimi i ujerave të zeza në rrjetin ujor sipërfaqësor

Mundësitë

- Shfrytëzimi i resurseve ujore si burime energjetikë të pastra

- Rikualifikimi dhe rigjenerimi në këndvështrimin ekologjik-mjedisor të trupave ujorë kryesore në favor të ekosistemeve lokale dhe të një zhvillimi turistik sportiv
- Racionalizimi i përdorimit të resurseve ujore të pijshme, nëpërmjet masave dhe mjeteve të menaxhimit më të mirë të resurseve të tilla
- Fuqizimi i sistemeve të menaxhimit dhe të shpërndarjes së ujërave publike, të menduara si të mira të përbashkëta

Rreziqet

- Rrezik i vazhdueshëm i ndotjes së resurseve ujore si pasojë e aktivitetit njerëzor
- Humbje progresive e pakthyeshme e resurseve ujore të pijshme, për shkak të ndotjeve industriale, bujqësore për shkak të pesticideve dhe plehrave kimike, mbetjet solide dhe të lëngshme urbane, pusët e ujërave të zeza të shpërndara gjerësisht në zonat bujqësore urbane
- Përmbytjet dhe aluvionet periodike, lidhur edhe me përshkallëzimin e fenomeneve meteorologjike, si pasojë e ndryshimeve klimaterike dhe të rritjes së temperaturave mesatare
- Humbja e jetëve njerëzore, dëme ndaj njerëzve dhe materialeve, shkatërrimi i ekonomive, infrastrukturave dhe pasuri e patundshme si pasojë e fenomeneve të sipërpërmendur
- Modifikimi dhe humbja e cilësisë së mjediseve bregdetare dhe lumore

Analiza SWOT – Sistemi Bujqësor

Pikat e forta

- Bujqësia është një nga aktivitetet ekonomike kryesore të territorit
- Territori i bashkisë përbëhet për rreth 40% nga toka bujqësore, të karakterizuara nga një cilësi e lartë e produkteve agro-ushqimore dhe mundësi të mira zhvillimi falë sistemit vaditës ekzistues
- Klima e favorshme dhe ecuria e reshjeve në rajon, favorizojnë rritjen e kulturave të ndryshme bujqësore
- Tradita e kultivimit të vreshtave
- Prezenca e shembujve të mirë të aktivitetit agro-turistik

Pikat e dobëta

- Fragmentimi i lartë i pronave bujqësore, përmasa të vogla të prodhimit dhe të punësimit të ndërmarrjeve bujqësore lokale
- Infrastrukturat e drenazhimit dhe të ujitjes janë pa mirëmbajtura
- Rënie e numrit të studenteve në degët e lidhura me bujqësinë dhe zootekninë
- Territoret bujqësore zihen nga ndërtime të reja, si pasojë e një fenomeni të përhapur urbanizimi
- Mosha mesatare e fermerëve rritet si pasojë e braktisjes nga ana e të rinjve e zonave historikisht bujqësore
- Mekanizimi i proceseve bujqësore nuk është i tillë për t'iu bërë balle nevojave të sektorit

Mundësitë

- Mundësia e rritjes së prodhimit në sera

- Mundësia e eksportit të produkteve tipike bujqësore organike në tregjet lokale, në zonën metropolitane dhe në perspektivë, në tregjet e Ballkanit dhe vendeve të Adriatikut
- Organizimi i fermerëve të vegjël dhe të mesëm në forma të shoqatave kooperative
- Trajnimi dhe mbështetja për formimin e kopshteve urbane të shpërndara në zonat e marginalizim të madh dhe varfërisë urbane
- Krijimi i qendrave kërkimore në fushën agro-ushqimore dhe të edukimit në ushqim e mirëngrënie, madje edhe në sferën arsimore-edukative
- Zhvillimi i një sistemi të ofertave të hotelerisë cilësore, i lidhur ky me vlerësimin e produkteve dhe traditave ushqimore lokale, kultivimin e peshkut dhe peshkimin

Rreziqet

- Rritja progresive e përdorimit të tokës bujqësore për banim, që sjell fragmentimin e tokave dhe përfitimit bujqësor
- Humbja e tokës bujqësore për shkak të përmytjeve të mundshme të përsëritura të lumenjve (pasojat ekonomike të rrezikut të pakontrolluar hidro-gjeologjike) dhe dëmtimi i zonave nen nivelin e detit, me pasoje modifikimin e ekosistemit
- Mungese e integritimit me prodhimet bujqësore të zonave rurale të Lezhës dhe Durrësit, me krijimin e një tregu më të hapur
- Problem në zonat e karakterizuara nga mungesa e një regjimi të qarte pronësie
- Probleme në procesin e legalizimit të imigrantëve të parregullt

Analiza SWOT – Sistemi Urban

Pikat e forta

- Prania e zonave urbane me mundësi dendësimi të ndërtesave dhe të rritjes së faktorëve urbanë (urbanizim dhe shërbime)
- Prania e ndërtimeve të reja ose e ndërtesave me moshë mesatare, pa probleme serioze strukturore
- Ekzistenca e zonave urbane me funksione të përziera, pa probleme të dukshme specializimi funksional dhe izolimi apo përjashtimi social
- Kosto të ulëta ndërtimi dhe treg shitjesh në faze zhvillimi

Pikat e dobëta

- Mungesa e hapësirave të gjelbra në zonat rezidenciale
- Mungesa e hapësirave të dedikuara lojërave të fëmijëve dhe kohës së lirë të të moshuarve
- Mungesa e ndërtesave publike me funksion specifik të lidhur me kulturën, artin dhe turizmin (teknika të ulëta të standardeve urbanistike)
- Probleme të rëndësishme pronësie, kryesisht të dukshme në zonat me ndërtime informale
- Degradimi i zonave urbane, urbanizim i pakontrolluar dhe i paplanifikuar
- Probleme të lidhura me mangësitë e banesave
- Zhvillim i copëzuar i strukturës urbane. Ky lloj zhvillimi është veçori e qyteteve, veçanërisht Lezha dhe qendra e Shëngjinit

- Karakteristike kryesore është zhvillimi i vendbanimeve spontane dhe të pa planifikuara, të lindura fillimisht nëpërmjet mekanizmit të shpeshimit të ndërtimit në zonat qendrore të qyteteve dhe përgjatë akseve kryesore të komunikimit
- Mungesë e hapësirave publike (pajisje e ulët me shërbime urbane) dhe cilësi e dobët e atyre ekzistuese

Mundësitë

- Rehabilitimi administrativ dhe urbanistik i ndërtesave informale në proces legalizimi
- Prania e tokave publike në pronësi të Bashkisë, për ofrimin e shërbimeve të reja publike
- Racionalizimi dhe riorganizimi i rrjetit të transportit rrugor dhe integrimi i rrugëve për këmbësorët dhe pistave të biçikletave
- Mundësi zhvillimi ekonomik si rrjedhojë e përcaktimit të zonave të reja të mundshme industriale
- Zhvillimi i sektorit turistik në lidhje me historinë dhe kulturën, sportin dhe natyrën, fenë , itineraret eno-gastronomike (turizmi me bazë ushqimet lokale), lidhur me ofertat e reja pritëse (hotele, bed&breakfast, agro-turizmi, hostelet rinore, kampingjet) dhe me shërbimet plotësuese të turizmit (zona sportive, golfi, qendrat e hipizmit, shtigjet e kalërimit, qendrat sportive të integruara, parqet për aventura etj.)

Rreziqet

- Degradimi progresiv i kushteve të banesave dhe të imazhit urban të qendrave kryesore
- Pasojat e një realizimi jo të plote të procesit të legalizimit të ndërtesave informale (pa leje ndërtimi apo pa një projektim të përshtatshëm)
- Ulje e numrit të banoreve në zonat malore, mbi të gjitha si pasoje e pamundësisë së ofrimit të shërbimeve dhe të punësimit
- Nivel i ulët i jetës sociale, pamundësia e realizimit të një programi aktiviteteve kulturore në qendrat e banuara më të vogla
- Rreziqe të lidhura me mundësinë e braktisjes së ndërtesave nga ana e kategorive të ndryshme të imigranteve
- Rreziqe të lidhura me mundësinë e braktisjes së zonave industriale në afërsi të qendrave të banuara

Analiza SWOT – Sistemi Infrastrukturor

Pikat e forta

- Pozicionimi në afërsi të akseve rrugore më të rëndësishme kombëtare
- Prezenca e hidrocentralit të Shkopetit
- Mbulim i plote me rrjet elektrik i qendrave urbane kryesore
- Plani i Përgjithshëm Kombëtar:
 - a. Korridori i gjelbër
 - b. Korridori blu
 - c. Rruga kombëtare
 - d. Gazsjellësi Jonian-Adriatik IAP
 - e. IAP Kosova

Pikat e dobëta

- Infrastruktura rrugore në gjendje të keqe
- Pamjaftueshmëri në furnizimin me ujë
- Mungesa e një sistemi racional të largimit të ujërave të zeza
- Mungesa e një sistemi racional të largimit të mbetjeve urbane
- Mungesa e një rrjeti të transportit publik mes qendrave urbane dhe në brendësi të qytetit
- Shpërndarje pjesore e rrjetit elektrik në banesa
- Mungese ose ndriçim i pjesshëm publik

Mundësitë

- Investime në forma të energjisë së pastër: kursim energjetik, zhvillimi i burimeve energjetike të rinovueshme
- Tërheqje e investimeve si zonë e ndërmjetme mes Tiranës dhe veriut të vendit
- Rigjallërim i sistemit hekurudhor, si në pikëpamjen e lidhjeve në nivel kombëtar dhe ndërkombëtar, ashtu edhe si bazë e riorganizimit të marrëdhënieve në shkallë metropolitane dhe lokale
- Zhvillimi i një rrjeti të lëvizshmërisë të ngadaltë, të integruar me realizimin e rrjetit ekologjik rajonal dhe kombëtar

Rreziqet

- Zhvillim urban përgjatë akseve infrastrukturale dhe lidhjeve të tyre, që sjell rreziqe reciproke për eficientë e brendshme si të sektorit të sistemeve urbane ashtu edhe të mobilitetit
- Degradim progresiv i rrjeteve ekzistuese i pazbutur dhe i papërballur për shkak të mungesës së resurseve të përshtatshme dhe nga nevoja në rritje për investime
- Rreziqe të lidhura me realizimin e infrastrukturave të reja, pa ndërhyrjet e duhura të masave zbutëse: ndotja e resurseve natyrore, rritja e pakontrolluar urbane, impakt mbi peizazhin dhe mbi zonat natyrore
- Zhvillimi i segmenteve rrugore me funksion ndarës të territorit
- Impakt i mundshëm i infrastrukturave në sistemin e faunës lokale, në veçanti pranë rezervateve natyrore dhe zonave të mbrojtura

3.1.2 Strategjia për 5 sistemet

Sistemi Natyror (N)

SN.1. Mbrojtja dhe zgjerimi i biodiversitetit të territorit

SN.2. Reduktimi dhe zbutja e impaktit të vendbanimeve urbane ekzistuese në brendësi të zonave të mbrojtura natyrore

SN.3. Zvogëlimi progresiv dhe shuarja në harkun e 15 viteve e niveleve aktuale të ndotjes së lumenjve dhe bregdetit

SN.4. Fuqizimi dhe përmirësimi i sistemeve aktuale të funksionimit dhe menaxhimit të ciklit të mbetjeve solide urbane

SN.5. Zvogëlimi dhe zbutja e impaktit të ndërtimeve industriale dhe guroveve ekzistuese në brendësi dhe në afërsi të zonave urbane, duke pasur në kujdes të veçantë zonën e braktisur të Ish-Superfosfatit në Laç.

SN.6. Shtimi i sipërfaqeve pyjore në zonat kodrinore, malore dhe bregdetare

SN.7. Promovimi i turizmit natyror dhe eskursionistik në zonat bregdetare dhe malore dhe të liqeneve natyrore ose artificiale.

SN.8. Ndërtimi dhe menaxhimi i rrjetit ekologjik territorial, si lidhje strukturale mes zonave me vlera dhe pasuri më të madhe biodiversiteti

SN.9. Promovimi dhe hartimi i mjeteve të planifikimit dhe menaxhimit të zonave me interes mjedisor (Planet e menaxhimit të Vendeve me interes komunitar/Emerald Network; Planet e gjendjes natyrore të zonave të mbrojtura)

SN.10. Garantimi i mbrojtjes dhe promovimit të vlerave të monumenteve të shumta natyror që gjenden në territor.

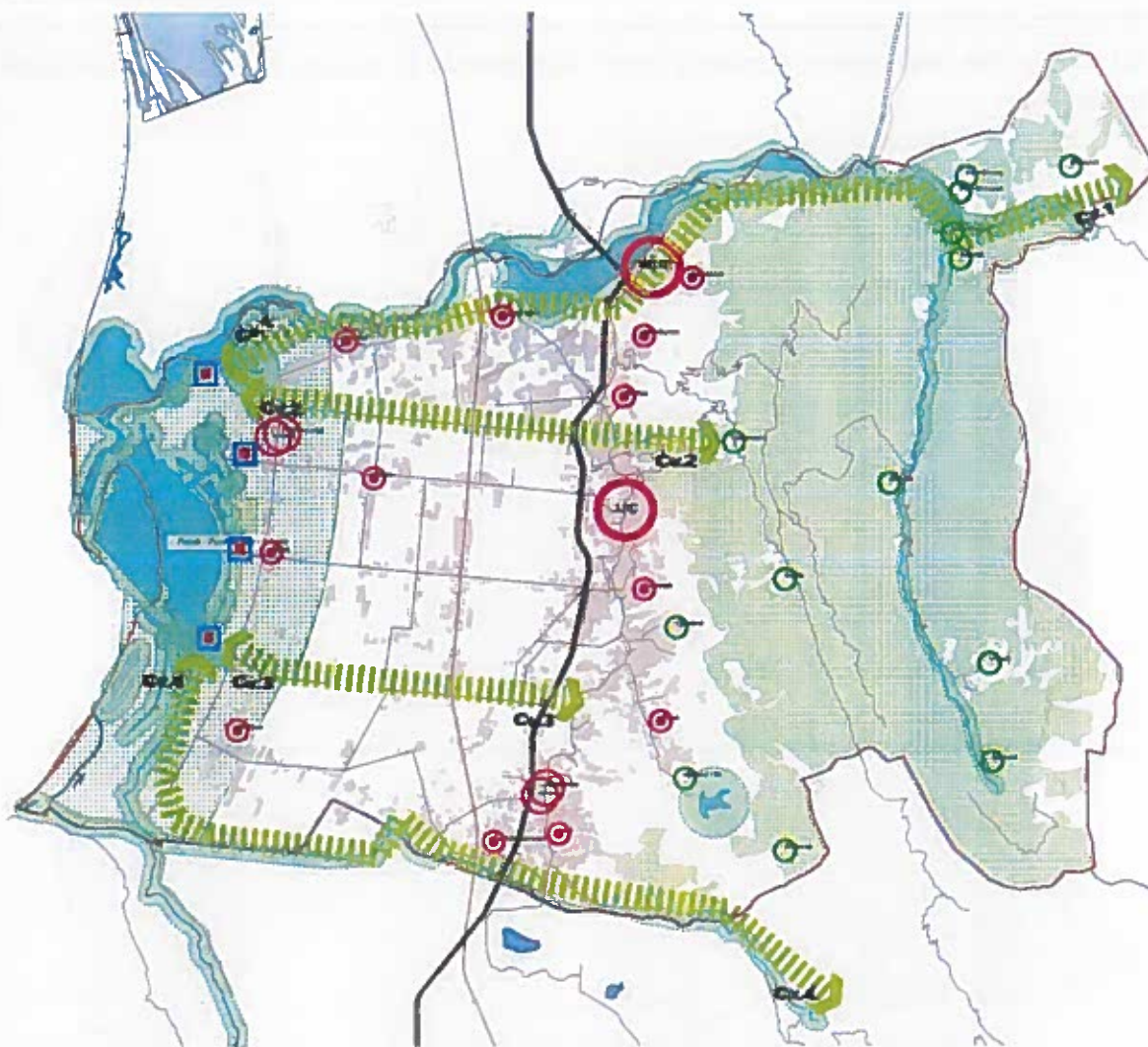

Figura 3.1 Strategjitë -Sistemi Natyror (N) (Burimi: PPV Bashkia Kurbin)

Sistemi Ujor (U)

SU.1 Mbrojtja aktive e burimeve dhe resurseve ujore natyrore

SU.2 Shtimi i impianteve hidroelektrike (hidrocentrale) për shfrytëzimin e burimeve të shumta ujore të territorit të cilat paraqesin një resurs energjetik ekologjik dhe të rinovueshme.

SU.3 Fuqizimi i sistemeve të menaxhimit dhe të shpërndarjes së ujërave publike, si të mira të përbashkëta

SU.4 Rigjenerimi i trupave ujorë kryesorë në të mirë të ekosistemeve lokale dhe të një zhvillimi të mundshëm të turizmit sportiv.

SU.5 Krijimi i një Autoriteti të Menaxhimit Publik të resurseve ujore, në njohjen e fushave territoriale homogjene të referimit, si një mjet i kontrollit dhe menaxhimit të cilësisë

SU.6 Krijimi i kadastrës së puseve ujore, publike dhe private, për një kontroll më të mirë të aktivitetit të tyre.

SU.7. Ulja dhe, me kohën, eliminimi total i aktivitetëve të nxjerrjes së inerteve përgjatë lumenjve.

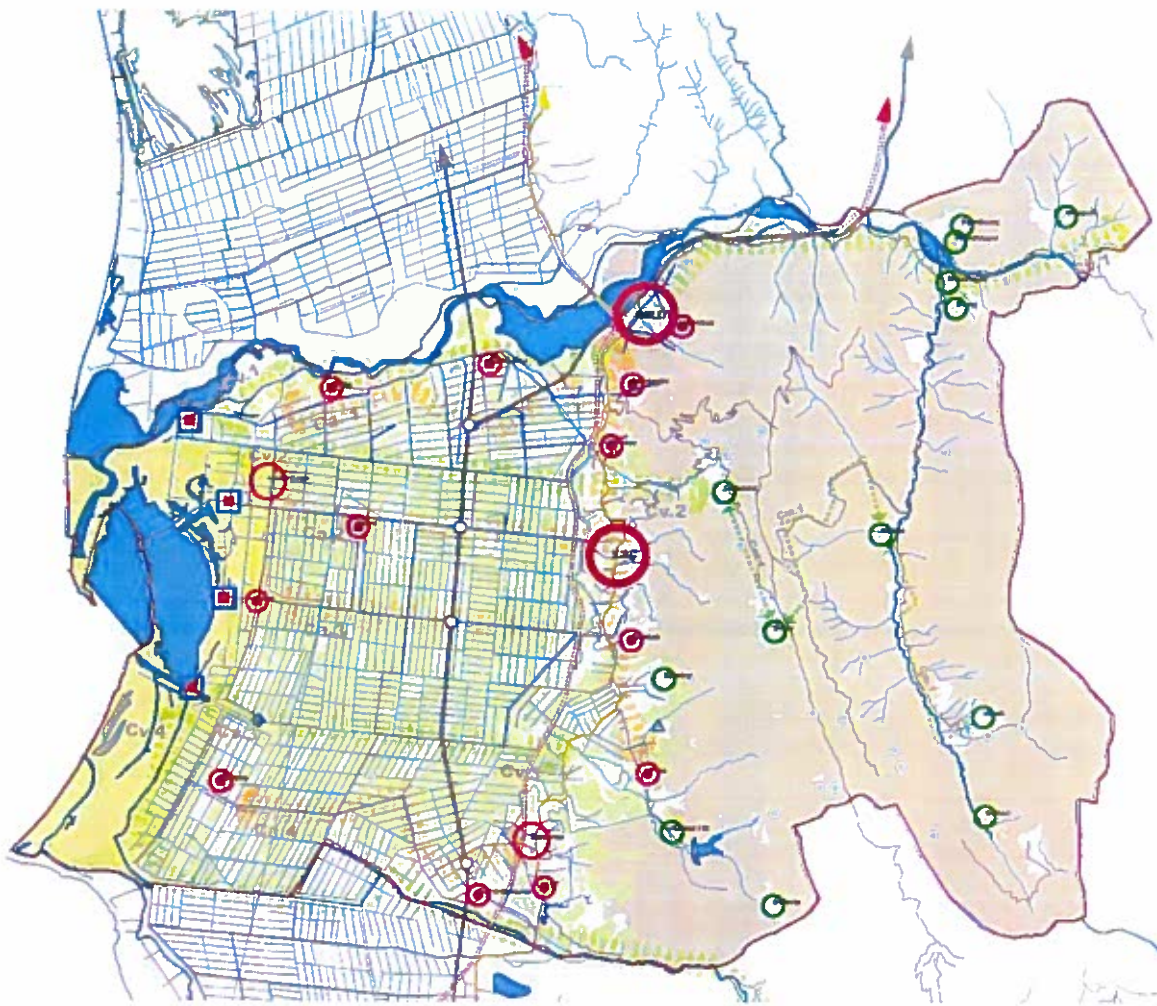

Figura 3.2 Strategjitë -Sistemi Ujor (U) (Burimi: PPV BashkiaKurbin)

Sistemi Bujqësor (B)

SB.1 Promovimi dhe zhvillimi i sistemeve të modernizimit dhe inovacionit për kompanitë lokale të sektorit dhe për integrimin midis firmave agro-ushqimore

SB.2 Promovimi dhe zhvillimi i prodhimit cilësor në sektorët bujqësorë

SB.3 Përmirësimi i kapacitetit sipërmarrës dhe profesional të përgjegjësve të sektorit bujqësor

SB.4 Promovimi i metodave të kultivimit të tipit biologjik dhe të permakulturës (metoda e mbrojtjes dhe menaxhimit të territoreve që janë ndryshuar nga dora e njeriut me qëllim adaptimi)

SB.5 Rikthimi në përdorim bujqësor i zonave të degraduara dhe të braktisura

SB.6 Rinisja dhe mbështetja e aktiviteteve bujqësore dhe të kullotave në zonat rrëzë malit, në luginat dhe në territoret e brendshme malore, edhe në fushën e bimëve aromatike dhe mjekësore, e kulturës së peshkut në zonat kënetore dhe bregdetare

SB.7 Rinisja dhe mbështetja e aktiviteteve zooteknike në zonat fushore dhe të kullotave në territoret kodrinore dhe malore

SB.8 Riorganizimi dhe dhënia zhvillim strukturave mbështetëse të aktiviteteve bujqësore, si konsorciume bujqësore në shërbim të firmave bujqësore të vogla dhe të mesme

SB.9 Zhvillimi i ndërtimit të strukturave logjistike për mbledhjen, magazinimin, ngrirjen dhe shpërndarjen e produkteve agro-ushqimore lokale, në bazë konsorciumesh dhe/ose kooperative

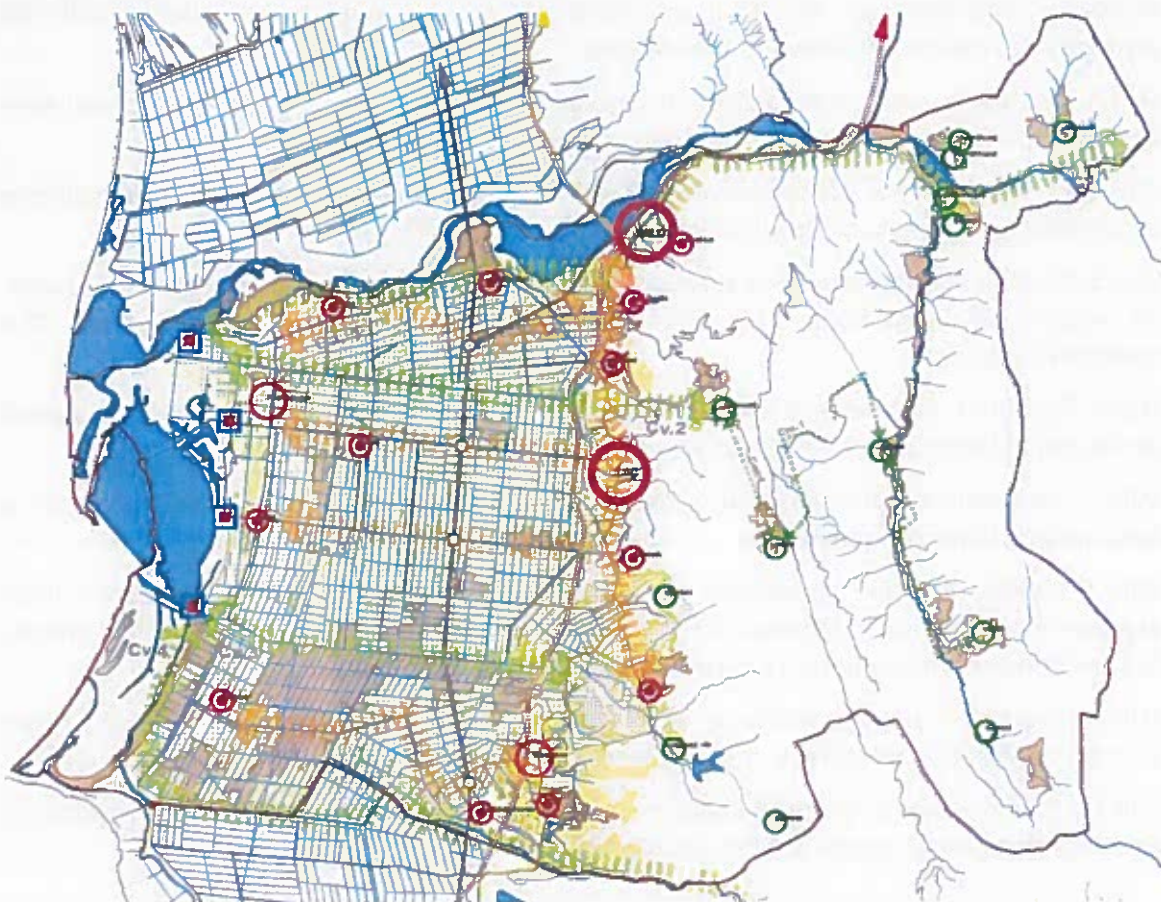

Figura 3.3 Strategjitë –Sistemi Bujqësor (B) (Burimi: PPV Bashkia Kurbin)

SB.10 . Krijimi i qendrave kërkimore në fushën agro-ushqimore dhe te edukimit në ushqim e mirëngrënie, madje edhe në sferën arsimore-edukative

SB.11. Promovimi i formimit dhe shpërndarjes territoriale të strukturave pritëse (Agroturizmi, Bed&Breakfast ekologjikë, Fermat didaktike, Eko-Fshatrat) dhe të restoranteve të kualitetit, të lidhura me vlerësimin e prodhimeve dhe të traditave agro-ushqimore lokale, të kultivimit të peshkut dhe peshkimit

SU.12 Rikuperimi dhe fuqizimi i hidrovoreve në shërbim të rrjetit kullues të ultësirës bujqësore.

SU.13 Rikuperimi dhe fuqizimi i rrjetit të kanaleve vaditëse dhe kulluese të ultësirës bujqësore.

Sistemi Urban (UB)

SUB.1 Promovimi i rikuperimit dhe rigjallërimit për qëllime banimi dhe turistike të qendrave historike rurale të zonave të brendshme (hotel i shpërndarë – sipërmarrje hotelerie e përbëre nga ndërtesa të ndryshme të shpërndara në një qendër të banuar por të menaxhuara në mënyrë të përbashkët)

SUB.2 Fuqizimi i aktiviteteve ne ambient të hapur dhe të shërbimeve plotësuese të turizmit kulturor, mjedisor, sportiv (aktiv), termal, në zonat bregdetare, duke respektuar ekuilibrat ekologjike dhe mjedisor, në Milot, në zonat me interes mjedisor dhe peizazhistik, në vendbanimet malore të zonave të brendshme.

SUB.3 Përshtatja sipas standardeve të nivelit kombëtar dhe ndërkombëtar e pajisjeve urbanistike primare (ujë, kanalizime, energji elektrike etj.) në zonat urbane

SUB.4 Përshtatja sipas standardeve të nivelit kombëtar dhe ndërkombëtar e pajisjeve urbanistike dytësore (kopshte, shkolla, gjelbërim, parkime etj.)

SUB.5 Zhvillimi i qendërzimeve te reja urbane ne qendrat kryesore dhe dytësore të bashkisë, në veçanti në Fushë-Kuqë, Laç, Mamurras, Milot (shkolla të mesme, biblioteka dhe mediateka urbane).

SUB.6 Zhvillimi i sistemeve të lëvizshmërisë urbane alternative (pistat e biçikletave, rrjetet pedonale) të integruara me sistemit e transportit publik automobilistik dhe hekurudhor

SUB.7 Racionalizimi dhe fuqizimi i rrjetit automobilistik, të integruar me sistemin e parkimeve urbane dhe territoriale

SUB. 8 Rimëkëmbja dhe ripërdorimi si një korridor lëvizjeje i shpejtë dhe në masë i linjës ekzistuese hekurudhore, në përputhje me rimëkëmbjen e saj si një infrastrukturë me interes te konsiderueshëm kombëtar të parashikuar në Planet Kombëtare

SUB.9 Favorizimi i aksesit, përdorimi dhe ndarja e të mirave të përbashkëta urbane (Urban Commons) të gjithë qytetareve, me kujdes te veçantë për personat me aftësi te kufizuara

SUB.10 Kthimi i qyteteve dhe te mirave te përbashkëta urbane ne vende dhe objekte te aksesueshme dhe te sigurta për fëmijët (Qyteti mik i fëmijëve)

SUB.11 Krijimi i parqeve të reja arkeologjike dhe kulturore në mbrojtje dhe promovim të vlerave të trashëgimisë kulturore, arkeologjike dhe etnografike, veçanërisht në zonën e Shën Ndout.

SUB.12 Hartimi në një kohe të shkurtër i Planit të Emergjencave Civile në përputhje me standardet bashkëkohore ndërkombëtare

SUB.13 Promovimi i programeve dhe projekteve për rinovimin urban të zonave dhe pjesëve të vendbanimeve që gjenden në kushte degradimi fizik, social dhe mjedisor për përmirësimin e efijencës energjetike dhe uljen e riskut sizmik të ndërtesave ekzistuese.

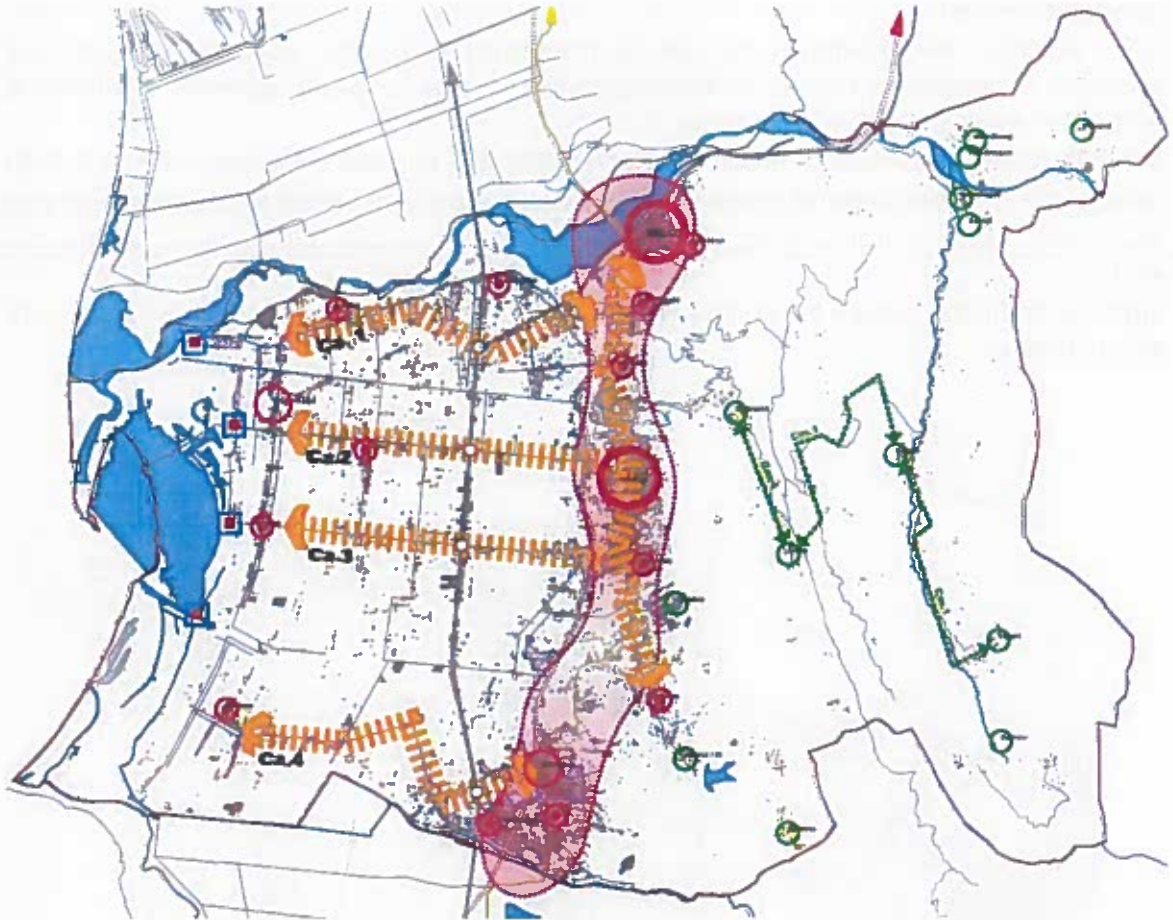

Figura 3.4 Strategjitë -Sistemi Urban (UB) (Burimi: PPV Bashkia Kurbin)

Sistemi Infrastruktural (IN)

SIN.1 Garantimi i efijencës së plotë dhe funksionimit të rrjetit infrastrukturor me karakter kombëtar (korridor kombëtar), nëpërmjet ndarjes së trafikut lokal, realizimi i kryqëzimeve në nivelin e tokës dhe mbikalimeve të rrjetit lokal, transformimi progresiv në korridor të tipit autostradë

SIN.2 Rimëkëmbja dhe zhvillimi i rrjetit hekurudhor kombëtar, edhe për përdorim metropolitan dhe lokal

SIN.3 Rimëkëmbja dhe zhvillimi i stacioneve hekurudhore, si pika aksesi dhe shërbimi të qendrave urbane kryesore dhe si pika bashkimi me rrjetin e korridoreve të gjelbërt të lidhjes midis zonave bregdetare dhe zonave malore

SIN.4 Zhvillimi dhe konsolidimi i rrjetit të parkimeve në nivel territorial, urban dhe lokal

SIN.5 Zhvillimi i një rrjeti rrugësh me lëvizshmëri të ngadaltë, të lidhur me zbulimin e vendeve dhe peizazheve me interes natyror, kulturor dhe arkeologjik, etno-antropologjik, agro-ushqimor cilësor (rrugët e vajit, të verës, të produkteve lokale)

SIN.6 Fuqizimi dhe zhvillimi i rrjeteve të telekomunikacionit dhe të aseteve të paprekshme, qoftë në nivel territorial (rrjetet satelitore) dhe në nivel urban (rrjetet Wireless, kablllore në qendrat kryesore)

SIN.7 Fuqizimi dhe zhvillimi i rrjeteve të transportit energjetik, duke pasur kujdes në impaktet e prodhuara (ndotja elektromagnetike) dhe duke pasur parasysh zhvillimin e burimeve të energjisë së rinovueshme

SIN.8 Zhvillimi i sistemeve të prodhimit të energjisë nga burimet e rinovueshme në fushën urbane dhe në mbështetje të impianteve industriale ekzistuese dhe të aktiviteteve kryesore ekonomike (hidrocentralet, energjia e erës, panelet fotovoltaike dhe diellore, gjeotermia etj.)

SIN.9 Kontrolli dhe nxitja e kursimit të energjisë dhe të riciklimit/ripërdorimit të mbetjeve të ngurta urbane

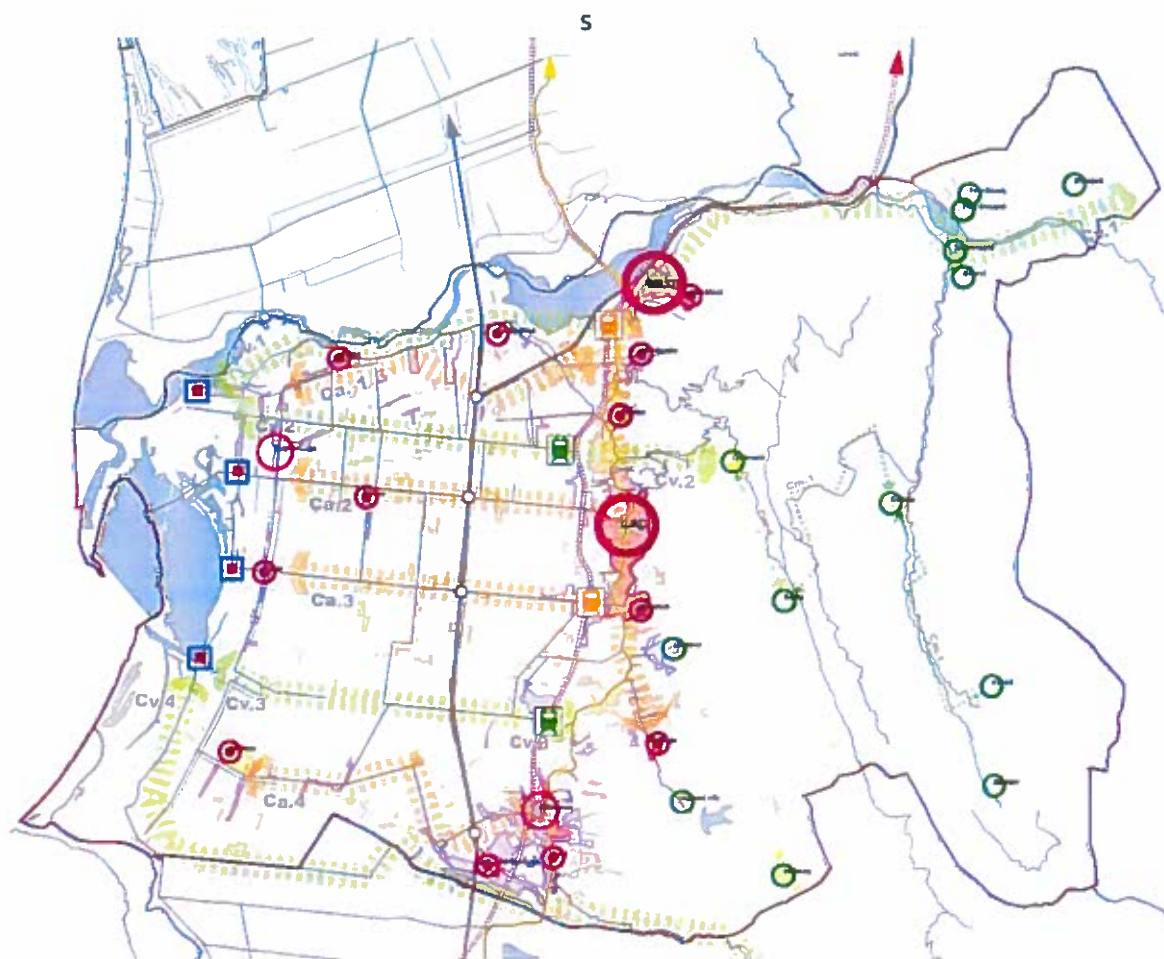

Figura 3.5 Strategjitë -Sistemi Infrastrukturor (IN) (Burimi: PPV Bashkia Kurbin)

3.1 Ndërhyrjet në Infrastrukturën publike dhe rrjeti rrugorë i propozuar

Ndërhyrjet në infrastrukturën ekzistuese të Bashkisë Kurbin janë elementë të rëndësishëm të Strategjisë së zhvillimit, që janë shtruar në PPV dhe janë përvijuar në Planin e veprimit sipas prioritetit dhe mundësisë për ndërhyrjen nisur edhe nga fondet e nevojshme.

Mund të ritheksojmë se përditësimi i infrastrukturës është pjesë e domosdoshme për të mundësuar dhe garantuar çdo formë të mëtejshme zhvillimi, qoftë në planin ekonomik edhe në planin urban apo social. Rëndësia që merr Infrastruktura në hartimin e Planit, që vjen edhe nga futja e konceptit ligjor të Sistemit Infrastruktural, tregohet edhe në rritjen e sipërfaqes së këtij sistemi, në 3.2 ha.

Ndërhyrjet e rëndësishme, vlen të përmendim ndërhyrjen për rivitalizimin e ish Uzinës së Superfosfatit, që propozohet të kthehet nga një territori i rrezikshëm, nga më problematikët në vend, në një gjenerator energjie të pastër dhe model për zhvillime të ngjashme të mëtejshme. Ky kompleks, tashme drejt rrënimt, propozohet të kthehet në një impiant për energjinë fotovoltaike, pasi të merren masat e domosdoshme për shmangien e rreziqeve mjedisore. Strukturat ekzistuese mund të përshtaten për nevojat e impiantit, kurse kthimi në një zonë me akses të kufizuar largon rreziqet e aksidenteve për atë pjesë të materialit toksik që nuk arrin të neutralizohet në një kohë të afërt.

Një tjetër pjesë me rëndësi e ndërhyrjeve në infrastrukturë është propozimi strategjik për krijimin e korridoreve portokalli dhe të gjelbër si forma të lidhjes së territorit në drejtimin lindje perëndim, në mënyrë të kujdesshme ndaj mjedisit dhe duke i dhënë theksin morfologjik propozimeve konkrete për menaxhimin e territorit.

Funksioni i këtyre korridoreve është të rrisë rilidhjen ekologjike midis zonave bregdetare dhe malore të brendshme, duke përdorur një pjesë të rrjeteve natyrore dhe artificiale të ujit dhe shtigjeve ekzistuese, duke e shoqëruar këtë funksion kryesor me ndërtimin e një rruge të mobilitetit të qëndrueshëm, kryesisht si rrugë çiklizmi dhe këmbësore, për të siguruar afërsi me destinacionet kryesore turistike në zonë. Ideja është që të japë shërbim në qytetet dhe fshatrat, duke ndërtuar një sistem alternativ të transportit të fokusuar në hapësirat publike, shkollat, vendet e kultit dhe qendrave të komunitetit lokal.

Një projekt pilot, i propozuar të zhvillohet shpejt është ai për Korridorin e Gjelbër Laç – Patok. Projekti buron nga ideja e krijimit të një rruge për zbulimin dhe njohjen e burimeve arkeologjike, kulturore, natyrore dhe peizazhistike, që karakterizojnë territorin e Bashkisë, sipas udhëzimit të paraqitur nga vizioni udhëheqës.

Ky korridor ofron një mundësi për ri-lidhje midis zonës malore, ku shtrihet Kisha e Shën Ndout në Laç (ndjekur nga qindra pelegrinë, për shkak të vetitë shëruese të cilat mendohet që rrjedhin nga shenjtori) dhe zonës së lagunës së Patokut, interesante për çështje që lidhen me biodiversitetin dhe ruajtjen e peizazhit bregdetar endemik.

Figura 3.6 Harta e sistemit rrugor të propozuar

3.1.1 Korridoret portokalli

Synohet përmirësimi i rrugëve ekzistuese ndërrurbane dhe urbane dytësore të kategorisë C duke i pasuruar me zgjerim bankina, trotuare në zona të banuara të pajisura me ndriçim si dhe krijimin e korsive të biçikletave. Këto korridore lidhin në mënyrë të shpejtë të motorizuar zonën malore lindore me zonën bregdetare të Bashkisë. Në figurë jepen skemat e propozuara për këto rrugë:

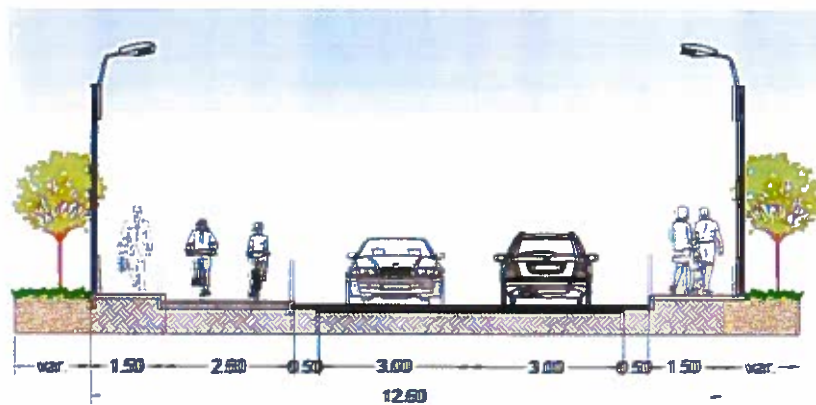

Figura 3.7 Prerje Korridori portokalli (KP1-1)

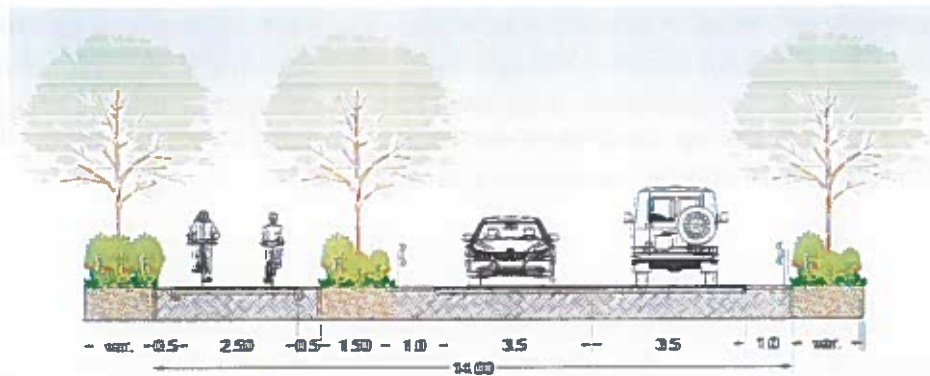

Figura 3.8 Korridori portokalli (KP1-2)

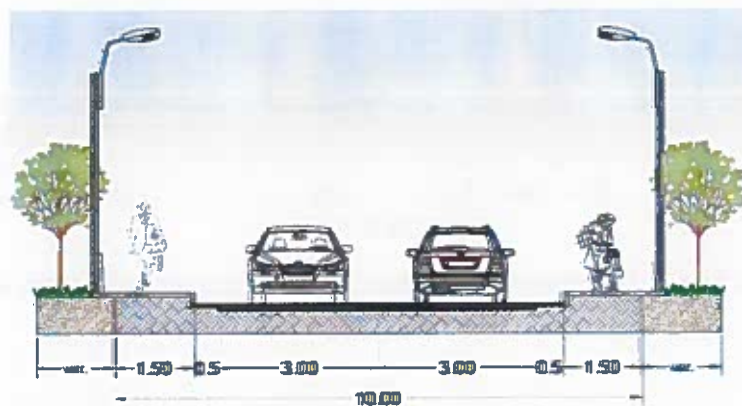

Figura 3.9 Korridori portokalli (KP2-1)

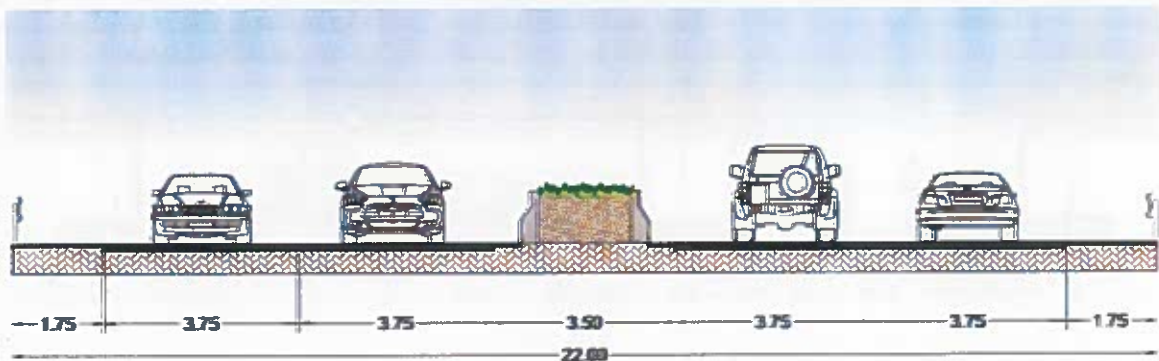

Figura 3.10 Korridori portokalli (KP2-3)

3.1.2 Rruga bregdetare peizazhistike

Rruga do të jetë e tipit peizazhistik, me impakt të ulët në mjedis (jo e projektuar për trafik të rëndë) që pajiset me infrastrukturën e duhur në nyjet kryesore lidhëse-stacionuese, të cilat përkojnë me qendra lokale apo lokalitete të rëndësishme përgjatë këtij itinerari. Vlen të theksohet se për shkak të ndjeshmërisë së lartë mjedisore të zonave ku pritet të kalojnë segmente të caktuara të këtij itinerari, duhet të tregohet kujdes i veçantë në projektimin e brezave të gjelbërimit përgjatë tij.

Synohet përmirësimi i rrugëve ekzistuese ndërurbane dhe urbane dytësore të kategorisë C duke i pasuruar me zgjerim bankina, trotuare në zona të banuara të pajisura me ndriçim si dhe krijimin e korsive të biçikletave. Këto korridore lidhin qendrat urbane bregdetare të Bashkisë në drejtimin veri-jug. Qendrat që përshkon ky korridor janë: Fushë-Kuqe, Patok dhe Adriatik. Në figurë jepen skemat e propozuara për këto rrugë:

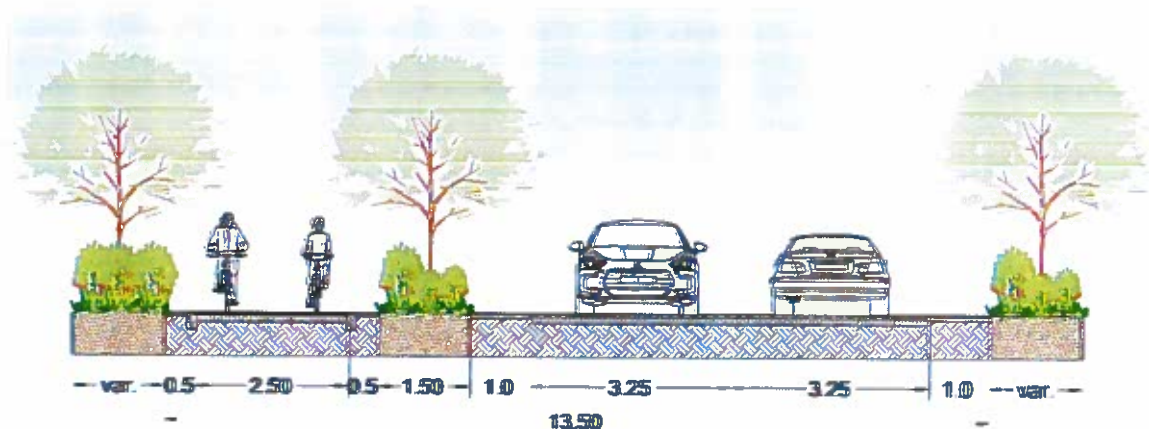

Figura 3.11 Rrugët bregdetare peizazhistike jashtë qendrave të banuara (RBP1)

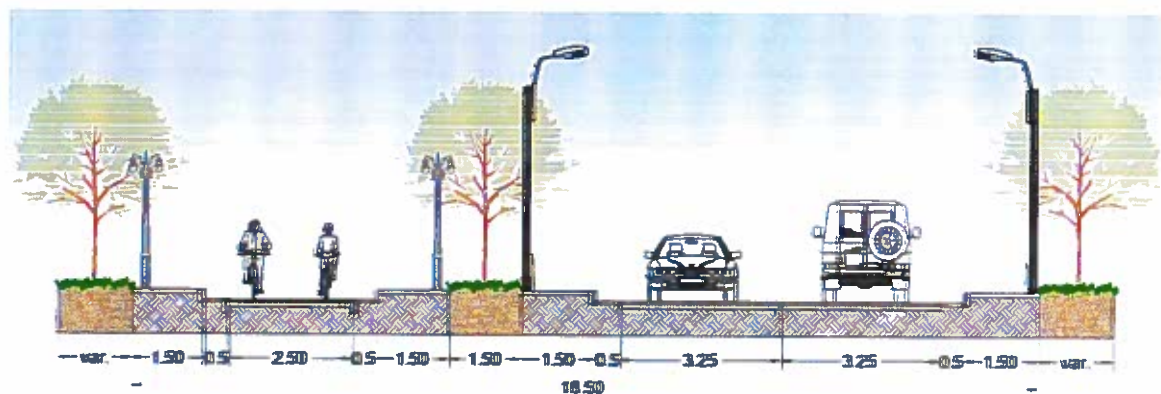

Figura 3.12 Rrugët bregdetare peizazhistike në qendrat e banuara (RBP1)

3.1.3 Rrugët industriale

Me përmirësimin e parametrave të boshtit kryesor Veri – Jug, synohet shkëputja e lidhjeve të bizneseve dhe industrisë së krijuar përgjatë këtij korridori dhe qëllim kthimin në Autostradë. Shkëputja do të kërkojë nevojën për infrastrukturën rrugore në ndihmë të tyre. Për ti ardhur në ndihmë propozohet që në të dy krahët e boshtit kryesor Veri – Jug të ketë rrugë ndihmëse duke shfrytëzuar përgjithësisht gjurmë ekzistuese dhe propozim të gjurmëve të reja aty ku mungojnë. Në figurë jepet skema e propozuara për këto rrugë:

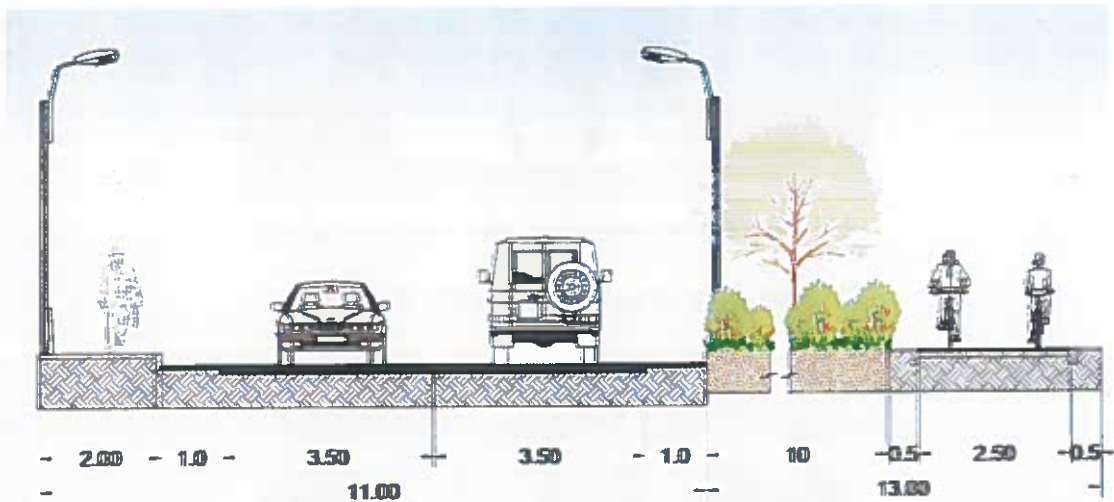

Figura 3.13 Rrugë industriale

3.1.4 Korridoret e gjelbër

Korridori i gjelbër shihet si një sistem më i lehtë ndërlidhjeje. Ai lejon një lidhje ekologjike mes bregdetit dhe zonës malore dhe një funksionale të bazuar në konceptin e “slow mobility” (rrugë biçikletash dhe këmbësorësh). Janë rrugë peizazhiste që përshkojnë gjithë territorin. Shoqërojnë rrugët ekzistuese përgjithësisht por mund të jenë edhe të veçuara si rrugë të pashtuara. Në figurë jepen skemat e propozuara për këto rrugë:

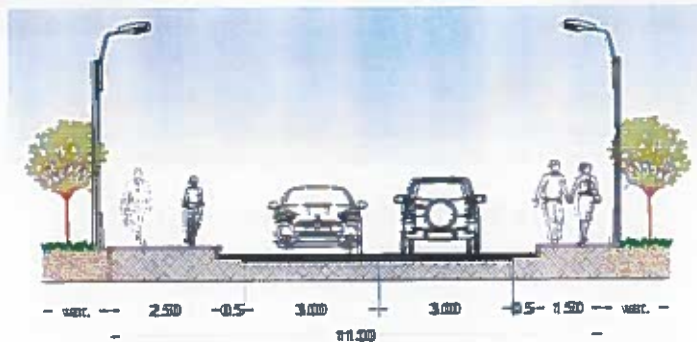

Figura 3.14 Korridori i gjelbër (KGJ1)

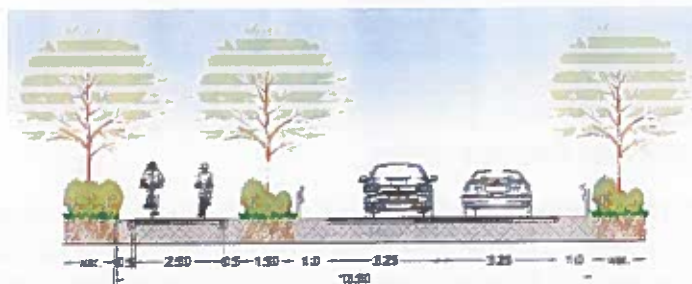

Figura 3.15 Korridori i gjelbër (KGJ1-2)

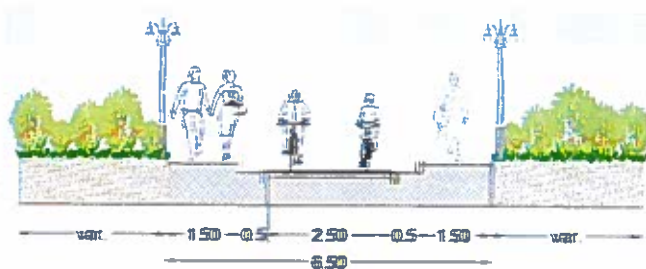

Figura 3.16 Korridori i gjelbër (KGJ2-1)

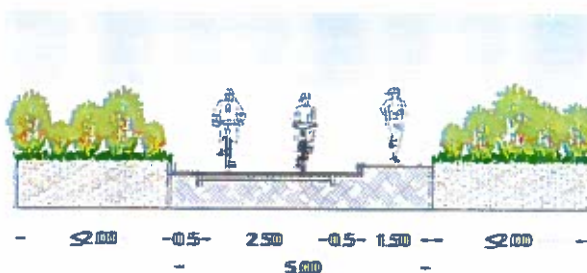

Figura 3.17 Korridori i gjelbër (KGJ2-2)

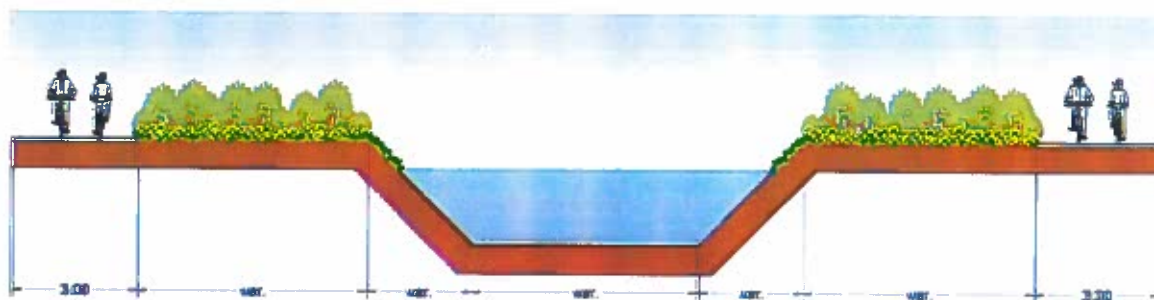

Figura 3.18 Korridori i gjelbër (KGJ2-3)

3.2 KUADRI LIGJOR DHE RREGULLATOR

Më poshtë në trajtë të pëmbledhur është dhënë i gjithë kuadri ligjor, në kontekstin e të cilit është përgatitur dokumenti i Analizës dhe Vlerësimit të Territorit të Bashkisë. Përveç akteve ligjore dhe nënligjore për planifikimin e territorit të cilët kanë qenë referenca kryesore në hartimin e këtij dokumenti, më poshtë janë dhënë edhe disa nga ligjet dhe VKM-të kryesore sektoriale, që janë përdorur në procesin e analizës dhe vlerësimit.

Tabela 3.1 Kuadri Ligjor

Ligj	Nr. 107/2014 dt. 31.7.2014	"Për planifikimin dhe zhvillimin e territorit" (i ndryshuar me Ligjin Nr. 73/2015, Dt.Aktit: 09.07.2015)
Ligj	Nr. 115/2014 dt. 31.7.2014	"Për ndarjen administrativo-territoriale të njësive të qeverisjes vendore në Republikën e Shqipërisë" (i ndryshuar me Ligjin Nr.180/2014, Dt.Aktit:18.12.2014)
Ligj	Nr. 139/2015 dt.17.12.2015	"Për vetëqeverisjen vendore"
Ligj	Nr. 7850 dt. 29.7.1994	Kodi civil i Republikës së Shqipërisë (i ndryshuar)
Ligj	Nr. 8378 dt. 22.07.1998	Kodi rrugor i Republikës së Shqipërisë (i ndryshuar)
Ligj	Nr. 72/2012 dt. 28.06.2012	"Për organizimin dhe funksionimin e infrastrukturës kombëtare të Informacionit Gjeohapësinor në Republikën e Shqipërisë"
Ligj	Nr. 91/2013 dt. 28.02.2013	"Për vlerësimin strategjik mjedisor"
VKM	Nr. 408 dt.13.05.2015	"Për miratimin e rregullores së zhvillimit të territorit"
VKM	Nr. 671 dt. 29.7.2015	"Për miratimin e rregullores së planifikimit të territorit"
VKM	Nr. 219 dt.11.03.2015	"Për përcaktimin e rregullave e të procedurave për konsultimin me grupet e interesit dhe publikun si dhe dëgjuesën publike gjatë procesit të vlerësimit strategjik mjedisor".
VKM	Nr. 691 dt. 29.7.2015	"Për miratimin e strategjisë ndërsektoriale për decentralizimin dhe qeverisjen vendore 2015–2020"
VKM	Nr. 829 dt. 07.10.2015	Për miratimin e dokumentit "Standardet shtetërore për specifikimet teknike të infrasrukturës së informacionit gjeohapësinor në Shqipëri" tema - Hidrografia
VKM	Nr. 942 dt. 18.11.2015	Për miratimin e rregullores "Për planifikimin dhe realizimin e fotografimit ajror të territorit të Republikës së Shqipërisë"
VKM	Nr. 1077 dt. 23.12.2015	Për miratimin e rregullores "Për krijimin, ruajtjen dhe përditësimin e metadatave, strukturën e katalogimit dhe afatet e krijimit të metadatave specifike për çdo temë"
VKM	Nr. 1078 dt. 23.12.2015	Për miratimin e dokumentit "Standardet shtetërore për specifikimet teknike të informacionit gjeohapësinor në Shqipëri", tema - Kufijtë e Njësive Administrative
VKM	Nr. 153 dt. 7.4.2000	"Për miratimin e rregullores së zbatimit të Kodit Rrugor të Republikës së Shqipërisë" (i ndryshuar)
VKM	Nr. 504 dt. 10.06.2015	Për miratimin e autorizimit të ndërtimit të Centralit Eelektrik Eolik, dhënë shoqërisë "Era Milot" sh.p.k.

3.3 LIDHJA ME POLITIKA DHE DOKUMENTE TË TJERË

Në këtë pjesë synohet që të jepet konteksti i politikave dhe dokumenteve të tjerë brenda së cilave funksionon Plani dhe ku është bazuar hartimi i VSM-së. për këtë qëllim janë konsultuar dhe përdorur një sërë dokumentesh, përfshirë konventat ndërkombëtare, Direktivat e BE-së dhe politikat në nivelin kombëtar. Tabela 3-1 me poshtë paraqet dokumentet e konsultuara.

Në Shtojcën 2 jepet një përshkrim më i detajuar i Direktivave të BE-së dhe legjislacionit përkatës shqiptar në kuadrin e përafrimit me Direktivat e BE-së.

Tabela 3.2 Përmbledhje e dokumentacionit të konsultuar

Konteksti Ndërkombëtar

Legjislacioni Horizontal

- Direktiva 2004/35/KE "Mbi përgjegjësinë mjedisore, parandalimin dhe riparimin e dëmeve mbi ambientin";
- Direktiva 2001/42/KE "Për vlerësimin e pasojave në mjedis të planeve dhe programeve të caktuara";
- Direktiva e Këshillit 85/337/KE "Mbi vlerësimin e efekteve të projekteve publike dhe privatë mbi mjedisin";
- Direktiva 2003/4/KE mbi të drejtën e publikut për të pasur informacion mjedisor;
- Direktiva 2003/35/KE mbi "Tërheqjen e publikut në vendimmarrje në hartimin e planeve programeve në fushën e mjedisit dhe amendimet për pjesëmarrjen e publikut dhe aksesin në drejtësi";

Cilësia e Ajrit:

- Direktiva 2008/50/KE mbi cilësinë e ajrit të ambientit dhe për një ajër më të pastër për Evropën;
- Direktiva 2001/81/KE mbi Tavanet Kombëtare të Shkarkimit për disa ndotës atmosferike;
- Direktiva 2012/33 në lidhje me përmbajtjen e sqfurit në lendet djegëse në transportin detar;
- Direktiva 2004/42/KE mbi limitimin e shkarkimeve të kompozimeve organike të avullueshme për shkak të përdorimit të tretësve organik në disa bojëra dhe llaçe të caktuara dhe produkteve për rilyerjen e automjeteve;
- Direktiva 97/68/KE mbi përfrimin e legjislacionit të Vendeve Anëtare në lidhje me masat që do të ndërmerren kundër shkarkimit të ndotësve të gazte dhe lendes së ngurtë pezull nga motorët me djegie të brendshme që instalohen në makineritë e lëvizshme jo rrugore;
- Direktiva 2005/55/KE mbi përfrimin e legjislacionit të Vendeve Anëtare në lidhje me masat që do të ndërmerren kundër shkarkimeve të ndotësve të gazte dhe lendes së ngurte pezull nga motorët me ndezje me kom presion dhe motorët me ndezje pozitive që djegin gaz natyral apo të lëngshëm për përdorim në automjete.

Ndryshimet Klimatike:

- Vendimi i Këshillit 2002/358/KE në lidhje me miratimin, në emër të Komunitetit Evropian, të Protokollit të Kiotos të Konventës Kuadër të Kombeve të Bashkuara për Ndryshimet Klimatike dhe përmbushjen e përbashkët të angazhimeve në përputhje me to;
- Direktiva 2003/87/KE për krijimin e një skeme të tregtimit të njësive të lejuara të gazeve me efekt serre brenda Komunitetit e cila amendon Direktivën e Këshillit 96/61/KE;
- Direktiva 2004/101/KE për krijimin e një skeme të tregtimit të njësive të lejuara të gazeve me efekt serre brenda Komunitetit, në lidhje me mekanizmat e Protokollit të Kiotos;
- Direktiva 2009/29/KE e cila amendon Direktivën 2003/87/KE në mënyrë që të përmirësojë dhe zgjerojë skemën tregtare të kompensimit të njësive të lejuara të emisioneve të gazeve me efekt serre të Komunitetit;
- Vendimi i Komisionit Nr. 2010/2/BE i cili përcakton një liste të sektorëve dhe nënsektorëve të cilët mendohet të jenë të ekspozuar ndaj një risku të konsiderueshëm të rrjedhjes së karbonit;
- Direktiva 2008/101/KE e cila amendon Direktivën 2003/87/KE në mënyrë që të përfshijë aktivitetet e aviacionit në skemën e tregtisë së njësive të lejuara të gazeve me efekt serre brenda Komunitetit;
- Direktiva 1999/94/KE në lidhje me disponueshmerinë e informacionit të konsumatorit mbi

ekonominë e lendes djegëse dhe emetimet e CO₂ në lidhje më tregtimin e makinave të reja të pasagjerëve;

Administrimi i Mbetjeve:

- Direktiva 2008/98/KE mbi mbetjet;
- Direktiva 86/278/EKE Për mbrojtjen e mjedisit dhe veçanërisht të tokës, kur llumrat e ujerave të ndotura përdoren në bujqësi;
- Direktiva 2006/66/KE Për bateritë dhe akumulatorët, mbetjet nga bateritë dhe akumulatorët;
- Direktiva 94/62/KE Për Ambalazhet dhe Mbetjet nga Ambalazhet;
- Direktiva 2000/53/KE Për automjetet në fund të jetës;
- Direktiva 2002/96/KE dhe Direktiva 2012/19/EU Për mbetjet nga pajisjet elektrike dhe elektronike;
- Direktiva 1999/31/KE Mbi landfillin e mbetjeve;
- Direktiva 2006/21/KE Për menaxhimin e mbetjeve nga industria nxjerrëse;
- Direktiva 2011/65/EU Për kufizimin e përdorimit të substancave të rrezikshme në pajisjet elektrike dhe elektronike.

Cilësia e Ujerave:

- Direktiva 2000/60/KE për krijimin e një kuadri në fushën e politikave të ujit;
- Direktiva 91/271/EKE për trajtimin e ujerave të ndotur urbane;
- Direktiva 2008/56/KE për krijimin e një kuadri në fushën e politikave mjedisore detare (direktiva për kuadrin e strategjisë detare);
- Direktiva 98/83/KE për cilësinë e ujit të pijshëm;
- Direktiva 91/676/KE për mbrojtjen e ujerave nga ndotja e shkaktuar nga nitratat e përdorura në bujqësi;
- Direktiva 2006/7/KE për menaxhimin e cilësisë së ujerave të larjes;
- Direktiva 2006/118/KE për mbrojtjen e ujerave nëntokësore nga ndotja dhe degradimi;
- Direktiva 2013/39/BE për sa i përket substancave prioritare në fushën e politikave të ujit;
- Direktiva 2009/90/KE që parashtron specifikimet teknike për analizat kimike dhe monitorimin e statusit të ujit;
- Direktiva 2007/60/KE për vlerësimin dhe menaxhimin e rreziqeve nga përmytjet.

Mbrojtja e Natyrës:

- Direktiva 2009/147/KE Për ruajtjen e shpendëve të egër;
- Direktiva 92/43/KE Për ruajtjen e habitateve natyrore, florën dhe faunën e egër;
- Direktiva 83/129/KE lidhur me importin në shtetet anëtare të lëkurës së disa llojeve të vegjlish të fokave dhe produkteve të derivuara prej tyre;

Zhurmat:

- Direktiva 2002/49/KE 2 Për vlerësimin dhe administrimin e zhurmave në mjedis.
- Direktiva 70/157/EKE mbi përafrimin e legjislacionit të shteteve anëtare në lidhje me nivelin e lejueshëm të zhurmës dhe të shkarkimeve nga mjetet motorike;
- Direktiva 97/24/KE mbi disa komponentë dhe karakteristika të mjeteve motorike me dy ose tri rrota;
- Direktiva 2001/43/KE mbi gomat e mjeteve motorike dhe të rimorkiove të tyre si dhe montimi i tyre;
- Direktiva 2009/40/KE mbi kontrollet e përshtatshmërisë rrugore për mjetet motorike dhe rimorkiot e tyre.

Konventat:

- UNESCO Konventa e UNESCO-s për Ruajtjen e Trashëgimisë Kulturore Jomateriale (2003);
- Konventa Ndërkombëtare për të Drejtat Ekonomike, Sociale dhe Kulturore;
- Konventa Kuadër e Kombeve të Bashkuara për Ndryshimet Klimatike (UNFCCC);
- Konventa e Bernes (1976): Ruajtja e Faunës së Egër dhe Mjedisit Natyror Evropian;
- Konventa e Biodiversitetit (Diversiteti Biologjik) (1992);
- Konventa e Ramsarit për Ligatinat (1971);
- Konventa e Aarhusit (Konventa mbi të Drejtën për Informacion, Pjesëmarrjen e Publikut në Vendim- marrje dhe të Drejtën për t'ju drejtuar Gjykatës për Çështjet Mjedisore) (1998);
- Konventa e Bonit (1979); Konventa për Mbrojtjen e Specieve Shtegtuese të Kafshëve të Egra;
- Konventa CITES (1975): Konventa mbi Tregtinë Ndërkombëtare të Specieve të Rrezikuara të Florës dhe Faunës së Egër;
- Konventa e Barcelonës (1976); Konventa për Mbrojtjen e Mjedisit Detar dhe Zonës Bregdetare të Detit Mesdhe;
- Konventa e Espoos (1991): Konventa për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis në Kontekst Ndërkufitar së bashku me Amendimet dhe Protokollet;
- Konventa për Ruajtjen e Trashëgimisë Kulturore Nënujore(2001).

Konteksti Rajonal

- Strategjia e Evropës Juglindore 2020 (SEJ 2020);
- Kuadri i Investimeve në Ballkanin Perëndimor (KIBP);
- Strategjia e Bashkimit Evropian për Rajonin Adriatiko - Jonian (SBERAJ);
- Programi IPA II;
- Samiti i Ballkanit Perëndimor – rrjeti i korridoreve kyç rajonale të transporti.

Konteksti Kombëtar

- Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim 2015-2020;
- Strategjia Kombëtare Ndërsektoriale për Bujqësinë dhe Zhvillimin Rural 2014-2020;
- Strategjia e Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve 2014-2020;
- Strategjia e Furnizimit me Ujë & Kanalizimet 2014-2020;
- Strategjia Kombëtare Ndërsektoriale për Administrimin e Mbetjeve 2010-2025;
- Plani Kombëtar për Administrimin e Mbetjeve 2010-2025;
- Strategjia Ndërsektoriale e Mjedisit 2015-2020 (draft);
- Plani i Përgjithshëm Kombëtar për Territorin (draft);
- Legjislacioni përkatës mbi ekologjinë, ajrin, mjedisin detar, zonat e mbrojtura, VSM dhe VNM, administrimin e mbetjeve, trashëgiminë kulturore, zhurmat, ujin, bujqësinë, pyjet, etj. (një liste e detajuar e ligjeve, përshkrimit të tyre dhe sektorëve të zbatimit është dhënë në Shtojcën 2)

Burimi: Shqipëria – Plani Kombëtar për Integrimin Evropian(Mars 2015)

3.4 ANALIZA, NISMA, PROGRAME ZBATIMI ETJ.

Në territorin e bashkisë Kurbin janë formuluar dhe aprovuar dokumentat e planifikimit për një nga katër njësitë përbërëse të tij. Konsulenti ka studjuar me kujdes vizionin, zhvillimet e propozuara, skemat e transportit, projeksionet e profilit social ekonomik, masat e marra për ruajtjen e zonave natyrore, historike dhe kulturore.

Po kështu janë rishikuar sipas termave dhe koncepteve të reja të ndarjes territoriale propozimet për ndarjen e zonave dhe nënzoneve strukturore, si dhe rregulloret përkatëse të këtyre zonave.

3.4.1. PPV Mamurras (Vendim KKT Nr.24, dt 10.05.2013)

Për territorin e njësisë administrative Mamurras, ka një PPV të aprovuar në vitin 2013, kur ka qënë bashki më vete, informacioni mbi të cilën është vënë në dispozicion të konsulentit.

PPV-ja ka bërë një analizë të mirë të gjendjes ekzistuese, për territorin e bashkisë në përputhje me kërkesat, terminologjinë dhe legjislacionin e kohës.

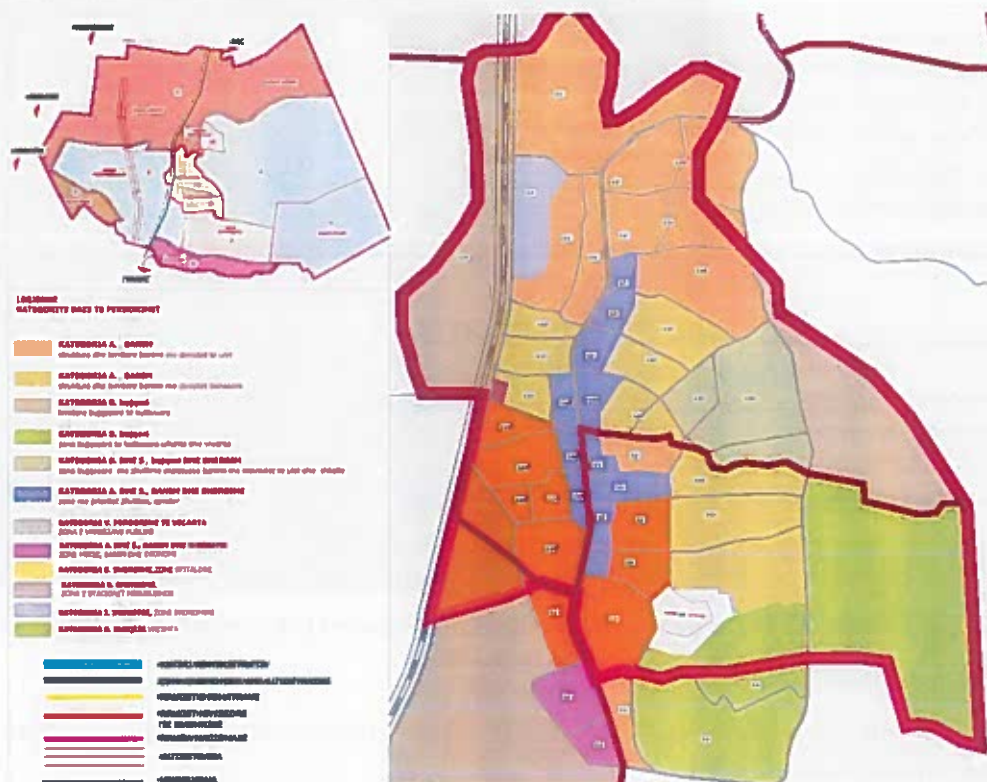

Figura 3.19 PPV Mamurras – Harta e nënjesive strukturore

Koherenca në lidhje me gjendjen faktike të sistemit urban dhe administrativ

Nuk përvijohen elementë inkoherence në lidhje me gjendjen ekzistuese, me përjashtim të ekzagjerimit të mundëshëm mbi parashikimin e rritjes urbane.

Regjimi i konservimit natyror

Disa pjesë të plani janë në kontrast me rrjetin ekologjik të “Natyra 2000”, rrjeti i siteve me interes komunitar, i krijuar nga Bashkimi Evropian për mbrojtjen dhe ruajtjen e habitateve të specieve (endemike) shtazore apo bimore.

Rreziqet e territorit

Disa nga parashikimet e urbanizimit mbivendosen në zona me risk përmbytjeje, që vijnë nga prezenca e lumit të Drojës.

Parashikimi për fashon e dyfishtë të vazhduar, destinuar për ndërtime industriale (prodhimi) në të dy anët e rrugës me shpejtësi të lartë (autostradës), e bën të rrezikshme

infrastrukturën, për shkak të hyrjeve të shpeshta të mjeteve në aks dhe bën problematik zgjerimin e ardhshëm të vetë aksit.

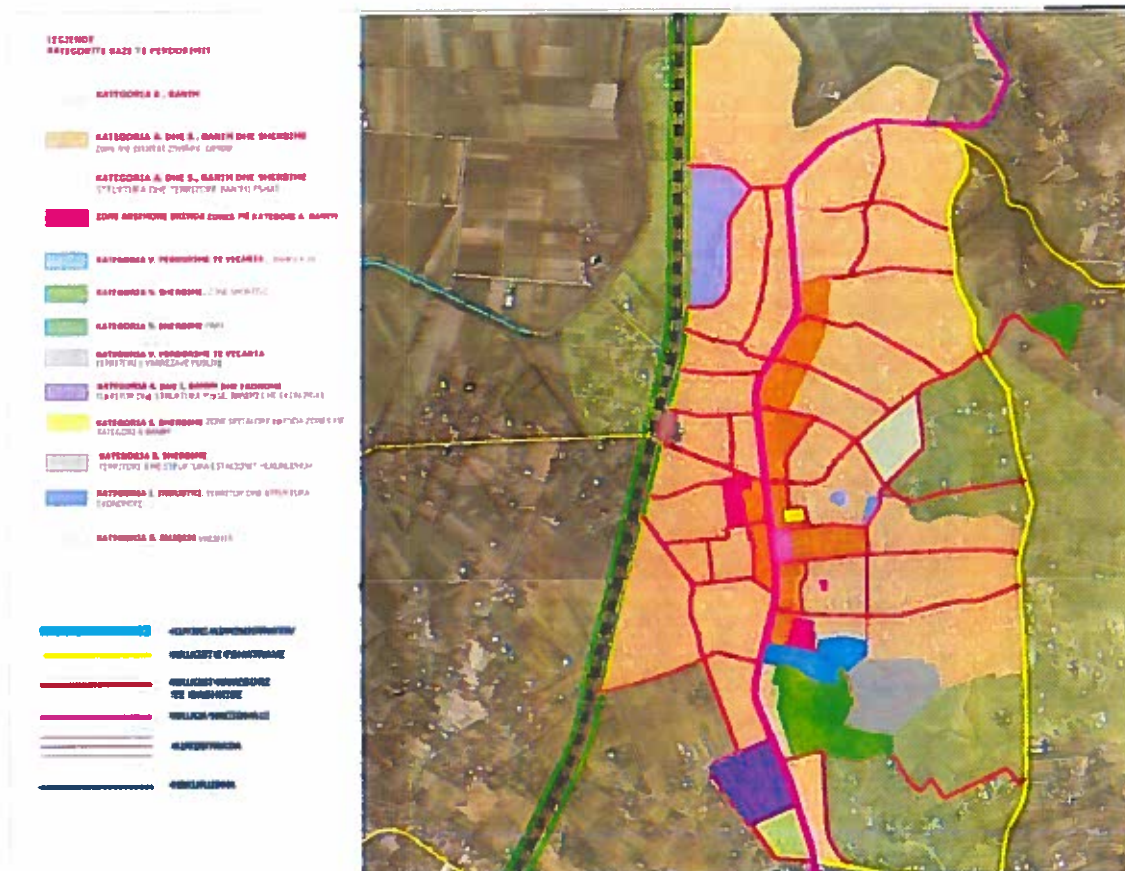

Figura 3.20 PPV Mamurras – Përdorimi i propozuar i tokës –Qyteti Mamurras

Elementët strategjikë

Plani ka bërë një parashikim tepër të lartë të ofertës rezidenciale, që nuk justifikohet me kërkesën e mundshme në kohë.

Sinteza finale

Plani duhet të përditësohet, vetëm për pjesën që i takon parashikimit të zhvillimit të tipit prodhues, përgjatë aksit kryesor, duke riparë edhe projeksionin e urbanizimit në të ardhmen që duket relativisht i tepruar.

3.4.2 Plani Rregullues Laç (i pamiratur)

Nuk përvijohen elementë inkoherence në lidhje me gjendjen ekzistuese, me përjashtim të ekzagjerimit mbi parashikimin e rritjes urbane.

Plani ka bërë një parashikim tepër të lartë të ofertës rezidenciale, që nuk justifikohet me kërkesën e mundshme në kohë. Zgjerimi i qytetit drejt kodrave mund të evitohet, duke arritur një dendësim dhe përqëndrim me efikas të zonave të banuara aktuale, sidomos duke patur parasysh problemet me shtrirjen e infrastrukturës që ka Laçi aktualisht. Disa nga parashikimet e urbanizimit mbivendosen në zona me risk, që vijnë nga ish zonat industriale.

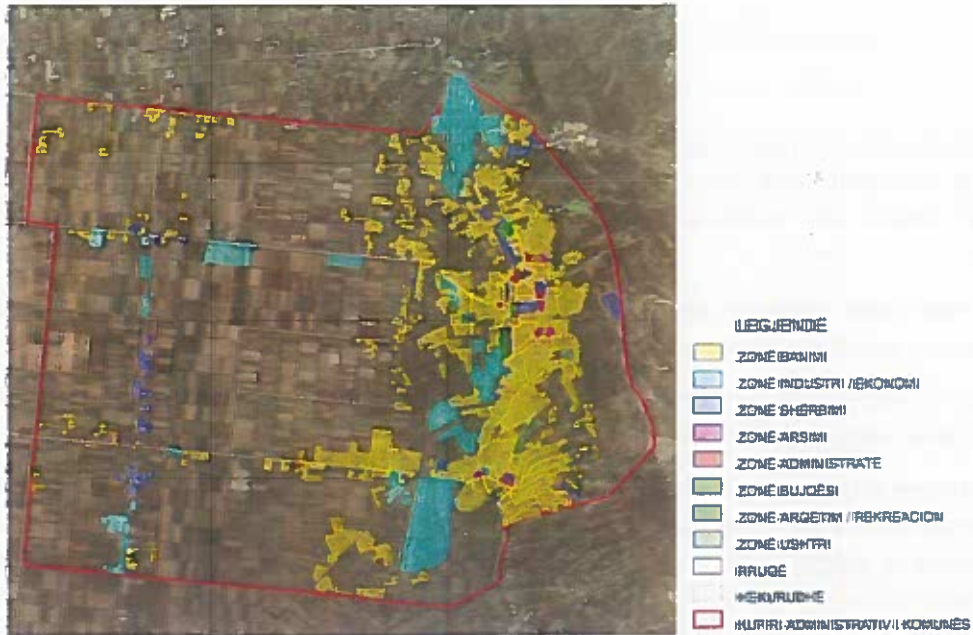

Figura 3.21 Plani regullues – Laç – Gjendja ekzistuese

Konsulenti ka bërë një analizë të mirë të gjendjes ekzistuese, të hapësirës publike, njëj mirë territorin urban dhe problemet që lidhen me të.

Nga ana tjetër janë marrë masa pozitive për integrimin e zonave informale, dhe është kaluar planifikimi deri në detajim të qendrës dhe grupeve urbane, me ide pozitive për ruatjen dhe shtimin e sipërfaqës së gjelbër dhe parqeve ekzistues të qytetit.

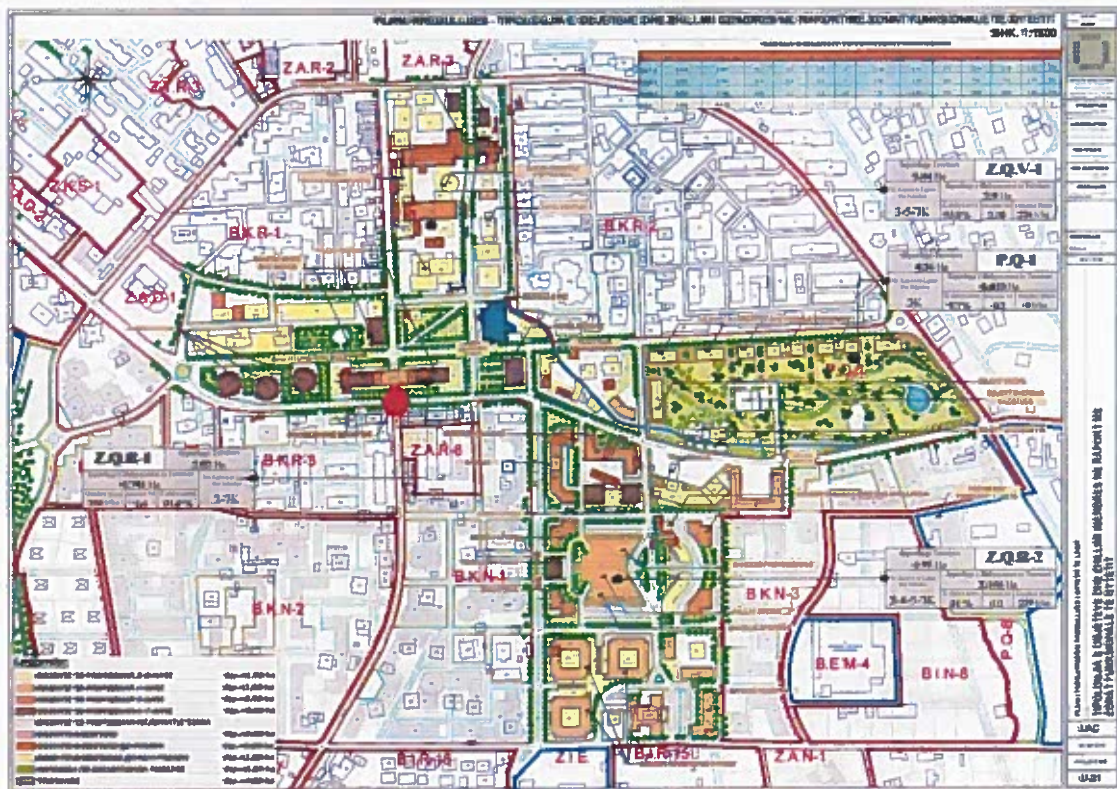

Figura 3.22 Plani regullues – Laç – Propozimi

3.4.3 PNPV Milot dhe Fushë Kuqe (i pamiruar)

Plani NdërVendor i Përgjithshëm i njësive administrative Milot dhe Fushë-Kuqe është pjesë e PNVP që përmban dhe njësitë administrative Kolsh, Zejmen dhe Shënkoll, por është analizuar vetëm për materialin mbi njësitë administrative të përfshira në Bashkinë e Kurbinit.

Studimi nuk është miratuar, po ka kryer një punë përgjithësisht serioze, sidomos në drejtim të analizës së gjendjes ekzistuese, dhe veçorive të zonës.

Një theks të veçantë studimi i ka kushtuar aspektit social të zonës, interesit për kulturën, historinë dhe identitetin historik të trevës.

Po kështu me interes është trajtimi i strategjisë së parashtruar që do i printe zhvillimit të zonës, e cila nuk ka kontradikta serioze me Planin Ndër Sektoral Strategjik të bregdetit, duke theksuar me të drejtë zhvillimin natyror dhe potencialet turistike të komunave, pa harruar të vërë theksin në masat që duhen marrë, sidomos përsa i takon ndërhyrjeve në infrastrukturë.

3.4.4 Plani i Përgjithshëm Kombëtar

Bashkia Kurbin përfshihet në disa nga programet dhe projektet strategjike të Planit Kombëtar. Kurbin evidentohej si qendër lokale dhe qendër e specializur në planin e zhvillimit policentrik dhe luan rol ndërmjetës në disa nga planet kombëtare të zhvillimit që kalojnë nga Lezha. Më poshtë janë listuar parashikimet konkrete të PPK-së që lidhen drejtpërsëdrejti me Kurbinin.

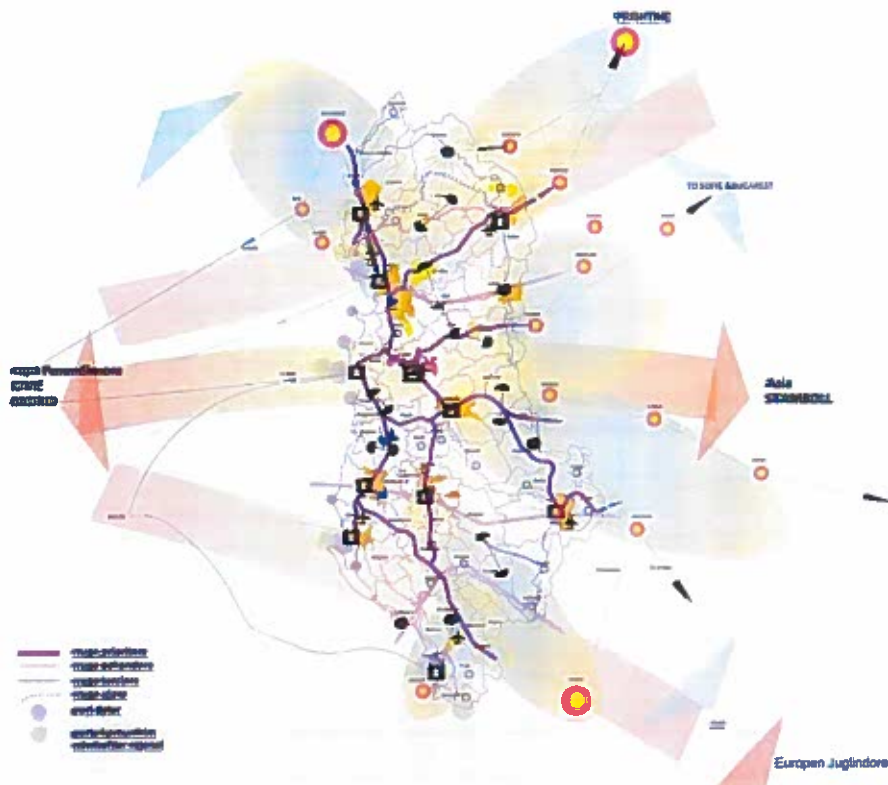

Figura 3.23 PPK – Korridoret kresore strategjike

Bashkia Kurbin është pjesë e këtyre Projekteve strategjike të vendit në lidhje me Europën:

- Korridori i Gjelber (Realizimi i lidhjes midis Malit të Zi dhe Greqisë nga Hani i Hotit në Shkodër dhe Gjiokastër përmes pikës kufitare Kakavija, me një gjatësi prej 405 km)
- Korridori Blu (rrugë bregdetare turistike me impakt të ulët mjedisor, që lidh lokalitetet e bregdetit: Velipojë – Shëngjin, Shëngjin – Patok, Patok – Durrës , Durrës – Divjakë, Divjakë – Seman , Seman – Vlorë , Vlorë – Dhërmi, Dhërmi – Sarandë, Sarandë – Butrint)
- Rruga e Kombit (Durrës-Kukës-Prishtinë-Nish). Si një nga korridoret me ndikim më të lartë në rajon për shkak të lidhjes përmes Prishtinës me korridorin X dhe Serbinë

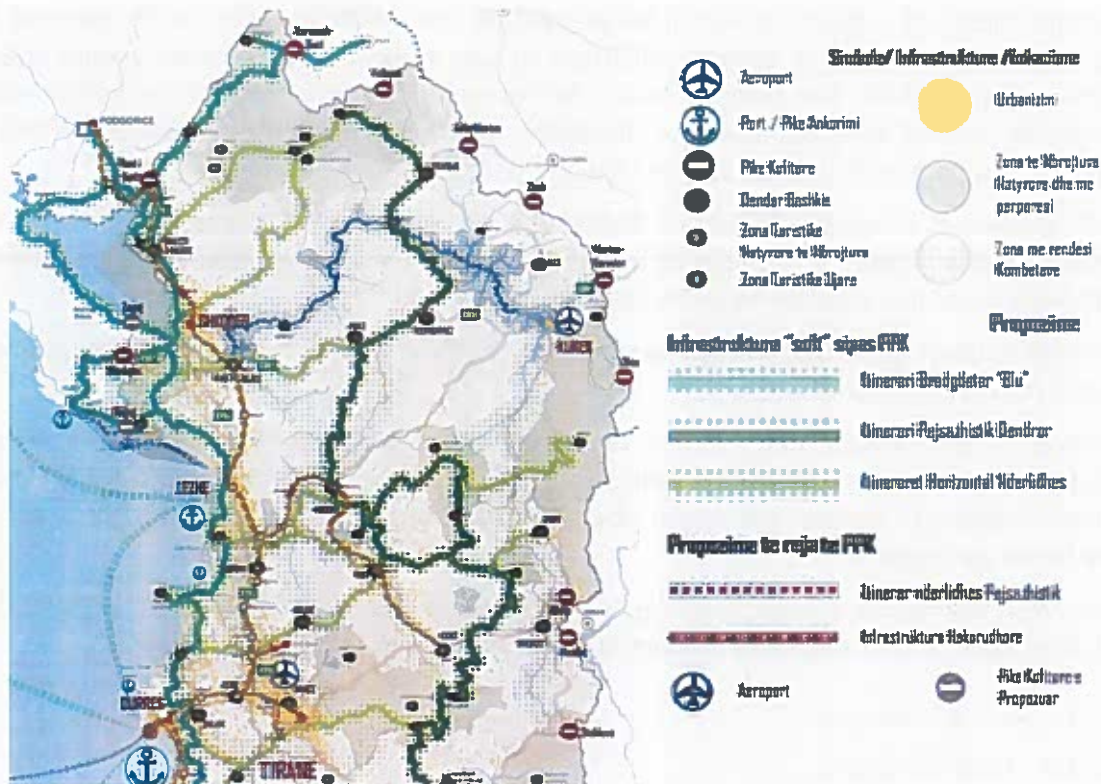

Figura 3.24 PPK – Itineraret dhe korridoret strategjike

Në territorin e bashkisë Kurbin kalojnë korridoret e mëposhtme energjitike:

- IAP- Ionian Adriatik Pipeline. do të kalojë në pjesën perëndimore të Shqipërisë, nga Fieri në Shkodër për të furnizuar Malin e Zi , Bosnjën e Kroacisë.
- IAP-KOSOVË. IAP degëzohet në rajonin Shkodër- Lezhë, për të furnizuar Kosovën nëpërmjet Kukësit duke realizuar Unazën Perëndimore të Ballkanit Western Balkan Rings (WBR)

3.4.5 Plani i Integruar Ndër-sektorial për Bregdetin

Vija bregdetare e territorit të bashkisë Kurbin shtrihet në Bregdetin Verior, i cili përfshin hapësirën nga Durrësi (Kepi i Rodonit) deri në Liqenin e Shkodrës. Kjo zonë përfshin si zonat e urbanizuara ashtu edhe ato natyrore të mbrojtura. Parimet kryesore të PINS për Bregdetin janë:

- Bregdeti si binom det-tokë aset i rëndësishëm kombëtar dhe pjesë e integruar e rrjetit mesdhetar;
- Hapësirë e mirë menaxhuar ku harmonizohen nevojat për zhvillim ekonomik dhe nevojat lokale me domosdoshmërinë e mbrojtjes së aseteve kulturore, natyrore dhe historike.

SEKSIONI 4: PËRSHKRIMI I GJENDJES AKTUALE

4.1 Analiza mjedisore

Gjendja mjedisore e Bashkisë Kurbin lidhet ngushtë me zhvillimin industrial të qyteteve të saj ndër vite, e sidomos të zonave industriale në Laç. Ndikimin më të madh e kanë dhënë Uzina e Superfosfatit dhe Uzina e Acidit. Në momentin që Uzina pushoi së funksionuari ndryshimi i cilësisë së ajrit ishte më se i dukshëm. Mbetjet e Pieritit trajtohen nga Ministria e Mjedisit pasi paraqesin rrezikshmëri të lartë për jetën e banorëve të zonës.

Ndër problemet kryesorë të tokës në Bashkinë e Kurbinin janë: ndërtimet informale, zonat industriale dhe mbetjet e trashëguara prej tyre, varrezat e makinave, depozitimi i mbetjeve, shkarjet e tokës dhe erozioni në kodrat përreth.

Vlen për tu theksuar se qyteti i Laçit ka sipërfaqen e gjelbërt më të lartë se çdo qytet tjetër në raport me numrin e banorëve.

Mjediset e gjelbra kanë qënë shumë të përhapura në këtë rajon si në qytete edhe në fshatra. Këto hapësira ruheshin, administroheshin dhe mirëmbaheshin, por vitet e fundit shumë hapësira të gjelbra janë djegur dhe prerë pa kriter. Janë dëmtuar kryesisht shkurret dhe bimët gjethegjera.

Prej vitesh tashmë, janë bërë përpjekje në rang qarku e rajoni për ndërtimin e një landfilli, i cili do të zgjidhte përfundimisht problematikën e depozitimit të mbetjeve në tërësi.

4.1.1 Burimet natyrore

4.1.1.1 Flora dhe fauna

Flora dhe fauna, zënë vendin kryesor në mjedisin ku jetojmë. Duke qënë se Shqipëria ka një larmi relievi, cilësish edafike, të klimës e mikroklimes, kjo larmi ka favorizuar rritjen e një game të gjerë bimësh dhe speciest shtazore. Vlerësohet se rreth 30 % e të gjithë florës europiane është e pranishme në Shqipëri, ndërsa pyjet e larta janë strehë për komunitetet e kafshëve të egra, si dhe për komunitetet karakteristike të shpendëve të lidhur me pyjet e virgjër.

Shqipëria është një urë kalimi e rëndësishme e migracionit floristik dhe faunistik, sidomos të disa shpendëve, lakuriqëve dhe insekteve. Njohja e biodiversitetit në vendin tonë është ende e pamjaftueshme. Grupe të tëra të botës bimore dhe shtazore janë ende të panjohura e të pastudiuara. Edhe për grupet e studiuara relativisht mirë, ende nuk është arritur njohja e plotë e pasurive llojore.

Territori i Bashkisë Kurbin është i ndërthurur dhe është pjesë e këtij areali, ku janë të gjitha kushtet për zhvillimin e faunës dhe të florës mjaft të larmishme, për ruajtjen e të cilës duhet të kujdeset e të kontribuojë i gjithë komuniteti. Në këtë territor, takohen një sërë

ekosistemesh si ato detare, bregdetare, lumenj, shkurre mesdhetare përherë të blerta dhe gjetherënëse, pyje gjethegjere e halorë dhe të përziara, livadhe e kullota. Përsa i takon faunës, e cila jeton në pyjet brenda territorit të Bashkisë Kurbin, ajo ndahet në 2 pjesë:

1. Fauna e lagunave bregdetare;
2. Fauna e sipërfaqeve pyjore malore.

4.1.1.2 Fauna e lagunave bregdetare

Fauna e lagunave është mjaft interesante dhe përbëhet nga gjitarët, peshqit, amfibët dhe reptilët, insektet, molusqet, etj,

Gjitarët

Sipas Muzeut të Shkencave Natyrore, i cili ka monitoruar faunën e lagunave bregdetare, në lagunën e Patokut, janë vrojtuar 13 lloje gjitarësh bioindikatorë, nga të cilët 8 lloje janë të rrezikuar. Pra, sikurse del nga ky monitorim, të rrezikuar janë përkatësisht 61.5 % të llojeve.

Shpendët

Për sa u përket shpendëve, mund të thuhet se këta përbëjnë një pjesë të konsiderueshme me vlera të faunës së lagunave. Për t'u përmendur janë: Thëllëza e fushës (*Perdix perdix*), Turtulli (*Streptopelia turtur*), Gakthi (*Botaurus Stellaris*), Shqiponja e madhe e rosave (*Aquila clanga*), Shkurta, (*Coturnix coturnix*), Pëllumbi i egër (*Columba livia*), Bilbilthi i verdhë (*Acrocephalus pulastris*), Bilbili i kallamave (*Acrocephalus scirpaceus*), Rosa Kryekuqe (*Anas Penelope*), Trishtili i kaltër (*Parus caeruleus*), Rosa marsatore (*Anas crecca*), Bajza (*Fulicaatra*), Pata ballëbardhë (*Anser albifrons*), tepër e rrallë e takuar si dimëruese në këtë lagunë, Çafka e vogël (*Egretta garzetta*), Dallëndyshja e detit (*Glareola pratincola*), Bishtkuqi i mureve (*Phoenicurus phoenicurus*), Pulëbardha e zakonshme (*Larus ridibundus*), Karabullaku i madh (*Phalacrocorax carbo*), Karabullaku i vogël (*Phalacrocorax pygmeus*), Qukapiku (*Dendrocaapus major*), etj.

Nga ana e Muzeut të Shkencave të Natyrës, janë monitoruar shpendët e ujit dimërues dhe folezues dhe suksesi i riprodhimit të shpendëve në lagunën e Patokut.

Statistikat e regjistruara po i japim në tabelën e mëposhtme:

Tabela 4.1 Numri i shpendëve në Lagunën e Patokut

Nr.	Numri i shpendëve ujqorë dimërues	Numri i individëve të shpendëve ujqorë dimërues	Numri i shpendëve ujqorë folezues
1.	24	3,178	5

Sikurse shihet, në kompleksin e Patokut, shpendët e vrojtuar në lagunë, kapin shifrën e 3,178 individëve në 24 lloje. Në këtë zonë, ndryshe nga zonat e tjera (ku gjuetia ka ulur ndjeshëm kapacitetin mbajtës të tyre), rosat dhe llojet e tjera të shpendëve, nuk shprehin asnjë shenjë të shqetësimit apo përndjekjes prej njeriut. Ndërsa për sa i përket shpendëve folezues, numri i tyre aktualisht është shumë më i ulët se kapaciteti mbajtës i zonës, ndonëse flitet për zonë të mbrojtur me statusin e rezervatit natyror të menaxhuar.

Peshqit

Në ujërat e lumenjve dhe Lagunës së Patokut kemi një shumëllojshmëri të popullatave të peshqeve ku si më me vlera mund të evidentojmë këto lloje: Krap (Cyprinus carpio), Sharroku (Perca fluviatilis), Qefujt (Mugil cephalus, Liza ramada, Liza saliens), Ngjala (Anguila anguila), Barbuni (Mulus barbatus), Gjuhëza (Solea vulgaris), Levreku (Decentrarchus labrax), Shpalcat (Sargas sargas, Sargas annularis, Sargas auratus), Voqe (Boops boops), Lojbe (Lichia amia), Shojza (Solea solea), Peshk elektrik (Torpedo torpedo), Stavridhe (Trachurus trachurus), Sepia (Loligo vulgaris), Gofa (Seriola dumerili), Kavalli i lumit (Lampetra fluviatilis), Amja (Argyrosomus regius) Tripikaloshi (Lebistes reticulatus).

Në llojet që përmendem më sipër, duhet të theksojmë se, Lica (Lichia amia), Gofa (Seriola dumerili), Kavalli i lumit (Lampetra fluviatilis), Amja (Argyrosomus regius), Tripikaloshi (Lebistes reticulatus), janë të rrezikuara dhe duhet që të merren në mbrojtje.

4.1.1.3 Fauna e sipërfaqeve pyjore malore

Shpendët dhe gjitarët, janë elementët më tërheqës dhe më të rëndësishëm në përbërje të biodiversitetit tonë. Në pyjet e Kurbinut, rriten dhe strehohen gjitarë e shpendë nën mbrojtje të veçantë. Në kafshët më të rralla dhe që janë me statusin e llojeve të keqësuar apo në rrezik zhdukjeje mund të përmenden: Derri i egër (Sus scrofa) dhe Macja e egër (Felix silvestris).

Por përveç këtyre takohen edhe gjitarë të mëdhenj si: Ujku (Canis lupus), Çakalli (Canis aureus), Dhelpra (Vulpes vulpes), Kunadhja (Martes faina Elx.), Zardafi (Martes martes L.), Baldosa (Meles meles), Qelbësi (Mustela putorius L.), Ketri (Sciurus vulgaris), Lepuri i egër (Lepus Capensis), Nuselala (Mustela nivalis), Lundërza (Lutra lutra), Rrëqebulli (Lynx), etj.

Ndërsa në llojet e rralla të shpendëve që kanë këto statuse dhe që hasen në pyjet e rajonit tonë janë: Thëllënza e fushës (Perdix perdix), Kumuria (Steptopelia decaocto), Skifteri (Accipiter nisus), Gakthi (Buteo borealis), Shkaba (Gyps fulvus), Gjeraqina (Accipiter gentilis), Huta me kalca (Buteo lagopus).

Gjithashtu, takohen dhe një sërë zvarranikësh, ku për vlera të veçanta përmendim, nepërkën me brirë (Vipera amodytes), Bolla leopard (Eiapha situla), etj.

4.1.1.4 Mjediset pyjore

Në sistemin natyror përfshihen edhe pyjet dhe kullotat që zënë një sipërfaqe të konsiderueshme me vlera ekonomike, mjedisore, rekreative, turistike. Pyjet shpërndahen në të gjithë territorin e bashkisë, por veçanërisht në zonen malore, ku gjenden pyjet e larte dhe me vlera të larta peizazhike.

Ekosistemet pyjore luajnë një rol të rëndësishëm në aspektin ekonomik për prodhimin e lëndës drusore dhe druve të zjarrit, punësimin në zonën rurale, në shërbimet mjedisore si reduktimi i dioksidit të karbonit, zbutja e ndryshimeve klimatike, mbrojtja e tokës nga erozioni dhe rrëshqitjet, zbutet klima, reduktohet dioksidi i karbonit, pasi thithet nga pemët nëpërmjet procesit të fotosintezës ku gjatë rritjes depozitohet në dru, lëvore, gjethë e rrënjë. Sipërfaqet pyjore shërbejnë si rezervuar karboni, ndaj shtimi apo përmirësimi i këtyre sipërfaqeve do të ndihmonte në reduktimin e dioksidit të karbonit në atmosferë. Në kuadër të protokollit të Kjetos ku bën pjesë edhe Shqipëria, shtetet janë dakordësuar të luftojnë efektin sere nëpërmjet uljes së sasisë së karbonit, nëpërmjet pyllëzimit dhe ripyllëzimit. Nëse ky objektiv arrihet, krijohen kapacitete të lira karboni (kreditë karboni), të cilat mund të shiten tek vendet me tepër karboni.

Duke u bazuar në ndarjen e re territoriale dhe në ligjin për administrimin e pyjeve dhe kullotave, rezulton se pjesa më e madhe e sipërfaqeve pyjore dhe kullimore të territorit të Bashkisë Kurbin do të jenë nën administrimin e saj. Jashtë kësaj sipërfaqeje ngelen ato zona të cilat gëzojnë statusin zonë e mbrojtur, zona këto të cilat do të jenë nën administrimin e Agjencisë Kombëtare të Zonave të Mbrojtura (AKZM). Nga siperfaqja e pergjithshme (perfshire edhe zonat e mbrojtura), bashkisë Kurbin, i janë transferuar me VKM nr. 433. datë 08.06.2016 sipërfaqja prej 13414 ha, nga të cilat:

- Sipërfaqe pyjore 10672 ha
- Sipërfaqe kullimore 979 ha
- Sipërfaqe djerrë, inproduktive dhe bimësi pyjore 1763 ha

Përsa i takon diversitetit biologjik, mund të thuhet se territori i Bashkisë Kurbin është mjaft i pasur në lloje bimësh dhe drurësh pyjorë që gjejnë kushte të përshtatshme për rritje e zhvillim, që nga bregdeti e deri në lartësinë 1,800 m mbi nivelin e detit. Ato janë natyrale dhe të kultivuara.

Grupet kryesore të llojeve të drurëve janë:

1. Llojet halore;
2. Llojet gjethore.

Në grupin e parë bëjnë pjesë:

Pisha e butë (*Pinus pinea*), Pisha e egër (*Pinus halepensis*), Pisha e zezë (*Pinus nigra*), Pisha radiate (*Pinus Radiata*), Selvia (*Cupressus sempervirens*), Hartina (*Pinus sylvestris*).

Në grupin e dytë bëjnë pjesë:

Lisi (*Quercus pubescens*), Bunga (*Quercus Petraea*), Qarri (*Quercus cerris*), Ilqja (*Quercus ilex*), Akacia, Plepi i bardhë (*Populus alba*), Plepi i zi (*Populus nigra*), Shelgjet (*Salix alba*, *Salix purpurea*, *Salix fragilis*), Shkozat (*Carpinus betulus* dhe *Carpinus orientalis*), Frashëri gjethengushtë (*Fraxinus angustifolia*), Frashëri i bardhë (*Fraxinus ornus*), Gështenja (*Castanea sativa*), Arra (*Juglans regia*), Lajthia (*Corylus avellana*), Bliri (*Tilia ophisinalis*), Panja (*Acer platanoides*), Rrapi (*Pistacia orientalis*), Verri (*Alnus cortex*), Verri i zi (*Alnus glutinosa*), Dafina (*Laurus nobilis*), Bushi (*Buxus sempervirens*), Shqopa (*Erica arborea*), Mareja (*Arbutus unedo*), Thana (*Cornus mas*), Shqeme (*Rus coriaria*), etj.

Tabela 4.2 Sipërfaqet e specieve pyjore

Nr.	Lloji	Sipërfaqja (ha)
1.	Dushk	5,193
2.	Pisha e zezë	250
3.	Ah	72
4.	Shkozë	2,178
5.	Mare	29
6.	Pishë mesdhetare	471
7.	Gështenja	344
8.	Shqopë	127

9.	Panjë	706
10.	Frashër	450
11.	Plep	55
12.	Bli	12
13.	Të tjera	892
	Totali	10,779

Shpërndarja në bazë të sipërfaqes për speciet kryesore pyjore jepet në tabelën e mësipërme.

Në kushtet e terrenit të pjerrët në zonën malore, pyjet janë faktori kryesor i mbrojtjes së tokës nga rrëshqitjet dhe erozioni, mbrojtjen e brigjeve të lumenjve dhe vijës bregdetare për mbrojtjen nga ndryshimet morfologjike.

Sigurimi në realizimin e reformës së decentralizimit të kompetencave në administrimin e pyjeve dhe kullotave publike dhe dixhitalizimi i hartave të fondit pyjor nën administrim mbeten pikënisjet drejt suksesit për përmirësimin e situatës aktuale. Njësitë Administrative nevojitet që nëpërmjet planeve të menaxhimit të pyjeve dhe kullotave mund të ofrojnë banorëve të tyre mundësi punësimi në periudha ku ka aktivitete të punimeve pyjore. Njësitë Administrative, nëpërmjet mbjelljes dhe rimbjelljes së drurëve të lartë mund të përfitojnë më shumë të ardhura, mbështetje financiare në realizimin e projekteve si dhe të ardhura të vazhdueshme e të sigurta nga shitja e kapaciteteve të lira të karbonit.

Gjithashtu sipërfaqet pyjore dhe kullosore të Bashkisë Kurbin janë mjaft të pasura edhe me një grup tjetër të rëndësishëm sikurse janë bimët mjekësore, eterovajore e tanifere si: Trëndafili i egër (*Rosa canina*), Agulicja (*Primula veris*), Trumza (*Saturea montana*), Zhumbica (*Thimus spergillum*), Çikorja (*Cichorium intybus*), Grami (*Cynodon dactylon*), Barpate (*Polygonum aviculare*), Thundërmushkë (*Tussilago farfara*), Luleshtrydhe (*Fragaria vesca*), Netulla (*Verbascum thapsiforme*), Njëmijëfletëshi (*Aquillea miliefolium*), Lulekuqja (*Papaver rhoeas*), Sherebela (*Salvia officinalis*), Lisna (*Thymus longicaulis*), Mjedra (*Rubus idoeus*), Xina (*Pistacia lentiscus*), Bari i gjarpërit (*Teucrium chamaedrys*), Zogela (*Frangula alnus*), Shpendra (*Helleborus edours*), Gjuhënusja (*Ononis Spinosa*), Lulebasani (*Hypericum perforatum*), Rigoni i kuq (*Origanum vulgare*), Veronika mjekësore, (*Veronica officinalis*), Boronica (*Vaccinium myrtillus*), Xherrokulli (*Colchicum autumnale*), Murrizi (*Crataegus monogyna*), Gjineshtra (*Spartium junceum*), Driza (*Paliuris aculeatus*), Rrushkulli (*Ruscus aculeatus*), Vjeshtull lisi (*Viscum album*), Salepi (*Orchis mascula*), Bliri, Dëllinjat, Hithra (*Urtica dioica*), etj.

Probleme mjedisore dhe të menaxhimit të pyjeve:

- Inventarizimi i pyjeve e kullotave dhe pasqyrimi i gjëndjes reale të tyre;
- hartimi i Planeve të Menaxhimit për të gjithë fondin pyjor dhe kullosor bashkiak;
- regjistrimi i pyjeve dhe kullotave pranë ZVRPP Kurbin;
- demtime të pyjeve nga prerjet e paligjshme, kryesisht për dru zjarri;
- dëmtim dhe mungesë të veshjes me vegjetacion të brigjeve të lumit Mat;
- mungesa e punimeve përmirësuese të pyjeve në zonat me bimesi të demtuar;

- mungojnë mbjelljet e reja në zonat e zhveshura;
 - erozion masiv i brigjeve të lumenjve në segmentet pa veshje bimore;
 - mungesa e planifikimit të sipërfaqeve të cilat mund të shfrytëzohen për dru zjarri në sajë të mungesës së planeve të menaxhimit;
 - mbetjet urbane të shpërndara në tokat pyjore duke shkaktuar ndotje të tokës dhe të ujërave;
 - mungojnë punimet përmirësuese në sipërfaqet kullosore, ku mbrojtja nga erozioni i kullotave kërkon disa punime shtesë me qëllim që të garantohet kapaciteti maksimal kullosor.
- Deri në 2020, të pyllëzohen sipërfaqet e pyjeve të prera e të djegura në 400-700 ha, përmirësime pyjore 1500-2000 ha, në ekonomitë pyjore më problematike. Krijimi i një fidanishte për prodhimin e fidanave pyjore me llojet pyjore kryesore të zonës.
 - Pyllëzimi i sipërfaqeve brenda argjinaturave me plep, shëlg, kallam për mbrojtjen e brigjeve të lumenjve dhe argjinaturave.
 - Përmirësimi i rreth 600 ha kullota me taban të cekët.
 - Ndërhyrje emergjente me investime në ndërtimin e pritave malore për frenimin e erozionit të tokës, në përroin e Urdhazës, i cili derdhet në lumin Mat.

Në draft PPK për pyjet

- *Menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve pyjore dhe kullosore;*
- *Gjithëpërfshirja e aktorve lokal në menaxhimin dhe zhvillimin e qëndrueshëm të këtij sektori;*
- *Vendosja e skemave për pagesa në ekosistem;*
- *Sigurimi i kuadrit rregullator, institucional dhe ekonomik për zbatimin e menaxhimit të qëndrueshëm të pyjeve;*
- *Të arrihet transpozimi i plotë (100 %) i legjislacionit europian, në fushën e pyjeve;*
- *Mbulimi 100% me plane mbarështrimi për të gjitha ekonomitë pyjore në nivel kombëtar;*
- *Ulja me 40% të prerjeve të paligjshmeve të fondit pyjor;*
- *Rehabilitimi nëpërmjet pyllëzimit dhe ripyllëzimit të sipërfaqeve të djegura si dhe rehabilitimin e kullotave me mbjellje foragjerë e drusore në masën deri 15 % të sipërfaqes pyjore dhe kullosore deri në vitin 2020;*
- *Parandalimit të gërryerjes së mëtejshme të tokës pyjore dhe kullosore në 25 % të sipërfaqes, deri në 2020*

4.1.2 Lumi Mat

Ndër pasuritë natyrore të bashkisë mund të përmenden depozitimet në zhavorr të lumit Mat. Vendburimi ndodhet në krahun e majtë të rrugës automobilistike Tiranë – Shkodër, në veri të zonës. Depozitimet e lumit Mat sipas kushteve paleogeografike ndahen si më poshtë:

- depozitime taracore të vjetra ;
- depozitime taracore të reja ;
- depozitime shtratore të vjetra ;
- depozitime shtratore të reja.

Dy depozitimet e para që përbëjnë depozitimet taracore nuk janë marrë në konsideratë,

pasi ato janë mbuluar dhe sot përdoren si toka bujqësore nga banorët e komunës.

Depozitimet shtratore të vjetra nga hulumtimet nëpërmjet shpimeve gjeologjike në thellësi 3,5 - 5,5 m rezultojnë një horizont surëre, suargjila dhe në disa raste më pak zaje dhe zhavorre e guralecë në dimensione të ndryshme. Më në thellësi takohen zhavorre dhe rërë kokërmadhë dhe kokërmesme që i përkasin shtratit të vjetër. Nga ana gjeologjike dyshemeja e këtyre depozitimeve përfaqësohet nga material i shtratit të vjetër të lumit (zall i trashë, guralecë, zaje të vegjël si dhe popla gëlqerorësh dhe ranorësh e shkëmbinjve të tjerë ndërmjet të cilëve shpërndahet rëra lumore kokërmadhë dhe kokërmesme. Tavani është subargjile dhe subrëre kokërvogël deri në kokërmesëm me ngjyrë gri dhe gri në kafe.

Formimi i këtyre depozitimeve ka filluar në fazën e sedimentimit të materialeve lumore. Si rregull, këto depozitime zënë mesin e shtratit të lumit.

Edhe vetë këto depozitime ndahen në dy nëngrupe:

- depozitime shtratore të reja të thellësisë;
- depozitime shtratore të reja që shpeshherë mbulohen nga lumi ose jo në varësi të prurjeve të vetë lumit;

Pakoja e kësaj trashësie sipas studimeve gjeologjike shkon nga 6 - 8 m. Materiali zallor, rëra dhe në pjesë shumë më të vogla argjila janë gjithmonë në lëvizje nga forca lëvizëse e ujit. Materiali i tyre pëson ndryshime mekanike si rrumbullakosje nëpërmjet lëvizjes në kohën e vërshimit të lumit. Sasia totale e rezervave të shfrytëzueshme është afërsisht 1120000 m³ në një kohë që rezervat gjeologjike në total janë pothuajse dy deri në tre herë më shumë.

Kryerja e shpimeve gjeologjike ka bërë të mundur të përcaktohet konturi i poshtëm i shtratit lumor. Ndërsa kryerja e puseve është bërë për të përcaktuar thellësinë në zonat ku nuk ka trashësi të madhe dhe gjithashtu duke patur parasysh kushtet e shfrytëzimit sepse edhe thellësia maksimale e shfrytëzimit të shtratit të lumenjve nuk duhet të kalojë 2.5 m.

Figura 4.1 Lugina e Matit

Shfrytëzimi i zhavorreve në këtë zonë është i lehtë dhe favorizohet nga mungesa e mbulesës. Zona është e pasur me ujë, veçanërisht ujëra nëntokësorë.

Sipas një studimi të bërë nga QKZH Tiranë, materiali inert përgjithësisht përfaqësohet nga zhavorrë kokër-mesëm dhe kokër-trashë me mbushje rëre. Në sektorin Skuraj-Tale, në vitin 1982-1983 janë kryer 258 shpime me thellësi nga 3.3 deri në 23.2 m në një gjatësi prej 8 km dhe me gjerësi mesatare 765 m. Nga analizat e kryera mbi cilësinë e materialeve inerte rezulton se ato janë brenda standarteve shtetërore të miratuara. Përbërja granulometrike në këtë sektor jepet nga tabela e mëposhtme:

Tabela 4.3 Përbërja granulometrike e aluvionëve në Skuraj-Tale

Zaje me madhësi	mbi 80 mm	40-80 mm	20-40 mm	10-20 mm	5-10 mm	nën 5 mm	
	popla	Popla - zhavor	zhavor	zhavor	zhur	Rërë	argjilë
Përberja	2%	12%	20 %	15%	17%	30%	4%

4.1.3 Zonat e mbrojtura natyrore

Në monumentet natyrore të Kurbinit përmendim:

- **Laguna e Patokut:** shtrihet mes grykëderdhjes së lumit Mat dhe pellgut të shkarkimit të hidrovorit të Adriatikut. Baseni i kënetës ka rreth 780 ha tokë, ndërsa vetë laguna ka 340 ha. Vlen të përmendet larmia e florës dhe faunës në zonë me lloje të ndryshme shpendësh, peshqish, bimësisë, të cilat janë resurs i vyer që ndikon në zhvillimin e turizmit në Ultësirën Perëndimore.
- **Shpella e Shën Vlashit:** Poshtë kishës së Shën Antonit është një shpellë ku mendohet të ketë jetuar Shën Vlasi. Festa e tij është me 3 shkurt, kohë kur mendohet të jetë edhe martirizuar.

Zona e mbrojtur Patok - Fushë Kuqe - Ishëm zë një sipërfaqe prej 5,000.70 ha dhe bën pjesë në Kategorinë IV - Rezervat Natyror i Menaxhuar/Park Natyror, sipas klasifikimit IUCN (VKM nr. 995, datë 03.11.2010).

Kjo zonë është mjaft e pasur me ligatina e bimësi karakteristike të vëndeve të lagështa.

Figura 4.2 Laguna e Patokut

Ligatinat, tokat e përkënetura dhe sidomos grykëderdhja e lumit Mat, mbajnë një numër të konsiderueshëm shpendësh të ujit si dhe janë një ekosistem mjaft i rëndësishëm për peshqit. Në këtë zonë takohet një bimësi tipike halofite (e tokave të kripura) dhe konsiderohet një nga lagunat më të rëndësishme të Mesdheut për shpendët limikole (*Charadriiformes*), si dhe është e vetmja lagunë ku është takuar lloji globalisht i kërcënuar *Numenius tenuirostris*, duke përbërë kështu një IBA të një rëndësie të veçantë për vendin. Brenda kësaj zone ruhet ende një njollë e vogël e pyllit të Rrënjës (*Quercus robur*), specie gati në zhdukje në vendin tonë. Përsa i takon gjëndjes mjedisore që paraqet kjo zonë, ajo konsiderohet e rënduar, për shkak të ndërhyrjeve abuzive nga ana e njeriut.

Figura 4.3 Kepi i Rodonit – Ishmi – Laguna e Shëllinzës– Hidrovori i Adriatikut

4.1.3.1 Zonat e reja të mbrojtura

Në territorin e bashkisë Kurbin, PPV ka parashikuar shtimin e zonave të mbrojtura. Dy janë zonat e propozuara për park natyror rajonal: Pylli i Gështenjave dhe Pylli i Trodhns. Të dyja këto zona janë propozuar edhe nga përfaqësuesit e specialistët e bashkisë Kurbin gjatë hartimit të dëgjësës publike. Shtimi i hapësirave të gjelbëra

Të gjitha këto zona janë propozuar edhe nga përfaqësuesit e specialistët e bashkisë Kurbin dhe njësisë administrative gjatë konsultimeve për hartimin e PPV-së dhe VSM-së. Shtimi i hapësirave të gjelbra ka si qëllim të mbrojnë specie ose habitate të veçanta dhe menaxhimi reflekton këtë prioritet. Disa zona të mbrojtura të kësaj kategorie do të kenë nevojë për ndërhyrje të rregullta aktive për t’iu përgjigjur kërkesave të specieve të veçanta ose për të ruajtur habitate.

Figura 4.4 Harta e zonave të mbrojtura ekzistuese dhe të propozuara

4.1.4 Monumentet e natyrës

Një rëndësi të veçantë për vlerat e tyre historike, shkencore, estetike apo turistike janë dhe monumentet natyrore, të cilët sipas klasifikimit të IUCN bëjnë pjesë në kategorinë e III të zonave të mbrojtura. Brenda territorit të Bashkisë Kurbin takohet një numër i konsiderueshëm monumentesh natyrore të cilët shtrihen pothuajse në të gjithë sipërfaqen e saj.

Sipas Vendimit Nr. 676, datë 20.12.2002 “PËR SHPALLJEN ZONË E MBROJTUR TË MONUMENTEVE Të NATYRËS SHQIPTARE”, Kurbini ka këtë listë të Monumenteve të Natyrës:

1. Tarraca Detare e Laçit

Ndodhet në lindje të qytetit të Laçit. Përfaqësohet nga një fragment niveli të tarracuar, krijuar nga aktiviteti i dikurshëm i detit në periudhën Helvetike. Është 500 m e gjatë dhe 80 m e gjerë.

2. Gryka e Shkopetit

Ndodhet në sektorin e mesëm të rrjedhjes së Matit, 150 m mbi nivelin e detit. Përfaqëson një grykë tërthore të trashëguar, kanion në gëlqerorët e Triasit të sipërm – Jurasikut

poshtëm, e formuar nga veprimtaria erozive e lumit me të njëjtin emër. Është e gjatë rreth 60 m, e thellë rreth 50 m dhe e gjerë rreth 20 m. Ka shpate të thepisura. Në të njëjtën kohë përbën edhe një ekosistem interesant karstik. Ka vlera shkencore (gjeologjike, geomorfologjike, hidrologjike e biologjike), didaktike, kulturore, ekologjike dhe turistike. Vizitohet duke marrë rrugën Milot- Burrel.

Figura 4.5 Gryka e Shkopenit

3. Frashëri i Skurajt

Figura 4.6 Frashëri i Skurajt

Ndodhet në afërsi të fshatit Skuraj, 550 m mbi nivelin e detit. Përbën grumbullin e vetëm pyjor me frashër (*Fraxinus excelsior*), me trung dhe kurore të veçantë (në formë trapezi) me lartësi 10 m, diametër të trungut rreth 250 cm dhe moshë mbi 100 vjeçare. Ka vlera shkencore (biologjike dhe ekologjike), kulturore, didaktike dhe turistike. Vizitohet, duke marrë rrugën Milot-Skuraj.

4. Lisat e Shënmillit në Shkopet,

5. Plepi i Bardhë

Figura 4.7 Plepi i Bardhë

Ndodhet në afërsi të fshatit Mali i Bardhë, 640 m mbi nivelin e detit. Përbën një dru me trung dhe kurorë të veçantë, me lartësi 30 m dhe diametër të trungut rreth 1.2 m dhe moshë mbi 250 vjeçare. Ka vlera shkencore (biologjike dhe ekologjike), kulturore, didaktike dhe turistike. Vizitohet, duke marrë rrugën Milot - Mali i Bardhë.

6. Shpella e Shënavlashit (Shënnadoi)

Ndodhet në lindje të qytetit të Laçit, 250 m mbi nivelin e detit. Përbën një shpellë karstike të formuar në gëlqerorët e Kretës së sipërme. Është e gjatë disa metra, e gjerë deri në 3 - 4 m. dhe e lartë 2 - 3 m. Shpella ka konkrecione të shumta. Legjenda e lidh me shenjtin e Shënanout. Shërben si vend pelegrinazhi fetar. Ka vlera shkencore (gjeologjike, gjeomorfologjike, hidrologjike), fetare, didaktike, ekologjike dhe kulturore. Vizitohet, duke marrë rrugën Laç - Kisha e Shënanout.

Figura 4.8 Shpella e Shënavlashit

7. Gështenja e Vjetër

Ndodhet në shpatin perëndimor të malit të Trodhes, vazhdimi verior i Malit të Skënderbeut, në afërsi të fshatit Gallatë, 310 m mbi nivelin e detit. Përbën një dru me trung dhe kurorë të veçantë (në formë ombrelle), me lartësi 20 m dhe diametër të trungut rreth 2.3 m dhe moshë mbi 400-vjeçare.

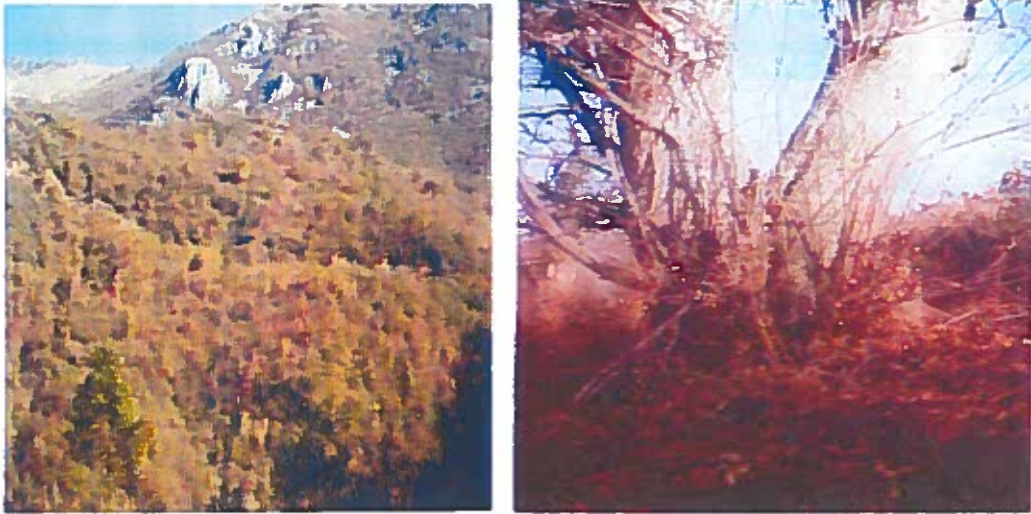

Figura 4.9 Gështenja e vjetër

Kurorat e tyre janë dëmtuar nga sëmundja karakteristike për to. Nodohen në një livadh të bukur, pranë kontaktit të shkëmbinjve flihorë me ata gëlqerore. Këtu del edhe një burim karstik dhe është ndërtuar shumë herët kisha e Sheneprenës. Banorët që kujdesen për kishën janë kujdesur edhe për gështenjat. Përreth tyre ka pyje dushku, madje të keqpërdorura, ndërsa gështenja asnjëherë nuk është prekur. Për banorët ato janë të shenjta dhe gjatë riteve në stinën e nxehtë besimtarët freskohen nën hijen e tyre. Ka edhe vlera shkencore (biologjike dhe ekologjike), kulturore, didaktike dhe turistike. Vizitohet, duke marrë rrugën Laç - Gallatë.

8. Rrapi i Daulës

Ndodhet në afërsi të fshatit Daulës, 450 m mbi nivelin e detit. Përbën një dru me trung dhe kurorë të veçantë me lartësi 30 m dhe diametër të trungut rreth 2 m dhe moshë mbi 300 vjeçare. Ka vlera shkencore (biologjike dhe ekologjike), kulturore, didaktike dhe turistike. Vizitohet, duke marrë rrugën Laç-Daulë.

Figura 4.10 Rrapi i Daulës

9. Burimi i Vinjollit

Ndodhet në afërsi të fshatit me të njëjtin emër, në lartësinë 580 m mbi nivelin e detit. Përbën një burim karstik me prurje mjaft të madhe. Del në kontaktin litologjik midis gëlqerorëve të kretës së sipërme dhe flishit. Ka ujë të pastër dhe të ftohtë. Krijojn një mjedis shumë tërheqës. Ka vlera shkencore (gjeologjike, gjeomorfologjike, hidrologjike), kulturore, didaktike dhe turistike. Vizitohet, duke marrë rrugën Laç-Gallatë-Vinjoll.

10. Ishulli i Cibakut

Ndodhet në afërsi të Patokut, në të majtë të grykëderdhjes së Matit, në lartësinë rreth 1.5 m mbi nivelin e detit, pjesë e territorit të rezervës natyrore të menaxhuar " Patok -Fushëkuqe - Ishëm ". Përbën një ishull interesant, me sipërfaqe 4,5 ha, të formuar nga akumulimet i mbetjeve organike, në të cilin është krijuar një ekosistem, me botë shumë të pasur bimore barishtore. Në të folezizon pelikani kaçurrel. Ka vlera shkencore (biologjike), ekologjike, didaktike, edukuese. Vizitohet, duke marrë rrugën Laç - Patok - delta e Matit.

11. Kordoni litoral i Bregut të Ri

Ndodhet në perëndim të lagunës së Patokut dhe në grykëderdhjen e Matit, në lartësinë rreth 0.5 m mbi nivelin e detit, pjesë e territorit të rezervës natyrore të menaxhuar " Patok - Fushëkuqe - Ishëm ". Përbën një kordon interesant të formuar nga veprimtaria akumuluese e valëve detare dhe e Matit. Ky kordon, duke u rritur në drejtimin veri-jug, ka krijuar një lagunë të re në perëndim të lagunës së vjetër. Në këtë kordon është formuar një ekosistem, me një botë shumë të pasur bimore dhe shtazore. Ka vlera shkencore gjeomorfologjike, biologjike, ekologjike, didaktike, edukuese. Vizitohet duke marrë rrugën Laç - Patok.

Figura 4.11 Bregu i ri

12. Selvitë e Shënmërisë,

Ndodhet pranë fshatit Shenmëri të Bashkisë Kurbin, në pjesën juglindore të tij; në lindje të qytezës së Mamurrasit. Territori ku ndodhet përbëhet nga shkëmbinj gëlqerorë. Sipërfaqja e pyllit është 5,2 ha. Drurët kanë lartësi 20 - 25 m. Diametri i trungut është 36 - 60 cm.

Figura 4.12 Selvitë e Shënmërisë

Mosha e drurëve është 100 - 120 vjet. Në përgjithësi, ruhet në gjendje të mirë. Rrufetë kanë dëmtuar kurorën e disa drurëve, por ka dëmtime të vogla edhe nga banorët e fshatit, pasi druri ka aromë dhe ornamente, ndaj e përdorin edhe si lëndë ndërtimi e prodhim mobiljesh, etj. Pylli ka vlera biologjike, estetike dhe fetare me rëndësi lokale. Vizitohet, duke marrë rrugën Laç - kisha e Shën Mërisë.

4.1.5 Problemet mjedisore

Projekti i UNDP për "Identifikimin e zonave të ndotura më prioritare të Shqipërisë" ka përcaktuar 14 Hot Spot-et prioritare që kërkojnë ndërhyrje emergjentë për minimizimin e riskut në mjedis dhe shëndetin njerëzor. Për këto Hot Spot-e prioritare është kryer Vlerësimi i Ndikimit në Mjedis si dhe Plani i Veprimit për Rehabilitimin nga kompanitë e kontraktuara nga projekti i UNDP.

Në bashkinë e Kurbinit ndodhen 2 prej këtyre Hot-Spot-eve:

- Uzina e Superfosfatit në Laç;
- Fabrika e Bakrit në Laç

Figura 4.13 Uzina e Superfosfatit Laç

Një stok mbetjesh mund të lëshojë arsenik dhe bakër në ujërat nëntokësore duke kontaminuar burimet e ujit të pijshëm.

Uzina e Laçit ka punuar nga viti 1967 deri në fillimin e vitit 2000, periudhë gjatë së cilës është përdorur fosfati i kalciumit për të prodhuar plehra kimike. Uzina sot është e mbyllur. Përpjekjet për privatizim kanë përfunduar me shitjen e pjeshme të saj. Në territorin e uzinës janë depozituar rreth 300,000 ton mbetje të pasura në hekur, të krijuara gjatë procesit të prodhimit dhe të shpërndara në një sipërfaqe prej 38 ha.

Vendgrumbullimi i mbetjeve është ngritur pa bërë ndonjë përgatitje paraprake të tokës, pa vendosur shtresë mbrojtëse të poshtme apo pa ndërtuar një sistem drenimi për të larguar infiltrimet. Një mostër mbetjesh e marrë nga specialistët e UNEP-it kishte përmbajtje të lartë arseniku dhe bakri. Analizat e UNEP-it treguan, gjithashtu, se arseniku dhe bakri mund të infiltrohen për shkak të ujërave të shiut. Rrjedhimisht akuiferi i sipërm dytësor i shtresës ujëmbajtëse mendohet të jetë i kontaminuar. Mbështetur në harta dhe në mendimin e ekspertëve kombëtarë, del se shtresat ujëmbajtëse nëntokësore rrjedhin drejt disa fushave me puse uji të pijshëm, që ndodhen në pjesën e poshtme të fabrikës. Arseniku dhe bakri janë të dy elemente shumë të rrezikshme për shëndetin e njeriut dhe që dëmtojnë rëndë ekosistemet ujore.

Toka përreth Fabrikës së Bakrit është e kontaminuar nga kimikate të ndryshme të cilat përdoren gjatë procesit të prodhimit si Na_2SiF_6 , asbest, FeS_2 , V_2O_5 . Ndotja është vlerësuar rreth 3100 ton e shpërndarë në rreth 12 ha.

4.1.6 Klima

Zona në studim përfshihet në Nën zonën Klimatike Mesdhetare Fushore Qendrore

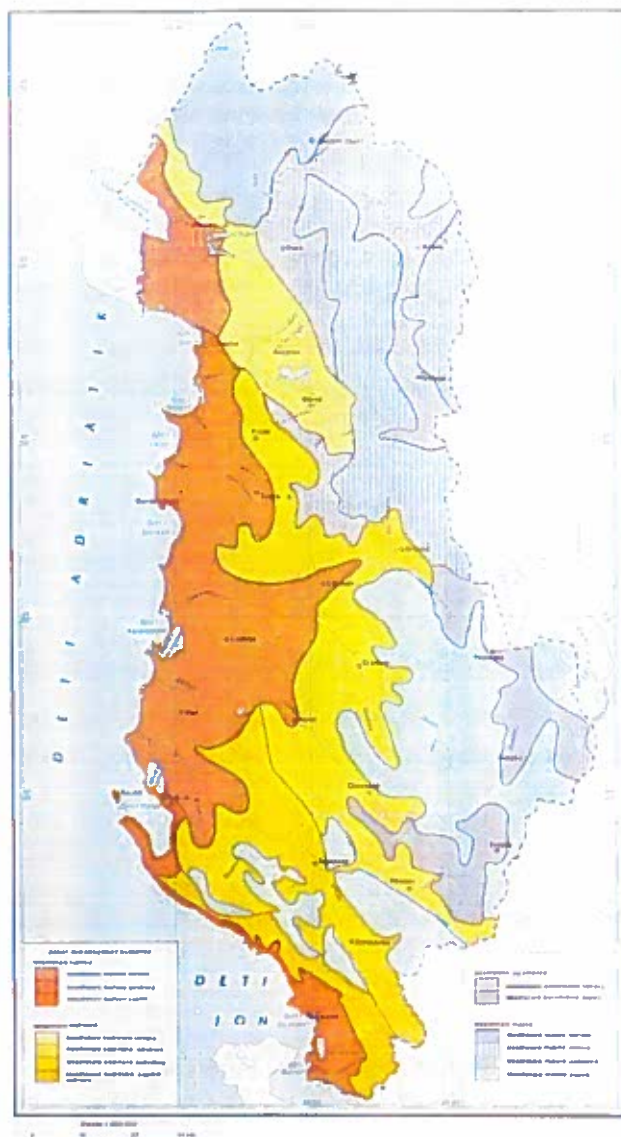

Figura 4.14 Harta e zonave klimatike

Në këtë nën zonë, reshjet vjetore kanë vlera që lëkunden ndërmjet 950 dhe 1200mm. Bora është një dukuri e rrallë dhe një shtresë e qëndrueshme bore vrojtohet vetëm në zonën malore në lindje të territorit të bashkisë.

Temperaturat minimale absolute marrin vlera nga -3 deri -5 °C; vetëm në raste shumë të rralla mund të vrojtohen temperatura më të ulta se këto vlera. Periudha e ngricave është shumë e shkurtër dhe numri i ditëve me ngrica mund të marrë vlera nga 12 deri 15 në vit, gjatë të cilave vlera e temperaturës minimale mund të bjerrë nën 0°C.

Erërat, në përgjithësi fryjnë nga dy drejtime. Gjatë stinës së ftohtë mbizotërojnë erërat nga juglindja dhe veriu ndërsa gjatë periudhës së ngrohtë ato që vijnë nga drejtimi

veriperëndim. Shpejtësitë maksimale të erës në këtë zonë gjatë stinës së ngrohtë marrin vlera nga 10 deri 15 m/s dhe gjatë stinës së ftohtë prej 25 deri 30m/s.

4.1.6.1 Diellzimi

Më poshtë jepen me tabelë vlerat e diellzimit mesatar mujor në orë për stacionin e Laçit, dhe paraqitet grafikisht shpërndarja brenda vjetore e diellzimit.

Tabela 4.4 Diellzimi mujor në orë

Muajt	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	vit
Diellzimi (orë)	136.4	132.5	164.3	207.4	261.9	303.5	363.2	339.5	258.7	220	124.1	101.7	2613

Nga këto të dhëna, duket se vlerat maksimale të diellzimit vrotohen në muajin Korrik, ndërsa ato më të ulta në Dhjetor. Vlera mesatare vjetore e diellzimit është 2613 orë, vlerë kjo mjaft e lartë për rajonin tonë.

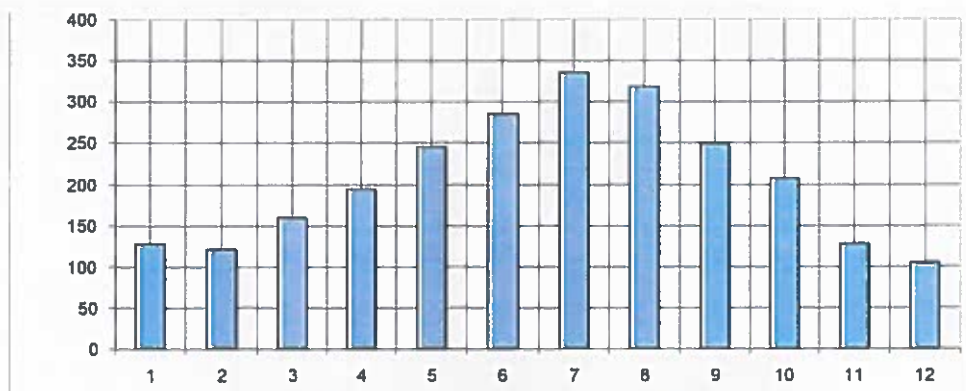

Figura 4.15 Diellzimi mujor në orë

4.1.6.2 Temperatura e ajrit

Temperatura e ajrit është një element i rëndësishëm klimatik i cili shpreh madhësinë e energjisë diellore në afërsi të tokës.

Në tabelë jepen temperaturat mesatare mujore, ndërsa në Figura 4.16 paraqitet grafikisht shpërndarja e tyre brenda vjetore. Nga këto të dhëna mund të konstatohet se vlerat me të larta të temperaturës mesatare mujore arrihen në Korrik (23.9 °C) dhe vlera me ulët në muajin Janar (7.1 °C). Vlera mesatare vjetore është 15.4 °C.

Tabela 4.5 : Temperaturat mesatare mujore. Stacioni i Laçit

Muajt	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	vit
Temp. °C	7,1	8,3	10,4	13,6	17,9	21,6	23,9	23,8	20,8	16,6	12,4	8,6	15,4

Përsa i përket temperaturave maksimale absolute vlerat e tyre rrallë herë e kalojnë vlerën 35-36 0°C. Vlera me e lartë e temperaturës maksimale absolute është 39. 0°C.

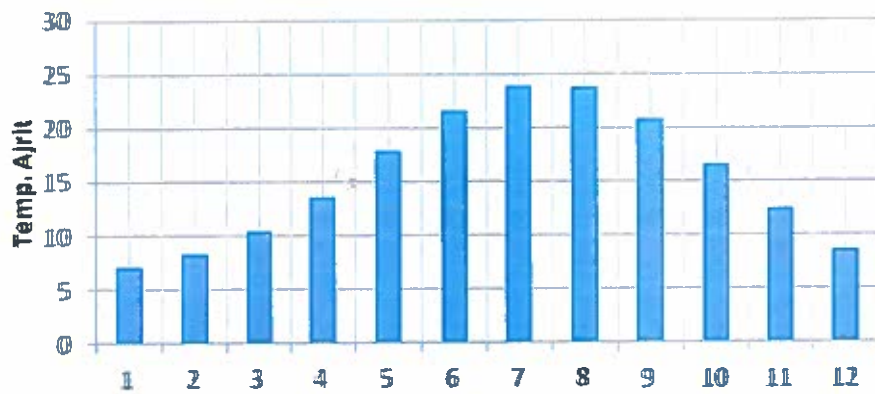

Figura 4.16 Temperaturat mesatare mujore. Stacioni Laç

Temperaturat minimale absolute marrin vlera nga -3 deri -5 °C; vetëm në raste shumë të rralla mund të vrojtohen temperatura më të ulta se këto vlera. Periudha e ngricave është shumë e shkurtër dhe numri i ditëve me ngrica mund të marrë vlera nga 12 deri 15 në vit, gjatë të cilave vlera e temperaturës minimale mund të bjerë nën 0°C.

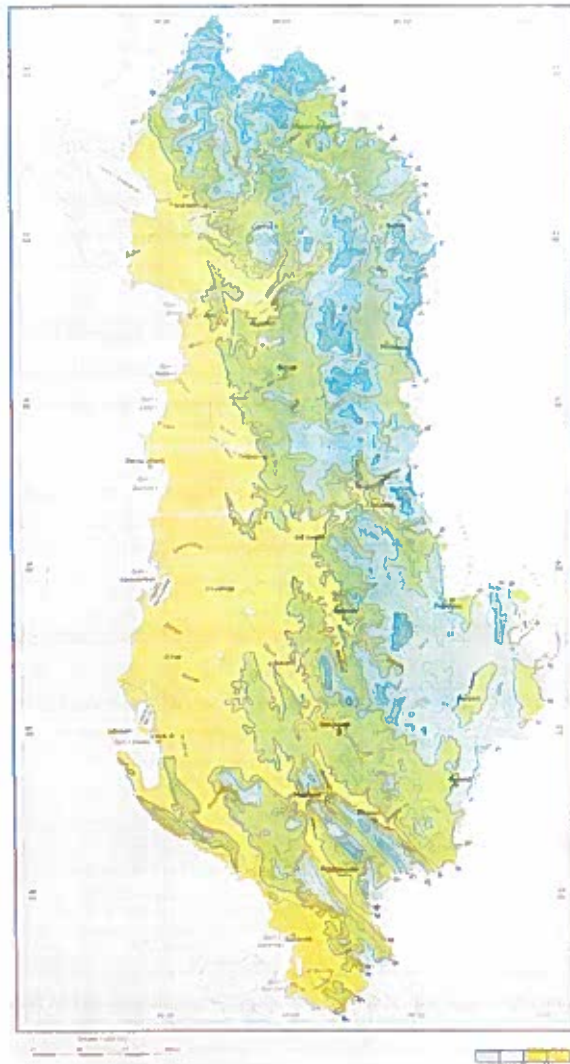

Figura 4.17 Harta e tempetarave mesatare vjetore

4.1.6.3 Reshjet atmosferike

Reshjet atmosferike janë një element tjetër klimatik i rëndësishëm. Në tabelë jepen vlerat e sasive mesatare mujore të shirave për një vit mesatar, ndërsa paraqitja grafike e shpërndarjes së tyre gjatë vitit jepet në Figurën 4.18. Nga këto të dhëna mund të shihet se vlerat mesatare më të larta arrihen në muajt e dimrit ndërsa më të ulta në muajin Korrik. Sasia mesatare e reshjeve vjetore ka vlerën 1381 mm.

Tabela 4.6 Shpërndarja brenda vjetore e reshjeve (mm). Stacioni i Laçit

Muajt	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	vit
Reshet	154,4	142,4	133,6	123,2	108,7	60,7	46,8	51,5	76,1	130,1	184	169,4	1380,9

Numri i ditëve me reshje më të mëdha se 0.1 mm lëkundet ndërmjet 85 dhe 100 ditëve. Në përgjithësi reshjet maksimale në këtë zonë rrallë herë bien në formë rrebeshi.

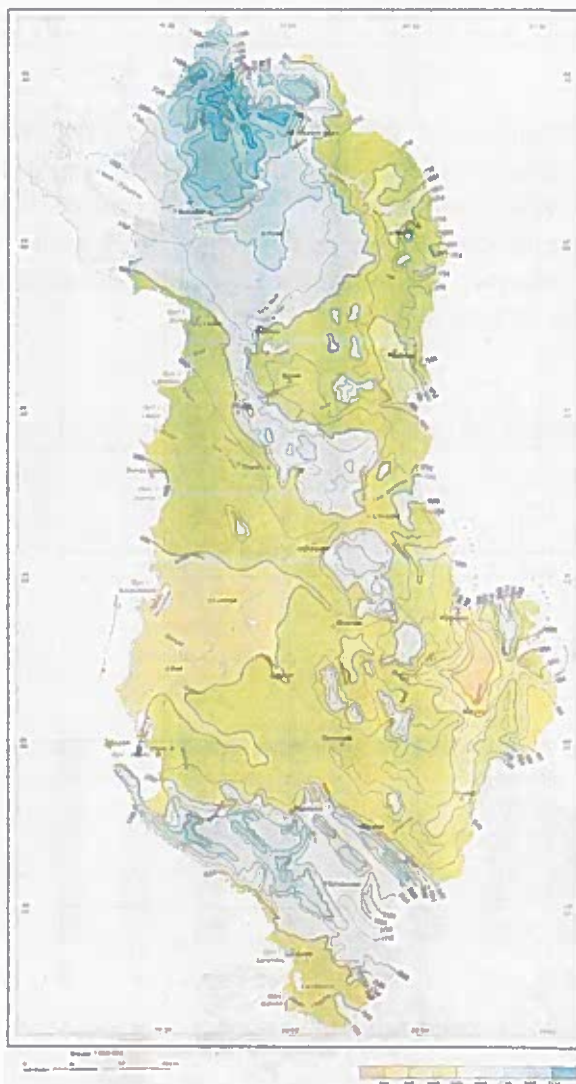

Figura 4.18 Harta e reshjeve vjetore

Bora është një dukuri e rrallë dhe një shtresë bore e qëndrueshme nuk vërohet në këtë zonë. Shtresa maksimale e borës arin vlerën 5 - 10 cm dhe shumë rrallë 15-17cm, dhe këto të paqëndrueshme.

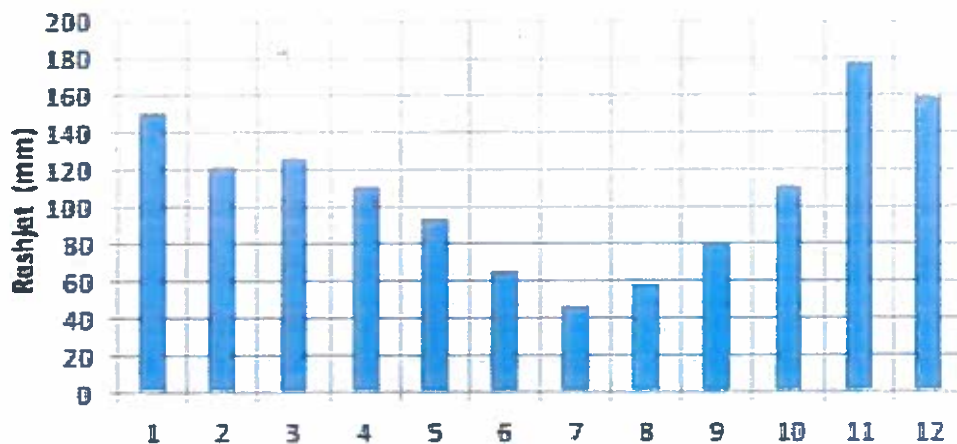

Figura 4.19 Reshjet mesatare mujore. Stacioni Laç

4.1.6.4 Lagështia e ajrit

Lagështia e ajrit është gjithashtu një element i rëndësishëm klimatik. Në tabelën më poshtë jepen vlerat mesatare mujore të lagështisë relative të ajrit. Nga kjo tabelë duket se vlerat më të larta të lagështisë relative të ajrit vërohen në muajt e dimrit (78-79%), ndërsa vlerat minimale në stinën e verës (74- 75%). Në Figura 4.20 paraqitet grafikisht shpërndarja brenda vjetore e lagështisë së ajrit nga ku duket se vlerat e këtij elementi meteorologjik ndryshon në kufij të ngushtë.

Tabela 4.7 Lagështia relative (në %). Stacioni i Laçit

Muajt	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	vit
Lageshtia Relative	77	74	77	77	79	78	73	74	76	75	78	79	76,417

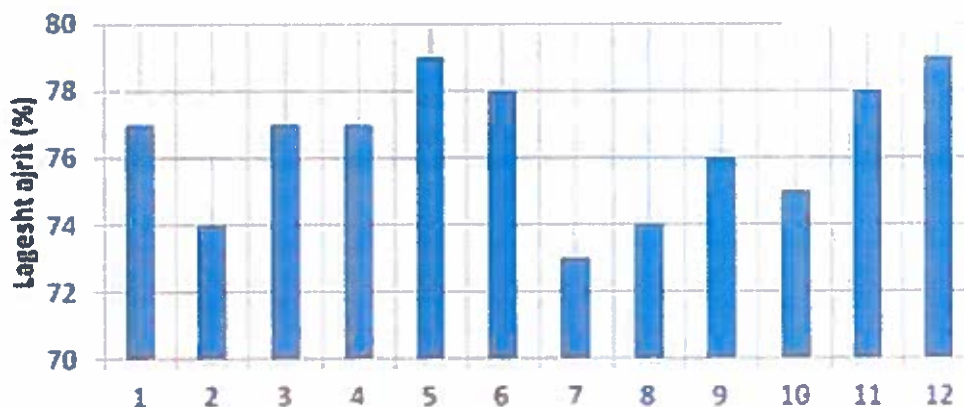

Figura 4.20 Lagështia relative mesatare mujore. Stacioni i Laçit

4.1.6.5 Era

Era në zonën në studim fryn përgjithësisht nga dy drejtime. Gjatë gjysmës së ftohtë mbizotëron juglindja, pa përjashtuar veriun. Në gjysmën e ngrohtë mbizotëron veriperëndimi. Shpejtësitë e erës në zonën në studim kanë vlera mesatare.

Në tabelën 4.9 jepen rastisjet e erës për çdo drejtim ndërsa Figura 4.21 paraqitet harta e trëndafilave të erës që jep pikërisht paraqitjen grafike të shpërndarjes së erërave sipas drejtimeve. Nga Figura 4.21 duket se shpejtësitë më të mëdha të erës i takojnë drejtimeve VL dhe JL. Përsa i përket shpejtësisë maksimale të vërtetuar të erës në këtë zonë ajo mer vlera nga 30-32 m/s.

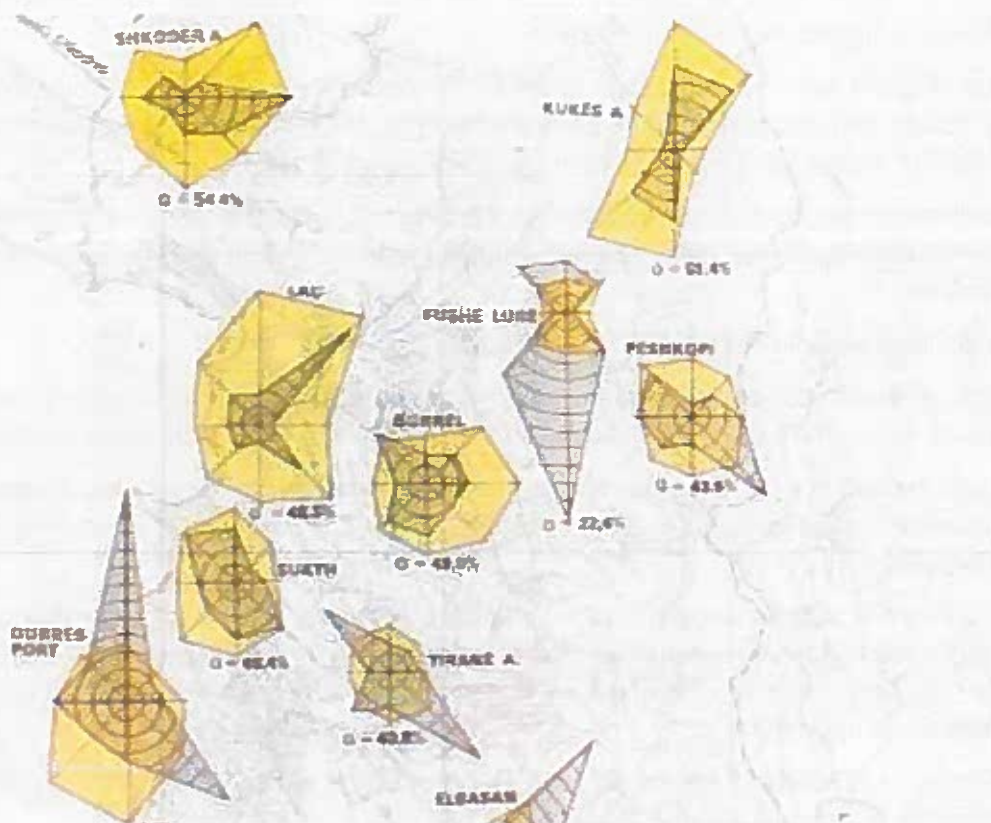

Figura 4.21 Harta e trëndafilave të erës

Tabela 4.8 Rastisja e erës sipas drejtimeve

Drejtimi	Qetësi	V	VL	L	JL	J	JP	P	VP
Rastisja(%)	54.5	3.8	13.7	3.1	14.4	4.3	6.6	3.7	6.1

4.1.7 Përmytjet. Impakti i tyre

4.1.7.1 Plotat dhe përmytjet në territorin e Bashkisë Kurbinit

Plotat dhe përmytjet e lumenjve në territorin e Bashkisë së Kurbinit, ashtu si edhe në zona të tjera të vendit, janë një fenomen natyror për shkak të regjimit mesdhetar të reshjeve atmosferike, të cilat janë të shumta përgjithësisht gjatë periudhës së dimrit por shpesh herë edhe gjatë vjeshtës e pranverës. Vërshimet shkaktohen prej rritjes së nivelit të ujit në lume mbi kuotën me të lartë të brigjeve të tij. Zona e vërshimit përfaqëson një zgjatim natyror të

shtratit lumor. Pavarësisht nga rreziku potencial i përmytjes njerëzit i tërheq instalimi në këto zona për arsye të shumë përfitimeve që ata kanë prej saj. Kështu, përveç ujit që sigurohet aty për ujë të pijshëm dhe për përdorime të tjera, lumi është burim i sigurimit të ushqimit dhe përdoret edhe për transport. Po ashtu brigjet e luginës së lumit përbejnë vende shumë të pëlqyeshme për ndërtimin e banesave, sepse aty kushton më lirë për të ndërtuar dhe për të kryer shërbime të tjera të nevojshme.

Për fat të keq, zhvillimi në këto zona bie në konflikt me shumë procese ekologjike. Kështu, kënetat dhe ligatinat e tjera, të cilat thahen për t'u përdorur për zhvillimin bujqësor të zonës, përbejnë habitate shumë të kërkuara për shume lloj speciesh të botës së gjallë. Ato janë jo vetëm filtra të sistemit lumor por edhe shërbejnë për furnizimin me ujëra te shtresave ujëmbajtëse nëntokësore.

Nga të gjitha përmytjet që kanë ndodhur në territorin e Bashkisë së Kurbinit gjatë shekullit të 20-të e deri sot, përmytjet e periudhës Nëntor 1962- Shkurt 1963, konsiderohen si më të mëdhatë. Ato kapen pjesën më të madhe të territorit të vendit.

Konkretisht për territorin e Bashkisë së Kurbinit, në janar 1963, nga varshimet e Matit dhe Ishmit përmytet një pjesë e mirë e fushës poshtë Milotit e Mamurasit deri në Detin Adriatik.

Nga ujërat e Ishmit përmytet fusha e Thumanes.

Nga ujërat e mëdha u përmyten pjesërisht qytetet e Laçit, Mamurasit etj. Ndërpritet në shume vende trafiku rrugor, shkaktohen dëme të mëdha në bujqësi, komunikacion etj.

Gjate rrebesheve te forta pati gërryerje tokash dhe rrëshqitje në shumë zona. Ujërat e lumenjve bartën me vete shume materiale te ngurta si rezultat i erozionit të madh të shpateve te zhveshur.

Për shkak të ujërave te shumta që zbriten në fushe, të erërave të forta dhe te shirave te mëdha, në lagunat bregdetare te Lezhës e Patokut, u fut një sasi e madhe e ujërave detare qe solli ndryshime te theksuara në kriptomërinë, depozitimin, përmbajtjen e oksigjenit, qartësinë e ujit e tjerë.

Përmytje të mëdha kanë ndodhur edhe në dimrat e viteve 2010, 2011 të cilat shkaktuan dëmtime të konsiderueshme ekonomike.

Këtu duhet përmendur edhe përmytja e këtij viti gjatë të cilës lumi Ishëm doli nga shtrati dhe përmyti zonat fushore poshtë autostradës e deri pranë zonës bregdetare.

4.1.7.2 Masat për zvogëlimin e pasojave të përmytjeve

Siç dihet masat për zvogëlimin e pasojave të përmytjeve klasifikohen në masa strukturore dhe ne masa jo strukturore. Të parat kanë të bëjnë me ndërtimin e strukturave mbajtëse si argjinatura, penda etj. Masat strukturore konsistojnë në ndërtimin e konstruksioneve të strukturave mbrojtëse si argjinatura, rezervuare për kontrollin e plotave, përmirësime të shtratit të lumit etj.

Masat jo strukturore janë masa të karakterit parandalues dhe kryesisht konsistojnë në menaxhimin më të mirë të zonave të rrezikuara nga përmytjet me anë të hartografimit të këtyre zonave, paralajmërimit dhe parashikimit të plotave etj. Shqipëria prej kohesh është përballuar me probleme të mbrojtjes nga përmytjet. Shumë zona të vendit pësojnë shpesh

përmbytje. Duhet thënë se koncepti i sotëm për mbrojtjen nga përmbytjet, në krahasim me konceptin e viteve 1950, ka ndryshuar. Në shekullin e ri, krahas masave për zvogëlimin e humbjeve nga përmbytjet, vëmendje e duhur i kushtohet edhe hartimit të planeve të menaxhimit të zonave të vërshimit, për të nxjerrë përfitimet e mundshme prej tyre.

Prej kohësh në Shqipëri është synuar të pengohen përmbytjet e tokave të ulta, duke ndërtuar argjinatura gjatë lumenjve kryesore të vendit. Njëkohësisht, rezervuarët e mëdhenj mbi lumin Drin dhe Mat, si dhe rezervuarët artificiale për qëllime ujitjeje, kanë luajtur një rol pozitiv në zvogëlimin e përmbytjeve. Po ashtu janë marrë masa të ndryshme për të ndihmuar komunitetet nga katastrofat natyrore.

Megjithëse shume nga këto masa janë të dobishme, ato gjithashtu inkurajojnë zhvillimin e mëtejshëm të zonave të vërshimit, gjë që çon në rritjen e mundësisë së dëmtimeve prej plotave dhe në këtë mënyrë kërkon nivele më të larta mbrojtjeje. Me fjale të tjera zgjidhja strukturore është vetëm një zgjidhje e pjesshme. E vetmja zgjidhje afat-gjatë konsiston në kufizimin e zhvillimeve social-ekonomike që mund të preken nga përmbytjet në zonat e vërshimit.

Ky konceptim jo-strukturor është pranuar gjerësisht, sepse ai zvogëlon nevojën për ndërtimin e strukturave të shtrenjta për kontrollin e plotave si dhe kërkesën për financimin e zhdëmtimeve nga katastrofat.

Siç u përmend edhe më sipër plotat janë një dukuri e natyrshme në kushtet fiziko-geografike të vendit tonë që karakterizohet prej një relievi shumë malor, prej rrebeshesh e shirash me intensitet shume të larte, me lumenj me shpate shume të pjerrët etj. Në këto kushte mund të merren masa vetëm për zvogëlimin e pasojave të dëmshme të shkaktuara nga përmbytjet e plotave. Këto masa mund të klasifikohen në dy lloje: masa afat-shkurtra dhe masa afat-gjata.

4.1.8 Hidrografia

Hidrografia e zonës në studim përbëhet prej ujërave sipërfaqësorë dhe ujërave nëntokësorë që gjenden në akuiferët kryesorë të zonës në studim.

4.1.8.1 Ujërat sipërfaqësorë

Rrjeti hidrografik i territorit të Bashkisë së Kurbint përbëhet prej disa lumenjve ku ndër më kryesorët janë Lumi i Matit, që e kufizon territorin e Bashkisë nga veriu, Fani Madh në lindje, Lumi Ishëm në jug.

Lumi Mat është lumi më i rëndësishëm për furnizimin me ujëra nëntokësorë të akuiferëve të Milotit, Fushë - Kuqes e Patokut.

Lumi i Matit ka një gjatësi prej 144 km dhe një sipërfaqe të pellgut ujëmbledhës prej 2441 km². Gjerësia e shtratit afër Milotit është rreth 1250m, ndërsa në grykëderdhje 1000-1200m. Prurja mesatare vjetore në Lumin Mat ndryshon nga 85 deri 103 m³/s.

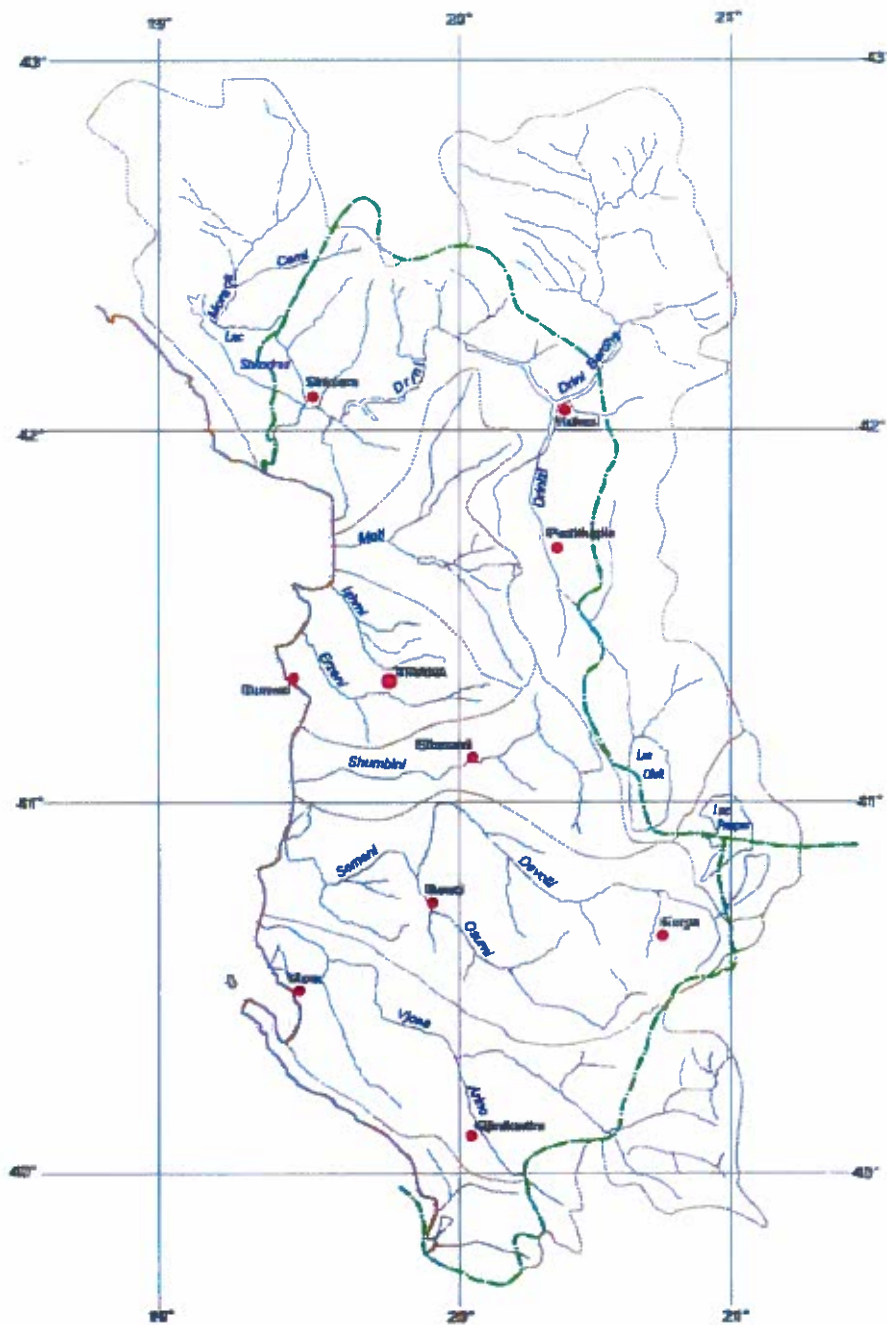

Figura 4.22 Hartë Hidrografike e Shqipërisë

4.1.8.2 Kushtet hidrogeologjike. Ujërat nëntokësorë

Ujërat nëntokësore në territorin e Bashkisë së Kurbinit ndodhen kryesisht në zhavorret ujëmbajtëse të akuiferit Fushë-Kuqe, Fushë - Milot, Laç. Një profil gjatësor i akuiferit Patok-Laç paraqitet në **Error! Reference source not found.** Shfrytëzimi intensiv i këtij akuiferi ka filluar që në vitin 1964 me kryerjen e një sërë shpimesh me rrotullim dhe me goditje në zonën e Fushë Kuqes dhe Adriatikut. Pas vitit 1966 hynë në shfrytëzim edhe shpimet e Milotit nga ku merren rreth 460 l/s. Po ashtu shpimet e Laçit japin rreth 250l/s. Në këtë

mënyre nga zhavorret aluviale të pjesës jugore të Pellgut të Matit (akuiferi Adriatik-F.Kuçe-Lac -Milot) merren mbi 1500 l/s.

Përveç sasisë së ujërave nëntokësore që merren si në krahun verior të Lumit Mat ashtu dhe në krahun jugor të zonës, zonë tjetër në perspektivë për marrjen e burimeve ujore suplementare është edhe grykëderdhja e vetë Lumit Mat.

Kjo pjesë kufizohet nga Rrila e Planës në veri të Lumit Mat dhe që vazhdon me Gurrzën, Fushë-Milotin dhe vetë zallishten e Lumit Mat, përbën zonën më perspektive të pellgut të Matit. Shpimet e kryera në këtë zonë kanë kapur zhavorre me trashësi mbi 100m, të cilat formojnë një shtresë ujëmbajtës me parametra hidraulike shumë të lartë dhe me cilësi uji shumë të mirë. Bazuar në llogaritjet e bëra në këtë zonë mund të merren rreth 2500 l/s ujë, pa ndikuar në rregjimin e akuiferëve të tjerë.

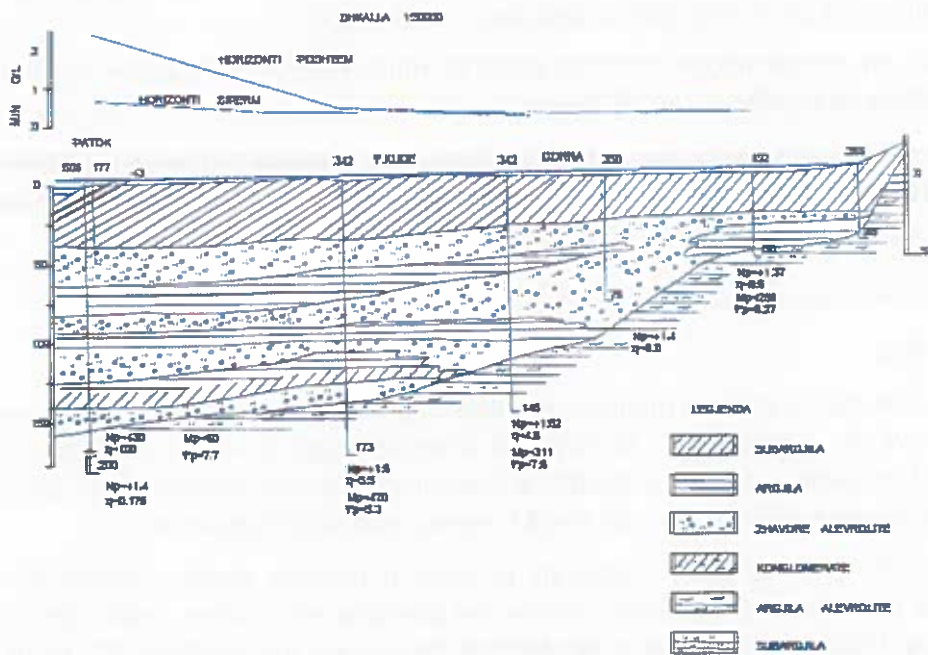

Figura 4.23 Profili gjatësor i akuiferit Patok Laç

Akuiferi kryesor këtu përfshin sektorin ndërmjet Lumit Mat në veri, Adriatikut në jug, Milotit e Laçit në lindje dhe Patokut në perëndim. Ai përbën një vendburim ujëmbajtës të rëndësishëm që është edhe më i studiuar dhe më i shfrytëzuar në këtë zonë. Ka një sipërfaqe me përmasa 4*4.5km. Thellësia maksimale e dyshemesë së zhavorreve arrijnë në 175m dhe ndahet në tre shtresa apo horizonte ujëmbajtës me anë të suargjilave, trashësitë e të cilave ndryshojnë nga 5 deri 25m. dhe në drejtimin verilindor (Fushë Milot), bashkohen në një shtresë të vetme. Mbulesa suargjilore e zhavorreve luhet nga zero në shtratin e Lumit Mat deri 40 m në perëndim. Horizonti i parë i zhavorreve që del në sipërfaqe në zallishtoren e Matit (Fushë Milot) përhapet në gjithë akuiferin e Fushë Kuçes dhe vazhdon deri në plazhin e Patokut në perëndim. Në afërsi të Laçit dyshemeja e zhavorreve kapet në thellësinë 30m, ndërsa më në veri ajo zhytet më tepër se 100m.

Fushë Miloti përfaqëson luginën e Matit nga Fushë Milotit deri tek ura e vjetër me harqe. Ajo formohet nga zallishtorja e lumit dhe pjesërisht nga tarraca akumulative nga të dy krahët e zallishtores me një gjatësi rreth 3 km dhe gjerësi mesatare rreth 1.5km. Kjo zonë përbën një

sektor me perspektivë të madhe ujëmbajtëse, ku mund të shfrytëzohen deri në disa m³/s ujë me cilësi të mira fiziko-kimike dhe higjieno sanitare.

Ndikimi i intruzionit të ujit të detit në akuiferët bregdetarë

Ndikimi dhe dinamika e intruzionit të ujit të detit në akuiferët bregdetarë të territorit të Bashkisë së Kurbinit është i pranishëm në krahun verior të grykëderdhjes së Lumit Mat, ashtu si edhe në krahun jugor të tij.

Intruzioni i ujit të detit lidhet kryesisht me kushtet hidrodinamike; kur lartësia është e pamjaftueshme, si në akuiferin e Lezhës, presioni i ujit të ëmbël nuk e përballon dot intruzionin e ujit të detit drejt akuiferit. Kështu, zonat që ndodhen larg bazës së ushqimit, në rastin konkret Lumi Mat, janë më të prekura nga intruzioni i ujit të detit. Linja ku uji i detit përzihet me ujin e pijshëm fillon nga Shëngjini, Hoteli i Gjuetisë pusi nr. 6 në Rrilë e deri afër F Shënkollit, duke zënë rreth 30% të sipërfaqes së akuiferit.

Intruzioni i ujit të detit ndodh edhe për shkak të mbishfrytëzimit të ujërave nëntokësore, çka është vrojtuar në akuiferin e Fushë Kuqes.

Për të shmangur ndikimin e intruzionit të ujit të detit shumica e puseve të shfrytëzimit për ujë të pijshëm janë vendosur larg bregut të detit, pranë shtrateve të lumenjve siç janë stacionet e pompimit në Fushë Kuqe, Milot, Barbullojë etj.

4.1.9 Zonimi makrosizmik dhe mikrokozmetik

4.1.9.1 Hyrje

Vlerësimi i rrezikut sizmik të rajoneve të ndryshme të botës të prekur nga tërmetet, është bërë një drejtim i preferuar i sizmologjisë kryesisht gjatë tre-katër dekadave të fundit. Piksynimi i studimeve në ish Institutin e Sizmologjisë pranë Akademisë së Shkencave të Shqipërisë ka qënë vlerësimi sa më i saktë i rrezikut sizmik të Shqipërisë.

Në vitin 1979, pas një pune relativisht të gjatë u realizua studimi *“Rajonizimi Sizmik i Republikës së Shqipërisë”* së bashku me hartën përkatse në shkallën 1:500.000 (Sulstarova, Kociaj, Aliaj, 1980), e cila u miratua nga Këshilli i Ministrave me vendimin 371 të 20 dhjetorit 1979; që nga ajo kohë e në vazhdim Harta e Rajonizimit Sizmik e Shqipërisë në shkallën 1:500.000 është pjesë integrale e Kushteve Teknike të Projektmeve e Ndërtimeve Antisizmike – KTP N2-1989.

Harta e Rajonizimit Sizmik e Shqipërisë paraqet efektin maksimal sipërfaqësor të pritshëm për kushte mesatare trualli, të shprehur në intensitetin bazë të përcaktuar sipas shkallës MSK-1964. Intensiteti bazë është konsideruar si intensiteti maksimal i vrojtueshëm në një pikë të dhënë për një periudhë kohore të caktuar në të ardhmen.

Në Hartën e Rajonizimit Sizmik të Shqipërisë janë dalluar tre kategori zonash: zonat me intensitet bazë të lëkundjeve VIII, VII e VI ballë; brënda zonave VIII ballëshe për kushte të këqija trualli, të përmëndura më lart, janë dalluar zona me intensitet të pritshëm IX ballë si në Vlorë, në afërsi të Lushnjës, në Durrës, në Korçë, në Pogradec, në Gollobordë e në Shkodër (kufijtë e këtyre zonave paraqiten me izovija të ndërprera).

Në vitet '90, me zhvillimin teorik të analizës së rrezikut sizmik dhe mundësitë kompjuterike, në Shqipëri u realizuan një sërë analizash të rrezikut sizmik duke përdorur si përfaqshen deterministike ashtu dhe atë probabilitare.

Në vitet 1998-2003, në kuadrin e projektit të NATO-s “Sizmotektonika dhe rreziku sizmik i Shqipërisë”, në bashkëpunim me Departamentin e Gjeofizikës të Universitetit Aristotel të Selanikut, Greqi, u realizua për herë të parë një analizë e plotë e rrezikut sizmik të vendit duke përdorur metodën probabilitare (Muço etj., 2002; Kiratzi dhe Muço, 2004).

Ka pak vite që doli në qarkullim libri “Sizmiciteti, sizmotektonika dhe vlerësimi i rrezikut sizmik në Shqipëri” (Shyqyri Aliaj, Siasi Koçiu, Betim Muço, Eduard Sulstarova, 2010), botim i Akademisë së Shkencave të Shqipërisë, në të cilin përfshihet përvoja mbi 40 vjeçare e studimeve në fushën e sizmologjisë, jepen përfundime të arritura nëpërmjet debatit shkencor e hulumtimit të thellë dhe kulmohet me formën më të plotë të rrezikut sizmik të vendit, një dokumentacion me rëndësi praktike për ndërtimet në Shqipëri. Vlerësimi i rrezikut sizmik probabilitar për Shqipërinë (2010) duhet të shërbejë si bazë për kodin e ri antisizmik të ndërtimeve në vendin tonë.

Për vlerësimin e potencialit sizmik të territorit të Bashkisë të Kurbinit është përdorur metoda probabilitare. Për llogaritjen probabilitare të rrezikut sizmik të Shqipërisë kemi aplikuar metodologjinë Cornell-McGuire (McGuire, 1993), duke përdorur në PC një version të softuerit EZ-FRISK 7.12, produkt i Risk Engineering Inc. Kolorado, SHBA. Sizmiciteti i vendit tonë është karakterizuar nëpërmjet modelit të zonave të burimeve sizmike.

Sipas Eurokodit 8 strukturat në rajonet sizmike duhet të projektohen dhe ndërtohen në mënyrë të tillë që të kënaqin këto dy kërkesa themelore:

- Kërkesa e mos-shëmbjes
- Kërkesa e kufizimit të dëmtimeve.

Pra, për të plotësuar këto dy kërkesa të Eurokodit 8, llogaritjet e rrezikut sizmik të Shqipërisë janë kryer për dy nivele probabiliteti:

- 10% probabilitet tejkalimi në 50 vjet (10%/50), ose 0,0021 në vit, që i korespondon një tërmeti me periodë përsëritje 475 vjet, dhe
- 10% probabilitet tejkalimi në 10 vjet (10%/10), ose 0,0105 në vit, që i korespondon një tërmeti me periodë përsëritje 95 vjet.

Pra, në llogaritjet e rrezikut sizmik për truall shkëmbor, shpejtimi (akseleracioni) maksimal i truallit - PGA si dhe shpejtimet spektrale - SA për shuarje 5 % përcaktohen për dy perioda të përsëritjes të tërmeteve: 475 e 95 vjet, për të cilat ndërtohen edhe hartat përkatëse të rrezikut sizmik.

Në vitin 2010 u botua nga Akademia e Shkencave e Shqipërisë studimi “Sizmiciteti, Sizmotektonika dhe Vlerësimi i Rrezikut Sizmik në Shqipëri” (Aliaj etj., 2010). Ky studim shërbeu si bazë për vlerësimin e rrezikut sizmik të territorit të Bashkisë të Kurbinit.

4.1.9.2 Sizmiciteti i Shqipërisë dhe veçanërisht i territorit të Bashkisë Kurbin

Në zonimin sizmik mbarëbotëror, Shqipëria zë vënd në brezin sizmik Alpin-Mesdhetar, i cili është nder me aktive në bote. Në kete brez, pjesa më aktive nga pikpamja sizmike është Egjeu dhe zona rrethuese e tij, ku bëjnë pjesë Greqia, Shqipëria, Mali i Zi, Maqedonia, Bullgaria Jugore dhe Turqia Perëndimore. Çdo vit në këtë rajon (34-43° N; 18-30° E), ndodh të paktën një tërmet me $M > 6.5$ (Papazachos, 1989).

Shqipëria është një ndër vendet më sizmoaktive në Evropë. Shumica e tërmeteve të fortë ndodhin në 3 breza sizmike mirë të përcaktuar, si vijon:

- a) Brezi tërmetor Adriatiko-Jonik në buzën lindore të mikroplakës së Adrias me shtrirje veriperëndim-juglindje;
- b) Brezi tërmetor Adriatiko-Jonik në buzën lindore të mikroplakës së Adrias me shtrirje veriperëndim-juglindje;
- c) Brezi tërmetor Peshkopi-Korçë me shtrirje veri-jug, dhe
- d) Brezi tërmetor Lushnjë-Elbasan-Dibër me shtrirje veri-lindore (Sulstarova etj., 1980; Aliaj, 2003b).

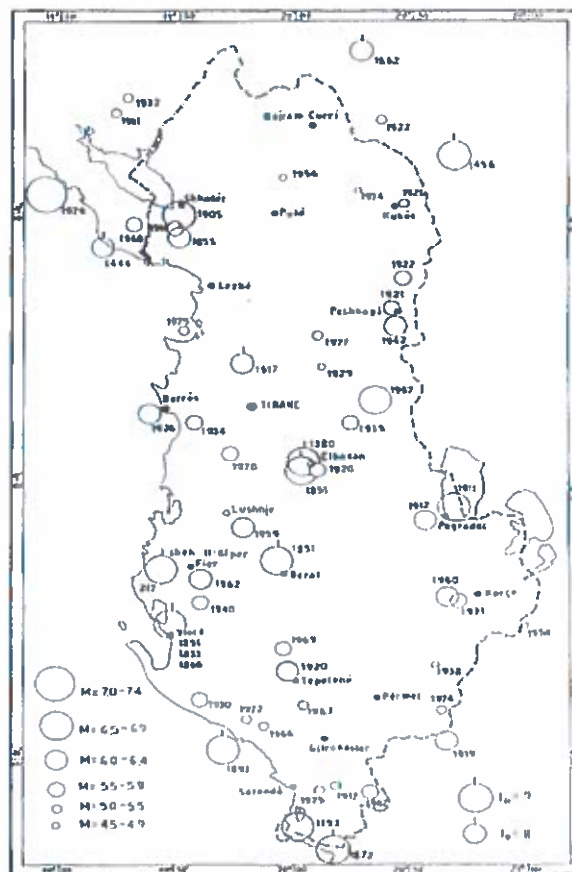

Figura 4.24 Harta e epiqëndrave të tërmeteve sipas energjisë (nga Aliaj, 1979)

Epiqëndrat e tërmeteve përqëndrohen kryesisht gjatë shkëputjeve ose zonave të shkëputjeve aktive (Aliaj, 1988).

Tërmetet janë fenomene shoqërues të aktivitetit të sotëm tektonik, shfaqje e proceseve të thella që ndodhin në trupin e Tokës. Ekziston një lidhje e ngushtë midis tërmeteve si fenomene të thellësisë dhe strukturës neotektonike që zbulohet në sipërfaqe. Shkëputjet aktive janë zonat e dobësuara, "plagët" në trupin e Tokës, me vendosje të thellë, që riaktivizohen herëpashere duke gjeneruar tërmete. Sizmotektonika analizon lidhjen midis shkëputjeve ose zonave të shkëputjeve aktive dhe tërmeteve të gjeneruar prej tyre.

Sizmiciteti i Shqipërisë karakterizohet nga një mikroaktivitet sizmik intensiv ($1.0 < M \leq 3.0$), nga shumë tërmete të vegjël ($3.0 < M \leq 5.0$), nga tërmete të rrallë me madhësi mesatare ($5.0 < M \leq 7$) dhe shumë rrallë nga tërmete të fortë ($M > 7.0$).

Përgjithësisht tërmetet e Shqipërisë dhe rajoneve përreth kanë vatra të cekta, thellësia e të cilave shkon nga 10-25 km.

Territori i Bashkisë të Kurbinit zë vend në shtrirje përgjatë bregdetit të brezit tërmetor Adriatiko-Jonik, tërmetet e fuqishëm të të cilit kanë kushtezuar potencilain sizmik të saj.

Më posht po japim përshkrime të shkurtëra për disa nga tërmetet më të fortë që kanë goditur Shqipërinë nga rajoni i Durrësit deri në Shkodër e nga deti Adriatik në kufirin lindor; tërmetet që kanë influencë më të drejtpërdrejtë me Bashkinë e Kurbinit.

4.1.9.3 Tërmetet e vitit 1905 (tërmetet e Shkodrës)

Përfaqësojnë një nga seritë më të mëdha të tërmeteve të fortë të zonës së Shkodrës. Intensiteti i lartë, numri i madh i pasgoditjeve, pasojat e goditjes kryesore dhe pasgoditjeve më të forta kanë qënë objekt i shumë studimeve sizmologjike (Koçaj e Sulstarova, 1980).

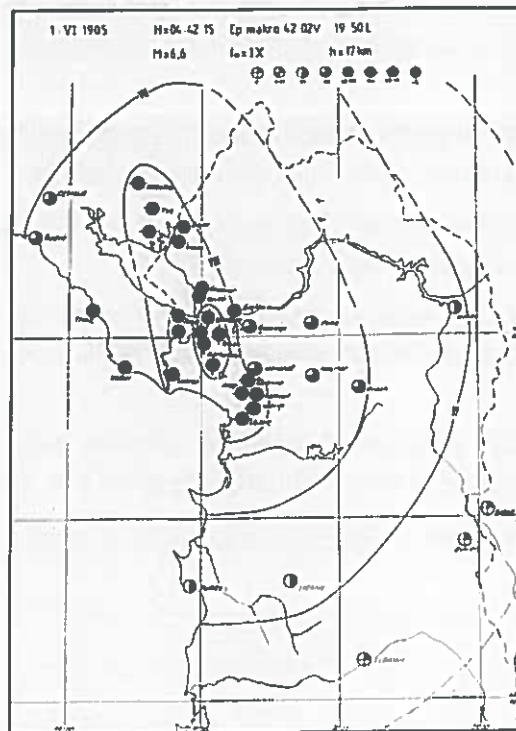

Figura 4.25 Harta e izoseisteve të tërmetit të 1 Qershorit 1905

Goditja më e fortë ka ndodhur në 1 qershor 1905 në orën 4 e 42 min e 43 sec (GMT). Magnituda e këtij tërmeti është përcaktuar $M_S=6.6$; dhe intensitet mbi 9 balle; shkaktoi dëmtime të rënda në njerëz dhe pasuri në Shkodër dhe fshatrat përreth (veçanërisht në fshatrat në jug- perëndim të Shkodrës). Janë shkatëruar plotësisht rreth 1500 shtëpi banimi vetëm në qytetin e Shkodrës; të gjitha shtëpitë e tjera të këtij qyteti u dëmtuan rëndë; u demtua edhe kalaja e Rozafes. Ky tërmet shkaktoi rreth 200 të vdekur dhe 500 të plagosur. Lëkundjet e këtij tërmeti në zonën e Bashkisë Kurbinit janë vlerësuar me intensitet 6-7 ballë.

4.1.9.4 Tërmeti i 18 Dhjetorit 1926

Në dhjetor të vitit 1926 Durrësi dhe rajonet rreth tij u goditën nga një seri tërmetesh shumë të fortë. Goditja e parë e fortë ndodhi më 16 dhjetor në orën 17 e 54 min.; ajo u pasua nga

goditje të tjera të forta më 17 dhjetor. Më 17 dhjetor në orën 06 e 20 min. ndodhi një goditje e fortë, e cila u pasua pas 11 minutash, në orën 06 e 31 minuta nga një goditje më e fuqishme që demtoi Durrësin, Shijakun e Ishmin; u shkatërruan dhe u dëmtuan shumë shtëpi. Kjo goditje kishte magnitudë $M_s=5.8$; ajo u shoqërua me shumë goditje të tjera. Goditja e orës 06 e 31 min. u ndje si lëkundje 5 ballëshe në Galatina (Itali) e 4 ballë në Otranto, Alessamo e Lecce; si dhe 4 ballë në Dubrovnik (Kroaci), Ulqin (Malin e Zi) e 3 ballë në Trepçe e Izvor (Kosovë).

Dëmtimet më të mëdha u shkaktuan nga goditja e orës 11 e 39 min. të së njejtës ditë; ajo kishte magnitudë $M_s=6.2$. Kjo goditje shkatërroi e demtoi shumë rëndë shumë godina në Durrës, Kavajë e Shijak se dhe në fshatrat rreth tyre. Në shkallën e dëmtimit padyshim kanë influencuar dhe goditjet e forta që paraprinë atë të orës 11 e 39 min.

Në Durrës goditja e orës 11 e 39 min. shkatërroi shumicën e godinave; u rrëzuan minaret e xhamive; një portë e kalasë së vjetër u shkatërrua plotësisht. Dëmtime të rënda pësuan edhe disa ndërtesa të ndërtuara mirë; ndërsa ato me skelet beton-arme pësuan dëmtime më të lehta.

Në Kavajë u dëmtuan rëndë të gjitha shtëpitë dhe u këputën minaret e xhamive. Dëmtime të rënda pësuan fshatrat Romanat, Bozazhijes, Ndroq e Rogozhinë.

Midis Durrësit e Shijakut pati dukuri të lëngëzimit të truallit të shfaqura me shatërvane me ujë të nxehtë e sulfur dhe pseudovullkane balte, rere e ujë.

Tërmeti u ndje shumë fort në Tiranë ku populli doli në panik nga shtëpitë; u ndje fort në Shkoder, Berat, Lushnjë, Elbasan. Në Itali u ndje 5 ballë në Pulje; ndërsa në Greqi 4 ballë në Janinë e Korfuz.

Intensiteti i tërmetit është vlerësuar 9 ballë të shkallës MSK-1964, Ky tërmet është shoqëruar nga shumë pasgoditje të cilat vazhuan edhe gjatë vitit 1927.

Intensiteti i këtij tërmeti në zonën e Bashkisë të Kurbinit ka genë 7-8 ballë të shkallës MSK-1964 (Shih Fig. 3).

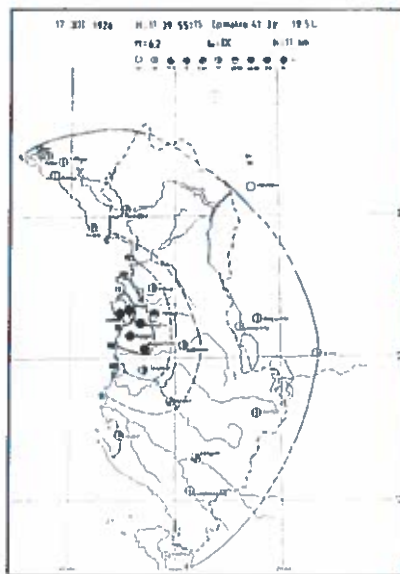

Figura 4.26 Harta e izosejsteve të tërmetit të 17 dhjetorit 1926

4.1.9.5 Tërmeti i 30 Nëntorit 1967

Tërmeti i 30 Nëntorit 1967 ndodhi në orën 07 e 23 min (GMT) dhe pati një magnitudë $M_s=6.6$ dhe intensitet 9 balle. Tërmet dëmtoi rëndë rrethet e Dibrës dhe të Librazhdit si dhe një pjesë të territorit të Maqedonisë perëndimore. Dëmtime pati në mjaft rrethe të vendit (Mirdite, Kukës, Mat, Tiranë). Në rrethet e Dibrës dhe të Librazhdit nga ky tërmet u prekën 13 lokalitete me 177 fshatra, vdiqën 12 veta dhe u plagosën 174 të tjerë; u dëmtuan 6336 godina, nga të cilat 5664 shtëpi banimi dhe 156 objekte me karakter social kulturor; 534 godina u shkatërruan plotësisht, 1623 të tjera pësuan dëmtime të rënda (dëmtime të gradës së 3te dhe të 4te sipas shkallës MSK-64) dhe 4179 dëmtime mesatare. Viktima në njerëz pati edhe në territorin e Maqedonisë Perëndimore.

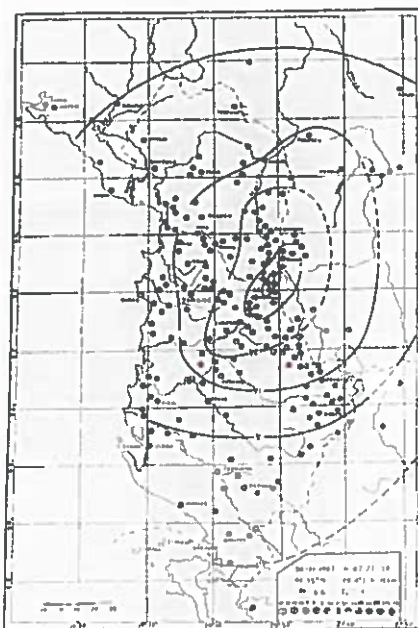

Figura 4.27 Harta e izoseisteve të tërmetit të 30 Nëntorit 1967

Ky tërmet është shoqëruar me rrëzime të shumë blloqeve shkëmbore në zonën epicentrale dhe larg saj, me turbullime ujrash dhe nga nxitim i madh, i cili duke u nisur nga regjistrimet e pasgoditjeve, ka qënë rreth 1.25 g, gjë që vërtetohet edhe nga vrojtimit makrosizmike në këtë zonë. Ky tërmet është shoqëruar nga shumë pasgoditje, numri i të cilave ka qënë më shumë se 1200. Ky tërmet është ndjerë në zonën e Bashkisë të Kurbinit si një lëkundje 6-7 ballëshe (Fig. 4) (Sulstarova e Koçiaj, 1975, 1980).

4.1.9.6 Tërmeti i 15 Prillit 1979

Tërmeti i 15 Prillit 1979 (tërmeti i zonës kufitare Shqipëri-Mali i Zi), është një nga më të fortët që ka goditur gadishullin e Ballkanit gjatë shekullit të 20te. Magnituda e tij është llogaritur $M_s=7.2$ dhe intensiteti në epiqendër është vlerësuar 9-10 ballë të shkallës MSK-1964. Epiqendra e këtij tërmeti është në bregdetin Adriatik, pranë Petrovacit, në Mal të Zi. Shumë paragoditje e kanë paraprirë këtë tërmet rreth dy javë para goditjes kryesore të 15 Prillit, kurse pasgoditjet vazhduan për rreth 9 muaj. Pasgoditja më e fortë është ajo e 24 Majit 1979, me magnitudë $M_s=6.3$. Intensiteti i këtij tërmeti në epiqendër është 8 ballë (MSK-64). Goditja kryesore e 15 Prillit shkaktoi 35 të vdekur dhe 382 të plagosur në Shqipëri. Më shumë se 100.000 banorë (shumica në rajonet e Shkodrës dhe Lezhës) mbetën

pa shtëpi. U shkatëruan pothuajse plotësisht 17.122 shtëpi banimi dhe objekte social-kulturore. Dëmet më të mëdha në njerëz dhe të mira materiale u shkaktuan në bregdetin Malazet. Tërmeti i 15 Prillit 1979 u ndie fort në të gjithë territorin e Shqipërisë. Lëkundjet e këtij tërmeti shkaktuan dëmtime edhe në zonën e Kurbinit; intensiteti i lëkundjeve në Bashkinë e Kurbinit ka 7 ballë (Fig. 5) (Sulstarova e Muço, 1980).

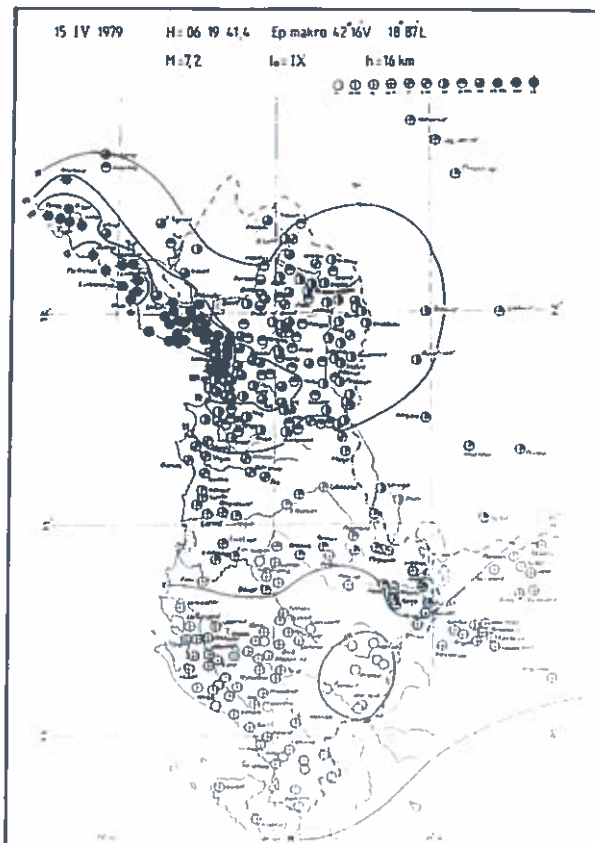

Figura 4.28 Harta e izoseisteve të tërmetit të 15 Prillit 1979

4.1.9.7 Zona e shkëputjeve sizmoaktive Joniko-Adriatike ku zë vend bashkia e Kurbinit

Sizmotektonika analizon lidhjen midis shkëputjeve ose zonave të shkëputjeve aktive dhe tërmeteve të gjeneruar prej tyre. Epiqëndrat e tërmeteve përqëndrohen kryesisht gjatë shkëputjeve ose zonave të shkëputjeve aktive (Aliaj, 1988).

Në hartën sizmotektonike të Shqipërisë janë paraqitur shkëputjet aktive me tipin e deformacionit dhe kronologjinë e aktivitetit të tyre, epiqendrat e tërmeteve sipas magnitudës, si dhe izovijat e intensiteteve maksimale të vrojtuar.

Dy zona gjatësore dhe dy zona tërthore të shkëputjeve aktive evidentohen mire në orogjenin Shqiptar, si vijon (Fig. 7):

- Zona Joniko-Adriatike e shkëputjeve mbihipëse me shtrirje VP deri afersisht VVP,
- Zona Peshkopi-Korçë e shkëputjeve normale grabenore me shtrirje V-J,
- Zona Shkodër-Tropojë e shkëputjeve normale me shtrirje VL,
- Zona Elbasan-Dibër e shkëputjeve normale me shtrirje VL (Aliaj, 2000).

Zona Joniko-Adriatike e shkëputjeve mbihipëse ku zë vend Bashkia e Kurbinit është zona më e gjatë, që ndiqet për shumë qindra km përgjatë bregdetit Adriatik e Jonian, edhe jasht territorit tonë, dhe ndahet në tre segmente nëpërmjet tërthoreve Shkodër-Pejë pranë Lezhës dhe Vlorë-Tepelenë, si vijon:

- Segmenti verior me shtrirje perendimore-veriperendimore përmban shkëputje para-Pliocenike mbihipëse në shtypje të pastër të zonës Kruja (Dalmate).
- Segmenti qendror me shtrirje veriore deri veri-veriperendimore përbëhet nga shkëputje pas-Pliocenike mbihipëse në shtypje oblike të Ultësirës Pranadriatike dhe te zones Kruja. Pikërisht këtu zë vend Bashkia e Kurbinit.
- Segmenti jugor me shtrirje VP përbëhet nga shkëputje para-Pliocenike mbihipëse në shtypje të pastër kryesisht të zonës Jonike.
- Zonat e shkëputjeve aktive janë pikërisht zonat sizmoaktive (zonat ku gjenerohen herë pas here tërmetet), të konfirmuara nga fakti se epiqëndrat e tërmeteve përqëndrohen gjatë shkëputjeve ose zonave të shkëputjeve aktive.
- Në hartën sizmotektonike përvijohen qartë zonat e shkëputjeve kryesore sizmoaktive në Shqipëri me potencialin e pritshëm sizmik. Dy nga zonat e shkëputjeve sizmoaktive gjatësore: Joniko-Adriatike dhe Peshkopi-Korçë (zona sizmoaktive e Drinit, siç quhet ndryshe), dhe zona e shkëputjeve tërthore Lushnjë-Elbasan-Dibër paraqesin zonat sizmoaktive me potencialin sizmik më të lartë (Fig. 7).
- Zona e Bashkisë të Kurbinit, që bën pjesë në zonën sizmoaktive Joniko-Adriatike, vlerësohet me potencial sizmik me magnitudë 6.0-7.0 ballë shkalla Rihter dhe intensitet epiqendror 8-9 ballë MSK-64.

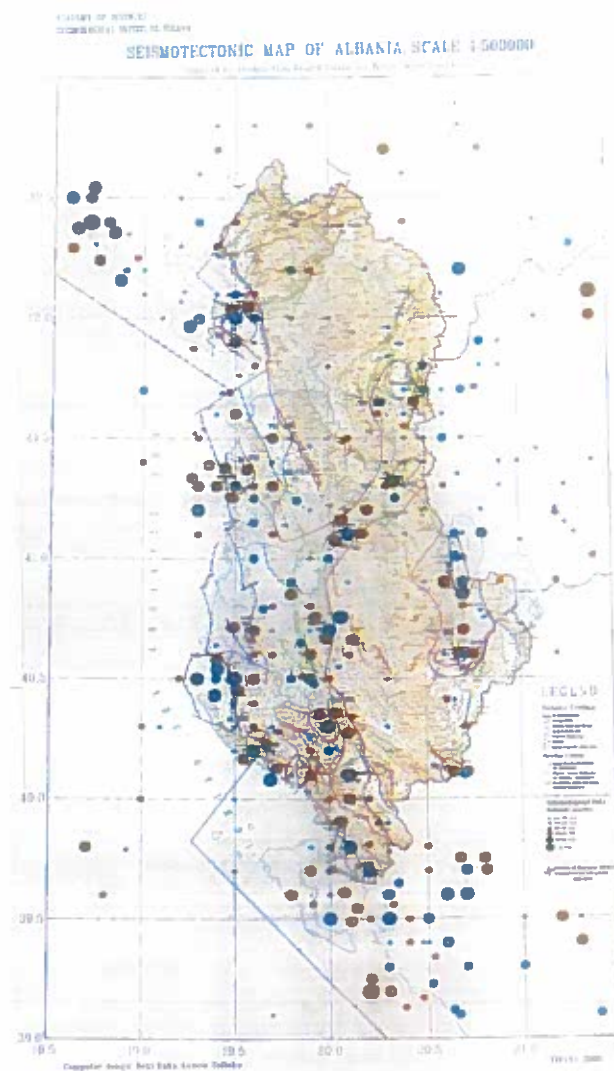

Figura 4.29 Harta sizmotektonike e Shqiperise ne shkalle 1/500.000 (nga Aliaj etj., 2000).

4.1.9.8 5 Vlerësimi i rrezikut sizmik probabilitar i zonës së Bashkisë Kurbin

Vlerësimi i rrezikut sizmik probabilitar i zonës ku zë vend Bashkia e Krujës është bazuar në studimin e rrezikut sizmik probabilitar për Shqipërinë, i botuar nga Akademia e Shkencave e Shqipërisë në vitin 2011; ky studim është përgatitur nga Profs. Shyqyri Aliaj, Siasi Koçiu, Betim Muço dhe Eduard Sulstarova (Aliaj etj., 2010).

Vlerat e shpejtimit maksimal të truallit - PGA dhe të shpejtimit spektral - SA janë llogaritur për truall shkëmbor, për dy nivele probabiliteti: 10 % probabilitet tejkalimi në 10 vjet dhe 10 % probabilitet tejkalimi në 50 vjet (koha e ekspozimit ose e jetëgjatësisë ekonomike), që u korespondojnë dy periodave të përsëritjes të tërmeteve: 95 vjet dhe 475 vjet, në përputhje të plotë me Eurokodin 8.

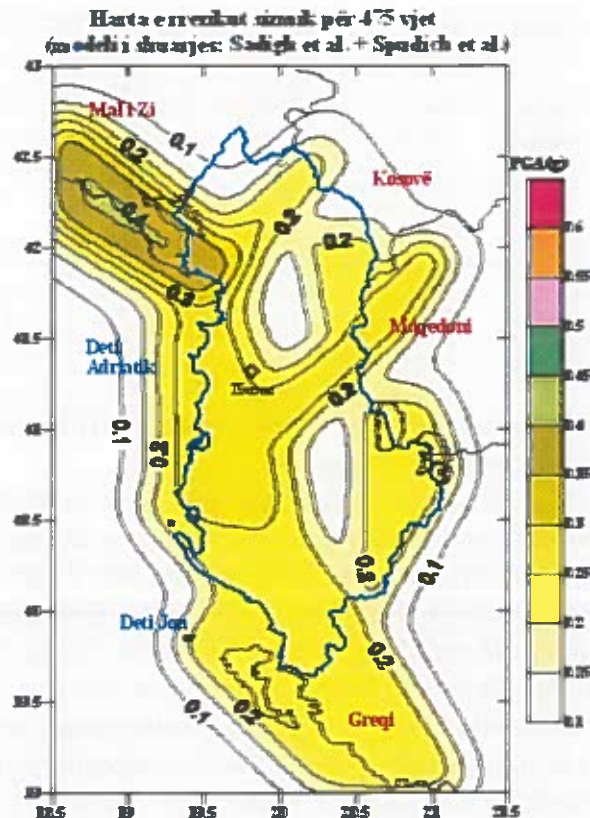

Figura 4.30 Harta e Akseleracionit Maksimal të Shqipërisë.

Rezultatet e rrezikut sismik probabilitar për Shqipërinë janë llogaritur me relacionin e shuarjes të lëkundjeve të forta të Sadigh etj, 1997 për zonat perendimore të burimeve sismike me rregjim shtypës dhe me relacionin e Spudich etj, 1999 për zonat lindore me rregjim zgjerues, dhe janë paraqitur në hartat e rrezikut sismik.

Në Hartën e Rrezikut Sismik probabilitar për periodë përsëritje 475 vjet, vlerat e shpejtimit maksimal të truallit - PGA shkojnë nga 0.24g në jug të Shqipërisë, në 0.25-0.30g nga Vlora në Lezhë, deri 0.40 g në bregdetin Dalmat, ndërsa në Shqipërinë lindore shkojnë nga 0.20-0.22 g nga Leskoviku në Korçë e Ohër dhe nga Kukësi në Peshkopi, në 0.20-0.29 g gjatë tërthores nga Elbasani në Dibër-Tetovë e Gostivar, dhe në 0.20-0.30 g gjatë tërthores nga Tropoja drejt Shkodrës. Vlerat më të ulta të PGA 0.12-0.15 g janë marrë në zonën e Mokrës dhe në Mat-Mirditë e Has-Gjakovë, dhe në vlera nga 0.07-0.15 g në skajin më verior të vendit, nga Vermoshi drejt Dukagjinit.

Siç shihet nga harta e rrezikut sismik probabilitar për periodë përsëritje 475 vjet, vlerat më të larta të shpejtimit maksimal të truallit - PGA janë në pjesën bregdetare perendimore të vendit, ku balli i orogjenit në regjim shtypës kolizon me mikroplakën e Adrias, si dhe gjatë tërthoreve Elbasan-Dibër-Tetovë dhe Shkodër-Tropojë.

Vlerat e shpejtimit maksimal të truallit – PGA për periodë përsëritje 475 vjet në truall shkëmbor në territorin e Bashkisë të Kurbinit variojnë nga 0.237 g në Laç e Mamurras, në 0.267 g në Fushë-Kuqe.

Nga vlerësimi probabilitar i rrezikut sismik i Bashkisë të Kurbinit, i kryer për truall shkëmbor dhe për probabilitet 10%/50 vjet ose 475 vjet periodë përsëritje të tërmeteve, janë përfituar parametrat e rrezikut sismik të paraqitura më poshtë.

Tabela 4.9 Vlerat e rrezikut sizmik (PGA e SA (g)) për Bashkinë Kurbin

Bashkia Kurbin Njësitë Administrative	Probab.	PGA (g)	SA (g)			
		0.01 s	0.2 s	0.5 s	1.0 s	2.0 s
Laç	10/10	0.120	0.269	0.157	0.081	0.035
	10/50	0.237	0.558	0.329	0.170	0.075
Mamurras	10/10	0.120	0.269	0.157	0.081	0.035
	10/50	0.237	0.558	0.329	0.170	0.075
Milot	10/10	0.125	0.303	0.164	0.084	0.036
	10/50	0.238	0.564	0.339	0.176	0.077
Fushë-Kuqe	10/10	0.135	0.321	0.172	0.088	0.037
	10/50	0.267	0.625	0.365	0.189	0.081

Këto vlera të parametrave të rrezikut sizmik kanë rëndësi praktike për ndërtimet në secilën Njësi Administrative të Bashkisë të Lezhës, sepse:

Vlerat e shpejtimit maksimal të truallit - PGA dhe të shpejtimit spektral - SA për perioda 0.2-0.5 sekonda u korespondojnë energjisë periudhë-shkurtër, e cila do të ketë efektin më të madh mbi strukturat periudhë-shkurtër, në ndërtimet deri afër 7 kate të lartë, ndërtimet më të zakonshme sot në botë. Hartat e shpejtimit spektral periudhë-gjatë: 1.0 sek., 2.0 sek. etj. paraqesin nivelin e lëkundjes të truallit që do të ketë efektin më të madh në strukturat më periudhë-gjata, në ndërtimet 10 kate të lartë e me tepër, në urat etj.

Duke qenë se rreziku sizmik është llogaritur për truall shkëmbor, për ndërtimet në truall shkëmbor duhet eliminuar pjesa e sipërme reth 5-6 m e depozitimeve të shkriфта deluvialo-eluviale që mbulojnë shkëmbijtë rrënjësorë. Ndërsa për ndërtimet në troje të butë, mbi depozitimet Kuarternare (Holocene), kërkohet kryerja më parë e studimeve gjeologjiko-inxhinierike për saktësimin e modelit gjeoteknik dhe mandej vlerësimi i rrezikut sizmik për çdo zonë që do t'i nënshtrohet zhvillimit të ri perspektiv si dhe për fshatrat turistike në bregdet.

4.1.10 Boniteti i tokës

Gjetja e informacionit për bonitetin t tokës është një ndërmarrje e vështirë sot në Shqipëri. Informacioni mbi cilësinë e tokës ka ecur paralelisht me rënien e interesit për prodhimet bujqësore dhe produktet vendase. Aktualisht Bashkia Kurbin nuk ka dokumentacion në lidhje me bonitetin e tokave të territorit të saj.

Tabela 4.10 Lloji i tokës dhe boniteti

Nr.	Lloji i tokës	Boniteti i tokave
1	Te Hirta - Kafe	II - VII
2	Te Hirta – Kafe Livadhore	II - VII
3	Te Hirta-Kafe me Cipa te Kuqerremta	II - VII

Bashkia e Kurbin ka nje fond toke bujqësore prej prej 10392 ha, nga te cilat 3500 Ha tokë konsiderohen të kategorisë së parë, 3500 Ha toke konsiderohen te kategorise se dyte dhe 3400 Ha të kategorisë së tretë

Tabela 4.11 Struktura e mbjelljeve

Kultura	Drithëra buke	Perime	Sera	Patate	Fasule	Sojë	Foragjer e	Pemë frutore	Vreshta	Ullishte
Sip. (ha)	1350	546.4	1.4	149	220	143	4826	11.8	132.7	246

4.1.11 Monumentet Kulturore

Kurbini ka mjaft monumente kulturore që kanë tërhequr vëmendjen jo vetëm të vizitorëve vendas por edhe atyre të huaj.

- **Kalaja e Sebastës**, mendohet të jetë e ndërtuar nga Ilirët në periudhën e luftimeve Iliro – Romake rreth viteve 219 -218 p.e.s. Shpallur monument kulture me vendim nr. 6, datë 15. 01. 1963, kategoria e I nga Rektori i Universitetit Shtetëror. Kështjella ndodhet në vargun e kodrave paramalore, buzë rrugës së rëndësishme Durrës-Lis-Shkodër, në vendin ku me të bashkohet degëzimi për në Burrel dhe Dibër duke shërbyer si pikë kontrolli e rrugës dhe administrimit ekonomik të territorit përreth. Kështjella ndodhet në rrafshin e sipërm të kodrës së Kolikut, 50 m të lartë. Muret rrethuese të kështjellës vijonin në çdo anë të kodrës. Prej tyre ruhet kryesisht *emplektoni*, por një trakt në anën veriore tregon se muratura ka qënë ezodomike, me blloqe kuadratike me faqe të rrafshta. Fortifikimi ruhet në fragmente minimale. Nuk janë kryer punime mirëmbajtjeje dhe restaurimi.

Figura 4.31 Kalaja e Sebastës

- **Ura e Zogut**: cilësohet si një ndër veprat më të veçanta të vendit tonë. U ndërtua në vitin 1927, me projekt të inxhinierit Italian R. Martini dhe u zbatua nga inxhinieri Shqiptar Gjovalin Gjadri. Rikonstrukcioni i saj u bë në vitet 2002 – 2003.

Figura 4.32 Ura e Zogut

- **Mullini Falle** gjendet në fshatin Gallatë dhe është ndërtuar në kohën e Skënderbeut.
- **Rrënojat e Kishës së Shën Mërisë në fshatin Shën Mëri (Shëmri) në Mamurras:** shpallur monument kulture me vendim nr. 6 datë 15. 01. 1963, kategoria e I nga Rektorati i Universitetit Shtetëror. Janë rrënoja të ruajtura relativisht mirë. Në planimetri kisha është e tipit bazilikë tre nëfshe. Ajo duket se i takon shek. XIII dhe nuk është e qartë nëse i shërbente një manastiri apo ishte selia e peshkopëve të Arbërisë. Nga ajo ruhen relativisht mirë muri verior, muri lindor me apsidën gjysëm rrethore, arkada nga jugu dhe fillimet e arkadës veriore. Përsa i përket mbulimit të kishës ai duket se ka qënë me çati druri.

Figura 4.33 Kisha e Shën Mërisë

- **Ish Arqipeshkvia e Durrësit Delbnisht:** shpallur monument kulture me vendim nr. 8, datë e shpalljes 08. 01. 2015, kategoria e II shpallur nga Ministria e Kulturës.
- **Kisha e Gallatës** e njohur edhe si Kisha e Shën e Premtes, ndodhet në këmbët e Malit të Trodhnës. Ka një mbishkrim të vitit 1618, që mendohet se është viti i ndërtimit

dhe duket se ka patu një rikonstrukcion në vitin 1870. Nga dokumentat është themeluar nga Gjon Kolësi, prifti i zonës, i cili në atë kohë ka bërë edhe ristrukturimin e Kishës së Shën Antonit.

- **Kalaja e Daulës. Fshati Daulë:** e ndodhur afër asaj të Sebastës, ngrihet mbi një kodër të thiktë mbi bregun e majtë të Hurdhazës (degë e lumit Mat) dhe dominon rrugën e luginës së Hurdhazës, nëpër të cilën nga Lezha e Mirdita mund të shkosh shumë shpejt në Krujë. Kalaja e Daulës hyn në kalatë malore, planimetria e të cilës planimetrik zhvillohet në trajtë rrethore, e rrethuar nga kulla me fortifikime të vogla. Karakteristikë e këtij tipi, është vendosja e kullave jo në skajet, po pak më në brendi të fortifikimeve.

4.2 Analiza metabolike

4.2.1 Hyrje

Sipas përcaktimeve të VKM 671 "Për miratimin e Rregullores së Planifikimit të territorit", analiza metabolike është pjesë e hartimit të strategjisë territoriale të PPV dhe një model për analizën dhe identifikimin e flukseve të materialeve dhe energjisë brenda territoreve të caktuara. Në një vështrim të përgjithshëm, qyteti ka nevojë për energji dhe burime për të funksionuar dhe nga funksionimi i tij prodhohen mbetjet. Modeli krijon mundësinë e studimit të ndërveprimit midis sistemeve natyrore dhe njerëzore në një rajon. Kjo analizë studion flukset në territorin urban. Analiza zhvillohet përmes identifikimit të hyrjeve dhe daljeve kryesore në sistemin urban. Metabolizmi mund të përcaktohet si tërësia funksionale e proceseve sociale, ekonomike dhe teknike që ndodhin në qytete, si pasojë e rritjes së tyre, prodhimit të energjisë si dhe asgjësimit të mbetjeve. Analiza i shërben VSM duke ndihmuar identifikimin e ndotjes së ujërave dhe ajrit, shpërdorimin e burimeve, humbjen dhe degradimin e tokës, energjinë e nevojshme që harxhohet, si dhe lidhjen që kanë qytetet me periferinë. Ky është në thelb një bilanc i ndikimit të qytetit në mjedis që përcakton masa përmirësuese apo neutralizuese të ndikimit negativ. Praktikisht, metabolizmi i një sistemi urban është një përmbledhje e numrit të hyrjeve dhe daljeve (input-output) dhe mënyrës së përdorimit të ujit, energjisë, ushqimit, mbetjeve etj. në të.

Hyrjet në sistemin urban (toka, uji, ajri, energjia, burimet e tjera) ndryshojnë pasi kalojnë në të, duke u transformuar në dalje (mbetje dhe shkarkime në ajër, ujë dhe tokë). Nëpërmjet analizës kryhet bilanci i burimeve natyrore të shfrytëzuara (hyrjet), mënyrës së përdorimit të tyre dhe ndotjeve e humbjeve që shkaktohen në sistemin urban (daljet). Hyrjet dhe daljet e secilit fluks krijojnë një tablo të plotë të mënyrës së funksionimit të territorit, duke evidentuar potencialet dhe burimet që mundësojnë funksionimin e territorit si një i tërë.

Metabolizmi konsiderohet si një proces dinamik fluksesh në një vend të dhënë, në një moment të dhënë, në një stad të dhënë të zhvillimit urban, dinamikë e cila shpjegohet me konceptin e vazhdimësisë ekologjike. Me "vazhdimësi ekologjike" kuptohen proceset e ndryshimeve në strukturën e specieve të një bashkësie ekologjike përgjatë kohës; ky proces varet nga kushtet klimatike, tokës dhe ndërhyrjet njerëzore.

Fluksi i energjisë dhe ujit do të kenë një analizë paraprake në shkallë rajoni e më pas në shkallë bashkie meqenëse këto burime menaxhohen në rang kombëtar dhe nuk gjenerohen

tërësisht në territorin e bashkisë. Sidomos burimet ujore, kalojnë në disa sisteme urbane (lumenjtë) duke mbartur me vete edhe ndotjen që shkaktohet nga këto sisteme.

Për matjen e flukseve është përzgjedhur metoda LCA (Life Cycle Assessment) e cila mundëson vlerësimin e ciklit të jetës së burimeve. Gjithashtu, LCA vlerëson ndikimet e mundshme mjedisore, që nga shkaku (fillimi) deri në eliminimin total të tyre.

4.2.2 Energjia dhe uji në rajon

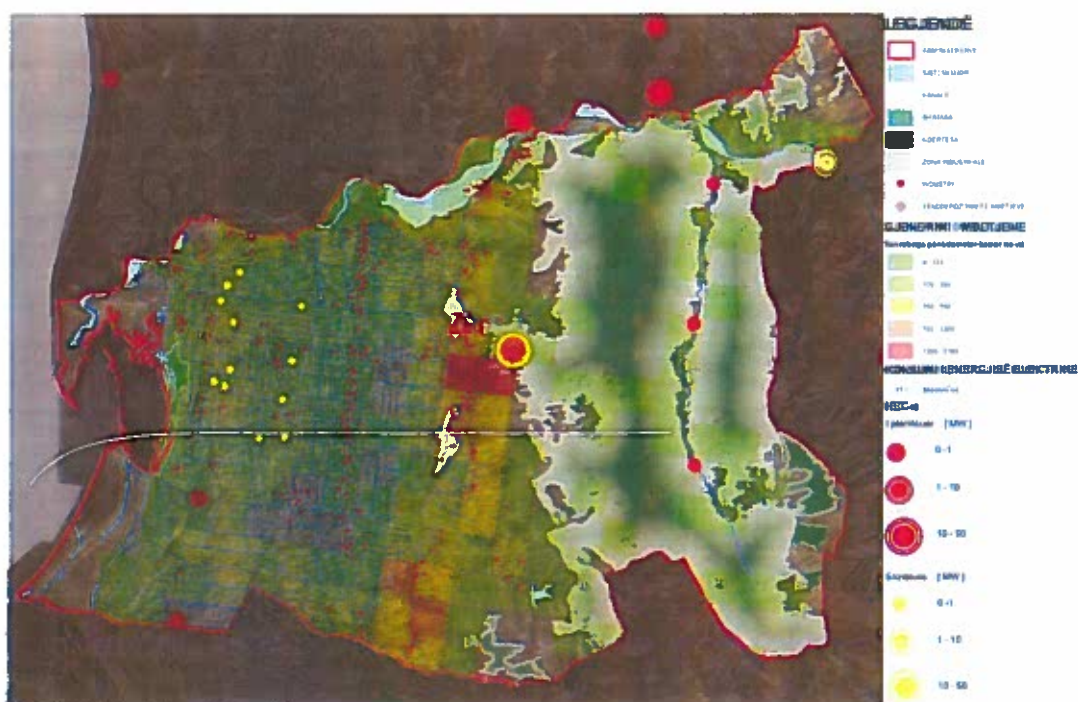

Figura 4.34 Harta e flukseve në territorin e Bashkisë Kurbin

Bashkia Kurbin shtrihet ndërmjet Rajonit Qendror dhe atij Verior të vendit dhe në aspektin gjeografik dhe zhvillimor lidhet me bashkitë Shkodër, Lezhë, Krujë, Durrës, Tiranë, Vorë dhe Kamëz. Në bilancin e energjisë dhe burimeve për bashkinë Kurbin na duhet të konsiderojmë një rajon më të gjerë që mundëson një vlerësim të plotë e të qartë të flukseve dhe ndërveprimit në shkallë territoriale. Në këtë kuadër, rajoni në analizën metabolike nënkupton bashkitë Kurbin, Krujë dhe Lezhë si dhe njësitë e tjera administrative dhe territoriale që bashkëveprojnë në mënyrë të ndërsjellë me këtë territor.

4.2.3 Energjia

Shqipëria ka një potencial të madh hidroenergjitik, prej të cilit është shfrytëzuar vetëm 35.4 % e tij. Në shkallë vendi, kapaciteti i fuqisë së instaluar është 1,466 MW dhe prodhimi mesatar i energjisë arrin në 5.283 GWh. Rezervat totale hidroenergjitike lejojnë instalimin e një rrjeti energjitik prej 4,500 MW dhe prodhimi vjetor i energjisë mund të arrijë deri në 16 TWh. Në mbarë vendin janë 107 kontrata koncesionare në proces me një kapacitet total prej 1,386 MW që do të mundësojnë rritjen e burimeve energjetike të rajonit. Energjia hidrike në rajon shfrytëzohet përmes HEC-ëve kryesisht në lumin Drin dhe Mat.

Hidrocentralet e mëdha

Numri i hidrocentraleve në funksionim është 7 hidrocentrale të mëdha dhe 38 të vogla.

Mbi lumin Drin ndodhen tre hidrocentrale në funksionim me një fuqi të instaluar në total prej 1,350 MW: në Vaun e Dejës, në Koman dhe Fierzë.

Mbi lumin Mat ndodhen dy hidrocentrale në funksionim, Ulëza dhe Shkopeti, me një fuqi të instaluar prej 49 MW.

Tabela 4.12Fuqia dhe kapaciteti i hidrocentraleve në vend

Nr.	Hidrocentrali	Fuqia e instaluar (kW)	Kapaciteti prodhues vjetor (kWh)
1.	Ulza (Mat)	25.000	120.000.000
2.	Shkopeti (Mat)	24.000	90.000.000
3.	Bistrica I (Sarandë)	22.500	100.000.000
4.	Vau i Dejës (Shkodër)	250.000	1.000.000.000
5.	Fierza (Tropojë)	500.000	1.800.000.000
6.	Komani (Pukë)	600.000	2.000.000.000

Hidrocentralet e vogla

Në shkallë vendi numërohen 70 hidrocentrale të vogla me kapacitete që renditen midis 20 dhe 9,200 kW. Vetëm 38 prej tyre janë funksionale, ndërsa të tjerët janë jo operacionale. Midis tyre, 32 hidrocentrale funksionojnë në bazë të kontratave koncesionare (kapacitet i instaluar 24.4 MW), 16 janë privatizuar dhe operojnë me një kapacitet të instaluar 2,047 MW dhe 22 janë pronë shtetërore me një kapacitet të instaluar 11 MW.

Qëllimi i ndërtimit të këtyre hidrocentraleve të vogla është furnizimi me energji i zonave të thella malore. Ato janë të tipit me derivacion dhe përdorin ujin e rrjedhave ujore në afërsi të tyre. Aktualisht në territorin e Kurbinut janë parashikuar të ndërtohen tre hidrocentrale të vegjël me fuqi 0-1 MW, përkatësisht në njësinë administrative Milot.(Burimi riverwhatch.eu).

Burimet alternative

Burimet energjetike alternative janë shumë pak të shfrytëzuara. Energjia diellore, ajo e erës apo energjia gjeotermale nuk kanë gjetur ende përdorim të gjerë. Potencialisht, ka mundësi të mira për shfrytëzimin e këtyre tre formave të energjisë për bashkinë e Kurbinut. Zonat fushore të bashkisë kanë një potencial të lartë për përdorimin e energjisë së erës.

Energjia e erës përdoret për pompimin e ujit, mullinjtë me erë dhe në dekadat e fundit, vëmendja është përqendruar në prodhimin e energjisë elektrike. Makineritë që operojnë me energjinë e erës kanë një kapacitet të instaluar që ndryshon nga disa kw deri në 5 MW dhe po përdoren me sukses në zona të veçuara. Energjia e erës është një potencial i konsiderueshëm si burim energjie dhe është e shpërndarë njëtrajtësisht në çdo cep të botës. Mullinjtë me erë mund të instalohen shpejt dhe përdorin një sipërfaqe të vogël toke. Në shumicën e shteteve, instalimet e mullinjve me erë përballen me një shqetësim të përbashkët, mungesën e matjes së vazhdueshme të shpejtësisë së erës dhe me mungesën e erës së përhershme.

Për këtë arsye, shoqëritë e ndryshme që duan të investojnë në këtë sektor e kanë të vështirë të marrin një vendim nëse ia vlen të investohet në një rajon të caktuar pa këto të

dhëna të domosdoshme. Të dhënat e marra nga stacione të ndryshme meteorologjike në Shqipëri janë të përafërta dhe jo shumë të besueshme, sepse nuk janë mbledhur me qëllimin specifik të matjes së energjisë së erës.

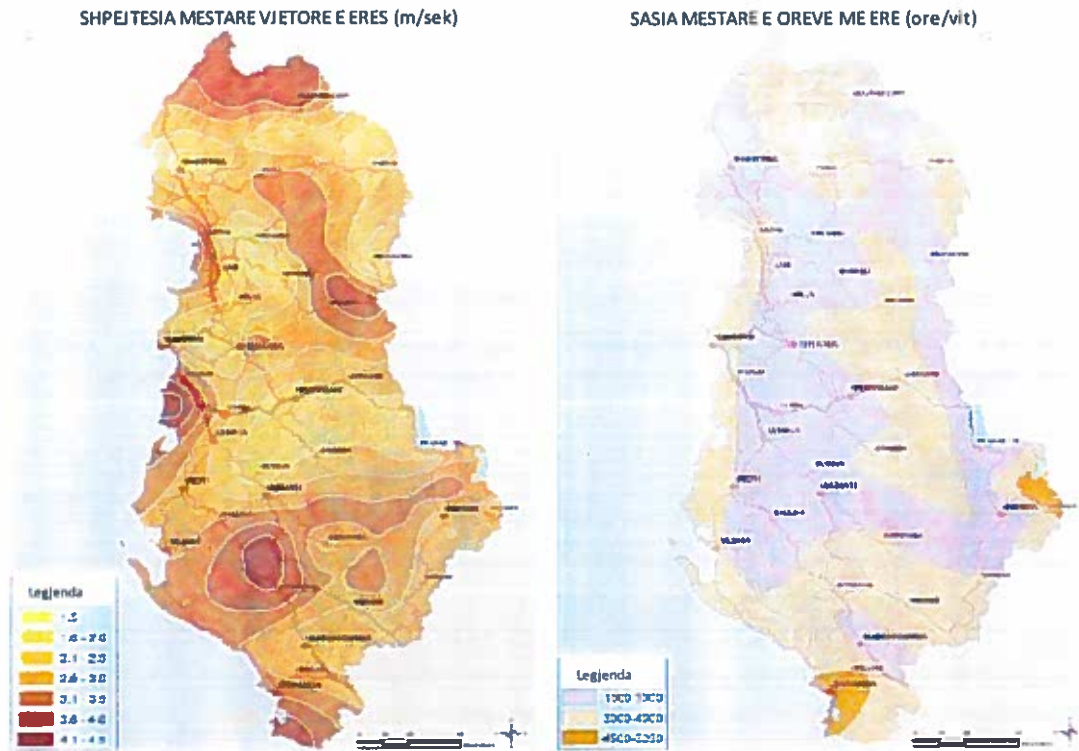

Figura 4.35 Energjia e erës në Shqipëri

Ekzistojnë plane të mëdha për zhvillimin e energjisë së erës në Shqipëri në vitet e ardhshme me investime të konsiderueshme, me një total të centraleve të erës të licencuar me fuqi 1,300 MW. Duke pasur si qëllim vlerësimin e potencialit të këtij burimi, është vlerësuar niveli i prodhimit të parqeve eolike të planifikuara për ndërtim në Shqipëri.

Disponueshmëria e parkut eolik ose faktori i ngarkesës (përqindja e kohës gjatë së cilës turbinat e erës janë në gjendje pune me ngarkesë të plotë), konsiderohet universalisht si problemi më i madh për energjinë e erës. Pasiguria mbi sasinë që do të prodhojë një park eolik është një sfidë më vete. Metodologjia e parashikimit dhe vlerësimet e burimeve të erës janë detyra të specialistëve. Matjet mesatare vjetore të erës ndërmjet 5.8 m/s deri në 7 m/s në zonat e kërkuara janë premtuese. Nga tabela e mëposhtme mund të shihet që faktorët e ngarkesës në mënyrë tipike variojnë nga 22 % deri në 25 %.

Tabela 4.13 Parqet elicensuara për ndërtimin, instalimin dhe prodhimin e energjisë elektrike

Emri i shoqërisë	Vendndodhja	Kapaciteti i instaluar (MW)	Faktori i ngarkesës	Fuqia mesatare efektive gjatë një viti (MW)	Prodhimi vjetor (GWh, vlerësim i kompanisë)	Prodhimi vjetor (GWh, vlerësimi i studimit)	Afati për vënien në punë	Data e lëshimit të licencës
HERA sh.p.k	Bilisht Kapshticë	150	23.8 %	35	330	312	2014	Nëntor 2007

Alb Wind Energy sh.p.k	Grykëderdhja e Shkumbinit Tërpan	225	20.7 %	46	484	407	2013	Janar 2008
Enpoëer Albania sh.p.k	Karaburun Llogara	500	25.9 %	129	1,369	1,134	2015	Tetor 2008
Ers-08 sh.p.k	Kryevindh Kavajë	40	21.0 %	8	68	73	2013	Qershor 2008
Biopoëer Green Energy sh.p.k	Shëngjin, Kodrat e Rencit Lezhë	230	22.0 %	50	450	481	2013	Gusht 2008
Unione Eolika Albania sh.p.k	Kryevindh Kavajë	150	24.3 %	36	300	319	2012	Gusht 2008
E-Vento Albania sh.p.k	Butrint Markat	72	23.2 %	17	65	146	2012	Korrik 2008
TOTALI		1,367			3,066			

Gjatë periudhës 2010 - 2014, ka vazhduar dhënia e licencave, dhe deri në fund të dhjetorit 2014 në Shqipëri, totali i tyre shkon përafërsisht në 2,548 MW, në bazë të informacionit të dhënë nga Ministria e Energjisë dhe Industrisë, me potencial prodhimi energjie prej rreth 5 TWh/vit. Kapaciteti i sistemit elektrik shqiptar për të dërguar dhe përthithur energjinë e erës është vlerësuar përafërsisht deri në 180 - 200 MW.

Duke qenë se era është një burim energjie me probabilitet të ulët, është i nevojshëm realizimi i balancimit. Kombinimi i erës dhe i burimeve hidrike është një opsion i mirë. Centralet hidrike mund të futen në punë në çdo moment, prandaj janë një balancues i shkëlqyer për centralet e erës.

Ekziston një shumëllojshmëri burimesh gjeotermale, të cilat mund të klasifikohen në: burimet hidrotermale, rrymat e nxehta të ujit dhe shkëmbinjtë e shkrirë. Nga këto tre grupe, deri më tani, vetëm burimet hidrotermale kanë gjetur përdorim praktik në Shqipëri. Burimet hidrotermale, shumicën e kohës janë burime energjie gjeotermale që prodhojnë ujë të nxehtë dhe përdoren në disa shtete për ngrohje të ambienteve të ndryshme.

Një teknikë e re përdorimi e energjisë gjeotermale është injektimi i ujit të ftohtë në puse të thella naftë dhe gazi natyror, të cilat tashmë nuk përdoren më, për t'u ngrohur. Uji injektohet me një temperaturë 7 - 8 °C dhe del në sipërfaqe me një temperaturë 22-25°C. Në Shqipëri ka pak shpresa për të prodhuar avull nga burimet gjeotermale, por ka disa burime hidrotermale me temperaturë më të ulët.

Tabela 4.14 Burimet gjeotermale në Shqipëri

Nr.	Vendndodhja e burimit hidrotermal	Temperatura (°C)	Emri i pusit	Temperatura e ujit në sipërfaqe (°C)
1	Karmë-Sarandë	34	Ishmi-1/b	60
2	Langaricë-Përmet	26 - 31	Kozan-8	54
3	Sarandapori-Leskovik	26 - 27	Galigati-2	45
4	Tërvoll-Gramsh	24	Bubullima-5	48 – 50
5	Llixha-Elbasan	58	Seman-1	35
6	Kozan-Elbasan	57	Ardenica-12	32 – 38

7	Shupal-Elbasan	29 - 30		
8	Mamurras-Kurbin	21		
9	Peshkopi	35 - 43.5		

Burimet më të rëndësishme gjeotermale të eksploruara deri më tani në Shqipëri janë:

- Sipërfaqja gjeotermale e Krujës, me një sipërfaqe 18 km gjatësi dhe 4,5 km gjerësi, e cila përmban rezerva të një game $5.9 \times 10^8 - 5.1 \times 10^9$ GJ.
- Zona gjeotermale e Ardenicës ku uji del nga thellësia me një temperaturë 32 - 38 oC dhe rrjedh në sipërfaqe me një prurje me 15 - 18 l/s.
- Zona gjeotermale e Peshkopisë ku prurja e ujit është rreth 14 - 17 l/s dhe temperatura është 35 - 43,5 °C.

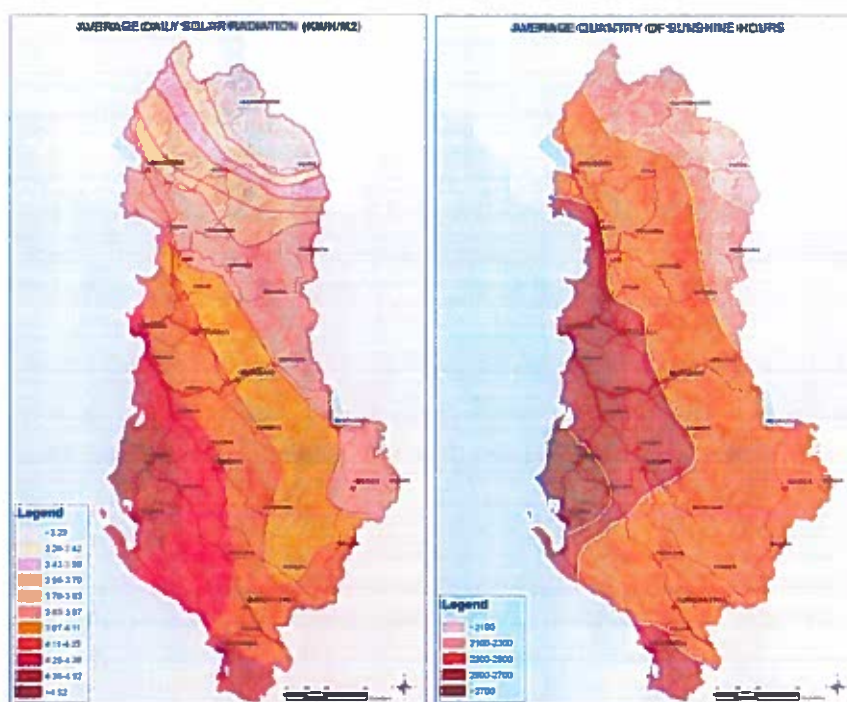

Figura 4.36 Energjia diellore në Shqipëri

Energjia diellore në rajon është lehtësisht e shfrytëzueshme në të gjithë territorin e Bashkisë. Numri i lartë i orëve me diell (2300-2500 orë / vit), dhe rrezatimi në vlerat 1400 – 1500 kWh/m² në vit mundëson rendiment mjaft të lartë në përdorimin e këtij burimi.

Kurbini ndodhet ndërmjet izolinjave 1,450 – 1,500 kWh/m² në vit. Shfrytëzimi i burimeve alternative të energjisë do të mund të nxisë modelet e zhvillimit të qëndrueshëm dhe të garantojë ruajtjen e mjedisit dhe ekosistemit.

4.2.4 Uji

Rajoni është i pasur me ujëra nëntokësore dhe sipërfaqësore. Territori i rajonit përshkohet nga lumenj të rëndësishëm si Mati dhe Ishmi si dhe ndikohet nga afërsia me lumenjtë Drin, Buna, Fan, Erzen dhe Shkumbin. Shfrytëzimi i lumenjve për prodhimin e energjisë është potenciali kryesor me impakt të drejtpërdrejtë në zhvillimin e rajonit. Në zonën veriore të rajonit ndodhen edhe HEC-et kryesore të cilat furnizojnë me energji një pjesë të

konsiderueshme të territorit të Shqipërisë (Ulza, Shkopeti, Fierza, Komani, Vau i Dejës, dhe Ashta).

Hydrografia e rajonit përbëhet prej ujërave sipërfaqësorë dhe ujërave nëntokësorë që gjenden në akuiferët kryesorë të zonës në studim. Rrjeti hidrografik i rajonit përbëhet prej disa lumenjve, ku ndër më kryesorët janë Lumi i Matit, që ndan Bashkinë e Lezhës nga Bashkia e Kurbinit, Drini i Lezhës, që vjen nga Veriu dhe pasi kalon pranë qytetit të Lezhës, derdhet në Detin Adriatik në Gjirin e Drinit.

Lumenj të tjerë më pak të rëndësishëm janë lumenjtë Gjadër, që ndodhet në veri të Lezhës dhe lëviz në drejtim Lindje - Perëndim, Fani i Madh dhe Fani i Vogël që rrjedhin nga Veriu (Qafa e Malit, Pukë) dhe Verilindja (Domgjon, Mirditë) dhe takohen me njëri-tjetrin afër Rubikut dhe së bashku derdhen në Lumin Mat. Ky i fundit është lumi më i rëndësishëm për furnizimin me ujëra nëntokësore të akuiferëve të Lezhës, Fushë - Kuqes, Milotit dhe Patokut.

Lumi i Matit ka një gjatësi prej 144 km dhe një sipërfaqe të pellgut ujëmbledhës prej 2441 km². Gjerësia e shtratit afër Milotit është rreth 1250 m, ndërsa në grykëderdhje 1000 - 1200 m. Prurja mesatare vjetore në Lumin Mat ndryshon nga 85 deri 103 m³/s.

Rrjeti hidrografik i territorit të Bashkisë së Kurbinit përbëhet prej disa lumenjve ku ndër më kryesorët është Mati, dhe përrenjtë si ai i Dorëzës, i Drojës dhe Ishmi që i shërben si kufi jugor.

Ujërat nëntokësore në territorin e rajonit ndodhen kryesisht në zhavorret ujëmbajtëse të akuiferit Fushë - Kuqe, Fushë - Milot, Laç. Shfrytëzimi intensiv i këtij akuiferi ka filluar që në vitin 1964 me kryerjen e një sërë shpimesh me rrotullim dhe me goditje në zonën e Fushë - Kuqes dhe Adriatikut. Pas vitit 1966 hynë në shfrytëzim edhe shpimet e Milotit nga ku merren rreth 460 l/s. Po ashtu shpimet e Laçit japin rreth 250 l/s. Në këtë mënyrë nga zhavorret aluviale të pjesës jugore të pellgut të Matit (akuiferi Adriatik - Fushë - Kuqe - Laç - Milot) merren mbi 1500 l/s.

Perveç sasisë së ujërave nëntokësore që merren si në krahun verior të Lumit Mat, ashtu dhe në krahun jugor të zonës, zonë tjetër në perspektivë për marrjen e burimeve ujore suplementare është edhe grykëderdhja e vetë Lumit Mat.

Kjo pjesë kufizohet nga Rrila e Planës në veri të Lumit Mat dhe që vazhdon me Gurrzën, Fushë-Milotin dhe vetë zallishten e lumit Mat, përbën zonën më me perspektivë të pellgut të Matit. Shpimet e kryera në këtë zonë kanë kapur zhavorre me trashësi mbi 100 m, të cilat formojnë një shtresë ujëmbajtëse me parametra hidraulike shumë të lartë dhe me cilësi uji shumë të mirë. Bazuar në llogaritjet e bëra, në këtë zonë mund të merren rreth 2500 l/s ujë, pa ndikuar në regjimin e akuiferëve të tjerë.

4.2.5 Analiza e bashkisë Kurbin

Analiza e metabolizmit të territorit të Bashkisë Kurbin merr në konsideratë disa faktorë kryesorë që ndikojnë në flukset e energjisë, ujit, ushqimit dhe mbetjeve. Bashkia e Kurbinit ka një sipërfaqe prej 270 km² dhe një popullsi prej rreth 50.000 banorë. Flukset e analizuar në kuadër të analizës së metabolizmit janë energjia, uji, ushqimi dhe mbetjet. Analiza për secilën rrymë ndjek të njëjtën metodologji në parim, por për shkak të mungesës së informacioneve të caktuara, analiza pëson modifikime nga fluksi në fluks. Për të analizuar

flukset janë vëzhguar hyrjet dhe daljet për secilin prej tyre, për të kuptuar problemet mjedisore dhe humbjet.

4.2.6 Fluksi i energjisë

Fluksi i energjisë tregon raportet midis sasisë së energjisë së prodhuar dhe asaj të konsumuar në territorin e bashkisë Kurbin. Këtu trajtohen edhe burimet potenciale që mund të shfrytëzohen duke balancuar burimet e mbishfrytëzuara.

Energjia hidrike e lumenjve brenda territorit të bashkisë Kurbin shfrytëzohet në nivele të ulëta pasi edhe lumenjtë që kalojnë në këtë territor nuk janë të shumtë dhe me prurje të konsiderueshme. Gjithsesi, planifikimi për shfrytëzim të burimeve hidrike është bërë në rrjedhën e lumit Mat duke parashikuar ndërtimin e një serie HEC-esh me kapacitete të ndryshme që shkojnë edhe deri në 50 MW. Aktualisht në territorin e Kurbin it janë parashikuar të ndërtohen tre hidrocentrale të vegjël me fuqi 0-1 MW (në Vrinjoll, Gallatë dhe Skuraj), përkatësisht në njësinë administrative Milot.

Kurbini ka potenciale të larta të prodhojë energji gjeotermale pasi përreth qytetit janë burimet dhe pusët me energji gjeotermale të entalpisë së ulët, që fontanojnë ujë të nxehtë. Ato bëjnë pjesë në zonën gjeotermale të Kurbin it, e cila është një nga zonat me burime gjeotermale më të mëdha në Shqipëri. Ajo ka një shtrirje të përgjithshme prej 180 km dhe gjerësi 4 - 5 km. Zona fillon nga bregdeti i Adriatikut në veriperëndim të Tiranës dhe vazhdon në juglindje, në Përmet dhe në territorin grek. Kjo zonë ka burime gjeotermale të identifikuara 5.87×10^8 - 5.08×10^9 GJ dhe rezerva specifike 38.5 - 39.6 GJ/m². Këto ujëra termale përbëjnë ende një pasuri të pashfrytëzuar. Informacion interesant kanë dhënë shpimet e naftës në strukturat e Ishmit dhe Kozanit, ku gjatë shpimit është evidentuar prania e ujërave me debite të kënaqshme dhe temperatura që luhaten në vlerat 60 - 87 °C.

Mundësia e shfrytëzimit të këtyre ujërave termale për prodhimin e energjisë është reale, sidomos duke pasur parasysh faktin se futen në grupin e burimeve natyrore të pashtershme dhe të rinovueshme.

Një burim alternativ energjie që ka potencial për t'u përdorur në territorin e Kurbin it, është energjia diellore. Energjia diellore shfrytëzohet në nivel kombëtar 0.1 % dhe shfrytëzohet për prodhimin e ujit të ngrohtë sanitar dhe në mënyrë individuale me kolektorë diellorë.

Energji tjetër potenciale në Kurbin mund të jetë energjia e erës. Në pjesën veriperëndimore të Bashkisë Kurbin shpejtësia e erës arrin deri në 3.5 m/s.

Tabela 4.15 Popullsia banuese në Shqipëri (INSTAT, 2011)

Popullsia banuese gjithsej	2,821,977
Numri gjithsej i njësive ekonomike familjare	722,600

Energjia elektrike është një nga burimet primare të energjisë në Shqipëri. Për të llogaritur konsumin e energjisë për familje/vit jemi mbështetur mbi të dhënat INSTAT, Censusi 2011 (Grid). Duke iu referuar numrit të banorëve që gjenden për çdo km² në të gjithë territorin e Bashkisë Kurbin dhe duke marrë parasysh që konsumi total i energjisë në Shqipëri për vitin 2011, është 2,587,907 MWh, mund të llogarisim sa energji elektrike konsumon mesatarisht një familje në vit.

Tabela 4.16 Njësitë ekonomike familjare sipas energjisë së përdorur (INSTAT, 2011)

Lloji kryesor i energjisë së përdorur për ngrohje	Zona urbane dhe rurale		
	Gjithsej	Urbane	Rurale
Gjithsej	82,074	35,149	46,925
Dru	42,574	6,537	36,037
Energji elektrike	10,434	8,653	1,781
Gaz	19,242	14,289	4,953
Lloj tjetër energjie (panelet diellore, qymyr, naftë, etj.)	365	221	144
Pa ngrohje	9,459	5,449	4,010

Për vitin 2011 sipas INSTAT numri mesatar i personave në një familje është përafërsisht 4 anëtarë. Numri total i Njësiteve Ekonomike Familjare është: 722,600 familje. Konsumi mesatar i energjisë elektrike për familje në vit është: Konsumi i energjisë elektrike nga familjet (2,587,535)/nr. e familjeve (722,600) = Energjia elektrike që konsumon një familje për një vit (3.6 MWh). Për të gjeneruar energjinë e konsumuar për çdo km², shumëzohet numrin e familjeve në atë sipërfaqe me vlerën mesatare vjetore të konsumit të energjisë.

Tabela 4.17 Bilanci i energjisë elektrike, 2011 (INSTAT, 2011)

Emërtimi	Energjia (MWh)
Energji në dispozicion (Burimi)	7,532,055
Prodhimi neto vendas	4,057,089
Termocentrale	0
Hidrocentrale	4,057,089
Importi bruto (energji në marrje)	3,474,966
Eksporti bruto (energji në dhënie)	300,544
Humbje në rrjet	2,179,157
Familjet	2,587,907
Të tjera	2,443,667

Një sasi e konsiderueshme e energjisë së konsumuar shkon për ngrohje. Sipas të dhënave të INSTAT, burimi kryesor i energjisë së përdorur për ngrohje në Bashkinë Kurbin, nga njësi ekonomike familjare (NjEF), vazhdon të jetë energjia e përftuar nga drutë e zjarrit. 51.87 % të NjEF në Bashkinë Kurbin përdorin drutë e zjarrit për t'u ngrohur, ndjekur nga gazi (23.44 %) dhe më pas nga energjia elektrike (12.71 %).

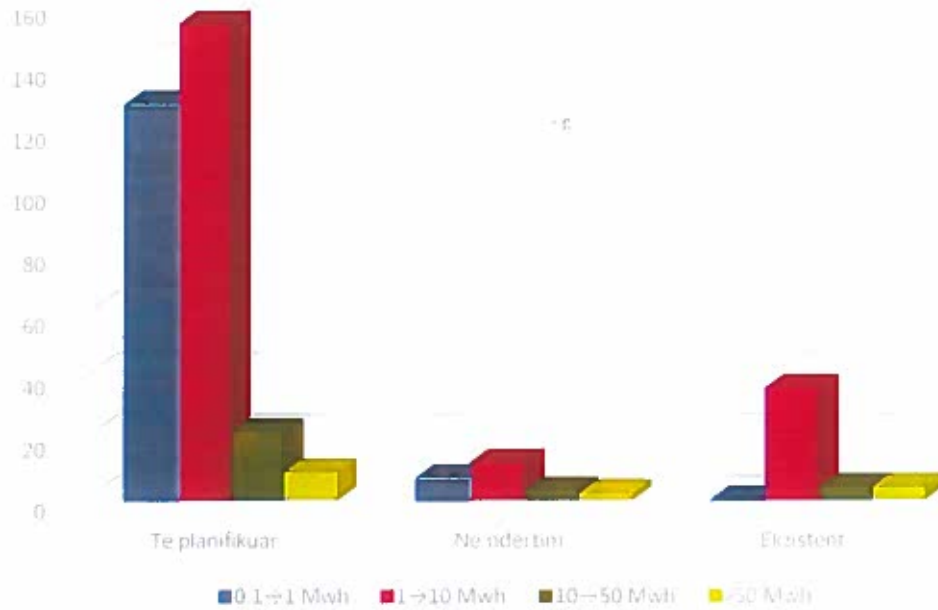

Figura 4.37 Hidrocentralet në territorin e Shqipërisë

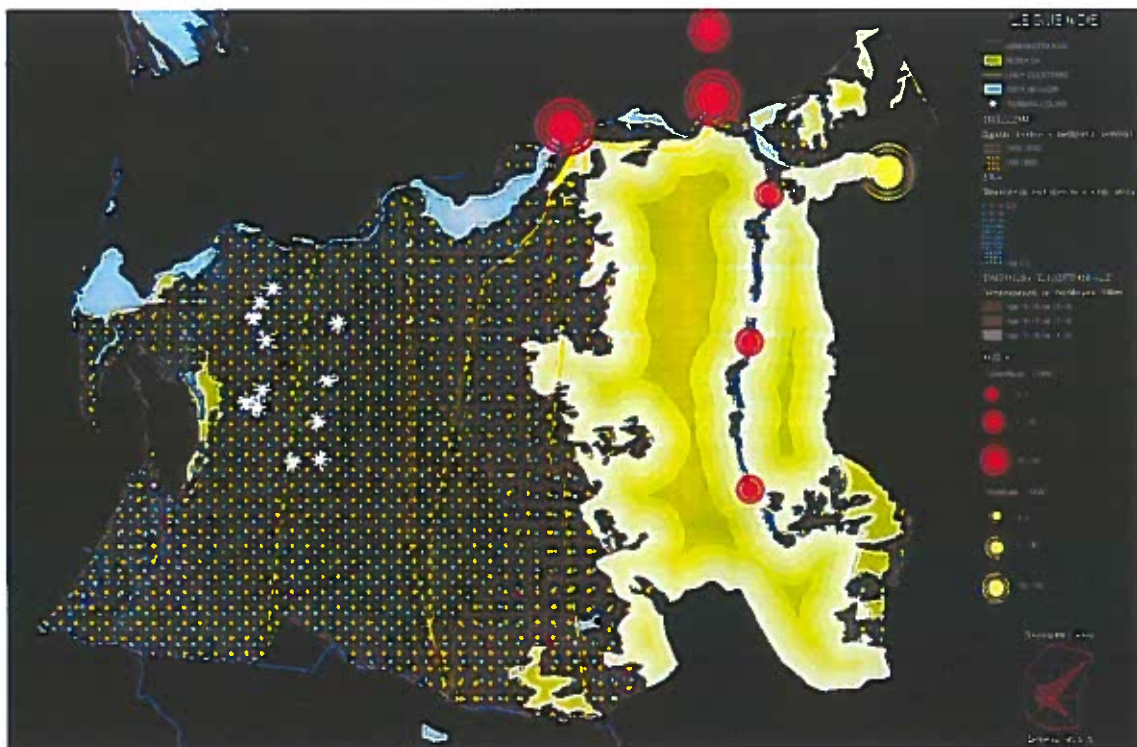

Figura 4.38 Fluksi i energjisë

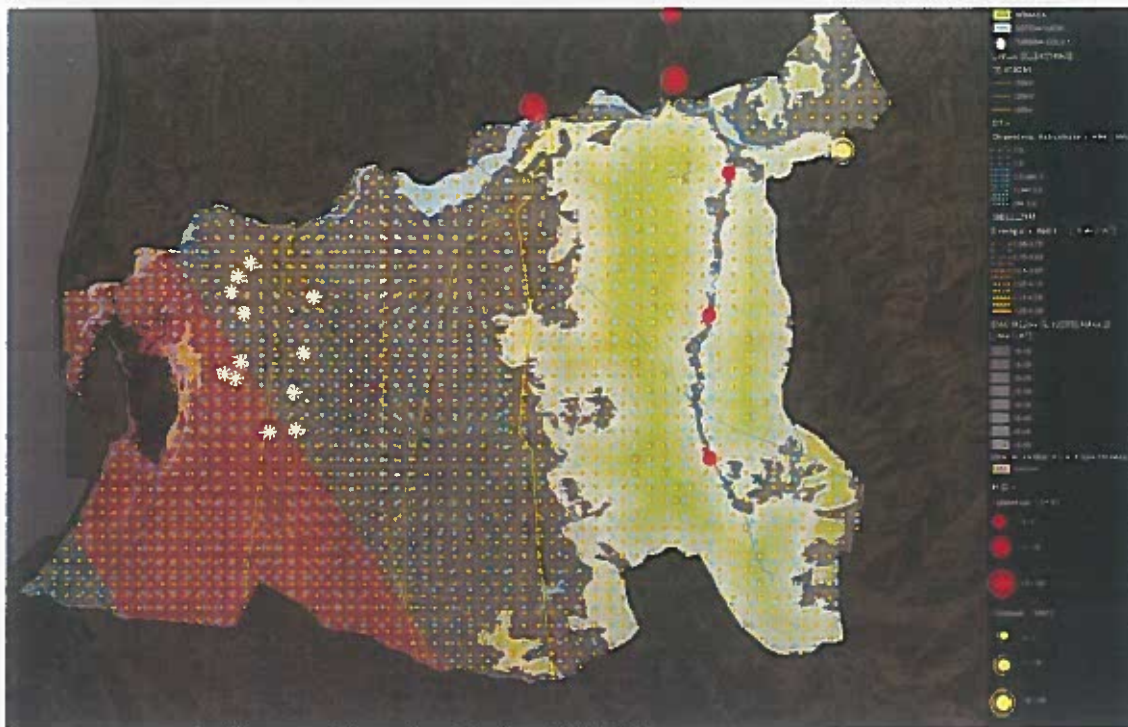

Figura 4.39 Potenciali energjetik

4.2.7 Fluksi i ujit

Fluksi i ujit tregon për bilancin e prodhimit të ujit sipërfaqësor dhe nëntokësor në territorin e Bashkisë Kurbin dhe sasinë e konsumuar të tij. Uji përdoret për qëllime teknologjike, për pirje, imbotilim (uji i mbushur në shishe), shpërndarje nëpërmjet rrjetit të ujësjellësit dhe përdoret për banorët, bizneset, industrinë, institucionet etj.

Për të bërë një llogaritje të përafërt të sasisë së ujit që ndodhet në organizmin urban (në territorin e Bashkisë Kurbin, në këtë rast) mund të nxjerrim sasinë totale të ujërave në territor (ujërat sipërfaqësorë dhe nëntokësorë) dhe sasinë e përdorimit të ujërave. Sasia e ujërave nëntokësore llogaritet nga burimet që shfrytëzohen në territor. Ujërat sipërfaqësorë zënë një sipërfaqe prej 3.35 km² në të gjithë territorin e Bashkisë Kurbin. Pjesë të rëndësishme në territorin e Kurbin, nga pikëpamja e ujërave sipërfaqësore, zënë kanalet ujëtare.

Shtresat nëntokësore ujëmbajtëse ndodhen në akuiferin e Laçit. Sasia e ujit që mund të shfrytëzohet nga burimet ujore është nga 1000 l/sek. Këto ujëra nëntokësore përdoren për pirje, për t'u shpërndarë në sistemin e ujësjellësit, për qëllime teknologjike etj.

Nga të dhënat e marra nga ndërmarrja e ujësjellës-kanalizimeve në Bashkinë Kurbin rezulton se territori i bashkisë ka mbulim të mirë me shërbimin e ujësjellës-kanalizimeve (100 % dhe 93 %). Zona e qytetit e merr shërbimin nga UK Kurbin, ndërsa njësitë administrative e marrin shërbimin nga puse shpimi. Sistemi i furnizimit me ujë të pijshëm nga UK Kurbin merr ujë nga ujëmbledhësi i Kurbin. Sasia totale e ujit që shfrytëzohet për shërbimin e ujësjellësit në Bashkinë Kurbin është 30 l/sek.

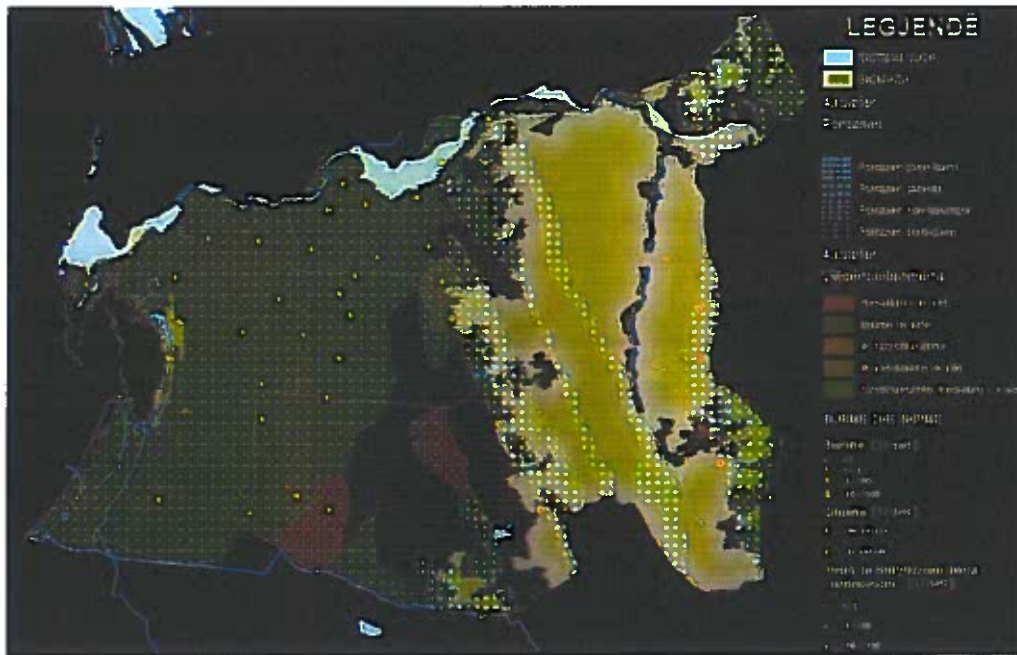

Figura 4.40 Fluksi i Ujit

Për të llogaritur konsumin e ujit të pijshëm në nivel bashkie jemi mbështetur në të dhënat e UK Kurbin dhe në të dhënat e INSTAT, Censusi 2011 (Grid) për popullsinë dhe numrin e banorëve për çdo km2 në të gjithë territorin e Bashkisë Kurbin. Konsumi mesatar i ujit të pijshëm për konsumatorët familjarë (banorë) është 100 litra/banorë/ditë.

Figura 4.41 Konsumi i ujit

4.2.8 Fluksi i ushqimit

Fluksi i ushqimit, analizon të dhënat për importin, prodhimin, përpunimin, konsumin, humbjen dhe eksportin e ushqimeve. Për sa i përket fluksit të ushqimit në Bashkinë Kurbin do të analizojmë të dhënat bujqësore dhe blegtorale, që prodhohen në territor, pasi zënë një peshë kryesore në fluksin e ushqimit. Importet realizohen në nivel kombëtar dhe nuk ka shifra të sakta për thithjen e tyre në nivel vendor. Të dhënat për përthithjen e produkteve bujqësore dhe blegtorale janë në nivel qarku. Në këtë rast, për të llogaritur fluksin e ushqimit mund të fokusohemi më tepër në të dhënat mbi produktet bujqësore dhe blegtorale si dhe infrastrukturën ndihmëse, siç janë pikat e grumbullimit dhe të përpunimit të këtyre produkteve, sasinë e produkteve që shkon në treg dhe sasinë e produkteve që shkon për eksport.

Tabela 4.18 Fermat në Bashkinë Kurbin (QTTB dhe MBZHRAU, 2014)

Komuna	Ferma gjithsej	Nga këto:				Të tjera	
		Ferma Bujqësore		Ferma Blegtorale		Nr.	Koshere/pula
	Nr.	Nr.	ha	Nr.	Krerë	Nr.	
	174	122	835.8	50	4415	2	120
	2458	2432	2415.09	20	2562	6	700380
	3381	3352	4904.48	24	1230	5	3400
	1787	1774	2151.46	6	490	7	490

Sipas të dhënave nga Qendra e Transferimit të Teknologjive Bujqësore (QTTB) në territorin e Kurbin prodhohet një sasi e lartë e produkteve bujqësore dhe blegtorale, të cilat kanë ndikim në rang kombëtar e jo vetëm për territorin e kësaj bashkie.

Sipërfaqja totale e tokave bujqësore në Bashkinë Kurbin është 10,096 ha. Toka shumë e përshtatshme për kultivimin e kulturave bujqësore e ka bërë Kurbinin shumë të rëndësishme në nivel kombëtar për prodhimet bujqësore.

Tabela 4.19 Prodhimi bujqësor dhe blegtoral në Bashkinë Kurbin (INSTAT, 2012)

Përbërës niveli I		Përbërës niveli II	Prodhimi
Prodhime bimore	Prodhimet e arave	Drithëra (Ton)	14,173
		Perime (Ton)	17,482
		Patate (Ton)	2,016
		Fasule (Ton)	899
		Bime industriale (Ton)	1
	Drufrutor	Farogjere (Ton)	160,579
		Peme frutore (Ton)	1,849
		Ullinj (Ton)	2,842
		Agrume (Ton)	108
		Rrush gjithsej (Ton)	2425
Prodhimi Blegtoral	Prodhim Blegtoral	Qumësht (Ton)	25861
		Mish (Ton)	2351
		Lesh (Ton)	21
		Veze (000/kokrra)	14313
		Mjaltë (Ton)	57

Për të llogaritur fluksin e ushqimit janë përdorur të dhënat e INSTAT (prodhimet) dhe të dhënat e Ministrisë së Bujqësisë, Zhvillimit dhe Administrimit të ujërave (sasia që shkon në treg dhe eksport). Fluksi i ushqimit është realizuar vetëm për disa kultura, pasi të dhënat nuk janë të plota dhe nuk mund të kuptohen hyrjet dhe daljet. Siç mund të kuptojmë nga fluksi, hyrjet (prodhimet) janë më të larta sa daljet (treg dhe eksport) sepse një pjesë e këtyre produkteve shkojnë për konsum vetjak, një sasi e caktuar është humbje dhe një pjesë tjetër shkon për shitje në mënyrë informale.

Në disa raste vëmë re që sasia e produkteve që shkon në treg dhe eksport është shumë herë më e lartë se sasia që prodhohet, sepse burimi i të dhënave është i ndryshëm, prodhimet janë përcaktuara nga QTTB, ndërsa të dhënat për treg dhe eksport janë marrë nga Ministria e Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave.

Figura 4.42 Fluksi i Ushqimit

4.2.9 Fluksi i mbetjeve

Fluksi i mbetjeve analizon sasinë e mbetjeve që importohen, prodhohen, riciklohen dhe përpunohen. Shërbimi i grumbullimit të mbetjeve urbane ofrohet për territorin e qytetit (Bashkia Kurbin). Në territorin e Kurbin shërbimi ofrohet në nivel 80 – 100 %. Venddepozitimi i mbetjeve në Kurbin nuk është inxhinierik-sanitar dhe ndodhet pranë zonave të banuara, në distancë rreth 240 m nga qyteti i Laçit dhe vendoset në tokë bujqësore. Duke qënë se kapaciteti i këtij venddepozitimi është i vogël bazuar edhe në propozimet e planit propozohet ndërtimi i një landfill-i rajonal. Dy vendet e mundshme (të propozuara edhe nga vetë specialistët e bashkisë) janë: pranë fshatit Zhej dhe pranë Bërzanës.

Diferencimi i mbetjeve në burim nuk kryhet dhe rezulton në mungesë të riciklimit apo përpunimit të mbetjeve. Treguesi i mungesës së diferencimit të mbetjeve është edhe niveli i lartë i mbetjeve që importohen për t'u ricikluar nga kompanitë e riciklimit të vendosura në

Shqipëri. Në vitin 2013 në Shqipëri janë importuar 207,690 ton mbetje dhe janë eksportuar vetëm 30,704 ton mbetje nga të cilat 35,055 ton janë mbetje të riciklueshme.

Sipas të dhënave të Ministrisë së Mjedisit (për lejet mjedisore), në territorin e bashkisë Kurbin operon vetëm një kompani riciklimi që riciklon vajra dhe nënprodukte të tij.

Për të llogaritur gjenerimin e mbetjeve bashkiake në territorin e Bashkisë Kurbin, jemi mbështetur në metodologjinë e INSTAT për të dhënat e popullsisë në çdo km². Sasia mesatare e mbetjeve që gjeneron një person në ditë është 0.7 kg (qytete) dhe 0.4 kg (fshatra). Sasia më e madhe e mbetjeve të gjeneruara ndodh normalisht në zonat më të populluara siç është qyteti i Laçit. Sasia e gjeneruar në qytetin e Laçit dhe Mamurrasit, në zonën urbane, arrin vlera 1,730 – 3,585 ton mbetje/km² në vit.

Riciklimi i mbetjeve bashkiake (organike, druri, letre, kartoni, LD plastike, qelqi, produkte kauçuku) në territorin e bashkisë Kurbin është përafërsisht 78.6 %, ndër të cilat peshën më të madhe e zënë mbetjet organike me 47 %, 15 % plastika dhe 12 % letra. Procesi i riciklimit është i komplikuar për arsye se mbetjet nuk ndahen që në burim dhe nuk ka stimuj për realizimin e këtij procesi.

4.2.10 Turizmi

Kurbini është një nga një nga qarqet që zotëron potenciale të mëdha për zhvillimin e turizmit. Pozita gjeografike e favorshme, klima si dhe të gjitha asetet historike, kulturore, etnografike dhe natyrore, japin mundësinë e zhvillimit jo vetëm të turizmit bregdetarë, por edhe atë historikë e natyrorë. Sektori turistik, i cili me zgjerimin e tij të shpejtë dhe të theksuar jo vetëm në nivel lokal por edhe në nivel kombëtar, ka më shumë premisa për gjenerim përfitimi dhe për punësim.

Figura 4.43 Harta e Potencialëve Turistike

4.2.11 Përfundime

Analiza e metabolizmit tregon se si funksionon territori i bashkisë në lidhje me disa nga flukset kryesore të burimeve të tij, nga prodhimi deri në konsumim.

Në territorin e Bashkisë Kurbin energjia diellore është një potencial i pashfrytëzuar. Energjia diellore mund të përdoret kryesisht në mënyrë individuale nëpërmjet kolektorëve diellorë për ngrohjen e ujit dhe paneleve fotovoltaike për prodhimin e energjisë elektrike por edhe nëpërmjet fermave diellore (centrale fotovoltaike). Në këtë mënyrë ulet sasia e energjisë që shpenzohet aktualisht për ngrohje dhe konsum, që përftohet kryesisht nga energjia elektrike dhe drutë e zjarrit duke ulur ndjeshëm impaktin ndaj mjedisit.

Shpejtësia mesatare e erës në pjesën veriperëndimore arrin deri në 3.5 m/s, çka tregon për potencialin e prodhimit të energjisë duke përdorur erën si burim. Nëse të gjitha potencialet që ka Bashkia Kurbin për prodhimin e energjisë përdoren, siç janë energjitë e rinovueshme, sasia e energjisë do të mbulojë një pjesë të mirë të nevojave që ka ky territor për furnizim me energji. Gjithashtu, përdorimi i burimeve alternative mbron mjedisin dhe përdor burimet në mënyrë efikase. Shërbimi i furnizimit me ujë duhet të shtrihet në të gjithë territorin nën administrimin e Bashkisë Kurbin. Ky shërbim ofrohet më tepër në zonën urbane të bashkisë dhe sistemi i shpërndarjes është konvencional (rrjet tubacionesh), por mund të përdoren edhe pusët për në zona të caktuara, në këtë mënyrë sigurohet edhe një mbulim më i mirë i shërbimit të furnizimit me ujë të pijshëm. Sasia e ujit maksimale që konsumohet në ditë është 247 100 – 512 100 litër / km² ditë.

Duke pasur parasysh këtë potencial që ka Bashkia Kurbin për fluksin e ujit, duhet që shërbimi i furnizimit me ujë të ofrohet në të gjithë territorin.

Nga fluksi i ushqimit mund të kuptojmë që Kurbin është e specializuar në prodhimin e foragjerëve, perimeve, drithërave, rrush, vreshtarisë, ullishtave dhe pemë frutore. Territori i Kurbinut ka sipërfaqe të konsiderueshme natyrore të cilat janë potencial për mbjelljen e drufrutorëve, duke rritur kështu prodhimin e këtyre kulturave bujqësore. Duke iu referuar edhe Ministrisë së Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave, kulturat më të përshtatshme për Kurbinin janë: vreshtat dhe pemët frutore (më tepër qershi dhe pjeshkë). Kulturat blegtorale me prodhimin më të lartë janë qumështi, mjalti dhe vezët.

Duhet që mbetjet të diferencohen patjetër që në burim ose në qendrën e përzgjedhjes eventualisht e integruar brenda venddepozitimit; në këtë mënyrë do të ketë një nivel më të lartë riciklimi. Për këtë pushteti vendor duhet të përdorë stimuj që nxisin procesin e diferencimit të mbetjeve që në burim.

SEKSIONI 5: TENDENCAT E MUNDSHME NË TË ARDHMEN, PA PLANIN (ALTERNATIVA "0")

5.1 Toka

Përdorimi i tokës bujqësore dhe pyjeve

Në qofte se Plani nuk adaptohet, vëllimi i përdorimit aktual të tokës bujqësore dhe pyjeve do të mbetet në nivelin aktual. Infrastruktura përkatëse nuk do të rikonstruohet apo ndërtohet mbi bazën e një analize të nevojave dhe mundësive, prandaj krijimi i kësaj infrastrukture mund të jetë i paplanifikuar, gjë e cila do të ketë një efekt negativ në përdorimin aktual të hapësirës, si dhe në vëllimin e përdorimit aktual tokës bujqësore dhe pyjeve.

Përdorimi i burimeve natyrore

Në qoftë se Plani nuk adaptohet, infrastruktura përkatëse nuk do të ndërtohet apo modernizohet në mënyre të tilla që dheu i gërmuar dhe mbetjet nga ndërtimet të trajtohen, në mënyre që shumica e tyre të ripërdoret në një kantier ndërtimi të infrastrukurës apo të riciklohet në materiale ndërtimi. Ndërhyrjet infrastrukturore të paplanifikuara apo të rastit, pengojnë gjithashtu përdorimin e sasive të mëdha të materialeve të ndërtimit të prodhuara nga riciklimi i këtyre materialeve në kantieret e tjera të ndërtimit apo nga përpunimi i llojeve të tjera të mbetjeve të cilat përdoren për të prodhuar materiale ndërtimi të cilësisë së njëjtë me materialet e ndërtimit që merren direkt nga burimet natyrore.

Ndonëse pa planin, ndryshme pritet të ndodhin (pra konvertimi i tokës nga një kategori në një tjetër) bazuar në parashikimet e Planit të Përgjithshëm Kombëtar (draft) dhe PINS Bregdeti (draft). Janë disa korridore të rëndësishme të parashikuara të kalojnë në territorin e Bashkisë Kurbin:

- Korridori i Gjelbër (Realizimi i lidhjes midis Malit të Zi dhe Greqisë nga Hani i Hotit në Shkodër dhe Gjirokastrë përmes pikës kufitare Kakavija, me një gjatësi prej 405 km);
- Korridori Blu (rrugë bregdetare turistike me impakt të ulët mjedisor, që lidh lokalitetet e bregdetit: Velipojë – Shëngjin, Shëngjin – Patok, Patok – Durrës, Durrës – Divjakë, Divjakë – Seman, Seman – Vlorë, Vlorë – Dhërmi, Dhërmi – Sarandë, Sarandë – Butrint).
- Rruga e Kombit (Durrës-Kukës-Prishtinë-Nish). Si një nga korridoret me ndikim më të lartë në rajon për shkak të lidhjes përmes Prishtinës me korridorin X^{të} dhe Serbinë.

Në territorin e bashkive Kurbin do të kalojnë gjithashtu korridoret e mëposhtme energjetike:

- IAP- Ionian Adriatik Pipeline do të kalojë në pjesën perëndimore të Shqipërisë, nga Fieri në Shkodër për të furnizuar Malin e Zi, Bosnjën e Kroacisë;
- IAP-KOSOVË. IAP degëzohet në rajonin Shkodër- Lezhë, për të furnizuar Kosovën nëpërmjet Kukësit duke realizuar Unazën Perëndimore të Ballkanit Western Balkan Rings (WBR).

5.2 Ajri

Në qofte se Plani nuk adaptohet, infrastruktura përkatëse, duke marre parasysh rritjen e parashikuar të disa sektorëve specifike, si transporti (veçanërisht ai rrugor) dhe industria, nuk do të planifikohet dhe rregullohet në mënyre që të eliminojë dyndjet dhe bllokimet në rruge, të cilat pengojnë trafikun e qetë dhe me barrë më të vogël ndaj mjedisit apo të eliminojë shkarkimet e pakontrolluara në ajër prej impianteve industriale.

Pavarësisht nga fakti se kontributi më i madh në arritjen e objektivit mjedisor në lidhje me tavanin e emetimeve të ndotësve nga ndërhyrjet infrastrukturore pritet të vije nga sektori i transportit, dhe me konkretisht nga përdorimi i automjeteve me më shumë eficiency energjetike, trafiku i çorganizuar dhe kongjestuar i rrjetit rrugor zhbën të gjitha efektet e përdorimit të automjeteve të prodhuara në përputhje me standardet teknike. Pavarësisht automjeteve të përmirësuara teknikisht, bllokimet e trafikut në rrjetin rrugor dhe shpejtësia e udhëtimit, e reduktuar gjithnjë e më shumë në qendrat urbane, do të sillte si pasojë tejkalimin e maksimumit të emetimeve të ndotësve, sidomos të NOx dhe CO.

Përmirësimi i cilësisë së ajrit të ambientit në zonat urbane dhe arritja e standardeve të përshkruara në lidhje me cilësinë e ajrit të ambientit janë objektivat kryesore të cilat bazohen në masat për mbrojtjen e mjedisit në Plan.

Në qofte se Plani nuk adaptohet, infrastruktura përkatëse nuk do të planifikohet dhe rregullohet dhe në këtë mënyrë nuk do të mundësohet ulja e nivelit të emetimit të ndotësve që kontribuojnë në shfaqjen e grimcave PM₁₀ dhe PM_{2.5}. Kështu që nuk do të realizohet objektivi i përcaktuar mjedisor në lidhje me cilësinë e ajrit deri në vitin 2020.

5.3 Faktorët Klimatike

5.3.1 Përshtatja ndaj ndryshimeve klimatike

Në qofte se Plani nuk adaptohet, zbatimi i masave për të reduktuar ndjeshmërinë e infrastrukturës ndaj ndryshimeve klimatike nuk do të trajtohet në mënyre sistematike gjatë planifikimit dhe rregullimit. Theksi kryesor është vendosur në reduktimin e ndjeshmërisë ndaj përmytjeve, bores dhe ngricave. Çdo ndërtim i ri apo rikonstrukcion i infrastrukturës duhet të analizohet në lidhje me ndjeshmërinë e tij ndaj fenomeneve ekstreme të motit, ndërsa kostot financiare të dëmtimit të mundshëm të infrastrukturës duhet të vlerësohen paraprakisht. Bazuar në analizën e ndjeshmërisë së infrastrukturës ndaj fenomeneve ekstreme të motit, duhet të planifikohen masa të qëndrueshme për të reduktuar efektet negative të ndryshimeve klimatike në infrastrukturë në nivele ekonomikisht dhe shoqërisht të pranueshme.

Në mungese të politikave, investimeve në infrastruktura mbrojtëse dhe të menaxhimit të fragmentuar të burimeve natyrore në pellgjet ujëmbledhëse, do të kenë efekte negative si: (i) humbje në token bujqësore dhe në disa territore të banuara afër bregdetit/në ultësirë; (ii) rritje e presionit ndaj qendrave urbane për strehim, punësim dhe infrastruktura; (iii) tendenca për të lëvizur më në thellësi të *hinterland*-it malor, por kushtet e vështira gjeografike dhe klimatike, si dhe mungesa e masave institucionale ndaj efekteve të ndryshimit klimatik, do të frenojnë dëshirën që këto zhvendosje të ndodhin në mase dhe të organizuara. Si rezultat, zhvendosjet sporadike do të fragmentojnë më tej territorin duke rrezikuar burimet me të vlershme që do të

pakësohen gjithnjë e më shumë. Njerëzit do të zgjedhin të vendosen në zonat më lehtësisht të arritshme dhe me burime më lehtësisht të vjelshme.

5.3.2 Masat zbutëse ndaj ndryshimeve klimatike

Në qoftë se Plani nuk adaptohet, infrastruktura përkatëse, duke marre parasysh rritjen e parashikuar të disa sektorëve specifike, si transporti (veçanërisht ai rrugor) dhe industria, nuk do të planifikohet dhe rregullohet në mënyre që të eliminoje dyndjet dhe bllokimet në rruge, të cilat pengojnë trafikun e qete dhe me barre më të vogël ndaj mjedisit apo të eliminoje shkarkimet e pakontrolluara në ajër prej impianteve industriale. Zbatimi i masave për zbutjen e ndryshimeve klimatike duke ulur emetimet e gazit serre në sektorët që mbulon Vendimi Nr. 406/2009/KE do të jetë dukshëm në rrezik.

Edhe në rastin e emisioneve të gazrave me efekt serre, kontributi më i madh në arritjen e objektivit mjedisor në lidhje me tavanin e emetimeve të ndotësve nga ndërhyrjet infrastrukturore pritet të vije nga sektori i transportit, dhe me konkretisht nga përdorimi i automjeteve me më shumë efikasitet energjetike. Megjithatë, trafiku i çorganizuar dhe i kongjestuar i rrjetit rrugor zhbën të gjitha efektet e përdorimit të automjeteve të prodhuara në përputhje me standardet teknike. Pavarësisht automjeteve të përmirësuara teknikisht, bllokimet e trafikut në rrjetin rrugor dhe shpejtësia e udhëtimit e reduktuar gjithnjë e më shumë në qendrat urbane, do të sillte si pasoje tejkalimin e maksimumit të emetimeve të gazrave me efekt serre të përcaktuara deri në vitin 2020.

5.4 Uji

Në qoftë se Plani nuk adaptohet, infrastruktura dhe politika përkatëse nuk do të planifikohet dhe rregullohet në mënyre gjithëpërfshirëse. Infrastruktura nuk do të rikonstruhet apo ndërtohet mbi bazën e një analize të nevojave dhe mundësive. Prandaj, ndërtimi i infrastrukturës së re mund të mos marrë në konsideratë karakteristikat ekzistuese natyrore (sipërfaqet mbrojtëse, përshkueshmërinë e tokës dhe ndikimin në cilësinë e ujerave nëntokësore, etj.).

Rreziku i aksidenteve që përfshijnë rrjedhje të cilat ndikojnë në statusin kimik të ujerave sipërfaqësore dhe nëntokësore është dukshëm më i madh në sektorin e transportit. Plani parashikon edhe rivitalizimin e transportit hekurudhor. Në qoftë se Plani nuk adaptohet, transporti i mallrave me i shp është në infrastrukturën rrugore, do të rrisë mundësinë e ndotjes për shkak të aksidenteve që përfshijnë rrjedhje të substancave të rrezikshme.

5.5 Biodiversiteti

Me adaptimin e Planit, infrastruktura përkatëse do të planifikohet dhe rregullohet në mënyre gjithëpërfshirëse. Infrastruktura do të rikonstruhet apo ndërtohet mbi bazën e një analize të nevojave dhe mundësive. Për shkaqet e sipërpërmendura, infrastruktura do të planifikohet, që do të thotë gjithashtu më pak nevoje për të kryer ndërhyrje të reja infrastrukturore. Si rezultat, hapësira nuk do të fragmentohet në mënyrë të panevojshme dhe nuk do të preken rrugët migratore të kafshëve të egra. Masat e aktiviteteve të Planit duhet të përfshijë krijimin e kalimeve të përshtatshme për kafshët e egra nëse fragmentet ekzistuese provojnë se janë të papërshtatshme apo

të pakalueshme (vendkalimet janë penguar nga gardhet ose vdekshmëria e kafshëve në rruge është rritur). Nëse masat e Planit nuk zbatohen, vdekshmëria e kafshëve në rruge dhe lidhjet midis popullatave mund të përkeqësohen, gjë e cila mund të ndikojë në biodiversitetin e zonave përkatëse.

Masat e parashikuara përfshijnë masa për të reduktuar nivelin e zhurmës në mjedisin natyror, të cilat do të kenë një ndikim lokal pozitiv të përhershëm të kafshët e egra. Nëse masat nuk zbatohen, zhurma në mjedisin natyror do të rritet për shkak të ndërhyrjeve infrastrukturore të pakontrolluara dhe të paplanifikuara.

5.6 Mbetjet

Sektori i grumbullimit/trajtimit/riciklimit të mbetjeve është një nder sektorët më problematike në Bashkinë Kurbin, për vetë natyrën e tij ndërlidhëse me një sërë sektorësh të tjerë (ajri, toka, uji, shëndeti etj.). Aktualisht ky sektor ka një sërë problematikash, të cilat kanë gjetur reflektim dhe adresim në Plan.

Këto problematika përfshijnë: praninë e zonave të ndotura të njohura si Hot-Spote që akoma nuk janë sistemuar; vend depozitime të hapura (të ligjshme dhe të paligjshme), kapacitet i pamjaftueshëm i landfilleve ekzistues apo mungesa e tyre aty ku duhet, menaxhimi i mbetjeve është akoma në nivele të ulëta; mbetjet inerte, mbetjet e rrezikshme, mbetjet spitalore dhe mbetjet e kafshëve nuk trajtohen sipas kërkesave ligjore; mungesa e landfilleve për mbetjet e rrezikshme; ndarja në burim e mbetjeve/riciklimi akoma nuk praktikohet. Kuadri ligjor, megjithëse i përgjigjet kërkesave të BE-së, nuk mund të ndryshojë realitetin për shkak të mungesës në investime.

Nëse Plani nuk adoptohet kjo situatë jo vetëm që do të vijojë të mbetet problematike, por do të përkeqësohet me tej për shkak të zhvillimeve të pakontrolluara në të gjithë sektorët përfshirë edhe planifikimin hapësinor/urban.

5.7 Zhurma

Skenari “mos bej asgjë” nuk përfshin asnjë ndërhyrje infrastrukturore, me përjashtim të ruajtjes së gjendjes ekzistuese. Nëse aktivitetet e parashikuara në Plan nuk zbatohen apo përfshihen në programet e detajuara të masave për zvogëlimin e ndotjes nga zhurma, niveli i zhurmës do të rritet, veçanërisht më shume për shkak të zhvillimeve të pakontrolluara infrastrukturore. Prandaj, objektivi i arritjes së standardit të BE-së mbi zhurmën (LAeq/ditën në 55dB (A) dhe LAeq/natën në 45 dB (A)) nuk do të realizohet.

Politikat dhe aktivitetet infrastrukturore të parashikuara në Plan do të sigurojnë kohezion, efikasitet dhe qëndrueshmëri, dhe rritjen e përfitimeve për përdoruesit e kësaj infrastrukture. Nëse masat e politikave të Planit nuk zbatohen, ekspozimi i banoreve ndaj zhurmës do të rritet. Në përputhje me legjislacionin shqiptar dhe direktivat e BE-së, menaxheret e burimeve individuale të zhurmës duhet të rehabilitojnë zonat me ndotje akustike të tepërt. Megjithatë, përmirësimet e efektshme të mjedisit mund të kryhen vetëm nëpërmjet masave të kombinuara, logjistike dhe organizative.

5.8 Popullsia dhe asetet materiale

Pavarësisht nga disa investime të fundit në rrjetin e rrugëve lokale dhe rajonale, cilësia e infrastrukturës së transportit në bashkinë Kurbin mbetet e ulët dhe ka dallime të konsiderueshme rajonale në aspektin e qasjes ndaj tregjeve dhe shërbimeve themelore. Cilësia e ofrimit të shërbimeve në zonat rurale është ende e ulët dhe pjesa më pak e pasur e popullatës ka qasje të kufizuar në shërbimet sociale, veçanërisht shëndetësi dhe arsim. Kufizimet e transportit publik dhe kostot e larta ndikojnë në lëvizshmërinë e njerëzve dhe qasjen ndaj mundësive (d.m.th. të punësimit) jashtë fshatrave. Menaxhimi i vazhduar i aseteve, mirëmbajtja rutine e rrugëve dhe qasja më e besueshme në transportin publik mund të zvogëlojë shpenzimet dhe të sjellë përfitime të rëndësishme njësoj si për familjet, fermerët dhe firmat.

Edhe pse shkalla e aksidenteve fatale është në rënie (kjo shkallë është pothuajse përgjysmuar gjatë dekadës së fundit), siguria rrugore është një problem i madh social dhe i shëndetit publik. Qeveria është fokusuar në zbatimin e ligjeve dhe rregullore të sigurisë rrugore, në vend që t'i japë vëmendje auditimeve të sigurisë dhe përmirësimit të pikave të errëta, inkorporimit të standardeve të sigurisë në projektimin dhe ndërtimin e infrastrukturës, si dhe rritjes së ndërgjegjësimit të publikut.

Në qoftë se Plani nuk do të adaptohet dhe masat nuk do të zbatohen, aksesueshmëria do të mbetet një shqetësim i rëndësishëm, dhe çështjet e sigurisë do të vazhdojnë të jenë një problem serioz. Si pasojë nuk priten efekte pozitive në mënyrën dhe kushtet e jetesës në qendrat e banuara.

5.9 Trashëgimia Kulturore

Në qoftë se Plani nuk adaptohet dhe nuk zbatohen aktivitetet infrastrukturore, integriteti dhe karakteristikat e zonave dhe njësive të trashëgimisë kulturore, sidomos të peizazheve kulturore, peizazheve historike, zonave të trashëgimisë urbane dhe zonave të tyre të ndikimit, dhe vendeve arkeologjike, do të ruhen në një masë më të madhe. Nga ana tjetër, zhvillimi i infrastrukturës dhe politikave përkatëse nuk do të planifikohet dhe rregullohet në mënyre gjithëpërfshirëse, dhe infrastruktura nuk do të rikonstruktohet apo ndërtohet mbi bazën e një analize të nevojave dhe mundësive. Prandaj zhvillimet e paplanifikuara do të kenë një efekt negativ në trashëgiminë kulturore.

5.10 Peizazhi

Në qoftë se Plani nuk adaptohet dhe aktivitetet infrastrukturore nuk zbatohen, integriteti dhe tiparet e peizazheve të jashtëzakonshëm dhe zonave të peizazhit me karakteristika të dallueshme në nivel kombëtar, do të ruhen. Imazhi i peizazheve me cilësi të larta i zonave të ruajtura mire dhe me elemente të rëndësishëm kulturor, do të ruhet. Nga ana tjetër, zhvillimi i infrastrukturës dhe politikave përkatëse nuk do të planifikohet dhe rregullohet në mënyre gjithëpërfshirëse, dhe infrastruktura nuk do të rikonstruktohet apo ndërtohet mbi bazën e një analize të nevojave dhe mundësive. Prandaj zhvillimet e paplanifikuara do të ndikojnë në mënyre të konsiderueshme në degradimin e peizazhit.

SEKSIONI 6: BAZA PËR PËRGATITJEN E VLERËSIMIT MJEDISOR

6.1 Përcaktimi i Objektivave Mjedisore

Bazuar në analizën e gjendjes ekzistuese të mjedisit, në ndikimet potenciale që mund të shkaktohen në mjedis nga aktivitetet e parashikuara në PPV dhe në detyrimeve të specifikuara në konventat e ratifikuara dhe në direktivat respektive të BE-së, raporti i VSM-së përcakton sektorët më të rëndësishëm mjedisore dhe objektivat mjedisore si më poshtë:

➤ Toka

Objektiva Mjedisore 1 (OM 1): Garantimi i menaxhimit dhe përdorimit të qëndrueshëm të tokës dhe mbrojtja e saj.

Objektiva Mjedisore 2 (OM 2): Parandalimi i shfrytëzimit të burimeve natyrore, duke rritur nivelin e përdorimit të materialeve të riciklueshme nga mbetjet që gjenerohen gjatë ndërtimit/rehabilitimit të infrastrukturës.

➤ Ajri

Objektiva Mjedisore 3 (OM 3): Garantimi i arritjes së objektivave afatgjata për sasitë vjetore të shkarkimeve të ndotësve, për të arritur përputhshmërinë me kufijtë maksimale të lejueshëm nga BE për shkarkimet e ndotësve atmosferike.

➤ Faktorët klimatike

Objektiva Mjedisore 4 (OM 4): Adoptimi i infrastrukturës në përgjigje të ndryshimeve klimatike dhe reduktimi i sasive vjetore të emetimeve të gazeve serë në nivelet e përcaktuara në SKZHI II.

➤ Uji

Objektiva Mjedisore 5 (OM 5): Kufizimi i efekteve negative mbi ujerat nëntokësore dhe sipërfaqësore, ujerat e njelmët, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit të pijshëm.

➤ Mjedisi natyror

Objektiva Mjedisore 6 (OM 6): Garantimi i kohezionit të popullatave dhe mbrojtjes së biodiversitetit.

Objektiva Mjedisore 7 (OM 7): Ruajtja e zonave që kanë një status të veçante mbrojtjeje, prej aktiviteteve me ndikime të konsiderueshme.

➤ **Mbetjet**

Objektiva Mjedisore 8 (OM 8): Kompletimi tërësor i infrastrukturës së landfilleve e incineratoreve dhe njëkohësisht reduktim i sasisë së depozitimit të mbetjeve në landfill nëpërmjet proceseve të reduktimit dhe rritjes së riciklimit e ripërdorimit.

➤ **Zhurma**

Objektiva Mjedisore 9 (OM 9): Reduktimi i ndotjes së zhurmës/akustike dhe përafrimi me nivelet e rekomanduara nga BE dhe OBSH.

➤ **Popullsia dhe asetet materiale**

Objektiva Mjedisore 10 (OM 10): Përmirësimi i kohezionit social, sigurisë së jetesës dhe lëvizshmërisë së qëndrueshme.

➤ **Trashëgimia Kulturore**

Objektiva Mjedisore 11 (OM 11): Ruajtja e shtrirjes, përmbajtjes dhe veçorive të zonave dhe strukturave të trashëgimisë kulturore.

➤ **Peizazhi**

Objektiva Mjedisore 12 (OM 12): Garantimi i ruajtjes së peizazheve të veçanta dhe zonave peizazhistike me veçori dalluese në nivel kombëtar dhe krijimi i një imazhi peizazhi me cilësi të lartë.

Shpjegimi i përcaktimit të objektivave mjedisore jepet në seksionet në vijim.

6.1.1 Detyrimet e specifikuara në konventat e ratifikuara dhe në direktivat respektive të BE-së, si dhe në dokumentet strategjike të Shqipërisë

Për të përcaktuar objektivat e rëndësishme specifike, janë përdorur detyrimet e specifikuara në konventat e ratifikuara dhe në direktivat respektive të BE-së, si dhe në dokumentet strategjike të Shqipërisë. Lidhja mes sektorëve të mjedisit dhe objektivave mjedisore si dhe dokumentet përkatës të planeve, programeve apo politikave mjedisore janë paraqitur në tabelën më poshtë:

Tabela 6.1- Lidhja mes sektorëve të mjedisit dhe objektivave mjedisore si dhe dokumentet përkatës të planeve, programeve apo politikave mjedisore

Dokumenti	Qëllimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin përkatës të mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
Strategjia tematike për Mbrojtjen e Tokës – COM (2006)231. Referenca në Shqipëri gjendet në Ligjin nr. 10431 datë 9.6.2011 “Për Mbrojtjen e Mjedisit” (neni 18);	<p>Duhet marrë në konsideratë pozitat mbi të cilat është bazuar hartimi i Direktivës që përcakton kuadrin për mbrojtjen e tokës dhe amendon Direktiven 2004/35/EC. Strategjia merr në konsideratë një sërë funksionesh, diversitetin dhe kompleksitetin e tokës si dhe një sërë procesesh degradimi të cilave ajo (toka) u nënshtrohet.</p> <p>Objektivi strategjik është mbrojtja dhe shfrytëzimi i qëndrueshëm i tokës, bazuar në parimet e mëposhtme udhëzuese:</p> <ul style="list-style-type: none"> - parandalimi i degradimit të mëtejshëm dhe ruajtja e funksioneve të tokës kur toka përdoret dhe kur funksionet e tokës shfrytëzohen, si dhe kur toka shërben si mjedis pritës për efektet e aktivitetit të njeriut apo fenomeneve mjedisore; - Rikthimi i tokës së degraduar në një nivel funksionaliteti konsistent të paktën me përdorimin aktual apo të synuar, duke pasur parasysh kostot e restaurimit të tokës. 	Toka	OM 1

Dokument	Qëllimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin përkatës të mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
<p>Direktiva 2008/50/EC mbi cilësinë e ajrit dhe për ajër me të pastër për Evropën.</p> <p>Direktiva 2004/107/CE lidhur me arsenikun, kadmiumin, merkurin, nikelin dhe hidrokARBURET aromatike policiklike në ajrin e mjedisit. Shqipëria i ka përafuar plotësisht këto direktiva përmes:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ligjit nr. 162/2014, datë 12.04.2014 "Për mbrojtjen e cilësisë së ajrit të mjedisit" dhe - VKM nr. 594, datë 10.09.2014" Për miratimin e Strategjisë Kombëtare të Cilësisë së Ajrit. 	<p>Direktiva 2008/50/EC përcakton masat që synojnë si vijon: Përkufizimin dhe përcaktimin e objektivave për cilësi të ajrit të ambientit hartuar në mënyrë të tillë që shmangin, parandalojnë apo reduktojnë efektet e dëmshme në shëndetin e njerëzve dhe në mjedisin në tërësi;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Përlogaritjen e cilësisë së ajrit të ambientit në Vendet Anëtare me baze metoda dhe kritere të përbashkëta; 2. Sigurimin e informacionit mbi cilësinë e ajrit të ambientit në mënyrë që të ndihmojë luftën kundër ndotjes dhe shqetësimit të ajrit dhe të monitorojë prirjet dhe përmirësimet që vijnë si rezultat i masave kombëtare dhe të Komunitetit; 3. Garantimin e informacioni të tillë mbi cilësinë e ajrit do t'i behet i disponueshem publikut; 4. Mirëmbajtjen e cilësisë së ajrit atje ku është e mirë dhe përmirësimin e saj në raste të tjera; 5. Nxitjen e rritjes së bashkëpunimit midis vendeve anëtare për reduktimin e ndotjes së ajrit. <p>Objektivat e Direktivës 2004/107/CE janë:</p> <p>(a) - të përcaktojë një vlerë të synuar për përqendrimin e arsenikut, kadmiumit, nikelit dhe benzo (a) pirenit në ajrin e ambientit me qëllim shmangien, parandalimin ose reduktimin e efekteve të dëmshme të arsenikut, kadmiumit, nikelit dhe hidrokarbureve policiklike aromatike në shëndetin e njeriut dhe në mjedisin në tërësi;</p> <p>(b) - të sigurojnë, në lidhje me arsenikun, kadmiumin, nikelin dhe hidrokarburet policiklike aromatike, që cilësia e ajrit të ambientit është ruajtur atje ku ajo është e mirë dhe është përmirësuar në raste të tjera;</p>	Ajri	OM 3

Dokumenti	Qëllimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin përkatës të mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
	<p>(c) - të përcaktoje metodat e përbashkëta dhe kriteret për vlerësimin e përqendrimeve të arsenikut, kadmiumit, nikelit dhe hidrokarbureve policiklike aromatike në ajrin e ambientit si dhe për depozitimën e arsenikut, kadmiumit, merkurit, nikelit dhe hidrokarbureve policiklike aromatike;</p> <p>(d) - të sigurojë që informacioni i duhur mbi përqendrimit e arsenikut, kadmiumit, merkurit, nikelit dhe hidrokarbureve policiklike aromatike në ajrin e ambientit si dhe mbi depozitimet e arsenikut, kadmiumit, merkurit, nikelit dhe hidrokarbureve policiklike aromatike është marre dhe të siguroje se ajo është vënë në dispozicion të publikut.</p> <p>SKZHI II përcakton objektivat për nivelet e emetimeve në ajër si më poshtë: për NO_x - 40 µ/m³, për PM₁₀ - 40 µ/m³, për PM_{2.5} - 25 g / m³ dhe 20 g/m³ dhe SO₂ - 125 µ/ m³.</p>		
<p>Strategjia e BE për adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike (COM (2013) 216 final).</p>	<p>Objektiva e përgjithshme e Strategjisë së BE për adaptimin është të kontribuojë në një Evropë më elastike ndaj klimës. Kjo do të thotë rritjen e punës përgatitore dhe të kapacitetit për t'ju përgjigjur ndikimeve nga ndryshimet klimatike në nivel lokal, rajonal dhe kombëtar, duke zhvilluar një përafrim logjik dhe duke përmirësuar koordinimin.</p> <p>Shqipëria ka ratifikuar Konventën e Vjenës dhe Protokollin e Montrealit, në Tetor 1999, si dhe është anëtare e Konventës Kuađer të Kombeve të Bashkuara mbi Ndryshimet Klimatike (UNFCCC), që nga Janari 1995. Shqipëria ka përgatitur dy Komunikime Kombëtare në 2002 dhe 2009, si dhe ka finalizuar me sukses vetëvlerësimin për përgatitjen e Komunikimit të Tretë Kombëtar të UNFCCC.</p>	<p>Faktorët klimatike</p>	<p>OM 4</p>

Dokumenti	Qëllimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin përkatës të mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
	Në vitin 2016 është parashikuar të përfundojë hartimi i Strategjisë Kombëtare dhe Planit Kombëtar të Veprimit për Ndryshimet Klimatike, me kohëzgjatje 2016-2030.		
Vendimi 406/2009/EC për përpjekjet e Shteteve Anëtare të zvogëlojnë emetimet e gazeve "sere" që t'i plotësojnë detyrimet e Komunitetit për zvogëlimin e gazeve sere deri me 2020	<p>Vendimi 406/2009/EC përcakton kontributin minimal të vendeve anëtare për të arritur detyrimin për zvogëlimin e emetimit të gazeve "sere" për periudhën nga 2013 deri në 2020 për emetimet e gazeve "sere" që mbulohen nga ky vendim si dhe rregullat për arritjen e këtyre kontributeve dhe Vlerësimin e tyre. Angazhimi për reduktimin e emetimeve të gazeve "sere" i referohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - emetimeve nga përdorimi i lendeve djegëse në shtëpi dhe në sektorin e shërbimeve; - emetimeve nga përdorimi i lendeve djegëse në sektorin e transportit; - emetimeve nga përdorimi i lendeve djegëse në ndërmarrjet e vogla dhe të mesme dhe në sektorin e energjisë; - emetimet që çlirohen nga sektori i energjisë; - emetimet nga proceset industriale; - përdorimi i tretësve dhe produkteve të tjerë; - emetimet nga bujqësia; - emetimet nga administrimi i mbetjeve. <p>Shqipëria akoma nuk e ka transpozuar këtë vendim, është parashikuar të behet në vitin 2018. Pra bie brenda afateve kohore të realizimit të Planit, kështu që dispozitat e këtij vendimi lidhur me faktorët klimatike, duhet të adresohen përpara në kohe. Për më tepër, SKZHI-II përcakton kufijtë e synuar për emetimet e gazeve "sere" në 2020 si më poshtë:</p>	Faktorët klimatike	OM 4

Dokumenti	Qëllimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin përkatës të mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
	<ul style="list-style-type: none"> - Një reduktim i synuar prej 8% i GHG-vë krahasuar me skenarin baze dhe - Një reduktim i synuar prej 40% në sasinë e HCFC-vë (hidroklorfluorkarbon). 		
<p>Direktiva 2000/60/EC (Direktiva Kuadër e Ujit) (transpozuar në legjislacionin shqiptar përmes VKM nr. 246, datë 30.04.2014 "Për përcaktimin e normave të cilësisë së mjedisit për ujerat sipërfaqësore")</p> <p>Direktiva 2008/56/EC që vendos kuadrin për veprimin e komunitetit në fushën e politikës mjedisore të detit (Direktiva Kuadër e Strategjisë Detare). Shqipëria planifikon ta adoptojë plotësisht këtë strategji gjatë tremujorit të fundit të vitit 2016 përmes një VKM-je specifike "Për përmbajtjen, zhvillimin dhe zbatimin e Strategjisë Mjedisore Detare".</p>	<p>Direktiva përcakton masat për arritjen e objektivit strategjik të statusit të mire ekologjik për ujerat në vitin 2015.</p> <p>Direktiva përcakton kuadrin brenda së cilit vendet anëtare duhet të marrin masat e nevojshme për të arritur apo mbajtur një gjendje të mirë mjedisore në mjedisin detar deri në vitin 2020. Në përputhje me këtë Direktive janë hartuar dhe zbatuar strategjitë detare, me qëllim që të:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mbrojnë mjedisin detar, parandalojnë degradimin e tij, apo, nëse është e mundur, rivendosin ekosistemet detare në zonat e prekura nga efektet e dëmshme; - parandalojnë dhe pakësojnë ndërhyrjet në mjedisin detar me qëllim eliminimin gradual të ndotjes dhe kështu garantojnë se nuk ka pasojë të mëdha për biodiversitetin detar, ekosistemet detare dhe shëndetin e njeriut dhe se këto nuk janë të kërcënuara. 	Uji	OM 5

¹ Projeksjoni aktual i emetimeve të GHG në 2020 tregon 18,000 Gg CO₂ ek. Ky projeksjon do të rishikohet në kuadër të Komunikimit të Tretë Kombëtar të UNFCCC. Në rast të financimit të huaj për NAMA (masat adaptuese kombëtare për reduktimin e GHG) reduktimi i GHG mund të rritet me 16% krahasuar me skenarin baze.

Doqumenti	Qëllimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin përkatës të mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
<p>Direktiva 2008/105/EC për standardet e cilësisë mjedisore në fushën e politikave ujore (transpozuar në legjislacionin shqiptar përmes VKM nr. 246, datë 30.04.2014 "Për përcaktimin e normave të cilësisë së mjedisit për ujerat sipërfaqësorë")</p>	<p>Kjo Direktive përcakton standardet e cilësisë mjedisore për substancat prioritare dhe ndotësit e tjerë, siç përcaktohet në Direktivën 2000/60/EC me objekteve arritjen e një gjendjeje të mirë kimike të ujrave sipërfaqësorë dhe në përputhje me parashikimet dhe objektivat e Direktivës 2000/60/EC mbi parandalimin e emetimit të substancave në ujë, duke ndare ujerat e zeza.</p> <p>VKM-ja që transponon Direktivën 2008/105/EC në legjislacionin shqiptar përcakton normativa të detajuara dhe gjithëpërfshirëse për Vlerësimin e gjendjes kimike të ujrave sipërfaqësore.</p>	Uji	OM 5
<p>Direktiva 2006/7/EC për Menaxhimin e Cilësisë së Ujit për Larje (transpozuar në legjislacionin shqiptar përmes VKM nr. 246, datë 30.04.2014 "Për përcaktimin e normave të cilësisë së mjedisit për ujerat sipërfaqësorë").</p> <p>Direktiva e Këshillit 98/83/EC në lidhje me cilësinë e ujit të caktuar për konsumim njerëzor (transpozuar në legjislacionin shqiptar përmes VKM nr. 246, datë 30.04.2014 "Për përcaktimin e normave të cilësisë së mjedisit për ujerat sipërfaqësorë").</p>	<p>Direktiva përcakton masat për të:</p> <p>a) monitoruar dhe klasifikuar sipas cilësisë ujin për larje;</p> <p>b) menaxhuar cilësinë e ujit për larje; dhe</p> <p>c) informuar publikun mbi cilësinë e ujit për larje.</p> <p>Qëllimi (objektiva) i kësaj Direktive është "të ruajë, mbrojë dhe përmirësojë cilësinë e mjedisit dhe të mbrojë shëndetin e njerëzve, duke plotësuar Direktivën 2000/60/EC".</p> <p>Direktiva e Këshillit 98/83/EC rregullon cilësinë e ujit që përdoret për konsum nga njerëzit. Uji është i shëndetshëm dhe i pastër nëse ai nuk përmban mikroorganizma, parazitë dhe çdo substancë tjetër, të cilat në sasi apo përqendrime të caktuara përbejnë një rrezik potencial për shëndetin e njerëzve.</p> <p>Objektiva e kësaj direktive është të mbroje shëndetin e njerëzve prej çdo efekti negativ apo ndotjeje të ujit që përdoret për konsum nga njerëzit, duke garantuar që uji të jete i pastër dhe i shëndetshëm.</p>	Uji	OM 5

Dokumenti	Qëllimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin përkatës të mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
<p>Direktiva 2006/118/EC për mbrojtjen e ujerave nëntokësore nga ndotja dhe përkeqësimi (transpozuar në legjislacionin shqiptar përmes VKM nr. 246, datë 30.04.2014 "Për përcaktimin e normave të cilësisë së mjedisit për ujerat sipërfaqësore")</p>	<p>Direktiva 2006/118/EC për mbrojtjen e ujerave nëntokësore nga ndotja dhe përkeqësimi përcakton masa specifike për të parandaluar dhe kontrolluar ndotjen e ujerave nëntokësore në përputhje me Direktivën 2000/60/EC. Këto masa kryesisht përfshijnë:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kritere për vlerësimin e statusit kimik të ujit nëntokësor, dhe - kritere për identifikimin dhe kthimin mbrapsht të tendencave të konsiderueshme dhe të qëndrueshme të rritjes, dhe për përcaktimin e pikënisjeve për tendencat e kundërta. <p>Objektiva: "Deri në vitin 2015 duhet të arrihet një status i mirë kimik i ujit nëntokësor".</p>	Uji	OM 5
<p>Direktiva 2000/59/EC për mjediset e pritjes në porte të mbetjeve që gjenerohen nga anijet dhe tepricat e mbetura prej kargove. Shqipëria ka miratuar një rregullore respektive për këtë qëllim.</p>	<p>Qëllimi i Direktivës është të reduktoje shkarkimet në det të mbetjeve që gjenerohen nga anijet dhe tepricat e mbetura prej kargove, veçanërisht shkarkimet ilegale.</p> <p>Objektiva: "Forcimi i mbrojtjes së mjedisit detar duke përmirësuar disponibilitetin dhe përdorimin e mjedisve pritëse në porte për mbetjet që gjenerohen nga anijet dhe tepricat e mbetura prej kargove". Zbatimi i rregullores që transponon këtë Direktive në legjislacionin shqiptar kontribuon në arritjen e një gjendjeje të mirë ekologjike për ujerat detare.</p>	Uji	OM 5

Dokumenti	Qëllimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin përkatës të mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
<p>Direktiva 2007/60/EC për vlerësimin dhe menaxhimin e rreziqeve nga përmbytjet (Direktiva e Përmbytjeve). Shqipëria e ka përafuar pjesërisht këtë direktive përmes:</p>	<p>Direktiva ka përcaktuar negociatat ndërkufitare lidhur me menaxhimin e rreziqeve nga përmbytjet, dhe përfshin angazhime të rëndësishme për të rritur transparencën dhe integrimin e qytetareve.</p> <p>Objektiva e direktivës së menaxhimit të rreziqeve nga përmbytjet është të reduktojë rreziqet dhe pasojat negative të përmbytjeve në BE.</p> <p>Direktiva ka përcaktuar negociatat ndërkufitare lidhur me menaxhimin e rreziqeve nga përmbytjet, dhe përfshin angazhime të rëndësishme për të rritur transparencën dhe integrimin e qytetareve.</p>	Uji	OM 5
<p>- Ligji nr. 9860, datë 21.01.2008 që amendon Ligjin nr. 8518, datë 30.7.1999 "Për Ujitjen dhe Kullimin"</p> <p>- VKM nr. 835, datë 3.12.2004 "Për Planin Kombëtar të Emergjencave Civile"</p> <p>- VKM nr. 267 datë 07.05.2014 "Për miratimin e listës së substancave prioritare në mjediset ujore".</p>	<p>Direktiva ka përcaktuar negociatat ndërkufitare lidhur me menaxhimin e rreziqeve nga përmbytjet, dhe përfshin angazhime të rëndësishme për të rritur transparencën dhe integrimin e qytetareve.</p> <p>Objektiva e direktivës së menaxhimit të rreziqeve nga përmbytjet është të reduktojë rreziqet dhe pasojat negative të përmbytjeve në BE.</p> <p>Përsa i përket Shqipërisë, në fund të 2015 dhe gjatë tremujorit të parë të 2016, është parashikuar miratimi i dy VKM-ve:</p> <ul style="list-style-type: none"> - VKM "Për kushtet dhe kriteret e nevojshme për krijimin, mbajtjen, menaxhimin dhe përditësimin e Kadastrës Kombëtare të Burimeve Ujore" - VKM "Për përmbajtjen, zhvillimin dhe zbatimin e Strategjisë Kombëtare për Ujerat, planet e menaxhimit të baseneve të lumenjve dhe planet e menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet". <p>Kjo përpjekje do të garantojë përafrim të plotë të legjislacionit shqiptar me këtë direktive.</p>	Uji	OM 5

Dokumenti	Qëllimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin përkatës të mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
<p>Direktiva 2009/147/EC për mbrojtjen e zogjve të egër. Shqipëria e ka përfshirë pjesërisht këtë direktive, përmes ligjeve:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ligji nr. 68/2014 "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 9587, datë 20.7.2006, "për mbrojtjen e biodiversitetit", të ndryshuar" - Ligji nr. 10006, datë 23.10.2008; "Për mbrojtjen e faunës së egër" - Ligji nr. 10253, datë 11.3.2010 "Për Gjuetinë". 	<p>Direktiva ofron një kornizë të plotë për mbrojtjen, menaxhimin dhe kontrollin e të gjithë zogjve të egër që ndodhen në BE. Direktiva udhëzon shtetet anëtare të marrin masa për të mbajtur popullacionin e të gjitha llojeve të zogjve të egër që ndodhen në shtetet e BE-së. Masa të tilla mund të përfshijnë mirëmbajtjen dhe/ose rikrijimin e vendbanimeve në mënyrë që të mbajnë këto popullata të zogjve.</p> <p>Për të gjitha speciet e zogjve që referohen në Shtojcën I të Direktivës si dhe për të gjitha speciet e rregullta migratore, që kanë nevojë për mbrojtje, vendet anëtare duhet të krijojnë Zona të Veçanta të Mbrojtjes (ZVM), apo të quajtura zonat "Natura 2000". Në këto ZVM duhet garantuar që popullatat e specieve gjenden në një situatë të favorshme. SKZH II përcakton si objektive strategjike "Ngritjen e rrjetit ekologjik "Natura 2000". Gjatë periudhës 2015 – 2016 është parashikuar amendimi i ligjit "Për gjuetinë", gjë që do të sigurojë përafrimin e plotë të kësaj Direktive në legjislacionin shqiptar.</p>		
<p>Direktiva e Këshillit 92/43/EEC për ruajtjen e habitateve natyrore dhe të florës e faunës së egër. Shqipëria e ka përfshirë pjesërisht këtë direktive përmes ligjeve: - Ligji nr. 68/2014 "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 9587, datë 20.7.2006, "për mbrojtjen e biodiversitetit", të ndryshuar"; - Ligji nr.9868, datë 4.2.2008 për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr.8906, datë. 6.6.2002 "Për zonat e mbrojtura"</p>	<p>Direktiva e habitateve kërkon që Shtetet Anëtare duhet të marrin masat e duhura për të mënjeluar në zonat e veçanta të ruajtjes shkatërrimin e habitatëve natyrore dhe të habitateve të specieve si dhe shqetësimin e specieve për të cilat janë përcaktuar zonat e "Natura 2000", në rastet kur ky shqetësim është dukshëm i lidhur me objektivat e kësaj Direktive. Kjo dispozite aplikohet për ZVM-të e propozuara, siç përcaktohet në përputhje me procedurat dhe kriteret e direktivës së habitateve. SKZH II përcakton si objektiva strategjike:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Një rritje e synuar me 17% e sipërfaqes së Zonave të Mbrojtura në gjithë territorin, përmes zgjerimi dhe menaxhimit të integruar të zonave të mbrojtura; 	Mjedisi natyror	OM 6

Dokumenti	Qëllimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin përkatës të mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
<p>Miratimi i Urdhërit Nr. 62, datë 04.04.2016 të Ministrit të Mjedisit "Për Miratimin e Listës së llojeve të shpendëve të egër, veçanërisht vulnerabël"</p> <p>- Ligji nr. 10006, datë 23.10.2008 "Për mbrojtjen e faunës së egër";</p> <p>- VKM nr. 866, datë 10.12.2014 "Për miratimin e listës së habitateve natyrore, florës, faunës dhe zogjve me interes për komunitetin evropian"</p>	<p>- Garantimi i statusit të mbrojtur për 5% të specieve dhe habitateve të kërcënuara.</p> <p>Në vitin 2014 është miratuar Ligji nr.9868, datë 4.2.2008 për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr.8906, datë 6.6.2002 "Për zonat e mbrojtura", i cili ka siguruar përaftrimin e plote të kësaj Direktive në legjislacionin shqiptar</p>	Mjedisit natyror	OM 6
<p>Konventa e Bernës (Bern, 1979) (ratifikuar nga parlamenti i Shqipërisë me Ligjin nr. 8294, datë 2.3.1998)</p>	<p>Për ruajtjen e florës dhe faunës së egër dhe mjedisit natyror evropian. Objektiva kryesore është ruajtja e florës dhe faunës së egër dhe habitateve natyrore.</p>	Mjedisit natyror	OM 6
<p>Konventa Ramsar (Ramsar, 1971) (ratifikuar në 29.3.1996)</p>	<p>Shtetet pale kanë rënë dakord që të:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përcaktojnë ligatinat e territorit të tij të përshtatshme për tu përfshirë në listën e ligatave me rëndësi ndërkombëtare; • formulojnë dhe zbatojnë plane për promovimin dhe mbrojtjen e ligatave të përfshira në Listë, si dhe për përdorimin sa më racional të ligatave në territorin e tyre • promovojnë ruajtjen e ligatave dhe shpendëve ujore duke krijuar rezervatë natyrore në ligatina, të përfshira ose jo në Listë dhe siguron ruajtjen e tyre në mënyrën më të përshtatshme; • marrin në konsideratë përgjegjësinë e tij ndërkombëtare për ruajtjen, menaxhimin dhe përdorimin racional të grupeve shtegtare të shpendëve ujore, si kur përcakton një hyrje në Listë ashtu dhe kur ushtron të drejtat e tij për ndryshim në këtë Listë në lidhje me ligatinat në territorin e tij; 	Mjedisit natyror	OM 6

Dokumenti	Qëllimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin përkatës të mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
	<ul style="list-style-type: none"> • konsultojnë njëra-tjetrën rreth zbatimit të detyrimeve të dala nga kjo Konvente veçanërisht në rastet kur një ligatine shtrihet në territorin e me shume se të një shteti pale ose kur një sistem ujor ndahet mes disa Shteteve Pale. 		
<p>Direktiva 2002/49/EC për vlerësimin dhe administrimin e zhurmës në mjedis. Shqipëria e ka përafuar pjesërisht këtë Direktive përmes Ligjit 39/2013</p> <p>Për disa ndryshime në ligjin nr. 9774, datë 12.7.2007 "për vlerësimin dhe administrimin e zhurmës në mjedis".</p>	<p>Objektivi kryesor është menaxhimi i qëndrueshëm i zhurmës me qëllim respektimin e niveleve të lejuara dhe mbrojtjen e shëndetit të njerëzve. përcaktojnë kërkesa specifike për zhurmat e gjeneruara nga sektorë të tjerë, siç është transporti rrugor, ajror, hekurudhor, zhurmat e gjeneruara nga pajisjet dhe makineritë.</p> <p>Në tremujorin e fundit të vitit 2017 është parashikuar miratimi i dy VKM-me:</p> <ul style="list-style-type: none"> "Për kriteret, procedurat dhe rregullat për certifikim, pezullimin dhe heqjen e certifikatës së ekspertit të zhurmës në mjedis" dhe Për përbërjen dhe organizimin e Komitetit Teknik të Zhurmave (KTZH)" <p>Kjo gjë do të siguroje përafimin e plotë të kësaj Direktive në legjislacionin shqiptar.</p>	Zhurmat	OM 9
<p>Direktiva 2008/96/EC mbi sigurinë e infrastrukturës rrugore (e përafuar plotësisht nëpërmjet Udhëzimit Nr. 9, datë 3.07.2012 "Mbi auditimin dhe inspektimin e sigurisë rrugore"</p>	<p>Objektiva e kësaj Direktive është "garantimi i infrastrukturës së sigurt rrugore për të gjithë përdoruesit e rrugës".</p>	Popullsia dhe asetet materiale	OM 10
<p>Konventa Europiane për Mbrojtjen e Trashëgimisë Arkeologjike – Konventa e Maltës (MEKVAD) (Shqipëria ka aderuar përmes miratimit të Ligjit nr. 9806 datë 17.9.2007)</p>	<p>Konventa i referohet konceptit gjithëpërfshirës të ruajtjes së trashëgimisë arkeologjike. Ajo përcakton lidhjen mes ruajtjes së trashëgimisë arkeologjike dhe planifikimit hapësinor. Konventa kërkon që çdo palë firmosese:</p>	Trashëgimia kulturore	OM 11

Dokumenti	Qëllimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin përkatës të mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
	<ul style="list-style-type: none"> - të kërkojë të pajtojë dhe ndërthurë kërkesat përkatëse të arkeologjisë me planet hapësinore duke siguruar që arkeologet marrin pjesë në hartimin e politikave të planifikimit hapësinor dhe në faza të ndryshme të zbatimit të këtyre politikave; - të sigurojë që arkeologet, planifikuesit urbane dhe ata hapësinore konsultohen sistematikisht me njëri-tjetrin me qëllim lejimin e modifikimit të atyre planeve hapësinore që kanë të ngjarë të dëmtojnë trashëgiminë arkeologjike - siguroje kohe dhe burime të mjaftueshme për një studim të duhur shkencor që duhet të behet në zonën përkatëse dhe që të publikohen rezultatët e atij studimi - sigurojë që vlerësimi për ndikimin në mjedis dhe vendimet rezultuese përfshijnë konsideratën e plotë mbi zonat arkeologjike dhe shtrirjet e tyre - garantojë konservimin <i>in situ</i>, kur është e mundur, të elementëve të trashëgimisë arkeologjike që janë gjetur gjatë kryerjes së aktiviteteve hapësinore; - sigurojë që zonat arkeologjike janë të arritshme nga publiku, dhe se rrugët hyrëse për pranimin e një numri të madh vizituesh, nuk dëmtojnë veçoritë arkeologjike dhe shkencore të këtyre zonave dhe mjedisit përreth. <p>Objektiva: "Zonat arkeologjike dhe pozicionimi i tyre duhen marrë plotësisht në konsideratë gjatë hartimit të planeve e programeve dhe integritetit të aktiviteteve. Elementet e trashëgimisë arkeologjike që janë gjetur gjatë kryerjes së aktiviteteve në zonë duhet të konservohen <i>in situ</i>, kur është e mundur".</p>		

Dokumenti	Qëllimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin përkatës të mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
<p>Konventa për Mbrojtjen e Trashëgimisë Arkitektonike të Europës – Konventa e Granadës (Shqipëria ka aderuar përmes miratimit të Ligjit nr. 9806 datë 17.9.2007)</p>	<p>Konventa përforcon konceptin gjithëpërfshirës në ruajtjen e trashëgimisë arkitektonike (monumente, njësi arkitektonike, zona apo struktura memoriale). Konventa kërkon që çdo palë pjesëmarrëse të:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zbatojë mbikëqyrje dhe procedurat e autorizimeve të duhura në përputhje me kërkesat e paracaktuara për mbrojtje ligjore të strukturave në fjalë; - parandalojë dëmtimin, rrënimin ose shkatërrimin e strukturave të mbrojtura. <p>Politika e ruajtjes gjithëpërfshirëse të trashëgimisë arkitektonike i detyron të gjitha palët firmosëse që të:</p> <ul style="list-style-type: none"> - përfshijnë mbrojtjen e trashëgimisë arkitektonike si objektiv të rëndësishëm në planifikimin hapësinor dhe atë urban; - nxitin programet për restaurimin dhe mirëmbajtjen e trashëgimisë arkitektonike; - mundësojnë që ruajtja, rivitalizimi dhe përmirësimi i trashëgimisë arkitektonike të behet një karakteristike e rëndësishme e politikave 	<p>Trashëgimia kulturore</p>	<p>OM 11</p>
	<p>në fushën e kulturës, mbrojtjes së mjedisit dhe planifikimit hapësinor;</p> <ul style="list-style-type: none"> - aty ku është e mundur brenda procesit të planifikimit urban dhe hapësinor, të nxitin ruajtjen dhe përdorimin e disa strukturave, të cilat individualisht nuk e justifikojnë statusin e ruajtjes, por që janë të rëndësishme si pjese e zhvillimit urban apo rural dhe si element i cilësisë së jetës; - nxitin përdorimin dhe zhvillimin e aftësive dhe materialeve tradicionale, të cilat janë të rëndësishme për të ardhmen e trashëgimisë arkitektonike. <p>Objektiva: "Ruajtja e Trashëgimisë Arkitektonike si një qëllim i rëndësishëm i planifikimit hapësinor dhe atij urban".</p>		

Dokument	Qëllimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin përkatës të mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim, drafti i 2-të, 2015 - 2020	<p>Strategjia e dytë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim (SKZHI-II) paraqet vizionin e Shqipërisë për zhvillimin e saj social, demokratik dhe ekonomik për periudhën 2015-2020, si dhe aspiratën për Integrimin evropian. SKZHI-II shpjegon se si do të arrihet ky vizion përmes politikave dhe strategjive të qeverise, duke synuar në:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Shndërrimin e Shqipërisë në një vend të denjë për t'u anëtarësuar në Bashkimin Evropian, ▪ Arritjen e standardeve që i shërbejnë qytetareve, rritjes së mirëqenies së tyre dhe ▪ garantimit të mbrojtjes së të drejtave të tyre, dhe ▪ Hartimit të politikave që nxitin konkureshmerine dhe prosperitetin ekonomik në Shqipëri si dhe krahasuar me vendet e rajonit dhe më gjere. <p>SKZHI-II është një komponent kyç i Sistemit të Planifikimit të Integruar (SPI) në Shqipëri. SPI përbëhet nga një komplet parimesh operacionale, të cilat garantojnë se planifikimi dhe zbatimi i politikave të qeverise behën në një mënyre koherente, efektive dhe të Integruar.</p> <p>Kuadri kohor 2015-2020 i SKZHI-II është harmonizuar me periudhën vijuese 2014-2020 të planifikimit financiar të BE-së, me Strategjinë e Lisbonës deri në 2020, dhe me tre ciklet vijues Kuadrit Afatmesëm Buxhetor. Përveç këtyre proceseve, SKZHI-II është harmonizuar edhe me procese dhe dokumente të tjerë kyç të zhvillimit dhe reformimit strategjik, si më poshtë:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dokumenti Tregues Strategjik për Shqipërinë (2014-2020), referuar gjithashtu edhe si Dokumenti Strategjik i Komisionit Evropian për Vendlin; ▪ Programi Kombëtar i Reformave Ekonomike (PKRE) 2015-2017, përfshire Strategjinë e Zhvillimit të Bizneseve dhe Investimeve 2014-2020; 	<p>Toka</p> <p>Ajri</p> <p>Faktorët klimatike</p> <p>Uji</p> <p>Mjedis natyror</p> <p>Mbetjet Zhurma</p> <p>Popullsia dhe asetet materiale</p> <p>Trashëgimia kulturore</p> <p>Peisazhi</p>	<p>OM 1</p> <p>OM 2</p> <p>OM 3</p> <p>OM 4</p> <p>OM 5</p> <p>OM 6</p> <p>OM 7</p> <p>OM 8</p> <p>OM 9</p> <p>OM 10</p> <p>OM 11</p> <p>OM 12</p>

Dokumenti	Qëllimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin përkatës të mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Strategjia e Administrimit të Financave Publike 2014-2020; ▪ Strategjia e Europës Jug-Lindore 2020 (SEE2020) – Punësimi dhe Prosperiteti në Perspektivën Evropiane; ▪ Plani Kombëtar për Integrimin Evropian (PKIE) 2014-2020; ▪ Raportet e progresit të BE dhe Bankës Botërore (siç është Kuadri i Financimit të Vendit 2015-2020); dhe ▪ Raporte të hartuara nga partnerët e Shqipërisë që kanë lidhje me strategjitë për zhvillim kombëtar dhe integrimin në BE. Integrimi në BE është qëllimi madhor. Mirëqeverisja, demokracia dhe sundimi i ligjit përbejnë themelet mbi të cilat do të arrihet vizioni i SKZHI-II. Kjo do të mbështetet nga katër shtylla: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Rritja përmes stabilitetit makroekonomik dhe fiskal përbën Shtyllën 1 të mbështetjes për arritjen e vizionit të SKZHI-II. ▪ Rritja përmes rritjes së konkurrencës përbën Shtyllën 2. ▪ Investimi tek njerëzit dhe kohezioni social përbën Shtyllën 3. ▪ Rritja përmes përdorimit të qëndrueshëm të burimeve përbën Shtyllën 4. 		

Burimi: Plani Kombëtar për Integrimin Evropian – Shqipëri

Strategjia Kombëtare për Integrimin Evropian

6.1.2 Identifikimi i ndikimeve mjedisore

Ndikimet mjedisore që mund të shkaktohen nga aktivitetet e parashikuara në Plan janë përvijuar në Tabelën 6-2 më poshtë.

Tabela 6.2 Identifikimi i ndikimeve potenciale mjedisore

Sektori i mjedisit	Përcaktimi i ndikimeve që mund të vlerësohen në raportin e VSM-së	Vlerësimi PO/JO
Toka	- fragmentimi i zonave me aktivitet të dendur bujqësor apo zona pyjore - përdorimi i burimeve të energjisë së rinovueshme dhe karburanteve "bio" - administrimi i mbetjeve të gjeneruar nga aktivitetet e ndërhyrjeve infrastrukturore	PO
Ajri	- emetimi i ndotësve në ajër, të cilët kanë ndikime të dëmshme tek ekosistemet dhe biodiversiteti - emetimi i ndotësve për të cilët janë përcaktuar kufijtë e sipërm në nivel kombëtar - ndikimi në shëndet (sistemi respirator) në rastet e një pranije të lartë të ndotësve në ajër	PO
Faktorët klimatike	- ndjeshmëria e rrjeteve dhe strukturave ndaj situatave ekstreme të motit - emetimet e gazrave "sere" që shkaktohen nga djegia e karburanteve	PO
Uji	- siguria nga përmblytjet - ndikimet e substancave të rrezikshme në cilësinë e ujerave sipërfaqësore dhe nëntokësore, në rast të derdhjeve aksidentale të tyre - ndikimet tek ujësjellësit dhe cilësia e ujit të pijshëm - ndikimet mbi ujerat që përdoren për larje (plazh)	PO
Mjedisi natyror (biodiversiteti, habitatët, zonat e mbrojtura)	- fragmentimi i habitateve - ndikim në linjat e migrimit të kafshëve - ndikim në integritetin dhe funksionalitetin e zonave të mbrojtura dhe të zonave të Natura 2000 - ndikime mbi tipologjinë dhe cilësitë e veçorive të çmuara natyrore	PO
Mbetjet	- ndikimet nga zona të ndotura të njohura si Hot-Spote (mbetje kimike, materiale të rrezikshme) që akoma nuk janë sistemuar - ndikimet nga vend depozitime të hapura (të ligjshme dhe të paligjshme) - kapaciteti i pamjaftueshëm i landfilleve ekzistues / mungesa e tyre - mbetjet inerte, mbetjet e rrezikshme, mbetjet spitalore dhe mbetjet e kafshëve nuk trajtohen sipas kërkesave ligjore - ndarja në burim e mbetjeve/riciklimi (kuadri ligjor është plotësuar që prej vitit 2011, por nuk zbatohet në praktike).	PO
Zhurma	- ndotja akustike që shkaktohet gjatë ndërtimit dhe shfrytëzimit të infrastrukturës përkatëse dhe ndikimi tek shëndeti i njerëzve	PO
Popullsia dhe asetet materiale	- ndikime mbi asetet materiale për shkak të nevojës për hapësirë - aksesibiliteti dhe lidhjet mes zonave/rajoneve të ndryshme - ndikimet që lidhen me sigurinë rrugore	PO
Trashëgimia kulturore	- ndikime në elementet e trashëgimisë kulturore	PO
Peizazhi	- ndryshimi i peizazhit dhe i veçorive pamore të hapësirës	PO

6.2 Metodika e Vlerësimit të ndikimit në mjedis

Vlerësimi i paraqitur në Seksionin 9 është përgatitur në përputhje me kërkesat e Ligjit 91/2013 “Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor”, ku jepet edhe përvijimi dhe përmbajtja e raportit të VSM-së. Ndikimet e rëndësishme të Planit në mjedis dhe objektivat mjedisore janë analizuar dhe vlerësuar sipas shkalleve të mëposhtme:

- A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv
- B – ndikim i parëndësishëm
- C – ndikimi behet i parëndësishëm për shkak të zbatimit të masave zbutëse
- D – ndikim i rëndësishëm
- E – ndikim shkatërrues
- X – Vlerësimi i ndikimit nuk është i mundur

Vlerësimi i ndikimeve të Planit sipas shkallës A, B dhe C do të thotë që ndikimet e zbatimit të Planit ndaj arritjes së objektivave mjedisore janë të pranueshme. Ndikimet e parëndësishme janë vlerësuar me B, ndërsa ndikimet që behën të pranueshme vetëm pas zbatimit të masave zbutëse përkatëse, janë vlerësuar me C. Shkallet D dhe E nënkuptojnë se ndikimet e zbatimit të Planit ndaj arritjes së objektivave mjedisore janë të papranueshme. Më poshtë janë përshkruar indikatorët dhe kriteret e Vlerësimit si dhe shkallet përkatëse të Vlerësimit për secilën objektivë mjedisore.

Përshkrimi i kriterëve dhe metodologjisë së Vlerësimit për objektivat mjedisore

➤ Toka

Në tabelën më poshtë janë përshkruar kriteret e Vlerësimit dhe metodologjia për OM 1: **Garantimi i menaxhimit dhe përdorimit të qëndrueshëm të tokës dhe mbrojtja e saj.**

Indikator/kriteri i Vlerësimit	Shkalla e Vlerësimit
<ul style="list-style-type: none"> - ndryshimi i strukturës aktuale të përdorimit të tokës dhe pyjeve <i>(zbatimi i aktiviteteteve që lidhen me ndërhyrjet infrastrukturore në toka bujqësore dhe zona pyjore do të çojë në humbjen dhe/ose ndryshimin e përhershëm të kategorisë së përdorimit të tyre (nga toke bujqësore apo zone pyjore në truall ndërtimi apo ndonjë kategori tjetër));</i> - ndryshimi i strukturës së përdorimit të tokës bujqësore me potencial të mirë prodhues <i>(zbatimi i aktiviteteteve që lidhen me ndërhyrjet infrastrukturore në toka bujqësore me potencial të mirë prodhues do të çojë në humbjen e përhershme të tokës bujqësore me cilësi të lartë)</i> - probabiliteti i zbatimit të aktiviteteteve që lidhen me ndërhyrjet infrastrukturore në zona pyjore me status të veçantë <i>(zbatimi i aktiviteteteve që lidhen me ndërhyrjet infrastrukturore në zona pyjore me status të veçante mbrojtjeje/konservimi mund të prekë në mënyrë të konsiderueshme ato cilësi për të cilat</i> 	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e parashikuara nuk prekin zonat pyjore apo token bujqësore, sipas ndarjes aktuale të përdorimit të tokës.</p> <p>B – ndikim i parëndësishëm: Nëse zbatohen dispozitat ligjore, ndikimi mbi përdorimin e qëndrueshëm të tokës bujqësore dhe pyjeve do të jetë i parëndësishëm, pavarësisht faktit se aktivitetet do të zbatohen në toka bujqësore me potencial të mirë prodhues, apo në zona pyjore me një funksion të mirëpërcaktuar të prodhimit të lëndës drusore.</p> <p>C – ndikimi behet i parëndësishëm për shkak të zbatimit të masave zbutëse: Probabiliteti i ndryshimit të strukturës aktuale të përdorimit të tokës bujqësore dhe pyjeve është i lartë. Infrastruktura do të shtrihet në toka bujqësore me potencial të mirë prodhues, apo në zona pyjore me një funksion të mirëpërcaktuar të prodhimit të lëndës drusore. Duhet</p>

<p><i>zona është vene nën këtë status)</i></p> <p>- probabiliteti i zbatimit të aktiviteteteve që lidhen me ndërhyrjet infrastrukturore në zona pyjore me një funksion të mirëpërcaktuar të prodhimit të lëndës drusore <i>(zbatimi i aktiviteteteve që lidhen me ndërhyrjet infrastrukturore në zona pyjore me një funksion të mirëpërcaktuar të prodhimit të lëndës drusore do të çojë në humbjen e përhershme të këtyre zonave);</i></p>	<p>parashikuar masa zbutëse për të reduktuar ndikimin.</p> <p>D – ndikim i rëndësishme: Probabiliteti i ndryshimit të strukturës aktuale të përdorimit të tokës bujqësore dhe pyjeve është shume i lartë. Ndikimi mbi përdorimin e qëndrueshëm të tokës bujqësore dhe të pyjeve do të jetë i konsiderueshëm. Infrastruktura do të shtrihet në toka bujqësore më potencial të mirë prodhues, apo në zona pyjore me një funksion të mirëpërcaktuar të prodhimit të lëndës drusore. Nuk mund të merren masa zbutëse për të reduktuar ndikimin.</p> <p>E – ndikim shkatërrues: Probabiliteti i ndryshimit të strukturës aktuale të përdorimit të tokës bujqësore me potencial të mirë prodhues, apo të zonave pyjore me një funksion të mirëpërcaktuar të prodhimit të lëndës drusore është kaq i madh sa që ndikimi në bujqësi dhe pyje do të ketë pasoja shkatërruese.</p>
---	--

Në tabelën më poshtë janë përshkruar kriteret e Vlerësimit dhe metodologjia për OM 2: Parandalimi i shfrytëzimit të burimeve natyrore, duke rritur nivelin e përdorimit të materialeve të riciklueshme nga mbetjet që gjenerohen gjatë ndërtimit/rehabilitimit të infrastrukturës.

Indikator/kriteri (i Vlerësimit)	Shkalla e Vlerësimit
<p>- niveli i riciklimit të mbetjeve që gjenerohen gjatë ndërtimit/ rehabilitimit të infrastrukturës fizike</p> <p><i>(aktivitetet që lidhen me ndërtimin/ rehabilitimin e infrastrukturës fizike duhet të garantojnë se të paktën 55% e mbetjeve që gjenerohen duhet të riciklohen, dhe materiali që gërmohet duhet, sa me shume të jete e mundur të riciklohet duke u përdorur në mbushjet gjatë ndërtimeve);</i></p>	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e parashikuara nuk do të shkaktojnë mbetje nga punimet e ndërtimit apo gërmimet.</p> <p>B – ndikim i parëndësishëm: Zbatimi i aktiviteteteve do të gjen erojë mbetje nga ndërtimi. Megjithatë, ato do të përpunohen totalit, ndërkohe që 55% e tyre do të ripërdoren si mbetje ndërtimore të riciklueshme.</p> <p>C – ndikimi behet i parëndësishëm për shkak të zbatimit të masave zbutëse: Zbatimi i aktiviteteteve do të gjenerojë mbetje nga ndërtimi. Megjithatë, për shkak të veçorive cilësore të mbetjeve, ato nuk mund të përpunohen dhe nuk mund të garantohet se 55% e tyre do të ripërdoren, në rast se nuk</p>

	<p>zbatohen masat zbutëse.</p> <p>D – ndikim i rëndësishme: Zbatimi i aktiviteteve do të gjenerojë mbetje nga ndërtimi. Megjithatë, për shkak të veçorive cilësore të mbetjeve, të paktën 55% e tyre nuk mund të përpunohen dhe ripërdoren. Nuk mund të merren masa zbutësi për të rritur sasinë e mbetjeve të ricikluara.</p> <p>E – ndikim shkatërrues: Zbatimi i aktiviteteve do të gjenerojë mbetje nga ndërtimi, për të cilat duhet të organizohet procesi i largimit.</p> <p>X – Vlerësimi i ndikimit nuk është i mundur: Ndikimi nuk mund të vlerësohet për shkak të mungesës së të dhënave.</p>
--	--

• Ajri

Në tabelën më poshtë janë përshkruar kriteret e Vlerësimit dhe metodologjia për OM 3: Garantimi i arritjes së objektivave afatgjata pre sasi të vjetore të shkarkimeve të ndotësve, për të arritur përputhshmërinë me kufijtë maksimale të lejueshëm nga BE për shkarkimet e ndotësve atmosferike.

Indikatori/kriteri i Vlerësimit	Shkalla e Vlerësimit
<p>-sasia vjetore e emetimeve të ndotësve në ajër, d.m.th. e oksideve të squfurit, oksideve të azotit, lendes organike volatile pa përmbajtje metani, amoniakut dhe pjesëzave (përmirësime të matshme të cilësisë së ajrit duke arritur nivelet e synuara të ndotësve e ajrit në lidhje me shëndetin e njerëzve, sipas vlerave respektive: për NO_x - 40 µ/m³, për PM₁₀- 40 µ/m³, për PM_{2.5}- 25 g/m³ dhe 20 g/m³ dhe SO₂- 125 µ/m³.</p> <p>- numri vjetor i ditëve kur tejkaloheh niveli i ndotjes së ajrit me pjesëza, i matur në pikat e monitorimit, të cilat janë të ekspozuara ndaj emetimeve të ndotësve</p> <p>(duhet të reduktohet me 40% numri i ditëve kur tejkaloheh niveli i ndotjes së ajrit me pjesëza; sa me pak dite me ndotje të lartë të ajrit, aq me i ulët është ndikimi tek shëndeti i njerëzve dhe kostoja për shoqërinë, për shkak të numrit relativisht të lartë të njerëzve të ekspozuar, shëndeti i të cilëve preket nga ky faktor);</p>	<p>A – s'ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e parashikuara nuk do të shkaktojnë emetime të ndotësve në ajër (përfshire edhe pjesëzat), për të cilat janë përcaktuar kufijtë maksimale të emimitit në nivel kombëtar. Zbatimi i aktiviteteve do të reduktojë emimet e ndotësve.</p> <p>B – ndikim i parëndësishëm: Zbatimi i aktiviteteve do të shkaktojë emitime të ndotësve në ajër (përfshire edhe pjesëzat), për të cilat janë përcaktuar kufijtë maksimale të emimitit në nivel kombëtar, por jo deri në atë masë sa të tejkaloheh kufijtë e përcaktuar në SKZHI-II.</p> <p>C – ndikimi behet i parëndësishëm për shkak të zbatimit të masave zbutëse: Zbatimi i aktiviteteve do të shkaktojë emitime të ndotësve në ajër (përfshire edhe pjesëzat), për të cilat janë përcaktuar kufijtë maksimale të emimitit në nivel kombëtar deri në atë masë sa do të tejkaloheh kufijtë e përcaktuar në SKZHI-II. për të reduktuar emimet duhet të parashikohen dhe zbatohen masa zbutëse në mënyre që niveli maksimal i emitimeve të zbrësë në kufijtë e parashikuar në SKZHI-II.</p> <p>D – ndikim i rëndësishme: Zbatimi i</p>

	<p>aktiviteteve do të shkaktoje emetime të ndotësve në ajër (përfshire edhe pjesëzat), për të cilat janë përcaktuar kufijtë maksimale të emetimit në nivel kombëtar deri në atë masë sa do të tejkalohen kufijtë e përcaktuar në SKZHI-II. Nuk mund të merren masa zbutëse për të reduktuar nivelin e emetimeve nën kufijtë e përcaktuar dhe për të mbajtur ndikimin nën nivelin e përcaktuar të ndotjes së ajrit me pjesëza.</p> <p>E – ndikim shkatërrues: Zbatimi i aktiviteteve do të shkaktoje emetime të ndotësve në ajër (përfshire edhe pjesëzat), për të cilat janë përcaktuar kufijtë maksimale të emetimit në nivel kombëtar deri në atë masë sa kufijtë e përcaktuar në SKZHI-II do të tejkalohen në mënyrë të konsiderueshme dhe ndotja e ajrit me pjesëza do të jete në nivel të tille që do të ketë një efekt të konsiderueshëm dhe të dëmshëm mbi shëndetin e njerëzve.</p> <p>X – Vlerësimi i ndikimit nuk është i mundur: Ndikimi nuk mund të vlerësohet për shkak të mungesës së të dhënave</p>
--	--

• Faktorët klimatike

Në tabelën më poshtë janë përshkruar kriteret e Vlerësimit dhe metodologjia për OM 4: Adoptimi i infrastrukturës në përgjigje të ndryshimeve klimatike dhe reduktimi i sasive vjetore të emetimeve të gazeve sere në nivelet e përcaktuara në SKZHI II.

Indikator/kriteri i Vlerësimit	Shkallat e Vlerësimit
<p>- adaptimi i infrastrukturës përkatëse ndaj ndryshimeve klimatike</p> <p><i>(aktivitetet që lidhen me ndërtimin/rehabilitimin e infrastrukturës përkatëse duhet të përfshijnë aktivitete që zvogëlojnë apo parandalojnë pasojat e ndryshimeve klimatike, veçanërisht të përmytjeve, dëborës dhe ngricave)</i></p> <p>- -sasia vjetore e emetimeve të gazeve "sere"</p> <p><i>(sasia maksimale e emetimeve të gazeve "sere" nuk duhet të tejkalojë sasinë e synuar vjetore prej 18,000 Gg CO₂ ekuivalent në 2020</i></p> <p><i>Ndikimet kumulative të të gjithë</i></p>	<p>A – s'ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e parashikuara garantojnë adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike, apo një gjë e tille s'ka nevojë të garantohet; aktivitetet e parashikuara nuk do të shkaktojnë rritje të emetimeve të gazeve "sere". Zbatimi i aktiviteteve do të reduktojë emetimet e gazeve "sere".</p> <p>B – ndikim i parëndësishëm: Aktivitetet e parashikuara garantojnë adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike, apo një gjë e tille s'ka nevojë të garantohet. Emetimeve e gazeve "sere" do të rriten, por jo deri në atë masë sa të tejkalohen kufijtë e përcaktuar në SKZHI-II.</p> <p>C – ndikimi behet i parëndësishëm për shkak të zbatimit të masave zbutëse: Aktivitetet e</p>

² Projektioni aktual i emetimeve të GHG në 2020 tregon 18,000 Gg CO₂ ek. Ky projektion do të rishikohet në kuadër të Komunikimit të Tretë Kombëtar të UNFCCC. Në rast të financimit të huaj për NAMA (masat adaptuese kombëtare për reduktimin e GHG) reduktimi i GHG mund të rritet me 16% krahasuar me skenarin baze.

aktiviteteve të Planit nuk duhet të shkaktojnë një sasi vjetore nga të gjitha burimet e emetimeve të gazeve 'sere' që të tejkaloje vlerat e synuara që jepen në SKZHI-II lidhur me Reduktimin e Emetimeve të Gazeve "Sere" në 2020.)

parashikuara garantojnë adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike, apo një gjë e tillë s'ka nevojë të garantohet. Emetimeve e gazeve "sere" do të rriten deri në atë masë sa do të tejkalohej kufijtë e përcaktuar në SKZHI-II. për të reduktuar emetimet duhet të parashikohen dhe zbatohen masa zbutëse, të cilat do të garantojnë që niveli i emetimeve nuk do të kalojë kufijtë e parashikuar në SKZHI-II.

D – ndikim i rëndësishme: Aktivitetet e parashikuara garantojnë adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike, apo një gjë e tillë s'ka nevojë të garantohet. Emetimeve e gazeve "sere" do të rriten deri në atë masë sa do të tejkalohej kufijtë e përcaktuar në SKZHI-II. Nuk mund të merren masa zbutëse për të reduktuar nivelin e emetimeve nën kufijtë e përcaktuar.

E – ndikim shkatërrues: Aktivitetet e parashikuara nuk garantojnë adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike, apo zbatimi i aktiviteteve do të rrite emetimet e gazeve "sere" deri në atë masë sa kufijtë e përcaktuar në SKZHI-II do të tejkalohej në mënyrë të konsiderueshme.

X – Vlerësimi i ndikimit nuk është i mundur: Ndikimi nuk mund të vlerësohet për shkak të mungesës së të dhënave

• Uji

Në tabelën më poshtë janë përshkruar kriteret e Vlerësimit dhe metodologjia për OM 5: **Kufizimi i efekteve negative mbi ujerat nëntokësore dhe sipërfaqësore, ujerat e njelmët, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit të pijshëm.**

Indikatori/kriteri i Vlerësimit	Shkalla e Vlerësimit
<p>- mundësi ndërhyrjeje në zonat me burime ujore të mbrojtura</p> <p><i>(zbatimi i aktiviteteve jashtë zonave me burime ujore do të thotë më pak mundësi për ndotjen e ujit nëntokësor që përdoret si burim furnizimi me ujë).</i></p> <p>- mundësi ndërhyrjeje në zonat me burime ujore për larje</p> <p><i>(zbatimi i aktiviteteve në zonat me burime ujore për larje do të thotë më shumë mundësi për ndotjen e ujerave që përdoren për larje).</i></p>	<p>A – s'ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet nuk do të ushtrojnë trysni shtese mbi ujerat nëntokësore dhe sipërfaqësorë, ujerat e njelmët, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit të pijshëm, apo ndikimi do të jete pozitiv.</p> <p>B – ndikim i parëndësishëm: Nëse zbatohen dispozitat përkatëse ligjore, ndikimi mbi ujerat nëntokësore dhe sipërfaqësore, ujerat e njelmët, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit të pijshëm do të jete i parëndësishëm, pavarësisht faktit se aktivitetet mund të zbatohen në zona me burime ujore të mbrojtura, në zona ujëmbajtëse me një nivel të lartë të</p>

<p>- mundësi ndërhyrjeje në zonat me rrezik përmytjeje</p> <p><i>(zbatimi i aktiviteteve në zonat me rrezik përmytjeje redukton zonat mbrojtëse dhe rrit mundësinë për dëme nga përmytjet).</i></p> <p>- mundësi ndërhyrjeje në zonat ujëmbajtëse me një nivel të lartë të prekshmërisë</p> <p><i>(zbatimi i aktiviteteve në zonat ujëmbajtëse me një nivel të lartë të prekshmërisë do të thotë më shumë mundësi për ndotjen e ujerave nëntokësore).</i></p>	<p>prekshmërisë, në zona me burime ujore për larje apo në zona me rrezik përmytjeje.</p> <p>C – ndikimi behet i parëndësishëm për shkak të zbatimit të masave zbutëse: Me gjithë zbatimin e dispozitave ligjore, trysnia mbi ujerat nëntokësore dhe sipërfaqësore, ujerat e njelmët, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit të pijshëm mund të jetë e madhe, sidomos për shkak se probabiliteti i zbatimit të aktiviteteve në zona me burime ujore të mbrojtura, në zona ujëmbajtëse me një nivel të lartë të prekshmërisë, në zona me burime ujore për larje apo në zona me rrezik përmytjeje, është i lartë. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutëse për të reduktuar ndikimin.</p> <p>D – ndikim i rëndësishme: Me gjithë zbatimin e dispozitave ligjore, trysnia mbi ujerat nëntokësore dhe sipërfaqësore, ujerat e njelmët, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit të pijshëm do të jetë e madhe, sidomos për shkak se probabiliteti i zbatimit të aktiviteteve në zona me burime ujore të mbrojtura, në zona ujëmbajtëse me një nivel të lartë të prekshmërisë, në zona me burime ujore për larje apo në zona me rrezik përmytjeje, është shumë i lartë. Nuk mund të merren masa zbutëse për të reduktuar ndikimin.</p> <p>E – ndikim shkatërrues: Me gjithë zbatimin e dispozitave ligjore, trysnia mbi ujerat nëntokësore dhe sipërfaqësore, ujerat e njelmët, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit të pijshëm do të jetë jashtëzakonisht e madhe, sidomos për shkak se probabiliteti i zbatimit të aktiviteteve në zona me burime ujore të mbrojtura, në zona ujëmbajtëse me një nivel të lartë të prekshmërisë, në zona me burime ujore për larje apo në zona me rrezik përmytjeje, është shumë i lartë. Megjithatë nuk mund të merren masa zbutëse për të reduktuar ndikimin.</p> <p>X – Vlerësimi i ndikimit nuk është i mundur: Ndikimi nuk mund të vlerësohet për shkak të mungesës së të dhënave.</p>
---	---

- **Mjedisi natyror**

Në tabelën më poshtë janë përshkruar kriteret e Vlerësimit dhe metodologjia për OM 6: **Garantimi i kohezionit të popullatave dhe mbrojtjes së biodiversitetit**

Indikator / kriteri i Vlerësimit	Shkalla e Vlerësimit
<p>- mundësia e ndërhyrjes në zonat Qendrore të habitatëve të mishngrënësve të mëdhenj</p> <p><i>(zbatimi i aktiviteteve që lidhen me ndërhyrjet infrastrukturore në zonat e rëndësishme ekologjike të habitoreve të mishngrënësve të mëdhenj do të sjellë një trysni më të madhe mbi këta lloje dhe do të ndërpresë linjat e migrimit; ka mundësi potenciale për ndikim tek biodiversiteti në nivel rajonal dhe ndërkufitar)</i></p> <p>- mundësia e ndërhyrjes në zonat me pyje të dendura</p> <p><i>(planifikimi i infrastrukturës së re në zona me pyje të dendura do të sjellë ndikime negative mbi kafshët e egra dhe do të ndërpresë linjat e migrimit; ka mundësi potenciale për ndikim tek biodiversiteti në nivel lokal dhe rajonal)</i></p>	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Nuk do të ketë ndikim në kohezionin e popullatave dhe në mbrojtjen e biodiversitetit, apo ndikimi do të jetë pozitiv.</p> <p>B – ndikim i parëndësishëm: Nëse zbatohen dispozitat përkatëse ligjore, ndikimi në kohezionin e popullatave dhe në mbrojtjen e biodiversitetit do të jete i parëndësishëm.</p> <p>C – ndikimi behet i parëndësishëm për shkak të zbatimit të masave zbutëse: Me gjithë zbatimin e dispozitave ligjore, nuk mund të garantohet kohezioni i popullatave dhe mbrojtja e biodiversitetit. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutëse për të reduktuar ndikimet e rëndësishme.</p> <p>D – ndikim i rëndësishme: Me gjithë zbatimin e dispozitave ligjore, nuk mund të garantohet kohezioni i popullatave dhe mbrojtja e biodiversitetit. Nuk është e mundur të merren masa zbutëse për të reduktuar ndikimin.</p> <p>E – ndikim shkatërrues: Me gjithë zbatimin e dispozitave ligjore, ndikimi mbi kohezionin e popullatave dhe mbrojtjen e biodiversitetit është shkatërrues. Nuk është e mundur të merren masa zbutëse për të reduktuar ndikimin.</p> <p>X – Vlerësimi i ndikimit nuk është i mundur: Ndikimi nuk mund të vlerësohet për shkak të mungesës së të dhënave.</p>

Në tabelën më poshtë janë përshkruar kriteret e Vlerësimit dhe metodologjia për OM 7: **Ruajtja e zonave që kane një status të veçante mbrojtjeje, prej aktiviteteve me ndikime të konsiderueshme.**

Indikator/kriteri i Vlerësimit	Shkalla e Vlerësimit
<p>- sasia e mbetjeve që gjëndërohen dhe depozitohen në landfill</p> <p><i>(zhvillimet e reja do të rritin sasinë e mbetjeve që gjenerohen, përfshirë mbetjet e ngurta, të lëngëta dhe të rrezikshme, dhe ky fakt bën që të priten ndikime negative në cilësinë e tokës, të ujërave nëntokësore, të ajrit dhe në</i></p>	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e pritshme nuk do të rritin sasinë e mbetjeve të gjeneruara. Zbatimi i aktiviteteve do të përmirësoje procesin e grumbullimit/trajtitimit të mbetjeve.</p> <p>B – ndikim i parëndësishëm: Zbatimi i aktiviteteve do të rrite sasinë e mbetjeve të gjeneruara, por jo deri në atë masë sa të influencojë procesin e grumbullimit/trajtitimit të</p>

<p><i>shëndetin e njerëzve)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - sasia e mbetjeve që riciklohen <i>(SKZHI II deklaroi se deri në 2020 sasia e mbetjeve urbane të ricikluara do të jetë 55%)</i> - ndërtimi i landfillëve të reja <i>(kjo gjë do të ndikojë pozitivisht në procesin e trajtimit dhe riciklimit të mbetjeve; megjithatë gjatë ndërtimit dhe shfrytëzimit të tyre priten disa ndikime, të cilat do të jenë të parëndësishme nëse aplikohet strategjia e duhur e zbutjes)</i> 	<p>mbetjeve dhe të preke mjedisin natyror dhe njerëzor.</p> <p>C – ndikimi behet i parëndësishëm për shkak të zbatimit të masave zbutëse: Zbatimi i aktiviteteve do të rritë sasinë e mbetjeve të gjeneruara, gjë që do të shkaktojë ndotje të tokës, ujit, ajrit dhe rreziqe për shëndetin e njerëzve. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutëse për të reduktuar ndikimin, të cilat garantojnë se procesi i grumbullimit/trajtimit të mbetjeve i përgjigjet sasisë së rritur të mbetjeve dhe se niveli i ndotjes ulet deri në kufijtë e vlerave të pranueshme/përcaktuara.</p> <p>D – ndikim i rëndësishëm: Zbatimi i aktiviteteve do të rritë sasinë e mbetjeve të gjeneruara, gjë që do të shkaktojë ndotje të tokës, ujit, ajrit dhe rreziqe për shëndetin e njerëzve. Nuk ka mundësi të merren masa zbutëse për ta mbajtur ndikimin nën kufijtë e vlerave të pranueshme/përcaktuara.</p> <p>E – ndikim shkatërrues: Zbatimi i aktiviteteve do të rritë sasinë e mbetjeve të gjeneruara, dhe ndotja e tokës, ujit, ajrit dhe rreziqet për shëndetin e njerëzve janë në një masë të tillë që kanë efekt të konsiderueshëm dhe të dëmshëm për shëndetin e njerëzve.</p> <p>X – Vlerësimi i ndikimit nuk është i mundur: Ndikimi nuk mund të vlerësohet për shkak të mungesës së të dhënave.</p>
---	---

• **Zhurma**

Në tabelën më poshtë janë përshkruar kriteret e Vlerësimit dhe metodologjia për OM 9: Reduktimi i ndotjes së zhurmës/akustike dhe përafrimi me nivelet e rekomanduara nga BE dhe OBSH.

Indikator/kriteri i Vlerësimit	Shkalla e Vlerësimit
<ul style="list-style-type: none"> - ekspozimi ndaj zhurmës së shkaktuar prej ndërhyrjeve në infrastrukture <i>(sa më pak shqetësime që të ketë mjedisi nga zhurma, aq më i ulët është ndikimi në cilësinë e mjedisit, shëndetin e njerëzve dhe kostot e shoqërisë, për shkak të numrit të njerëzve të ekspozuar, shëndeti i të cilëve preket direkt)</i> 	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e pritshme nuk do të rritin ekspozimin ndaj zhurmës. Përkundrazi këto aktivitete do të ulin këtë ekspozim.</p> <p>B – ndikim i parëndësishëm: Zbatimi i aktiviteteve do të rrite pak ekspozimin ndaj zhurmës, por nëse zbatohen dispozitat përkatëse ligjore, ndikimi do të jete i parëndësishëm.</p> <p>C – ndikimi behet i parëndësishëm për shkak të zbatimit të masave zbutëse:</p>

	<p>Zbatimi i aktiviteteve do të rrite ekspozimin ndaj zhurmës. Me gjithë zbatimin e dispozitave ligjore, ndikimi do të jete i rëndësishëm. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutëse shtese për të reduktuar ndikimin.</p> <p>D – ndikim i rëndësishëm: Zbatimi i aktiviteteve do të rrite ekspozimin ndaj zhurmës. Me gjithë zbatimin e dispozitave ligjore, ndikimi do të jete i rëndësishëm. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutëse shtese për të reduktuar ndikimin. Nuk ka mundësi të merren masa zbutëse për të reduktuar ndikimin.</p> <p>E – ndikim shkatërrues: Zbatimi i aktiviteteve do të rritë ekspozimin ndaj zhurmës deri në një masë të tillë që kjo gjë do të ketë një efekt të konsiderueshëm dhe të dëmshëm për shëndetin e njerëzve e me tej.</p> <p>X – Vlerësimi i ndikimit nuk është i mundur: Ndikimi nuk mund të vlerësohet për shkak të mungesës së të dhënave.</p>
--	---

- **Popullsia dhe asetet materiale**

Në tabelën me poshtë janë përshkruar kriteret e Vlerësimit dhe metodologjia për OM 10: Përmirësimi i kohezionit social, sigurisë së jetesës dhe lëvizshmërisë së qëndrueshme.

Indikator / kriteri i Vlerësimit	Shkalla e Vlerësimit
<ul style="list-style-type: none"> - lidhja mes vendbanimeve dhe qendrave rajonale <i>(një lidhje më e shpejte dhe më e mirë përmirëson kohezionin social: lidhja më e shpejte me qendrat e qyteteve përben një baze më të mirë për zhvillimin e turizmit dhe aktiviteteve ekonomike, të cilat nga ana e tyre sjellin ndikime pozitive në të ardhurat individuale dhe komunitare, në mënyrën e jetesës dhe në vlerën e asetëve materiale – pasuritë e paluajtshme)</i> - përfshirja e aktiviteteve për të përmirësuar sigurinë e trafikut <i>(më shumë aktivitete të kësaj natyre sjellin përmirësim të sigurisë rrugore dhe</i> 	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet nuk do të ndikojnë në arritjen e objektivës, ose zbatimi i tyre do të përmirësoje lidhjet mes zonave të veçuara me qendrat rajonale, do të përmirësoje sigurinë e trafikut dhe lëvizshmërinë e qëndrueshme.</p> <p>B – ndikim i parëndësishëm: Zbatimi i aktiviteteve do të garantoje lidhjet mes zonave të veçuara me qendrat rajonale, sigurinë e trafikut dhe lëvizshmërinë e qëndrueshme, por krahasuar me gjendjen aktuale këto lidhje do të jenë disi më të dobëta.</p> <p>C – ndikimi behet i parëndësishëm për</p>

<p><i>më pak aksidente)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - përfshirja e aktiviteteve për të rritur efektivitetin e transportit publik <p><i>(përdorimi sa me i madh i transportit publik sjell një lëvizshmëri më efektive dhe të qëndrueshme; një transport publik më efektiv sjell uljen e ngarkesë së trafikut në rrugë dhe ruan vlerën e aseteve materiale siç është toka dhe pasuritë e paluajtshme; gjithashtu një transport publik më efektiv redukton sforcën financiare për familjet, pasi redukton nevojën për të pasur apo përdorur makina personale)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - përfshirja e aktiviteteve për të rritur mundësitë për një mënyrë të shëndetshme të jetesës <p><i>(aktivitetet që lidhen me lëvizshmërinë e qëndrueshme, kërkojnë një organizim të mirë të infrastrukturës çlodhëse/ argëtuese (për shembull koristë e biçikletave, monopetet e ecjes me këmbë, përfshire edhe mbërritjen deri aty); çlodhja/argëtimi ndikon pozitivisht në gjendjen mendore dhe fizike të njerëzve dhe në këtë mënyrë redukton kostot e shoqërisë, pasi shfrytëzohet një mënyrë e shëndetshme e jetesës)</i></p>	<p>shkak të zbatimit të masave zbutëse: Zbatimi i aktiviteteve do t'i beje me të dobëta lidhjet mes zonave të veçuara me qendrat rajonale, sigurinë e trafikut dhe lëvizshmërinë e qëndrueshme, krahasuar me gjendjen aktuale. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutëse për të reduktuar ndikimin.</p> <p>D – ndikim i rëndësishëm: Zbatimi i aktiviteteve do t'i beje konsiderueshëm më të dobëta lidhjet mes zonave të veçuara me qendrat rajonale, sigurinë e trafikut dhe lëvizshmërinë e qëndrueshme, krahasuar me gjendjen aktuale. Nuk ka mundësi të merren masa zbutëse.</p> <p>E – ndikim shkatërrues: Zbatimi i aktiviteteve do t'i shkatërrojë plotësisht lidhjet mes zonave të veçuara me qendrat rajonale, sigurinë e trafikut dhe lëvizshmërinë e qëndrueshme, krahasuar me gjendjen aktuale.</p> <p>X – Vlerësimi i ndikimit nuk është i mundur: Ndikimi nuk mund të vlerësohet për shkak të mungesës së të dhënave.</p>
--	--

• **Trashëgimia kulturore**

Në tabelën më poshtë janë përshkruar kriteret e Vlerësimit dhe metodologjia për OM 11: **Ruajtja e shtrirjes, përmbajtjes dhe veçorive të zonave dhe strukturave të trashëgimisë kulturore.**

Indikator/kriteri Vlerësimi	Shkalla e Vlerësimit
<p>probabiliteti që infrastruktura të shtrihet në njësitë e regjistruara të trashëgimisë kulturore</p> <p><i>(zbatimi i aktiviteteve që lidhen me ndërhyrjet infrastrukturore në njësite e trashëgimisë kulturore mund të rrezikojnë seriozisht integritetin e trashëgimisë dhe të modifikoje veçoritë e saj cilësore. Veçanërisht të rrezikuar janë peizazhet kulturore dhe peizazhet historike të zonave të trashëgimisë arkitektonike dhe</i></p>	<p>A – s'ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e parashikuara nuk shtrihen njësite e regjistruara të trashëgimisë kulturore. Përderisa hapësira nuk do të cenohet, edhe mbetjet arkeologjike nuk do të dëmtohen.</p> <p>B – ndikim i parëndësishëm: Ka mundësi potenciale që aktivitetet të shtrihen në njësite e regjistruara të trashëgimisë kulturore. Përderisa aktivitetet shtrihen pranë apo përgjatë infrastrukturës ekzistuese, probabiliteti që aktivitetet të</p>

arkeologjike)

- probabilitet i shkatërrimit të mbetjeve arkeologjike (zbatimi i aktiviteteve që lidhen me ndërhyrjet infrastrukturore në njësitë e trashëgimisë kulturore nënkupton cenimin e tokës dhe si pasoje mbart një probabilitet të lartë për shkatërrimin e mbetjeve arkeologjike)

shtrihen në njësite e regjistruara të trashëgimisë kulturore dhe që mbetjet arkeologjike të dëmtohen, është i ulët. Duke zbatuar dispozitat përkatëse ligjore, ndikimi mbi veçoritë cilësore të njësite të regjistruara të trashëgimisë kulturore do të jete i parëndësishëm.

C – ndikimi behet i parëndësishëm për shkak të zbatimit të masave zbutëse: Probabiliteti që aktivitetet të shtrihen në njësitë regjistruara të trashëgimisë kulturore, dhe për pasoje të zvogëlojnë përmasat e tyre, është i lartë. Me gjithë zbatimin e parashikimeve ligjore, ndikimi i aktiviteteve mbi trashëgiminë kulturore do të jetë i rëndësishëm. për shkak se aktiviteti shtrihet në zonë të gjerë, probabiliteti i dëmtimit të mbetjeve arkeologjike është i lartë. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutëse për të reduktuar ndikimin.

D – ndikim i rëndësishëm: Probabiliteti që aktivitetet të shtrihen në njësite e regjistruara të trashëgimisë kulturore, dhe për pasoje të zvogëlojnë përmasat e tyre, është shume i lartë. Me gjithë zbatimin e parashikimeve ligjore, ndikimi i aktiviteteve mbi trashëgiminë kulturore do të jetë i konsiderueshëm. për shkak se aktiviteti shtrihet në zonë të gjerë, probabiliteti i dëmtimit të mbetjeve arkeologjike është shume i lartë. Nuk mund të merren masa zbutëse për të reduktuar ndikimin.

E – ndikim shkatërrues: Ndikimi i aktiviteteve mbi veçoritë cilësore të njësite të regjistruara të trashëgimisë kulturore, do të jetë shkatërrues. Edhe ndikimi mbi mbetjet arkeologjike do të jete shkatërrues.

X – Vlerësimi i ndikimit nuk është i mundur: Ndikimi nuk mund të vlerësohet për shkak të mungesës së të dhënave.

• Peizazhi

Në tabelën më poshtë janë përshkruar kriteret e Vlerësimit dhe metodologjia për OM 12: Garantimi i ruajtjes së peizazheve të veçanta dhe zonave peizazhiste me veçori dalluese në nivel kombëtar dhe krijimi i një imazhi peizazhi me cilësi të lartë.

Indikatori / kriteri i Vlerësimit	Shkalla e Vlerësimit
<p>- probabiliteti që infrastruktura të shtrihet në peizazhe të veçanta dhe zona peizazhistike me veçori dalluese në nivel kombëtar</p> <p><i>(zbatimi i aktiviteteteve që lidhen me ndërhyrjet infrastrukturore në njësite e peizazhit mund të rrezikojnë seriozisht integritetin e peizazheve të veçanta dhe zonave peizazhistike me veçori dalluese në nivel kombëtar, dhe të shkatërrojnë veçoritë e tyre cilësore)</i></p> <p>- probabiliteti që infrastruktura të shtrihet në zonat peizazhistike me elemente të mbrojtur të natyrës dhe në zonat me peizazhistike kulturore jashtëzakonisht të ekuilibruara, të cilat mbartin edhe simbolika të veçanta</p> <p><i>(zbatimi i aktiviteteteve që lidhen me ndërhyrjet infrastrukturore në njësite e peizazhit mund të ndryshojnë në mënyrë të konsiderueshme imazhin ekzistues të peizazhit. Ndikimi është veçanërisht i dukshëm në zonat peizazhistike me elemente të mbrojtur të natyrës dhe në zonat me peizazhistike kulturore jashtëzakonisht të ekuilibruara)</i></p>	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e parashikuara nuk shtrihen në peizazhe të veçanta dhe zona peizazhistike me veçori dalluese në nivel kombëtar. Do të ruhet imazhi i peizazhit me cilësi të larte, pasi aktivitetet do të integrohen në zona me një shkallë të larte të degradimit të peizazhit.</p> <p>B – ndikim i parëndësishëm: Ka mundësi potenciale që aktivitetet të shtrihen në peizazhe të veçanta dhe zona peizazhistike me veçori dalluese në nivel kombëtar, apo në zona peizazhistike imazhi i të cilave është në prishje e sipër. Ndikimi mbi imazhin ekzistues të peizazhit do të jetë i parëndësishëm, pasi shumica e aktiviteteteve do të integrohen në zona me një shkallë të lartë të degradimit të peizazhit.</p> <p>C – ndikimi behet i parëndësishëm për shkak të zbatimit të masave zbutëse: Probabiliteti që aktivitetet të shtrihen në peizazhe të veçanta dhe zona peizazhistike me veçori dalluese në nivel kombëtar, është i larte. Ndikimi mbi veçoritë cilësore të këtyre zonave është i madh. Aktivitetet do të shtrihen në zona të konservuara peizazhistike natyrore apo kulturore, kështu që ndikimi në peizazhet me cilësi të lartë të imazhit të tyre, do të jetë i rëndësishëm. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutëse për të reduktuar ndikimin.</p> <p>D – ndikim i rëndësishëm: Probabiliteti që aktivitetet të shtrihen në peizazhe të veçanta dhe zona peizazhistike me veçori dalluese në nivel kombëtar është i madh, kështu që edhe ndikimi është i konsiderueshëm. Aktivitetet do të shtrihen në zonat peizazhistike me elemente të mbrojtur të natyrës dhe në zonat me peizazhistike kulturore jashtëzakonisht të ekuilibruara, kështu që ndikimi në peizazhet me cilësi të lartë të imazhit të tyre, do të jetë i rëndësishëm. Nuk mund të merren masa zbutëse për të reduktuar ndikimin.</p>

	<p>E – ndikim shkatërrues: Ndikimi i aktiviteteve mbi veçoritë cilësore të peizazheve të veçanta dhe zonave peizazhistike me veçori dalluese në nivel kombëtar do të jetë shkatërrues. Peizazhet me cilësi të lartë të imazhit të tyre dhe që përmbajnë elementë të jashtëzakonshëm natyrore dhe kulturore, do të shkatërrohen.</p> <p>X – Vlerësimi i ndikimit nuk është i mundur: Ndikimi nuk mund të vlerësohet për shkak të mungesës së të dhënave</p>
--	--

SEKSIONI 7: VLERËSIMI I PËRPUTHSHMERISE SE OBJEKTIVAVE

Objektivat e përcaktuara mjedisore duhet të jenë në përputhje me Ligjin 91/2013 “Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor”, objektivat e përcaktuara në SKZHI II dhe Direktivën 2001/42/KE, të cilat janë të rëndësishme për të vlerësuar politikat dhe projektet që parashikon Plani për të arritur objektivat e tij. për të përcaktuar rëndësinë e objektivave mjedisore, duhet të vlerësohet përputhshmëria e objektivave dhe politikave të Planit me objektivat e përcaktuara mjedisore. Vlerësimi i përputhshmërisë krijon konflikte apo veprime të ndërsjellta mes objektivave dhe politikave të ndryshme, si dhe konflikte të theksuara interesi mes objektivave. Të gjitha këto duhen vënë në dukje veçanërisht në pjesën e Vlerësimit të projekteve specifike të Planit.

Përputhshmëria e politikave të Planit është vlerësuar duke i kombinuar këto politika me objektivat mjedisore të kësaj VSM-je. Vlerësimi është bere duke përdorur përafrimin standard në forme matrice. për të kryer Vlerësimin numerik të nivelit të përputhshmërisë është përdorur grafiku i Vlerësimit që jepet në Tabelën 7-1 më poshtë.

Tabela 7.1 Grafiku i Vlerësimit të nivelit të përputhshmërisë mes objektivave

Niveli i përputhshmërisë	Niveli i përputhshmërisë	Niveli i përputhshmërisë
Objektivat përputhen plotësisht	3	2.00-3.00
Objektivat përputhen pjesërisht	2	1.00 – 1.99
Lidhja mes objektivave është e zbehtë	1	0.00 – 0.99
Nuk ka lidhje mes objektivave	0	0
Objektivat nuk përputhen	-1	negativ

Vlerësimi i përputhshmërisë së objektivave dhe politikave të Planit me objektivat mjedisore

Rezultatet e Vlerësimit të përputhshmërisë së politikave të Planit me objektivat mjedisore janë paraqitur në Tabelën 7.2 më poshtë. Tabela tregon së, në parim, të gjitha politikat e Planit janë në përputhje me objektivat mjedisore.

Tabela 7.2 Vlerësimi i përputhshmërisë së politikave të Planit me Objektivat Mjedisore

Objektiva Mjedisore	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Mesatarja
Objektivat dhe politikat e Planit	Toka – Përdorimi i qëndrueshëm i tokës	Toka – Shfrytëzimi i burimeve natyrore	Ajri – Emetimet e ndotëseve	Faktorët Klimatikë – Adaptimi ndaj ndryshimeve klimatike	Uji – Kufizimi i efekteve negative	Mjedisat Natyrore – Kohëzotimi i popullatave dhe biodiversitetit	Mjedisat Natyrore – Zonat e Mbrojtura	Mbetjet – Kompletimi i landfilleve	Zhurmat – Reduktimi i zhurmave në nivelin e OBSH-së	Popullsia dhe asetet materiale – Kohëzotimi social, siguria e trafikut	Trashëgimia kulturore – Rrujtja	Peizazhi – Rrujtja	
Sistemet Territoriale të Bashkësë Lezhë													
Sistemi Urban – RITJE INTELIGJENTE													
Zhvillimi policentrik, densifikimi, gjithë përfshirja	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Sistemi Ujor – UJË E SHËTË JETA													
Mbrojtjen e burimeve ujore nëntokësore dhe mbikëqesoren	3	3	3	3	3	3	3	0	0	2	1	3	2.25
Korridorët natyrore përgjatë luginave të lumenjve	3	3	2	2	3	3	3	1	0	1	0	3	2
Sistemi Bujqësor – EFICIENCA PËR NJË SEKTOR BUJQËSOR KONKURRUES													
Rruajtje maksimale e fondit të tokës bujqësore	3	3	0	0	1	0	0	0	0	3	0	1	0.917
Vendosja e një zinxhiri ekonomik bujqësor: prodhim – grumbullim – përpunim – eksportim, me qëllim rritjen e vlerës së zinxhirit ekonomik	0	0	0	0	0	0	0	2	0	3	0	0	0.417
Krijimi i qendrave të specializuara bujqësore dhe profilizimi i tyre sipas karakteristikave të prodhimit lokal	3	0	1	1	2	0	0	2	1	3	0	0	1.083
Specializim në prodhim dhe përpunim të prodhimeve dhe produkteve karakteristike të zonës	3	0	0	0	0	3	0	0	0	3	0	0	0.75
Sistemi Natyror – PROMOVIMI DHE AKSES													
Rritje e zonave të mbrojtura natyrore, promovimi dhe aksesimi i tyre	3	3	1	1	3	3	3	0	1	1	0	3	1.633
Sistemi i Infrastruktura – INTEGRIMI HAPËSISHOR, RITJA E AKSESIBILITETIT SË VDIQIT DHE SHPËRNDARJE E BALANCUAR TE FLUXEVE													
Transporti													
Krijimi dhe konsolidimi i një Sistemi të integruar multimodal mbarë kombëtar, mjet dhe konsolidim i pikave të aksesit dhe të lidhjes së territorit	2	2	3	1	0	0	0	2	3	3	0	1	1.417
Energjia													
Zhvillimi i qëndrueshëm i turizmit Natyror dhe Kulturor	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3

Në përgjithësi, në këndvështrimin e përputhshmërisë me objektivat mjedisore, objektivat dhe politikat e Planit, janë si më poshtë:

- ✓ objektivat përputhen plotësisht (4 objektive)
- ✓ objektivat përputhen pjesërisht (3 objektiva)
- ✓ lidhja mes objektivave është e zbehte (3 objektiva)

Në këndvështrimin e lidhjes mes objektivave të Planit dhe objektivave mjedisore, vërehet një diversifikim i përputhshmërisë sipas fushave përkatëse mjedisore. Konkretisht:

- Secila prej objektivave të Planit (përveç 2 objektivave të sistemit Bujqësor) është në përputhshmëri të plotë me të paktën 3 objektiva mjedisore;
- Pesë objektiva të planit kanë një lidhje të pjesshme me të paktën një objektive mjedisore;
- Gjashtë objektiva të planit kanë një lidhje të zbehte me të paktën 1 objektive mjedisore;
- Një objektive e planit që lidhet me sistemin urban është në përputhshmëri të plotë me të gjitha objektivat mjedisore;
- Secila prej objektivave të planit (përveç dy objektivave që lidhet me sistemin urban dhe turizmin) nuk kanë lidhje me të paktën 1 objektive mjedisore;

Plani ka përcaktuar gjithashtu tri objektiva strategjike si më poshtë:

OBJEKTIVI STRATEGJIK NR.1	PRODHIMI BUJQËSOR	Rehabilitim i sistemit të vaditjes në zonën fushore
		Rehabilitim dhe përmirësimi i sistemit të kanaleve kulluese
		Sistem biologjik i trajtimit të ujërave të zeza
		Qendër agro-ushqimore me zinxhir të shkurtër
		Zonë tregu lokal (pranë zonës së prodhimit)
		Rikuperim dhe rritje e efikasitetit të hidrovoeve
OBJEKTIVI STRATEGJIK NR.2	TURIZËM MJEDISOR	Rrugë biçikletash Laç/Patok
		Shfrytëzim për turizëm natyror i ishullit të Cabakut
		Rrugë me karakter turistik për në Kurbin të Vjetër
		Shfrytëzimi turistik natyror i lagunës së Patokut
		Zhvillim i zonës së Shën Ndout
		Zhvillim me karakter turistik i liqenit të Shkopetit
		Turizëm malor në Trodhnë
		Zhvillim i turizmit bregdetar pranë fshatit Adriatik
OBJEKTIVI STRATEGJIK NR.3	QENDRA URBANE	Rikualifikim i qendrës urbane të Laçit
		Rikualifikim i qendrës urbane të Milotit
		Rikualifikim i qendrës urbane të Mamurrasit
		Zhvillim i shërbimeve në zonën e Fushë-Kuqes
		Zhvillim i zonave prodhuese

Si konkluzion i përgjithshëm, bazuar edhe në analizën që u është bërë projekteve në tabelën Tabela 9.1) mund të thuhet se objektivat strategjike të planit janë në përputhshmëri me objektivat mjedisore.

Krahasimi i objektiveve strategjike paraqitet si më poshtë:

- Të gjithë projektet që i përkasin Objektiven Strategjike Nr. 1: Prodhim Bujqësor kanë impakt pozitiv në mjedis dhe një përputhshmëri të lartë me Objektivat Mjedisore.
- Të gjithë projektet që i përkasin objektives strategjike Nr. 2: Turizëm Mjedisor, kanë impakt negativ të ulët në mjedis, kryesisht gjatë fazës së ndërtimit. Këto impakte zbehen dhe pjesërisht zhduken nën zbatimin e masave zbutëse.
- Të gjithë projektet që bëjnë pjesë në Objektiven Strategjike Nr. 3: Qendra Urbane kanë impakte negative në mjedis, pasi kanë të bëjnë kryesisht me ndërtime. Por duke aplikuar masat zbutëse këto impakte do të zbehen. Përputhshmëria me objektivat mjedisore është e kushtëzuar.

Në përgjithësi, kolaudohet se duke realizuar ndërhyrjet e duhura hapësinore dhe duke zbatuar të gjitha masat e nevojshme zbutëse, të gjitha grup-projektet janë të pranueshme nga këndvështrimi mjedisor.

SEKSIONI 8: VLERËSIMI I PROJEKTEVE SPECIFIKE

Plani i Përgjithshëm Vendor i Bashkisë Kurbin përcakton projekte specifike për çdo politike apo objektive strategjike. Projektet strategjike mund të jenë të llojeve të ndryshme. Edhe pse të gjitha kanë si synim zhvillimin e përgjithshëm të territorit, ato mund të kontribuojnë në mënyra të ndryshme në arritjen e objektivave strategjike. Plani i ka ndarë projektet në:

- 1- Projekte Bazë - projekte që janë të nevojshme për të siguruar kushtet nga ku mund të nisin proceset e zhvillimit
- 2- Projekte Zhvillimi - janë të paktë në sasi por mjaft të rëndësishëm dhe të aftë për të nxitur proceset spontane dhe vetë-financuese të zhvillimit

Në Tabelën 8-1 janë identifikuar projektet strategjike që pritet të shkaktojnë ndikime direkte në mjedis, në lidhje me objektivat mjedisore të përcaktuara. Shkurtimisht, këto projekte përfshijnë zhvillimin e rrjetit infrastrukturore, projekte urbane, projekte prodhimi, zhvillimin dhe promovimin e zonave natyrore e kështu me radhë

Ky seksion përfshin Vlerësimin e projekteve specifike në lidhje me përputhshmërinë e tyre me objektivat mjedisore. Vlerësimi i projekteve strategjike është bërë mbi bazën e përcaktimit të klasifikimit mesatar të përputhshmërisë së secilit projekt me të 12 objektivat mjedisore. Vlerësimi i përputhshmërisë së projekteve me objektivat mjedisore është kryer duke ndjekur shkallëzimin e mëposhtëm:

Shpjegimi	Shkalla e Vlerësimit
Projekti përputhet plotësisht me objektivat mjedisore	> 75 %
Projekti përputhet pjesërisht me objektivat mjedisore	51 – 75 %
Lidhja mes projektit dhe objektivave mjedisore është jo e qartë; përputhshmëria e projektit me objektivat mjedisore është e kushtëzuar	26 – 50 %
Projekti nuk përputhet me objektivat mjedisore	0 – 25 %

Krahasimi i projekteve specifike me objektivat mjedisore është paraqitur në Tabelën 8-2.

Vlerësimi i paraqitur në Tabelën 8-2 është një derivat i Vlerësimit të bërë dhe paraqitur në Tabelën 9-3 më poshtë. Kjo e fundit paraqet Vlerësimin e impakteve që vijnë prej zbatimit të Planit ndaj arritjes së objektivave mjedisore për çdo projekt specifik. Tabela 9-3 tregon gjithashtu së gjatë zbatimit të projekteve specifike mund të shkaktohen impakte të pranueshme nga këndvështrimi i objektivave mjedisore (shkalla A, B apo C) ndërkohe që nuk janë evidentuar impakte të rëndësishme (shkalla D, E).

Ka një lidhje ndërmjet shkallës së Vlerësimit (A, B dhe C) në Tabelën 9-3 dhe shkallës së Vlerësimit (PL, PP dhe PK) në Tabelën 8-2.

Lidhja mes dy tabelave është si me poshtë:

Tabela 9-1	Tabela 8-2
Shkalla A	Përputhshmëri e Lartë (PL)
Shkalla B	Përputhshmëri e Pjesshme (PP)
Shkalla C	Përputhshmëri e Kushtëzuar (PK)

Numri absolut i shkalleve respektive për çdo projekt specifik, domethënë numri i A-vë, B-vë dhe C-vë në Tabelën 9-3 është konvertuar në pikë përqindjeje tek shkalla e Vlerësimit (PL%, PP% dhe PK%) në Tabelën 8-2.

Për shembull: *projekti Pr. 13 në Tabelën 9-1 është vlerësuar me pesë A (s'ka impakt/impakt pozitiv për 5 objektiva mjedisore nga 12 gjithsej, ose 41.67% e totalit), katër B (ndikim i parëndësishëm për 4 objektiva ose 33.33% e totalit) dhe tre C (ndikimi behet i parëndësishëm për shkak të zbatimit të masave zbutëse, për 3 objektiva ose 25.00% e totalit). Kështu që, në Tabelën 8-2, projekti Pr. 13 vlerësohet të jetë 41.67% në Përputhshmëri të Lartë, 33.33% në Përputhshmëri të Pjesshme dhe 25.00% në Përputhshmëri të Kushtëzuar.*

Projektet e listuara më poshtë do të përputhen plotësisht apo pjesërisht me objektivat mjedisore, gjatë zbatimit dhe funksionimit të aktiviteteve përkatëse, dhe, për të gjitha aktivitetet duhet të garantohet zbatimi i masave zbutëse për të reduktuar ndikimin në mjedis, sipas kërkesave të legjislacionit përkatës.

Tabela 8.1 Projekte Strategjike që pritet të shkaktojnë Ndikime në Mjedis

PROJEKTET STRATEGJIKE	Projekti Specifik	Kodi
PROJEKTE BAZË	Përmirësimi i rrjeteve teknike	Pr. 1
	Mbrojtje e akuiferëve	Pr. 2
	Pastrimi i lumenjve – mirëmbajtja e sistemit ujqor sipërfaqësor	Pr. 3
	Mbrojtje ndaj përmytjeve	Pr. 4
	Menaxhimi i mbetjeve urbane	Pr. 5
	Përmirësimi i rrugës së vjetër kombëtare	Pr. 6
	Përmirësimi i hekurudhës	Pr. 7
	Planifikim i detajuar vendor	Pr. 8
	Plani i emergjencave civile	Pr. 9
	Qendra kulturore në zonat urbane	Pr. 10
	Qyteti mik i fëmijëve	Pr. 11

PROJEKTE AFAT-SHKURTËR (Projekte Pilot)	Rrugë biçikletash Laç/Patok	Pr. 12
	Shfrytëzim për turizëm natyror i ishullit të Cabakut	Pr. 13
	Rrugë me karakter turistik për në Kurbin të Vjetër	Pr. 14
	Qendër agro-ushqimore me zinxhir të shkurtër	Pr. 15
	Zonë tregu lokal (pranë zonës së prodhimit)	Pr. 16
PROJEKTE AFAT-MESËM	Rehabilitim i sistemit të vaditjes në zonën fushore	Pr. 17
	Rehabilitim dhe përmirësimi i sistemit të kanaleve kulluese	Pr. 18
	Sistem biologjik i trajtimit të ujërave të zeza	Pr. 19
	Shfrytëzimi turistik natyror i lagunës së Patokut	Pr. 20
	Zhvillim i zonës së Shen Ndout	Pr. 21
	Rikualifikim i qendrës urbane të Laçit	Pr. 22
	Rikualifikim i qendrës urbane të Milotit	Pr. 23
	Rikualifikim i qendrës urbane të Mamurrasit	Pr. 24
PROJEKTE AFAT-GJATË	Rikuperim dhe rritje e efikasitetit të hidrovoeve	Pr. 25
	Zhvillim me karakter turistik i liqenit të Shkopetit	Pr. 26
	Tunzëm malor në Trodhne	Pr. 27
	Zhvillim i turizmit bregdetar pranë fshatit Adriatik	Pr. 28
	Zhvillim i shërbimeve në zonën e Fushë-Kuqes	Pr. 29
	Zhvillim i zonave prodhuese	Pr. 30

Tabela 8.2 Krahasimi i projekteve specifike në kuadrin e përputhshmërisë së tyre me objektivat mjedisore; përqindjet e ndikimeve të vlerësuara

PROJEKTET STRATEGJIKE	Projekti Strategjik	Shkalla e Vlerësimit*		
		PL%	PP%	PK%
Projekte Bazë	Pëmirësimi i rrjeteve teknike	91.67%	8.33%	0.00%
	Mbrojtje e akuiferëve	100.00%	0.00%	0.00%
	Pastrim i lumenjve – mirëmbajtja e sistemit ujor sipërfaqësor	100.00%	0.00%	0.00%
	Mbrojtje ndaj përmbytjeve	100.00%	0.00%	0.00%
	Menaxhimi i mbetjeve urbane	100.00%	0.00%	0.00%
	Pëmirësimi i rrugës së vjetër kombëtare	83.33%	16.67%	0.00%
	Pëmirësimi i hekurudhës	75.00%	25.00%	0.00%
	Planifikim i detajuar vendor	91.67%	8.33%	0.00%
	Plani i emergjencave civile	33.33%	66.67%	0.00%
	Qendra kulturore në zonat urbane	16.67%	83.33%	0.00%
	Qyteti mik i fëmijëve	25.00%	66.67%	8.33%
PROJEKTE AFAT-SHKURTËR (Projekta Pilot)	Rrugë biçikletash Laç/Patok	91.67%	8.33%	0.00%
	Shfrytëzim për turizëm natyror i ishullit të Cabakut	91.67%	0.00%	8.33%
	Rrugë me karakter turistik për në Kurbin të Vjetër	91.67%	8.33%	0.00%
	Qendër agro-ushqimore me zinxhir të shkurtër	75.00%	8.33%	16.67%
	Zonë tregu lokal (pranë zonës së prodhimit)	58.33%	25.00%	16.67%
PROJEKTE AFAT-MESËM	Rehabilitim i sistemit të vadijes në zonën fushore	75.00%	16.67%	8.33%
	Rehabilitim dhe pëmirësimi i sistemit të kanaleve kulluese	75.00%	16.67%	8.33%
	Sistem biologjik i trajtimit të ujërave të zeza	100.00%	0.00%	0.00%
	Shfrytëzimi turistik natyror i lagunës së Patokut	91.67%	8.33%	0.00%
	Zhvillim i zonës së Shën Ndout	16.67%	75.00%	8.33%
	Rikualifikim i qendrës urbane të Laçit	25.00%	33.33%	41.67%
	Rikualifikim i qendrës urbane të Milotit	25.00%	33.33%	41.67%
Rikualifikim i qendrës urbane të Mamurrasit	25.00%	33.33%	41.67%	
PROJEKTE AFAT-GJATË	Rikuperim dhe riçështje e efikasitetit të hidrovoreve	66.67%	33.33%	0.00%
	Zhvillim me karakter turistik i liqenit të Shkopetit	91.67%	8.33%	0.00%
	Turizëm malor në Trodhnë	41.67%	58.33%	0.00%
	Zhvillim i turizmit bregdetar pranë fshatit Adriatik	50.00%	33.33%	16.67%
	Zhvillim i shërbimeve në zonën e Fushë-Kuqes	8.33%	58.33%	33.33%
	Zhvillim i zonave prodhuese	83.33%	16.67%	0.00%

Legjenda:

PL% – Përqindja e Përputhshmerise së Larte;

PP% – Përqindja e Përputhshmerise së Pjesshme;

PK% – Përqindja e Përputhshmerise së Kushtezuar.

Përputhshmeri e larte

Përputhshmeri e pjesshme

Përputhshmeri e kushtezuar

Papërputhshmeri

SEKSIONI 9 VLERËSIMI I NDIKIMEVE MJEDISORE

9.1 Vlerësimi i pasojave nga zbatimi i Planit dhe ndikimet e pasojave të zbatimit të Planit për realizimin e objektivave mjedisore të Planit

9.1.1 Toka

Objektivi Mjedisor 1: Garantimi i menaxhimit dhe përdorimit të qëndrueshëm të tokës dhe mbrojtja e saj

Ndikimi me i madh gjatë fazës së ndërtimit pritet në zhvillimet e infrastrukturës, sidomos asaj rrugore, të mbetjeve, të qendrave të shërbimeve, etj., ndërkohe që nga fusha të tjera do të jenë të kufizuara në një territor më të ngushtë lokal. Nuk priten ndikime në ato sektorë ose nën sektorë ku përqendrimi me i madh i aktiviteteve do të ketë të bëjë me plotësimin e boshllëqeve ligjore dhe të strukturës (aktivitete soft) ku gjithë detyrat dhe angazhimet do të jenë të natyrës institucionale dhe organizative.

Përmes okupimit të tokës, ndërtimet në infrastrukture prodhojnë ndikime të gjera të pakthyeshme, që reflektohen pas zhvillimit si një ndryshim në përdorimin e tokës. Toka bujqësore dhe pyjet do të pësonin shkatërrim të pakthyeshëm në seksionet e marra nga ndërtimet e reja ose ato të rindërtuara mbi seksionet e vjetra. Shpesh ndërtimet e reja krijojnë edhe fragmentime të tokës bujqësore. Ndikimet afatshkurtër (të riparueshme) që mund të ndodhin gjatë fazës së ndërtimit përfshijnë lidhjet përmes tokave bujqësore ose pyjore, dëmtimet dhe okupimet e tokave ose dëmtimin e produkteve për shkak të afërsisë me sheshet e ndërtimit, ndotjet e tokës etj.

Për shkak të zhvillimeve të reja në infrastrukture dhe pozicionimi i vendosjeve të tyre, përdorimi i tokës bujqësore ekzistuese pëson ndryshim nga ana e pozicionimit të lidhjeve të reja infrastrukturore. Masat që zbatohen mund të sjellin rënien e përhershme të potencialit dhe prodhimtarisë së tokës bujqësore që nënkupton humbjen e përhershme të funksionimit të tokës për prodhimtarinë bujqësore. Nëse masat e infrastrukturës shtrihen edhe përtej

territoreve aktuale të zhvillimit, fragmentimi i tokës bujqësore do të rritet dhe kushtet për prodhimtarinë bujqësore do të përkeqësohen edhe më tej.

Veç parashikimeve të bëra në plan do të merren në konsideratë edhe parashikimet e Planit të Përgjithshëm Kombëtar (draft) dhe PINS Bregdeti (draft). Bazuar në to, janë disa korridore të rëndësishme të parashikuara të kalojnë në territorin e Bashkisë Kurbin:

- Korridori i Gjelbër (Realizimi i lidhjes midis Malit të Zi dhe Greqisë nga Hani i Hotit në Shkodër dhe Gjirokastrë përmes pikës kufitare Kakavija, me një gjatësi prej 405 km);
- Korridori Blu (rrugë bregdetare turistike me impakt të ulët mjedisor, që lidh lokalitetet e bregdetit: Velipojë – Shëngjin, Shëngjin – Patok, Patok – Durrës, Durrës – Divjakë, Divjakë – Seman, Seman – Vlorë, Vlorë – Dhërmi, Dhërmi – Sarandë, Sarandë – Butrint.
- Rruga e Kombit (Durrës-Kukës-Prishtinë-Nish). Si një nga korridoret me ndikim më të lartë në rajon për shkak të lidhjes përmes Prishtinës me korridorin X^{të} dhe Serbinë.

Në territorin e bashkisë Kurbin do të kalojnë gjithashtu korridoret e mëposhtme energjetike:

- IAP- Ionian Adriatik Pipeline do të kalojë në pjesën perëndimore të Shqipërisë, nga Fieri në Shkodër për të furnizuar Malin e Zi, Bosnjën e Kroacisë.
- IAP-KOSOVË. IAP degëzohet në rajonin Shkodër- Lezhë, për të furnizuar Kosovën nëpërmjet Kukësit duke realizuar Unazën Perëndimore të Ballkanit Western Balkan Rings (WBR)

Laçi hyn në grupin e qendrave tretësore urbane. Si i tillë ai duhet të funksionojë si qendrat e lokaliteteve të territorit të bashkisë. Ai duhet të promovojë vlerat arkitektonike, monumentale, tradicionale e natyrore të lokaliteteve.

Territori i bashkisë Kurbin përfshihet në disa nga programet dhe projektet strategjike të Planit Kombëtar. Laçi evidentohet si qendër lokale dhe qendër e specializuar në planin e zhvillimit policentrik dhe luan rol ndërmjetës në disa nga projektet kombëtare të zhvillimit që kalojnë nga Lezha.

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse që paraqiten në Seksionin 10 duhet të merren parasysh për të realizuar këtë objektiv.

Objektivi Mjedisor 2: Parandalimi i shfrytëzimit të burimeve natyrore, duke rritur nivelin e përdorimit të materialeve të riciklueshme nga mbetjet që gjenerohen gjatë ndërtimit/rehabilitimit të infrastrukturës.

Aktivitetet ndërtimore në përgjithësi (rindërtime ose të reja) të infrastrukturës janë burim i prodhimit të sasive të mëdha të mbetjeve, dhe gjithashtu krijojnë presione mbi përdorimin e burimeve natyrore. Mbjetet gjenerohen jo vetëm përkohësisht gjatë fazës së ndërtimit, por edhe në mënyrë të vazhdueshme gjatë fazës operacionale si edhe për efekt të proceseve të mirëmbajtjes së strukturave. Impakti nga gjenerimi i mbetjeve është i përhershëm dhe në mjaft raste i pakthyeshem në lidhje me impaktin ndaj burimeve natyrore. Prandaj, ky impakt negativ ndaj mjedisit duhet të pakësohet me anë të masave për menaxhimin e mbetjeve.

Duke konsideruar mënyrën sesi gjenerohen dhe llojin e strukturës, sasitë e mbetjeve të gjeneruara nga zhvillimet në infrastrukture prej çdo sektori ekonomik duhet të konsiderohen si sasira të mëdha, sidomos prej veprave të nivelit kombëtar ose rajonal, ndërkohe që sasitë e mbetjeve nga zhvillimet në nivel lokal priten të jenë më të lokalizuara dhe më të pakta krahasuar me dy nivelet e para.

Ndërtimet e reja ose zgjerimet e infrastrukturave sipas sektorëve, brenda kuadrit të zbatimit të masave specifike të angazhimeve për secilin nga drejtimet e veprimeve prioritare respektive të

Planit, ofrojnë një mundësi ideale gjatë fazës së ndërtimit për ripërdorimin ose procesimin e materialeve dhe mbetjeve industriale të prodhuara, ku efekti i sinergjise reflektohet veçanërisht në faktet e mëposhtme:

- Sasira të mëdha mbetjesh mund të përdoren veçanërisht në ndërtimet e rrugëve dhe infrastrukturave të ngjashme ku materialet mbushëse janë mjaft të nevojshme;
- Substanca potenciale toksike të mbetjeve mund të mobilizohen në mënyrë permanente në rast se ato përdoren në mënyrën e duhur;
- Kompozite të reja të ndërtimit shpesh kanë karakteristika më të mira funksionale në krahasim me ato konvencionale.

Në vijim të zbatimit të masave specifike që paraqiten në Plan, administrimi ekonomik i burimeve natyrore duhet të mbështetet nga masa të tjera të përgjithshme shtesë që promovojnë pakësimin e ndotjes së mjedisit duke përdorur materiale të riciklueshme në ndërtimin dhe rindërtimin e infrastrukturës së parashikuar për çdo sektor. Prandaj, masa të tilla duhet të përgatiten dhe të përfshihen që në fazat e hershme të programeve të zhvillimit në çdo sektor dhe për çdo masë specifike më vete.

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse që paraqiten në Seksionin 10 duhet të merren parasysh për të realizuar këtë objektiv.

9.1.2 Ajri

Objektivi Mjedisor 3: Garantimi i arritjes së objektivave afatgjata për sasinë vjetore të shkarkimeve të ndotësve, për të arritur përputhshmërinë me kufijtë maksimale të lejueshëm nga BE për shkarkimet e ndotësve atmosferike.

Shkarkimet e ndotësve janë karakteristike gjatë fazës së ndërtimit të infrastrukturës dhe atë të operimit në një sërë aktiviteteve nga sektorë të ndryshëm të ekonomisë, por në lidhje direkte me Planin ndikimi kryesor vjen nga sektori i transportit.

Gjatë fazës së ndërtimit ose të rindërtimit të infrastrukturës, shkarkimi i ndotësve krijon impakt afat-shkurtër në mjedis, kështu që shumica e efekteve të tyre janë të kthyeshme.

Gjatë fazës së operimit të infrastrukturës, shumica e shkarkimeve janë të pranishme si në ajër edhe në ujë e toke, në varësi të proceseve të aktiviteteve që krijohen nga operimi i infrastrukturës përkatëse.

Zbatimi i masave specifike që synojnë arritjen e qëllimeve të Planit pritet të kenë një impakt pozitiv për shkak të pakësimit të shkarkimeve të ndotësve, së pari për shkak të masave të parashikuara lidhur me sistemet multimodale të transportit siç janë transporti transferues me kargo dhe pjesërisht në transportin e pasagjereve det - toke me mjetet rrugore dhe hekurudhore. Masa të tjera nga sektorët që emetojnë shkarkime të ndotësve në ajër priten gjithashtu të kontribuojnë me efekte pozitive për shkak të pakësimit të ndotësve të shkarkuar, në veçanti të atyre që synojnë pakësimin e bllokimeve/ngjeshjes dhe përdorimin më të madh të sistemit publik të transportit si edhe kontrollit të shkarkimeve në ajër nga industritë dhe promovimit të mëtejshëm të energjive të gjelbra përmes investimeve të pritshme në hidrocentrale dhe gazin natyror.

Megjithatë, ekziston edhe rreziku që përmirësimi i mëtejshëm i rrjetit rrugor do të prodhojë të ashtuquajturin "kërkesë e detyruar" për shkak të pakësimit të ngjeshjes, i cili nga ana tjetër mund të rris sasinë e shkarkimeve të ndotësve, veçanërisht në zona ku nuk kishte ndotje para së të zbatoheshin masat e Planit. Gjithsesi, impaktet negative me përmirësimin e rrjetit rrugor

mund të pakësohen dhe madje të parandalohen përmes marrjes njëkohësisht të masave të përgjithshme për promovimin e përdorimit të rrjetit publik të transportit të pasagjereve dhe biçikletave.

Sfidat kryesore dhe prioritete të prezantuara në SKZHI II që pasqyrohen edhe në Plan janë: (1) kompletimi i adoptimit dhe zbatimit të standardeve Europiane mbi cilësinë e ajrit urban dhe shkarkimeve në ajër; (2) konsolidimi i Sistemit Kombëtar të Monitorimit sipas standardeve Europiane; dhe (3) adoptimi e zbatimi i planeve të veprimit mbi cilësinë e ajrit si në nivel Qendror dhe atë lokal.

Duke konsideruar që sektori i transportit prodhon sasira të konsiderueshme shkarkimesh të ndotësve të ajrit brenda sasisë së lejuar tavan të shkarkimeve në ajër të përcaktuara/syнуara për Shqipërinë, mund të ishte me e përshtatshme të supozohej për vlera më të ulta të përcaktuara/syнуara për shkarkimin total të ndotësve në Shqipëri në mënyrë që të pakësohen shkarkimet e ndotësve nga transporti.

Objektivi strategjik është "Arritja e përmirësimeve të matshme në 2020 për cilësinë e ajrit përmes":

- Objektivi prej 40% pakësim në nivelin e ndotësve në zonat urbane;
- Arritja e niveleve objektiv të ndotësve të ajrit duke u bazuar në shëndetin human, sipas vlerave respektive: për NO_x - 40 µ/m³, për PM₁₀ - 40 µ/m³, për PM_{2.5} - 25 µ/m³ dhe SO₂ - 125 µ/m³.

Shpërndarja reciproke e ngarkesës për të arritur tavanet e shkarkimeve kombëtare vjetore për çdo sektor (energji, industri, tregti dhe shërbime, transport, bujqësi dhe menaxhim i mbetjeve) do të përcaktohet më në detaje përmes mendimeve prej Programit Operacional të përputhshmërisë më tavanet e shkarkimeve kombëtare. Gjithsesi, kërkesat për pakësimin e shkarkimeve nga transporti nuk priten të jenë me të ulta sesa pakësimi mesatar i përcaktuar për shkarkimin total të ndotësve në Shqipëri. Për këtë arsye, tavanet e shkarkimit për NO_x dhe PM_{2.5} që janë ndotësit kryesore prej transportit rrugor janë përcaktuar në bazë të pakësimit indikator në shkarkimet ndotëse.

Rinovimi i mjeteve motorike kontribuon së tepërmi në pakësimin e shkarkuesve ndotës, si edhe zhvillimi i standardeve sipas tipave të aprovuar për mjetet siguron që shumica e shkarkimeve të ndotësve të syнуara për transportin të arrihen. Masat për promovimin e transportit publik të pasagjereve dhe transportin hekurudhor kargo kontribuojnë gjithashtu në pakësimin e shkarkimit të ndotësve.

Plani nuk mund të adresojë specifikash promovimin e rinovimit të mjeteve, por me anë të të gjitha masave/veprimeve, veçanërisht atyre që promovojnë transportin publik të pasagjereve dhe transferimin e transportit kargo nga rruga në hekurudhe, ka ndikim pozitiv në mjedis dhe kontribuon qenësisht në arritjen e synimeve për shkarkimet kombëtare.

Përsa i takon shkarkimeve të grimcave pezulli në ajër, ato do të pësojnë rritje të përkohshme në zonat ku do të zbatohen masat e rindërtimit të infrastrukturës sipas sektorëve (impakte të kthyeshme). Në përputhje me rregullat që rregullojnë masat për pakësimin e shkarkimeve të grimcave nga sheshet e ndërtimit, zbatimi i punimeve në ndërtim garanton që rritjet e përkohshme lokale të ndotësve të mjedisit në ajër të jenë ende të pranueshme për mjedisin dhe njerëzit.

Ekspozimi në ajër të ndotur ka im pakt kryesor negative mbi shëndetin human. Është përlllogaritur së 2 milion njerëz vdesin vazhdimisht çdo vit për shkak të ajrit të ndotur.

Problemet me të shumta në sigurimin e cilësisë së ajrit të përshtatshëm të mjedisit lidhet me arritjen tavanit të përcaktuar për grimcat.

Transporti është burimi kryesor ndotës i ajrit të mjedisit përmes grimcave pezull në ajër. Grimcat mund të japin një sere impaktesh negative mbi shëndetin: ato shkaktojnë dhe rendojnë astmat, krijojnë arteriosklerozë, përkeqësojnë përvijimin e sëmundjeve të frymëmarrjes dhe kardiovaskulare, shkaktojnë kancer, etj. Raporti i mortalitetit në zonat ku ndotja me grimca pezull është i lartë, është 15 – 20 % më i lartë në krahasim me zonat me ajër relativisht të pastër.

Pritet që zbatimi i masave të Planit të ulin në mënyre permanente shkarkimet e grimcave nga transporti rrugor, së pari për shkak të eliminimit të bllokimeve të trafikut, menaxhimit më të mirë të shtresave sipërfaqësore të rrugëve dhe përdorimit të më shumë mjeteve rrugore me efience energjie.

Në mënyre që të arrihen objektivat e eliminimit të mos-përputhshmërisë së cilësisë së ajrit me standardet e përcaktuara për cilësinë e ajrit, që ndodh shpesh në disa zona të kufizuara, zakonisht në bashkitë me densitet të lartë, është imperative që Qeveria dhe Institucionet respektive të përgatisin dhe adoptojnë Planet e Cilësisë së Ajrit në ato zona që tejkalojnë ndotjen e ajrit në mjedis. Programe të detajuara të veprimit për të reduktuar ndotjen nga grimcat PM₁₀ do të vijojnë përgatitjen e këtyre planeve. Këto programe dhe veprime që vijnë nga Plani do të duhet të jenë në bashkëpunim të plotë me njëri tjetrin.

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse që paraqiten në Seksionin 10 duhet të merren parasysh për të realizuar këtë objektiv.

9.1.3 Faktorët klimatike

Objektivi Mjedisor 4: Adoptimi i infrastrukturës në përgjigje të ndryshimeve klimatike dhe reduktimi i sasive vjetore të emetimeve të gazeve sere në nivelet e përcaktuara në SKZHI II.

Një sërë aktiviteteve ndërtimore të infrastrukturës dhe praktika sektoriale kanë impakt permanent (të kthyesëm) mbi shkarkimet e gazeve sere (GHG), që përbejnë shkakun kryesor të ndryshimeve klimatike. Për shkakun që karburantet fosile (nafta dhe derivatet) çlirojnë GHG në ajër gjatë përdorimit përfaqësojnë në këto momente burimin më të rëndësishëm të energjisë në sektorin e transportit e bëjnë sot këtë sektor të parin si burim shkarkimesh të gazeve sere në Shqipëri, pasi sektori i energjisë këtu është hidro. Impakti në ndryshimet klimatike është gjithashtu pasojë në kushtet e motit dhe klimës që po rriten çdo vit. Një tjetër pasojë e temperaturave të larta globale janë ndryshimet në modelimet e fenomeneve mesatare klimatike dhe ngjarjet më të shpeshta të kushteve ekstreme të motit (thatësira, përmytje, erozione, stuhi me breshër, vale të nxehta, temperature të ulëta me ngrica, etj.).

Shqipëria ende nuk ka bërë transpozimin e këtij vendimi, që planifikohet të ndodhe në 2018. Kjo periudhë është brenda kohës së zbatimit të Planit, prandaj parashikimet e këtij vendimi në lidhje me faktorët klimatike duhet të adresohen në advance. Për më tepër, SKZHI II vendos synimin për shkarkimet e gazeve sere në 2020 si vijon:

- Një synim 8% reduktim të GHG siç krahasohet me skenarin baze³ dhe
- Një synim 40% reduktim në sasinë e HCFC-s (hidroklorofluorokarbon).

³ Projektionet aktuale të shkarkimit të GHG në 2020 tregojnë 18,000 Gg COeq. Ky projektion do të rishikohet gjatë 2016 në kuadër të Komunikimit të Tretë Kombëtar për UNFCCC. Në rastin e financimit ndërkombëtar për NAM-an (masat e përshtatshme kombëtare për pakësimin e GHG) pakësimi i GHG mund të rritet me 16% krahasuar me skenarët baze

Shkarkimet e gazeve sere nga sektorë të tille si transporti rrugor, bujqësia, energjia, etj. përfaqësojnë një rrezik të konsiderueshëm për masat zbutëse të ndryshimeve klimatike. Në vijim veç shkarkimeve të përkohshme të gazeve sere gjatë fazës së ndërtimit të veprave infrastrukturore të parashikuara në Plan, shkarkimet e gazeve sere priten të rriten edhe pse do të merren masa për të eliminuar mjaft pengesa. Zbatimi i masave specifike duhet të garantojnë përdorim më të madh të transportit publik, metodave të reja bujqësore të kultivimit dhe vaditjes, energjisë së rinovueshme, etj. Promovimi i këtyre masave dhe përdorimi i mjeteve të reja të energjisë eficiente do të kontribuojë në parandalimin e shkarkimeve nga sektorët kontribues në GHG në fazën afat-mesme dhe ndoshta një rënie pas 2020.

Rritja e shkarkimeve të gazeve sere nga transporti ajror priten për shkak të punimeve të ndërtimit, ndërkohe që rritjet potenciale në shkarkimet e gazeve sere për shkak të rritjes së volumeve të transportit ajror nuk përfaqësojnë një ndarje të rëndësishme në strukturën totale të shkarkimeve në Shqipëri. I ngjashëm me transportin ajror është edhe ai detar për sa i takon kontributin ndarës në prodhimin e gazeve sere.

Transporti ngelet sektori kyç në arritjen e objektivave kombëtare mbi masat për ndryshimet klimatike i vijuar nga sektori bujqësor dhe përdorimi i tokës.

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse që paraqiten në Seksionin 10 duhet të merren parasysh për të realizuar këtë objektiv.

9.1.4 Uji

Objektivi Mjedisor 5: Kufizimi i efekteve negative mbi ujërat nëntokësore dhe sipërfaqësore, ujërat e njelmët, ujërat bregdetare dhe burimet e ujit të pijshëm.

Impaktet më të mëdha për arritjen e këtij objektivi mjedisor priten nga zhvillimet e sektorëve kyç të lidhur me ujin si edhe ato që mund të ndikojnë në cilësinë dhe funksionimin natyror të baseneve ujore. (ujësjellës/kanalizimet, vaditja dhe bujqësia e blegtoria në përgjithësi, industria ushqimore dhe përpunuese, shërbimet dhe turizmi, shëndetësia, etj.).

Impaktet mbi ujërat sipërfaqësore, nëntokësore, ujërat e njelmët, ujërat bregdetare dhe burimet e ujit të pijshëm janë karakteristike të periudhës së ndërtimeve ose rindërtimeve të infrastrukturës dhe gjithashtu në vijim të operimit të strukturave edhe me tepër. Kjo në varësi respektive të sektorëve përkatës në lidhje me nevojën për përdorimin e ujit ose ndërveprimet me burimet dhe trupat natyrore ujore. Në shumicën e rasteve këto impakte krijohen si të limituara në mjedisin lokal, megjithatë në mjaft raste ndodh efekti kumulativ i impaktit dhe krijohen ngarkesa ndotjeje të mëdha ndotëse që ngrihen në nivel rajonal dhe disa here edhe ndërkufitar përtej kufijve. Impaktet ndërtimore të infrastrukturës ngelen në përgjithësi afat-shkurtër dhe të rikthyeshme (rasti p.sh. i cilësisë së ujërave). Pas fazës ndërtimore, impaktet janë kryesisht më pak të përhapura, por të pakthyeshme permanente (rasti p.sh. i impaktit të morfologjisë së vijës ujore natyrore, kushteve hidrologjike, ruajtja e zonave). Impaktet e mësipërme mund të prodhojnë ndryshime në elementet cilësore për krijimin e statusit ekologjik të ujërave sipërfaqësore, që janë elementet biologjik, hidromorfologjik, mbështetës, kimik dhe fiziko-kimik dhe në statusin kimik të ujërave. Nëse udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse vëzhgohen, ndryshimet në elementet cilësore nuk do të kapërcejnë së tepërmi që të kërcënojnë arritjen e objektivave mjedisore.

Veprimet e sektorëve që ndikojnë në ujërat dhe objektivat mjedisore mbi ujërat përmbledhen si me poshtë:

- Pozicionimi i veprave infrastrukturore mund të ndikojë në mënyrë permanente të drejtpërdrejte ose indirekt situatën hidrologjike në një zone të caktuar duke sjelle edhe situatë eko-morfologjike mbi rrjedhën e ujit;
- Rrjedhja e vazhdueshme e substancave të rrezikshme që rezultojnë nga burime të ndryshme ndotëse
- (impakt në cilësinë e ujërave sipërfaqësore dhe ato nëntokësore, impakt potencial mbi ujërat balneare);
- Derdhja e substancave të rrezikshme për shkak të ngjarjeve të jashtëzakonshme (impakt potencial direkt, në distance të largët deri ndërkufitar mbi cilësinë e ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore, impakt potencial mbi ujërat balneare);
- Rrezik i lartë ekzistent nga përmbytjet (aplikimi i zgjidhjeve ndërtimore me këtë kriter si rrezik i lartë) në zonat që përmbytjen ose masa rregulluese në rrjedhën e ujërave; ndryshime në situatën hidrologjike në një zone të caktuar, përfshire pakësimin në zonat mbajtëse (direkt ose në distance);
- Ndryshimet në regjimin ujqor të ujërave nëntokësore për shkak të ujërave të ndërhyrjeve të veprave infrastrukturore (p.sh. tunelet);
- Pozicionimi i strukturave infrastrukturore në zonat akuferike me ndjeshmëri të lartë ose shume të lartë mund të kenë impakt negativ mbi burimet ujore ekzistuese dhe potenciale (direkt, indirekt, ndërkufitar);
- Pozicionimi në zonat e ujërave të mbrojtur të burimeve ujore (ndikim lokal, potencialisht rajonal dhe ndërkufitar).

Shqipëria ka aprovuar Ligjin Nr. 111/2012 “Menaxhimi i Integruar i Burimeve Ujore” dhe “Strategjinë Kombëtare Sektoriale për Furnizimin me Ujë dhe Kanalizimet 2014-2040”, “Strategjinë Ndërsektoriale për Menaxhimin e Mbetjeve 2010-2025” dhe “Planin Kombëtar për Menaxhimin e Mbetjeve 2010-2025”. Midis të tjerave, këto dokumente përcaktojnë që aktivitete në ujë dhe tokat anash ujërave mund të kryhen vetëm nëse ato janë bazuar mbi planet e zhvillimit hapësinor dhe nuk mund të pozicionohen diku tjetër pa gjeneruar kosto të larta disproporcionale. Pozicionimi i këtyre aktiviteteve mund të ndikojnë thellësisht mbi statusin ekologjik të rrjedhave ujore dhe të pakësojnë zonat e mbajtjes dhe impaktet kumulative mbi biodiversitetin e zonës dhe shërbimet e ekosistemeve të zonës.

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse që paraqiten në Seksionin 10 duhet të merren parasysh për të realizuar këtë objektiv.

9.1.5 Natyra

Objektivi Mjedisor 6: Garantimi i kohezionit të popullatave dhe mbrojtjes së biodiversitetit

Impaktet që kanë të bëjnë me fragmentimin e habitateve dhe biodiversitetin janë karakteristike gjatë fazës së ndërtimit ose rindërtimit të infrastrukturës dhe me tej. Ato vërehen më tepër në mjedisin lokal, ndërsa në rastin e projekteve me shtrirje të gjerë impaktet ndihen edhe në nivelin rajonal dhe përgjatë kufijve (p.sh. në migrimin e karnivoreve të mëdhenj, rrugët e migrimit të shpendëve, vijat ujore të kalimit ndërkufitar etj.). Gjatë ndërtimit ose rindërtimit të infrastrukturës, impaktet janë kryesisht afat-shkurtër dhe të kthyeshme (p.sh. ndotje nga zhurmat e sheshit të ndërtimit, kafshët largohen prej makinerive të ndërtimit, etj.). Pas ndërtimit, impaktet janë kryesisht permanente dhe të pakthyeshme për shkak të ndryshimeve në përdorimin e tokës (p.sh. ndërprerja e rrugëve të migrimit, rritja e zhurmës nga strukturat e zhvilluara në vend, pengesa në mjedis – linja elektrike, etj.).

Ndërtimi i strukturave të reja dhe rindërtimi ose modernizimi i infrastrukturës ekzistuese mund të rezultojë në:

- Humbje të zonave të habitatit dhe llojeve të habitatit dhe përfaqësuesve individuale të llojeve të bimëve dhe kafshëve (impakt direkt, i përhershëm);
- Impakt direkt, permanent mbi funksionimin e disa habitateve për shkak të fragmentimit të habitatit;
- Në rastin e aktiviteteve me shtrirje të gjere në një habitat më të rrezikuar, një impakt direkt është i mundshëm mbi biodiversitetin e zonës me të ngushte ose të gjere (impakt permanent);
- Kalimet e reja shpesh fragmentojnë habitatët e kafshëve të egra dhe ndërpresin rrugët migratore dhe rrugicat e fluturimit ose pengojnë migrimin e disa grupeve të kafshëve (veçanërisht të gjitarëve dhe amfibeve, nëse një rrugë kryqëzohet me një korridor migrimi ose fluturimi, konflikte me shpendët dhe lakuriqet e natës janë gjithashtu të mundshme), të cilat mund të pengojnë në mënyre permanente migrimin e kafshëve individuale midis popullatave individuale dhe të shkaktojnë një rënie të biodiversitetit në disa zona (impakt direkt, kumulativ, i largët);
- Shumica e problemeve të migrimit ndodhin në fazat e ndërtimit të infrastrukturave të mëdha ku nuk ka përkujdesje për rindërtimin e kalimeve dhe komunikimeve të shkëputura të habitatëve (p.sh. ndërtimi i urave të gjelbra). Kjo duhet të merret parasysh kur projektohet dhe ndërtohet (impakt direkt, në distance);
- Në zonat ku nuk merren masa mbrojtëse ekziston mundësia e konflikteve mes infrastrukturës se ngritur dhe gjitarëve gjatë lëvizjeve ditore dhe amfibeve që lëvizin gjatë sezonit të migrimit (impakt direkt, në distance); dëmtime të rregullta dhe të shpeshta mund të shkaktojnë gjithashtu rënie të përmasave të popullatave (impakt direkt, kumulativ, në distance);
- Zhurma ka impakt negative veçanërisht për shpendët dhe gjitarët dhe nuk është i pranishëm vetëm në distancën me të afërt të aktivitetit, por përhapet mjaft me gjere (impakt në distance);
- Rrezatimi në drejtim të qiellit prej ndriçimit të strukturave të ndryshme të infrastrukturave mund të krijojë shqetësim direkt në ciklin jetësor, veçanërisht për kafshët që janë aktive natën dhe ato që janë aktive në mbrëmje;

SKZHI II prezanton sfidat kryesore lidhur me mbrojtjen e mjedisit, të cilat janë: (1) nevoja për të krijuar rrjetin ekologjik Natura 2000 për Shqipërinë dhe Komunitetin Evropian; (2) ristrukturimin dhe forcimin organizativ të strukturave menaxhuese të zonave të mbrojtura; dhe (3) nevoja për të garantuar zbatim me efektiv të planeve të menaxhimit për zonat e mbrojtura dhe planet e veprimit për llojet dhe habitatet.

Gjatë fazës së projektimit dhe sidomos përpara nisjes së fazës së zbatimit të aktiviteteve specifike individuale të Planit duhet të përfshihen masa që do të lehtësojnë ruajtjen e korridoreve migratore të kafshëve dhe në këtë mënyrë të arrihet objektivi i SKZHI II "Përmirësimi dhe forcimi i mbrojtjes së natyrës".

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse që paraqiten në Seksionin 10 duhet të merren parasysh për të realizuar këtë objektivi.

Objektivi Mjedisor 7: Ruajtja e zonave që kane një status të veçante mbrojtjeje, prej aktiviteteve me ndikime të konsiderueshme

Zhvillimet infrastrukturore në mjediset natyrore përfaqësojnë një humbje permanente të habitateve dhe ndikojnë në mënyrë negative permanente në përhapjen natyrore të tipeve të habitateve dhe ato të habitateve llojeve të bimëve dhe kafshëve, në cilësinë e tyre dhe në

integrimin e habitateve të popullatave. Nëse zhvillimi vendoset në zona me status natyror të mbrojtur, impaktet mund të jene veçanërisht të zgjeruara dhe shkatërruese, pasi ato mund të degradojnë në mënyre permanente nivelin e konservimit të mjedisit natyror dhe objektivat e mbrojtjes për zonat e mbrojtura, siç janë ato për pikat e Natura 2000, Zonat me Rendësi Ekologjike (IEAs) dhe veçoritë e vlerave natyrore. Vëmendje e veçante duhet të kushtohet nëse strukturat e infrastrukturës pozicionohen në zonat e mbrojtura ku mund të ndodhin humbje permanente të sipërfaqeve të kualifikuara, tipat kyç të habitateve, habitatet e llojeve, impakte mbi integritetin, funksionalitetin dhe kohezionin e zonave. Këtu janë të mundshme edhe impaktet permanente dhe direkte mbi cilësinë e veçorive të vlerave dhe të tipave të tyre për shkak të të cilave është bere deklarimi i veçorisë. Duke qene se një pjese e mire e territorit të Shqipërisë është deklaruar zone me një status natyror të mbrojtur, ka mjaft mundësi që ndërtimet e reja të kalojnë pranë ose hyjnë në territoret e këtyre zonave.

Impaktet në zonat me status natyror të mbrojtur janë të mundshme gjatë periudhës se ndërtimeve të reja ose rindërtimeve të sistemeve të infrastrukturës dhe në vijim. Ato janë me të dukshme në mjedisin lokal, ndërkohe që për aktivitete të zgjeruara, ato mund të ndjehen në nivel rajonal dhe përtej kufirit (p.sh. impakti mbi kohezionin dhe integritetin e rrjetit të Natura 2000). Gjatë periudhës se ndërtimeve të reja ose rindërtimeve të sistemeve të infrastrukturës, impaktet janë kryesisht afat-shkurtër dhe të kthyeshëm (p.sh. ndotje nga zhurma në kantierin e ndërtimit, turbullimi i vijave ujore). Pas ndërtimit, impaktet janë kryesisht permanente dhe të pakthyeshme për shkak të ndryshimeve në përdorimin e tokës (p.sh., rritje e ndotjes nga zhurmat prej transportit, pengesat në mjedis, shkatërrimi i habitateve të një lloji të kualifikuar, etj.

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse që paraqiten në Seksionin 10 duhet të merren parasysh për të realizuar këtë objektiv.

9.1.6 Mbetjet

Objektivi Mjedisor 8: Kompletimi tërësor i infrastrukturës se landfilleve e incineratoreve dhe njëkohësisht reduktim i sasisë së depozitimit të mbetjeve në landfill nëpërmjet proceseve të reduktimit dhe rritjes se riciklimit e ripërdorimit.

Problemet/shqetësimet kryesore që lidhen me këtë sektor janë listuar me poshtë:

- Prania e zonave të ndotura të njohura si Hot-Spote (mbetje kimike, materiale të rrezikshme) që akoma nuk janë sistemuar;
- Prania e vend-depozitimeve të hapura (të ligjshme dhe të paligjshme) të hedhjes se mbetjeve;
- Kapacitet i pamjaftueshëm i landfilleve ekzistues/mungesa e tyre;
- Menaxhimi i mbetjeve është akoma në nivele të ulta, sisteme grumbullimi miks ka vetëm në qytete;
- 70% e ish komunave nuk e ofrojnë fare shërbimin e mbledhjes se mbetjeve.
- Mbetjet inerte, mbetjet e rrezikshme, mbetjet spitalore dhe mbetjet e kafshëve nuk trajtohen sipas kërkesave ligjore, mungesa e landfilleve për mbetjet e rrezikshme. Nuk ka landfille të veçanta, trajtim i veçuar behet vetëm nga sektori privat.
- Ndarja në burim e mbetjeve/riciklimi, e cila megjithëse është kërkesë ligjore që prej vitit 2011, nuk realizohet në praktike.
- Kuadri ligjor i përgjigjet kërkesave të BE-së, por nuk mund të ndryshojë realitetin për shkak të mungesës në investime

Masat zbutëse që duhen parashikuar dhe zbatuar lidhur me administrimin e mbetjeve janë si më poshtë:

- Bashkia Kurbin duhet të përqendrohet kryesisht në arritjen e objektivave si:
 - Arritjen e afateve të VKM nr. 418 datë 25.06.2014 "Për grumbullimin e diferencuar të mbetjeve në burim" të rrymave të mbetjeve për të reduktuar sasinë e mbetjeve që do të depozitohen përmes:
 - a) Optimizimit të grumbullimit të mbetjeve;
 - b) sigurimit të grumbullimit të diferencuar të mbetjeve në burim;
 - c) promovimit të ripërdorimit të produkteve;
 - d) përgatitjes së veprimtarive të ripërdorimit;
 - e) përmirësimit të cilësisë së riciklimit të mbetjeve.
- Njësia e Qeverisjes Vendore Krujë, në planet e përgjithshme vendore të hartuara sipas nenit 20 të ligjit nr. 107/2014, datë 31.07.2014, "Për planifikimin dhe zhvillimin e territorit", si dhe planet vendore të menaxhimit të integruar të mbetjeve të hartuara sipas nenit 13 të ligjit nr.10463, datë 22.09.2011, "Për menaxhimin e integruar të mbetjeve", i ndryshuar, duhet të parashikojë vendin për depozitim të përkohshëm të mbetjeve inerte dhe lëndfillet për mbetjet inerte.
- Në zbatim të VKM nr. 608, datë 17.09.2014 "Për masat e nevojshme për grumbullimin dhe trajtimin e mbetjeve bio" Bashkia Krujë, të hartojë rregullat që duhen zbatuar për grumbullimin dhe menaxhimin e mbetjeve bio, i cili përcaktohet në planin vendor të menaxhimit të mbetjeve, të përgatitur në përputhje me Planin Rajonal dhe Planin Kombëtar të Menaxhimit të Mbetjeve.

Zhvillimi i zonave të caktuara mund të cenojë integritetin e shtresave të ujërave nëntokësore dhe ndotja me kimikate të rrezikshme mund të kalojë në shtresat nëntokësore. Mund të shkaktojë sëmundje kancerogjene deri në largësi të mëdha prej zonave në fjalë. Pikat e vjetra e të nxehta përbejnë rrezik jo vetëm për shëndetin e njeriut, por krijojnë ambient për investime të reja para pastrimit të duhur.

Planet sektoriale mund të parashikojnë ndërhyrje teknike, rinovime urbane, pra të krijojnë

Djegje të mbetjeve në fushe, përhapja e ndotësve nëpërmjet ajrit konsiderohet si një rrezik serioz për shëndetin, gjë që krijon rreziqe potenciale për shëndetin e banoreve lokale. Rrjedhjet e mbetjeve nga fusha ndotin ujërat sipërfaqësore të lumenjve që kalojnë pranë. Pamje e shëmtuar vizive e territorit që ndikon në imazhin e tij të përgjithshëm dhe tërheqës për aktivitetet, vizitorët dhe banorët. Mbetjet e këtyre zonave depozitohen në lumenj ose në ane të rrugëve të cilat pastrohen nga ujërat dhe në këtë mënyrë zhvendosen në një pjesë tjetër toke dhe në fund në rrjedhjet ujore.

Plani synon eliminimin e venddepozitimeve të mbetjeve përgjatë lumenjve si dhe mbulimin e venddepozitimeve të hapura dhe përdorimin e tyre si hapësira të gjelbra.

Ka efekt të drejtpërdrejtë në zhvillimin e turizmit dhe zhvillimin e përgjithshëm ekonomik të vendit. Ka dhe një efekt të drejtpërdrejtë në aktivitetet turistike dhe ekonomike të vendit.

Nevoja dhe investime të shtuara për landfille, nga menaxhimi jo i diferencuar i mbetjeve. Nuk kursehen hapësira dhe ka impakte negative në mjedis mungesa e infrastrukturës për grumbullimin e diferencuar të mbetjeve (konteniere), nxitja e ripërdorimit, riciklimit dhe rikuperimit. Nga Zonat rurale që nuk mbulohen me shërbim një sasi e konsiderueshme mbetjesh qarkullojnë në rrjetin hidrik duke krijuar një potencial ndotës, duke ndikuar kështu veçanërisht në degradimin e zonave të mbrojtura bregdetare dhe ulur kështu aftësinë e tyre ripërtëritëse. Ndikim tjetër negativ është edhe degradimi i peizazhit dhe mjedisit. Shumica e ish

komunave (sot njësi administrative), rreth 70% e tyre, nuk e ofrojnë fare shërbimin e mbledhjes së mbeturinave. Ndërtesat e shumta informale nuk kanë mbledhje të rregullt të mbetjeve të ngurta.

Plani parashikon ngritjen e infrastrukturës së duhur për trajtimin e mbetjeve të ngurta dhe bashkitë duhet ta konsiderojnë këtë një prioritet me nisjen e planeve të përgjithshme vendore. Strategjitë në Infrastrukture dhe përpunim të mbetjeve duhet të ndërmerren nga ministritë e linjës dhe NjQV- të.

Rrezik potencial për shëndetin nga hedhja e mbetjeve të rrezikshme (MRR) dhe atyre klinike në zona të pacaktuara. Shkarkimi i MRR në ujë, ajër ose toke shkakton rreziqe për shëndetin e njerëzve dhe mjedisin, sjell ndotjen e tokës dhe ujerave nëntokësore pastrimi i të cilave kërkon kosto të mëdha. Hedhja e MRR në kanale dëmton sistemin e kanalizimeve dhe ve në rrezik funksionimin e impianteve të trajtimit të bimëve.

Plani parashikon riciklimin përkrah rritjen së kapacitetit të landfillleve. Gjithashtu rekomandohen masa dhe programe për riciklimin e mbetjeve të cilat do të kishin një impakt në zgjatjen e përdorimit të landfillleve duke siguruar edhe përfitim ekonomik. Strategjia e menaxhimit të mbetjeve duhet të përfshijë dhe mundësitë e incentivimit të riciklimit nga konsumatorët si dhe krijimin e zonave të dekompozimit të mbetjeve organike në çdo zone rurale për të krijuar lënde të parë për industrinë bujqësore për një ekonomi ciklike.

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse që paraqiten në Seksionin 10 duhet të merren parasysh për të realizuar këtë objektiv.

9.1.7 Ndotja prej zhurmës

Objektivi Mjedisor 9: Reduktimi i ndotjes së zhurmës/akustike dhe përafrimi me nivelet e rekomanduara nga BE dhe OBSH.

Në zona individuale pritet një nivel më i lartë ndotjeje mjedisore gjatë fazës së ndërtimit dhe më tej gjatë fazës së operimit. Për këtë, masat zbutëse do të duhet të realizohen gjatë fazës së ndërtimit, veçanërisht mbikëqyrja e shkarkimeve të përshkruara prej makinerive të ndërtimit, vendosja e një kohe të limituar për ndërtimin dhe nëse nevojitet zbatimi i masave për të parandaluar zhurmën të përhapet në mjedis.

Impaktet gjatë fazës operacionale do të jenë afat-gjatë. Si rregull, projektet me shtrirje të gjere ose si korridore (rruge, linja tubacionesh, shtylla elektrike, etj.) nënkuptohet kanë impakt më të madh mbi mjedis dhe në mënyrë direkte përgjatë korridoreve, por në të njëjtën kohë mund të zbuten me ridrejtimin e aktiviteteve ato bëjnë të mundur të pakësojnë impaktet lokale sidomos aty ku densiteti i popullsisë është i lartë.

Në përputhje me legjislacionin mbi mbrojtjen nga zhurmat, kushtet e mëposhtme mund të aplikohen gjatë fazës së operimit të strukturave të reja në infrastrukture:

- Një burim i ri zhurme nuk duhet të prodhojë ndotje përtej kufirit të lejuar të zhurmës në mjedis;
- Një burim i ri zhurme nuk duhet të rrisë ndotjen nga zhurma, në një zonë ku zhurma ishte tashmë përtej kufirit të lejuar, përpara se të vendosej ky aktiviteti i burimit të ri;
- Masat e mbrojtjes nga zhurma duhet të garantojnë parandalimin dhe pakësimin e zhurmës që vjen nga përdorimi ose operimi i një burimi në mjedis.

Nga aspekti i mbrojtjes prej zhurmave, këto masa mbrojtëse të referuara në legjislacion duhet të përdoren për të pakësuar ndotjen nga zhurmat në të gjitha aktivitetet e pritshme për të ulur

dhe mbajtur me poshtë se niveli ligjor i përcaktuar. Zbatimi i masave të mëtejshme shtese për mbrojtjen nga zhurmat do të jete i nevojshëm në zonat e qendrave të mëdha urbane dhe korridoret e lidhjeve të infrastrukturës.

Në pozicionimin e veprimeve mbi infrastrukturën sipas sektorëve të zhvillimit në hapësirë, zgjidhjet e përgjithshme dhe teknike do të duhet të sigurohen të tilla që garantojnë se ndotja nga zhurmat nuk e tejkalon kufirin e lejuar. Gjithë masat zbutëse që kërkohen burojnë nga legjislacioni dhe synimet janë të vendosura në SKZHI-II.

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse që paraqiten në Seksionin 10 duhet të merren parasysh për të realizuar këtë objektiv.

9.1.8 Popullatat dhe asetet materiale

Objektivi Mjedisor 10: Përmirësimi i kohezionit social, sigurisë së jetesës dhe lëvizshmërisë së qëndrueshme.

Në vijim të impakteve mbi shëndetin human, arritjet e këtyre objektivave influencojnë gjithashtu konsiderueshëm situatën ekonomike të njerëzve dhe asetet materiale që ata kanë në dispozicion. Gjithashtu, ato kane sinergji të rëndësishme pasi synojnë të kufizojnë rritjen e mbipopullimit, kërkojnë përdorim në rritje të zgjidhjeve mbi ofrimin e shërbimeve dhe infrastrukturës, hapësirës dhe energjisë, si edhe të efekteve të dëmshme mbi asetet materiale për shkak të ekspozimit të tyre në mjedise të ndotura. Impaktet do të jenë pozitive, permanente dhe rajonale.

Për sa i takon problemeve kryesore që lidhen me çështjet e mirëqenies, sigurisë dhe shëndetit, në mënyrë të përmbledhur ato kanë të bëjnë me aksesimin e trafikut dhe transportit në zonat urbane dhe rurale, lidhur ngushte me lëvizshmërinë drejt tregjeve dhe ruajtjen e lidhjeve në komunitet. Ndërkohë komunitetet lokale e kane sfidën me të madhe me ruajtjen e situatës social-ekonomike (përfshire bujqësinë, hortikulturen, akuakulturen, pyjet, shërbimet utilitare, edukimin etj.).

Zhvillimet e parashikuara në Plan detyrimisht që do të shkaktojnë me shume trafik, me shume emetime, me shume zhurme dhe me shume trysni mbi burimet natyrore. për të pasur një zhvillim të qëndrueshëm Plani parashikon, nder të tjera edhe zhvillimin e sistemeve të trajtimit të mbetjeve dhe të ujerave të zeza. në këtë këndvështrim problemet që shkaktohen nga menaxhimi i dobët i këtyre sistemeve ka gjasa të zvogëlohen.

Nder rreziqet dhe shkaqet e tyre mund të përmendim:

- Rritjen e nivelit të zhurmave dhe uljen e cilësisë së ajrit, që shkaktohen nga shtimi i trafikut, rritja e aktiviteteve urbane dhe shtimi i zhurmave nga aktivitetet e shërbimeve në komunitet;
- Cilësia e ulet e ujit të pijshëm e shkaktuar nga pakësimi i burimeve ujore për shkak të keqmenaxhimit të tyre si dhe për shkak të rritjes së ndotjes dhe eutrofikimit
- Rritja e sasisë së mbetjeve në vendet e paautorizuara që vjen si pasojë e keqmenaxhimit të mbetjeve të ngurta dhe mungesës së ndërgjegjësimit.
- Zhvillimet e reja në qendrat urbane dhe industriale do të sjellin rritjen e numrit të banoreve dhe të përdoruesve të rrugëve, duke sjelle kështu një rrezik real për sigurinë e njerëzve.

Fokusimi në zhvillimet infrastrukturore që i përgjigjen realizimit të qëllimeve dhe objektivave përkatëse, kryesisht për t'i shërbyer rritjes së pritshme të numrit të vizitoreve në zonat përkatëse, mbart me vete rrezikun që komunitetet dhe vendbanimet ekzistuese mund të

neglizhohen nga pikëpamja e shërbimeve komunitare. Ndërkohë që zhvillimi i përgjithshëm social-ekonomik pritet që të kontribuojë në rritjen e mirëqenies së njerëzve, ekziston rreziku që rritja ekonomike të ketë një shpërndarje të çekuilibruar.

Nder rreziqet dhe shkaqet e tyre mund të përmendim:

- Mungesa e transportit dhe lëvizshmërisë e shkaktuar nga humbja e lidhjeve me token bujqësore, plazhet dhe shërbimet sociale, si dhe nga një transport publik i pamjaftueshëm
- Prishja e cilësisë së jetës që vjen si pasojë e zhvillimeve të reja të cilat dëmtojnë mënyrën tradicionale të jetesës dhe sjellin rritje të kostove baze të jetesës.

Ndërgjegjësimi i njerëzve mbi problemet mjedisore nuk rezulton automatikisht me ndryshimin e sjelljeve të tyre. Duke dhënë informacione, rritur ndërgjegjësimin, dialogimin me të gjitha palët e interesuar dhe me përfshirjen e publikut në proceset vendimmarrëse për politikën e propozuar do të kontribuojë së tepërmi në ndryshimin e modeleve të sjelljes përse i takon zgjidhjeve të qëndrueshme, gjë që është theksuar së tepërmi edhe në udhëzimet strategjike të Planit Kombëtar Mjedisor të Veprimit.

Plani ofron zgjidhje që kanë të bëjnë me mobilitete të qëndrueshme alternative si është rasti i trafikut të biçikletave që klasifikohet midis mënyrave më të përshtatshme të transportit në terma mjedisor dhe të shëndetit. Në nivel kombëtar ky përafrim me anë të sistemit të rrugëve për biçikletat mund të lehtësojë transferimet në distancat e zakonshme të lëvizjeve nëpër qytete dhe zonat fushore dhe bregdetare në distanca të shkurtra dhe për rekreacion në distance të gjata. Krijimi i rrugëve të biçikletave dhe rrugicave të marshimeve me anë të aksesimit të përshtatshëm në qendrat e rekreacionit do të kishte një impakt pozitiv në shëndetin human (impakt lokal).

Sa i takon përhapjes gjeografike të zonave të banuara në Kurbin,, veprimet e paraqitura në Plan do të sjellin zonat e largëta me afër (në kohe dhe hapësire) me qendrat kryesore dhe veçanërisht me tregjet dhe shërbimet. Ky është impakt pozitiv për të gjithë territorin.

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse që paraqiten në Seksionin 10 duhet të merren parasysh për të realizuar këtë objektiv.

9.1.9 Trashëgimia kulturore

Objektivi Mjedisor 11: Ruajtja e shtrirjes, përmbajtjes dhe veçorive të zonave dhe strukturave të trashëgimisë kulturore.

Zhvillimet e infrastrukturës mund të krijojnë impakte direkte në njësi dhe zona të trashëgimisë kulturore gjatë fazës së ndërtimit dhe më tej të operimit si rezultat i efekteve të mëposhtme:

- Degradimi i veçorive të peizazhit përreth njësive të trashëgimisë kulturore (impakt indirekt, i pakthyeshëm);
- Dëmtimi i strukturave të trashëgimisë kulturore (impakt direkt, i pakthyeshëm);
- Shkatërrim i mbetjeve arkeologjike gjatë fazës së ndërtimit (impakt direkt, lokal, i pakthyeshëm);
- Vibrime që mund të shkaktojnë dëmtime të strukturave të trashëgimisë kulturore (impakt indirekt, i pakthyeshëm);
- Çlirime gazrash ndotës që bëjnë pjesë në kontribuimin e shirave acid dhe që shkaktojnë dëmtime të strukturave të trashëgimisë (impakt indirekt, kumulativ, në distance).

Pozicionimi i infrastrukturës sipas sektorëve do të ndryshojë në mënyrë permanente përdorimin e hapësirës në këto zona. për këtë, duhet të zbatohen masa të përshtatshme për të ruajtur veçoritë e zonës së trashëgimisë kulturore. Nga aspekti i ruajtjes së mbetjeve arkeologjike, aktivitetet në mjedis konsiderohen akte destruktive (p.sh. gërmimet). Kërkime paraprake arkeologjike në plan të gjere do të duhet të kryhen, rezultatet e tyre do të duhet të merren në konsideratë kur të pozicionohen strukturat e infrastrukturës dhe masat për të ruajtur mbetjet arkeologjike do të duhet të zbatohen.

Në vijim të impakteve direkte permanente, zbatimi i veprimeve të Planit mund të ndikojë gjithashtu në trashëgiminë kulturore në mënyrë indirekte, dmth. duke përkeqësuar veçoritë e peizazhit në mjedisin përreth njësive së trashëgimisë kulturore, vibracionet mund të shkaktojnë dëmtime në strukturat e trashëgimisë kulturore, dhe shkarkimet e gazeve që janë përbërës të shirave acide mund të shkaktojnë dëme në strukturat e monumenteve. për më tepër në efektet indirekte, impakti i gazeve mund të jete kumulativ dhe të ndikojë në distanca të mëdha.

Gjatë fazës së operimit, këto veprime mund të kenë një impakt të drejtpërdrejtë pozitiv mbi trashëgiminë kulturore. Arritja me lehtë tek zonat me rëndësi historike dhe kulturore do të rezultojë në rritjen e numrit të vizitoreve. Nga ana tjetër, një impakt pozitiv i drejtpërdrejtë mund të kthehet shpejt në impakt negativ. Me shume vizitore mund të prodhohen me shume mbetje dhe të rritin ndotjen akustike.

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse që paraqiten në Seksionin 10 duhet të merren parasysh për të realizuar këtë objektiv.

9.1.10 Peizazhi

Objektivi Mjedisor 12: Garantimi i ruajtjes së peizazheve të veçanta dhe zonave peizazhistike me veçori dalluese në nivel kombëtar dhe krijimi i një imazhi peizazhi me cilësi të lartë.

Përcaktimi i impaktit mbi cilësinë e peizazhit, buron kryesisht nga veçoritë vizive të hapësirës dhe nga elementet karakteristike të peizazhit që janë të pranishëm në këtë hapësirë. Peizazhi cenohet me shume nga infrastruktura që shtrihet në zona të hapura, ku impaktet janë me të dukshme për shkak të një niveli të larte shtrirjeje (impakte të përhershme, të pakthyeshme. Ndikimi është veçanërisht i larte në rastin e një ndërhyrjeje infrastrukturore në zona me peizazh të jashtëzakonshëm, apo me tipare të veçanta, si dhe në zona peizazhistike me elemente natyrore të mbrojtur, të cilët mbartin një kuptim të rëndësishëm simbolik.

Impaktet mbi veçoritë peizazhistike të zonave mund të përkufizohen si direkte, kumulative, indirekte dhe të dobëta. Strukturat infrastrukturore në hapësirë, bëhen elemente të peizazhit dhe pjese përbërëse e tij. Kështu që, sistemimi i këtyre strukturave duhet të behet në përputhje me tipologjinë ekzistuese të peizazhit. Marrja në konsideratë e veçorive natyrore dhe topografise se zonës ku parashikohet të zhvillohet projekti, do të reduktojë fragmentimin e peizazhit.

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse që paraqiten në Seksionin 10 duhet të merren parasysh për të realizuar këtë objektiv.

9.1.11 Konkluzion mbi Vlerësimin

Tabela 9-3 me poshtë paraqet Vlerësimin e impakteve mbi zbatimin e Planit bazuar në realizimin e objektivave mjedisore, të paraqitura për secilin veprim.

Tabela 9-3 tregon se impaktet mbi objektivat mjedisore mund të ndodhin gjatë zbatimit të secilit prej veprimeve individuale (niveli A, B dhe C), ndërkohe që nuk u pa e nevojshme të vlerësohej me gradën D (veprimi në kundërshtim të plote me objektivat mjedisore). në përgjithësi, u vu re

që me anë të pozicionimit të përshtatshëm të aktiviteteve hapësinore dhe duke ndërmarrë gjithë masat zbutëse, të gjithë grupet e veprimeve janë të pranueshme nga këndvështrimi mjedisor. në përputhje me gjetjet, janë propozuar masa zbutëse të përgjithshme dhe specifike në Seksionin 10.

Gjatë zbatimit të projekteve, priten të ndodhin impakte pozitive dhe negative. Impaktet pozitive priten për ajrin dhe ndryshimet klimatike si edhe për popullatat dhe asetet materiale. Vlerësimi i rezultateve tregon se nuk do të ketë impakte mbi faktorët klimatike duke konsideruar që mjetet e transportit do të vijojnë të rinovohen në të ardhmen edhe me tej, gjë që do të sjelle si pasoje përmirësim të cilësisë së ajrit dhe cilësisë së shëndetit human, midis të tjerave. për me tej në pjesën pozitive të impakteve mbi popullatën dhe asetet materiale do të vije si rezultat i zbatimit të infrastrukturës në përgjithësi që do të beje të mundur pakësimin e kohës së udhëtimit, sigurinë në lëvizje, përafrimin me tregjet dhe qendrat kryesore urbane dhe shërbimet publike në përgjithësi.

Përgjithësisht, shumica e impakteve negative janë të lidhura me fazën e planifikimit (pozicionimi i infrastrukturës në hapësirë dhe përgatitja e kushteve teknike të përshtatshme), pasi Shqipëria ka veçori të theksuara diverse dhe të shumta nga ana natyrore, kulturore dhe peizazhi që mund të ndikohen konsiderueshëm prej zhvillimeve të infrastrukturës, sidomos atyre me shtrirje të gjere dhe korridoreve sipas sektorëve (transport, energji, ujë, etj.). Impaktet negative shfaqen në fazën e planifikimit prej aspekteve të përdorimit të tokës, efekteve në ujë, natyre (si biodiversiteti edhe zonat me status të mbrojtur), trashëgiminë kulturore dhe peizazhin. Këto impakte do të kërkojnë krijimin e një programi bashkëkohor mbi masat zbutëse dhe një zbatim të përshtatshëm të këtyre masave.

Impakte negative mbi shëndetin human mund të ndodhin për shkak të rritjes së ndotjes nga zhurmat dhe impaktet në cilësinë e ajrit, veçanërisht në zonat me densitet të larte banimi ku do të përqendrohen edhe një seri veprimesh në territor të ngushte dhe kjo do të ndikojë kryesisht në fazën e zbatimit të projekteve specifike.

Tabela 9.1 Prezantimi i përputhshmërisë së objektivave mjedisore me projektet strategjike të PPV Bashkia Kurbin

Përmirësimi i rrezeve teknike	Pr. 1	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A
Mbrojtja e akuiferëve	Pr. 2	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
Pastrimi i lumenjve – mirëmbajtja e sistemit ujor sipërfaqësor	Pr. 3	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
Mbrojtja ndaj përmbytjeve	Pr. 4	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
Menaxhimi i mbejtjeve urbane	Pr. 5	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
Përmirësimi i rrugës së vjetër kombëtare	Pr. 6	B	A	A	A	A	A	B	A	A	A	A	A
Përmirësimi i hekurudhës	Pr. 7	B	A	A	A	A	A	B	A	A	A	B	A
Planifikim i detajuar vendor	Pr. 8	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A
Plani i emergjencave civile	Pr. 9	B	A	B	B	A	A	B	B	B	B	B	A
Qendra kulturore në zonat urbane	Pr. 10	B	A	B	B	B	B	B	B	B	B	A	B
Qyteti mik i fëmijëve	Pr. 11	C	A	B	B	B	B	B	A	B	A	B	B
Rrugë biçikletash Laç/Patok	Pr. 12	B	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
Shfrytëzim për turizëm natyror i ishullit të Cabakut	Pr. 13	A	A	A	A	A	A	C	A	A	A	A	A
Rrugë me karakter turistik për në Kurbini të Vjetër	Pr. 14	B	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
Qendër agro-ushqimore me zinxhir të shkurtër	Pr. 15	A	B	A	A	A	C	A	C	A	A	A	A
Zonë tregu lokal (pranë zonës së prodhimit)	Pr. 16	B	A	A	A	A	B	B	C	C	A	A	A
Rehabilitim i sistemit të vadiçës në zonën fushore	Pr. 17	A	A	A	A	C	B	B	A	A	A	A	A
Rehabilitim dhe përmirësimi i sistemit të kanaleve kultuese	Pr. 18	A	A	A	A	C	B	B	A	A	A	A	A
Sistem biologjik i trajtimit të ujërave të zeza	Pr. 19	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
Shfrytëzimi turistik natyror i lagunës së Patokut	Pr. 20	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A	A
Zhvillim i zonës së Shën Ndout	Pr. 21	B	B	B	B	B	B	B	C	B	A	A	B
Rikualifikim i qendrës urbane të Laçit	Pr. 22	C	C	C	B	C	B	B	C	A	A	A	B
Rikualifikim i qendrës urbane të Milotit	Pr. 23	C	C	C	B	C	B	B	C	A	A	A	B
Rikualifikim i qendrës urbane të Mamurrasit	Pr. 24	C	C	C	B	C	B	B	C	A	A	A	B
Rikuperim dhe mirëmbajtje e efikasitetit të hidrorezeve	Pr. 25	A	A	B	B	A	B	B	A	A	A	A	A
Zhvillim me karakter turistik i liqenit të Shkopetit	Pr. 26	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A	A
Turizëm malor në Tirodhë	Pr. 27	B	A	B	B	B	A	A	B	B	A	A	B
Zhvillim i turizmit bregdetar pranë fshatit Adriatik	Pr. 28	C	B	B	B	A	A	A	A	C	A	B	A
Zhvillim i shërbimeve në zonën e Fushë-Kuqes	Pr. 29	C	C	B	B	C	B	B	C	B	A	B	B
Zhvillim i zonave prodhuese	Pr. 30	A	A	A	B	A	A	A	B	A	A	A	A

Legjenda:

 A - jo impakt/ impakt pozitive

 B - impakt i parëndësishëm

 C - impakti është i parëndësishëm pasi zbatohen masat zbutëse

9.2 Impaktet Kumulative

Impaktet mjedisore kumulative përcaktohen në këtë Raport si një kombinim i impakteve të zbatimit të veprimeve të Planit në aspekte të ndryshme të mjedisit.

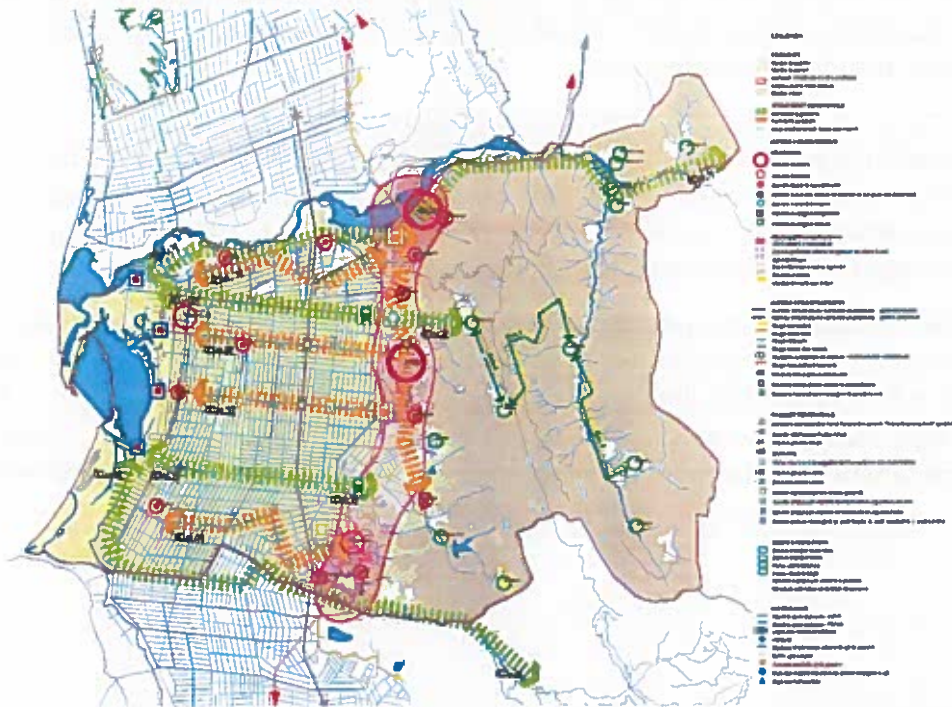

Figura 9.1-Harta e integruar e vizionit të territorit të bashkisë. Burimi: PPV Bashkia Kurbin.

Në zbatimin e veprimeve të Planit, impaktet mjedisore kumulative variojnë sipas aspekteve individuale të mjedisit.

Kur vlerësohen impaktet mbi token, ajrin dhe faktorët klimatike, impaktet kumulative të zbatimit të veprimeve të Planit shprehen si shuma e impakteve të të gjitha masave, si të tilla në Vlerësimin e impakteve kumulative mbi:

- tokën, zona tokë bujqësore dhe e pyjeve e fragmentuar për shkak të integritetit të strukturave të infrastrukturës së re që kombinohen;
- asetet minerale, shkalla e riciklimit të gjenerimit të mbetjeve ndërtimore gjatë fazës së ndërtimit dhe rindërtimit që kombinohen;
- ajrin, shkarkimet e ndotësve që pasojnë zbatimin e masave që kombinohen; dhe
- faktorët klimatike, shkarkimet e gazeve sere që pasojnë zbatimin e masave që kombinohen

Nga aspekti i impakteve mbi ajrin dhe faktorët klimatike, impaktet kumulative si shumë e impakteve të të gjithë veprimeve të Planit janë të rëndësishme për realizimin e objektivave mjedisore të përcaktuar për sektorët e Bashkisë Kurbin për 2030 në lidhje me:

- menaxhimin e mbetjeve të ndërtimit;
- shkarkimet tavane të ndotësve
- sasia vjetore me e larte e shkarkimit të gazeve sere.

Kur vlerësohen impaktet mbi ujin, natyrën, trashëgiminë kulturore dhe peizazhin, impaktet kumulative zakonisht nuk mund të shprehen si një shumë e impakteve të të gjithë veprimeve për të arritur synimet e Planit. Kur vlerësohen impaktet kumulative në aspektet e përmendura

më sipër, karakteristikat e një impakti individual që kontribuon në impaktet kumulative janë shume të rëndësishme. Këto janë përgjithësisht karakteristika në të cilat impaktet ndryshojnë njëri nga tjetri sipas vendit (impakt direkt dhe në distancë) dhe kohës (afat-shkurtër, afat-mesëm dhe afat-gjatë, përkohësisht dhe permanent) të impaktit.

Kur vlerësohen impaktet mbi shëndetin human, impaktet kumulative të zbatimit të veprimeve të Planit shprehen si një kombinim i impakteve që kontribuojnë në shëndetin dhe mirëqenien e njerëzve dhe zakonisht referohen për:

- reduktimin e ekspozimit në nivelet e tejkaluara të zhurmës;
- reduktimin e ekspozimit në nivelet e tejkaluara të ajrit të ndotur në mjedis;
- masat që lehtësojnë veprimtari çlodhëse dhe rekreative në një mjedis të shëndetshëm për distanca të shkurtër, veçanërisht gjatë shkëmbimeve ditore (impaktet u vlerësuan midis popullatës).

Kur vlerësohen impaktet mbi popullatën dhe asetet materiale, impaktet kumulative të zbatimit të veprimeve në Plan shprehen si një kombinim i impakteve të ndryshme që ndikojnë në hapësirën e tyre të jetesës dhe në jetën e tyre. Masat për të arritur synimet e Planit janë pozitive nga aspekti i impakteve mbi popullsinë dhe asetet materiale, nëse impaktet kumulative të tyre kontribuojnë në arritjen e kohezionit social, sigurinë dhe qëndrueshmërinë.

SEKSIONI 10. UDHEZIME DHE MASA ZBUTËSE

Ky paragraf përcakton udhëzimet dhe masat mbrojtëse për të siguruar arritjen e objektivave të rëndësishëm mjedisore në fushat e veçanta. Duke zbatuar udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse, ndikimet negative të përshkruara në seksionet më sipër do të parandalohen dhe do të sigurohet arritja e objektivave mjedisore.

Për më tepër, ky seksion ofron disa masa specifike zbutëse të zbatueshme për projektet specifike të përshkruara në Plan. Është e rëndësishme të theksohet se lista e dhëne me poshtë e masave specifike për zbutjen nuk është shteruese. Masa me të detajuara në aspektin e përmbajtjes dhe analizës do të duhet të përgatiten si pjese e VNM-ve individuale për çdo projekt specifik të Planit.

10.1 Toka

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivat Mjedisore 1 dhe 2

Duke zënë një territor të caktuar, ndërtimi i infrastrukturës së parashikuar do të shkaktojë ndikime të gjera të përhershme, të cilat do të pasqyrohen si një ndryshim në strukturën e përdorimit të tokës. Prandaj, kur planifikohet integrimi i infrastrukturës së parashikuar në mjedis, duhet të garantohet menaxhimi i qëndrueshëm i tokës dhe mbrojtja e saj.

Aktivitetet në token bujqësore dhe pyjore duhet të reduktohet në nivelin më të ulët të mundshëm, dhe duhet t'i jepet prioritet i lartë planifikimit të aktiviteteve në toke me potencial me të varfër të prodhimit, dhe toke jashtë zonave të dendura pyjore apo zonave pyjore me funksione të rëndësishme të prodhimit të lëndës së parë të drurit. Me integrimin e infrastrukturës së parashikuar në mjedis, përmirësimet brenda korridoreve apo strukturave ekzistuese kanë përparësi mbi ndërtimet e reja. Infrastruktura e parashikuar duhet të planifikohet në atë mënyrë që mos të rritë probabilitetin e rrëshqitjeve të tokës në zonën përreth aktiviteteve.

Për të siguruar përdorimin e qëndrueshëm të burimeve natyrore, do të duhet që projektet specifike të plotësohen me udhëzime për të promovuar riciklimin dhe ripërdorimin e mbetjeve të ndërtimit në ndërtimin dhe rikonstruksionin e infrastrukturës së re, dhe me e rëndësishmja, përdorimin e materialeve të certifikuar të ndërtimit, prodhuar nga riciklimi i post-produkteve ose mbetjeve nga sektorët e tjerë. Kur përdoren materiale ndërtimi për infrastrukturën e re, të cilat nuk janë me origjinë

- kërkohen sasi më të mëdha të materialeve të ndërtimit, kryesisht si mbushje;
- mobilizohen në mënyrë të përhershme disa substanca të rrezikshme nga materialet e mbetjeve;
- materialet e reja të ndërtimit mund të kenë cilësi më të mira funksionale se materialet me origjinë natyrore.

Masa Zbutëse Specifike

• Punimet në dhera të ndotura

- Gjatë punimeve mund të zbulohen dhera të ndotura. Këto dhera duhen larguar. Pastaj duhet vendosur toke artificiale me gjeomembrane, argjile dhe shtrese plehu, mbi të cilën duhet të mbillet bar dhe peme. Kjo toke artificiale duhet të mbuloje edhe sipërfaqet e ndotura që nuk do të lëvizin.

- Të gjithë materialet ndotës (dherat dhe mbetjet) që do të largohen, duhet të depozitohen dhe groposen në vende të caktuara ku duhet të jene të izoluar nga ujerat nëntokësore.

• **Ndotja e tokës**

- Toka që shtrihet nen rruge mund të jete në rrezik gjatë ndërtimit, pasi mund të ndotet nga derdhjet e hidrokarbureve dhe ato kimike. Pastaj toka mund të shërbejë si një burim ndotjeje kur përshkohet nga ujerat nëntokësore.

• **Metoda e thyerjes e shkëmbit**

- Në zonat ku kërkohen prerje të mëdha, do të ndeshen shkëmbinjte, të cilët mund të kërkohen zhvendosje. Metoda e zhvendosjes mund të variojë nga gërmimi me një ekskavator, deri tek shpërthimi, i cili do të sjelle zhurme të konsiderueshme dhe dridhje që lidhen me te.

• **Ripërdorimi i materialit të gërmuar**

- Materiali, i cili gërmohet nga prerja e seksioneve është një burim natyral dhe përdorimi i tij në baze të një skeme do të maksimizohet duke përdorur teknika konstruktive të cilat intensifikojnë ngjeshjen e materialeve për t'u përdorur si mbushje inxhinierike.

- Megjithatë, pashmangshmërisht do të ketë një sasi të konsiderueshme material, i cili, për shkak të veçorive të tij fizike dhe strukturore, nuk është i përshtatshëm për t'u përdorur si mbushje inxhinierike brenda skemës. Megjithatë, ky material mund të jete i përshtatshëm për aktivitete të tjera, siç është krijimi i peizazhit, ku nuk aplikohen kërkesa kaq të rrepta strukturore. Ripërdorimi i këtij material do të maksimizohet brenda skemës, dhe çdo material i tepërt do të transportohet jashtë.

- Materiali i gërmuar i parashikuar për ripërdorim do të trajtohet dhe transportohet në minimum, dhe o të depozitohet në mënyre të tille që të minimizojë ndikimet e gërryerjes. Koha midis gërmimit dhe ripërdorimit gjatë periudhës se lagësht duhet të jete sa me e vogël. Gjatë periudhave të zgjatura me lagështire, kontraktori duhet të ndërpresë gërmimin dhe vendosjen e materialit për të parandaluar degradimin për shkak të lagështirës.

• **Erozioni**

- Përcaktimin e vijës bregdetare që nënkupton përcaktimin nga ana ligjore të asaj që quhet vija zero e detit mbi bazën e se cilës do të realizoheshin me mire vlerësimet e erozionit detar, dinamikës se lëvizjes se bregdetit dhe të sedimenteve.

- Duhet ndërmarrë mbrojtja e argjinaturës nga erozioni, me qëllim që të sigurohet stabilizimi i argjinaturës, përfshire edhe përzgjedhjen e materialeve më pak të korodueshëm, përdorimin e gabioneve dhe gurëve të thyer, si dhe një ngjeshje të mire, veçanërisht përreth urave dhe tombinove.

- Mbjellja duhet përfunduar sa me shpejt të jete e mundur, menjëherë pas mbushjes, për të lehtësuar rigjenerimin e një mbulesë stabilizuese të tokës. Aty ku është e nevojshme do të kërkohet hapje e kanaleve për të siguruar mbjelljen e suksesshme të bimëve.

- Aty ku është e nevojshme, zonat e shkarkimit prej strukturave kulluese do të pajisen me gurë të thyer, për të reduktuar erozionin, veçanërisht në rastet kur janë instaluar strukturat e kullimit dhe/ose nivelet e formacioneve të rrugës janë ngritur dhe

krijojnë shpatë të zhveshura, të cilat kërkojnë stabilizim, përpara fillimit të sezonit të shirave.

10.2 Ajri

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 3

Në planifikimin e politikave dhe aktiviteteve të Planit në zonat e ndotjes së tepruar të ajrit, duhet të merren parasysh objektivat e SKZHI II dhe standardet e lejuara të emetimeve, të përcaktuara nga BE, OBSH dhe legjislacioni përkatës shqiptar.

Duhet të përgatitet një program i detajuar i masave për zvogëlimin e ndotjes me grimca PM₁₀ dhe PM_{2.5} për zonat problematike. Programi do të duhet të vërehet gjatë planifikimit të politikave dhe projekteve specifike të Planit për zonat problematike, në një shkallë më të gjerë. Prioritet në procedurën e përzgjedhjes duhet t'i jepet varianteve të cilat ofrojnë përmirësimin më të madh të cilësisë së ajrit të ambientit.

Gjatë përgatitjes së politikave dhe projekteve të reja në infrastrukture, duhet të respektohen udhëzimet dhe masat në vijim, në mënyrë që të arrihen objektivat e reduktimit të ndotjes së ajrit të ambientit në zonat e ndikimit të aktiviteteve përkatëse:

➤ *Cilësia e ajrit - komuniteti*

- Monitorim të rasteve të sëmundjeve dhe shkaktareve
- Përcaktimi i zonave urbane të reja me cilësi të larte ajri për popullsinë
- Dizajnime me kushtet dhe kriteret e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike, mirëmbajtje dhe zëvendësim i materialeve rezistente ndaj ndryshimit të temperaturave dhe lagështisë
- Përdorim i mjeteve të transporti publik me emetime të gazeve në nivele të ulëta ose me filtra ajri të reduktimit maksimal
- Përcaktimi i zonave industriale me teknologji të larte dhe me emetime të gazeve në sasi të ulët

➤ *Cilësia e ajrit - ekosistemet*

- Identifikimi dhe monitorimi i burimeve të gazeve që shkaktojnë shiun acid
- Komunikim ndërkufitar institucional për të shmangur incidentet mjedisore të qarkullimit të ajrit si dhe përcaktimi i masave konkrete të veprimit në raste të incidenteve ndërkufitare
- Përcaktimi i kriterëve të tjetërsimit të sipërfaqeve të tokës dhe qëllimit të përdorimit të saj që në fazat e projektimit
- Shtimi i sipërfaqeve me pyje dhe bimësi
- Strukturimi i kërkesave për lende drusore
- Përcaktimi i masave të emergjencave në rastet e aksidenteve industriale për zvogëlimin e ndikimeve në mjedis dhe në cilësinë e tij

Masa Zbutëse Specifike

- Monitorimi i cilësisë së ajrit në të gjithë territorin e vendit duke vendosur stacione automatike të monitorimit si në zonat urbane dhe ato rurale (të gjitha bashkitë të kenë dy- tre stacione monitorimi sipas specifikës së zonave industriale dhe të banimit)
- Koordinimi midis institucioneve Qendrore dhe vendore për Vlerësimin e kushteve mjedisore që lidhen me cilësinë e ajrit dhe me masat ndaj ndryshimeve klimatike

Gjatë fazës së ndërtimit, masat me të zakonshme specifike të rekomanduara në punimet infrastrukturore rrugës konsistojnë në:

- Implementimi i sistemit të shtypjes së pluhurit: ujitja e aneve të rrugëve, përdorimi i ndarjeve të rrugëve për të kufizuar nxjerrjen e pluhurit (për shembull përdorimi i larjes së rrotave, gjë që behet përditë);
- Kufizimi i shpejtësisë së impianteve të lëvizshme në rrugë.

Ulja e ndikimit nga ndërtimi përfshin gjithashtu:

- vendndodhjen potenciale të zonave që kërkohen instalimin e kantierit, magazinim si dhe zonat e stabilizimit të tokës; dhe
- rrugët e transportit që përdoren për shpërndarjen e materialeve.

Për sa i përket fazës së shfrytëzimit të infrastrukturës propozohen masat specifike të mëposhtme:

- kontrolli i kufijve të shpejtësisë së automjeteve gjatë sezonit me nivelin më të lartë të ndotjes së ajrit me pezulli në qendrat kryesore urbane;
- mirëmbajtje e rregullt e sipërfaqeve rrugore për të pakësuar sa me shume që të jete e mundur ringritjen e pezullive.

10.3 Faktorët klimatike

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 4

10.3.1 Masat zbutëse ndaj ndryshimeve klimaterike

Zbatimi i masave për të arritur objektivat e Planit duhet të marrë parasysh të ashtuquajturat objektiva indikative për të reduktuar emetimet e gazit, të cilat janë të përcaktuara deri në vitin 2020 në SKZHI II për reduktimin e emetimeve të gazit serre. Në këtë kuadër duhet mbajtur në vëmendje si me poshtë:

- përcaktimi i protokolleve dhe monitorimi i rasteve të trajtimit të sëmundjeve që vijnë si pasojë e ngjarjeve të motit;
- përcaktimi i masave të emergjencave civile për të shmangur/zbutur ndikimet nga kushtet ekstreme të motit
- Përcaktimi i kriterëve dhe politikave për futjen e teknologjive bashkëkohore në bujqësi si dhe praktikave me të mira të bujqësisë organike
- zbatimi i një politike parkimi kufizuese në zonat urbane;
- integrimi i çështjeve të ndryshimeve klimatike në kuadrin politik dhe ligjor duke specifikuar institucionet dhe përgjegjësitë për identifikimin, zbatimin dhe monitorimin e masave zbutëse/përshtatësi ndaj ndikimeve të ndryshimeve klimatike.

10.3.2 Përshtatja ndaj ndryshimeve klimatike

Projektet specifike të Planit duhet të hartohen në një mënyre të tillë që të sigurojnë një përdorim efektiv të burimeve, që do të thotë se ndjeshmëria e infrastrukturës së parashikuar ndaj ndryshimeve klimatike, fatkeqësive natyrore dhe fatkeqësive antropogjenike duhet të vërehet siç duhet. Kjo do të thotë se kur planifikohet infrastruktura, duhet të merren në konsideratë masa nga vlerësimet e rreziqeve, të cilat do të rrisnin elasticitetin e infrastrukturës ndaj ndryshimeve klimatike në mënyrën e duhur, veçanërisht në lidhje me reshjet,

përmbytjet, temperaturat e larta dhe valët e të nxehtit, thatësitat, rritjet e nivelit të detit dhe stuhitë. Në këtë kuadër, është e nevojshme të:

- përgatitet një analizë e ndjeshmërisë së infrastrukturës së parashikuar ndaj ndryshimeve klimatike;
- zbatohen masat dhe orientimet e bazuara në rezultatet e analizave të cilat përmirësojnë në mënyrën e duhur elasticitetin e infrastrukturës ndaj ndryshimeve klimatike.

Për të arritur objektivin mjedisor në lidhje me përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike, duhet të sigurohen si me poshtë:

- në terma afatgjatë, infrastruktura duhet të jetë më pak e ndjeshme ndaj pasojave të reshjeve ekstreme (shirave, dëborës, apo edhe ngricave);
- gjatë planifikimit të çdo ndërtimi të ri apo zgjerimi të strukturave ekzistuese, duhet të kryhet një analizë ndjeshmerie e infrastrukturës së parashikuar në kushtet ekstreme të motit, dhe në baze të rezultateve të saj, duhet të përgatitet një plan masash për të reduktuar në mënyrë të përhershme pasojat e këtyre fenomeneve;
- zbatimi i masave për të reduktuar ndjeshmërinë e infrastrukturës ndaj kushteve ekstreme të motit duhet të behet një detyrë qendrore e menaxhimit të çdo lloji infrastrukture. Qëllimi i zbatimit të këtyre masave duhet të bazohet sidomos në reduktimin e demit të shkaktuar për përdoruesit e infrastrukturës së ndjeshme ndaj motit, nëse ata nuk mund ta përdorin atë;
- duhet të përcaktohen qarte udhëzimet për metodologjinë, procedurat dhe realizimin e mbledhjes së informacionit mbi kushtet ekstreme të motit, si dhe për planifikimin dhe zbatimin e masave për të reduktuar ndjeshmërinë e infrastrukturës së parashikuar ndaj kushtet ekstreme të motit.

Masa Zbutëse Specifike

- Shtimi i sipërfaqeve me pyje dhe bimësi
- Strukturimi i kërkesave për lëndë drusore
- Dizajnimi dhe përcaktimi i kriterëve të ndërtimit të infrastrukturave nëntokësore me materiale dhe struktura rezistente ndaj kushteve të motit dhe në veçanti ndaj temperaturave të larta dhe lagështisë
- Ndalimi i ndërhyrjeve ilegale në infrastrukturën nëntokësore

Monitorimi i vazhdueshëm i kushteve ekologjike të mjediseve natyrore,

- Monitorimi i dinamikës së vijës bregdetare dhe nivelit të detit
- Monitorimi i nivelit të detit dhe cilësisë së ujerave në zonat ligatinore dhe ujërat nëntokësore
- Monitorimi i vijës bregdetare dhe sasisë së sedimenteve që vijnë nga lumenjtë
- Monitorimi i lëvizjes së tokës dhe tjetërsimit të saj
- Monitorimi i marrjes së zhavorreve nga shtretërit e lumenjve
- Përcaktimi i zonave të lejuara për ndërtim HEC-esh dhe digash për bujqësinë
- Monitorimi i gjendjes së monumenteve dhe veprave të trashëgimisë kulturore
- Monitorimi i lëvizjes së popullsisë në zonat urbane dhe rurale
- Zbatimi i kodeve të reja të ndërtimit për ndërtesat sociale dhe kulturore duke përdorur materiale termoizoluese dhe rezistente ndaj kushteve të motit
- Ndërtimi i impianteve të trajtimit të mbetjeve të lëngëta urbane dhe industriale për të zvogëluar sasinë e lendeve ndotëse në mjediset ujore, tokësore dhe ajrore

Përcaktimi i zonave buferike për rastet e ndikimeve nga rritja e nivelit të detit.

10.4 Uji

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 5

Në mënyre që të kufizohen efektet e presionit që do të ushtroje infrastruktura e parashikuar në burimet ujore dhe kështu të parandalohen ndikimet negative në cilësinë e ujit (sidomos ujit të pijshëm), duhet të shmanget integrimi hapësinor i infrastrukturës së re në zonat e mbrojtura ujore.

Në integrimin hapësinor të infrastrukturës së re, është e nevojshme që të shmanget integrimi i objekteve në zonat në rrezik nga përmytjet dhe erozioni si pasoje e tyre. Në rast të ndërhyrjeve në këto zona, duhet të provohet se niveli ekzistues i rrezikut nga përmytjet në zonën përreth nuk do të rritet. Udhëzimi i lartpërmendur duhet të merret parasysh në mënyre që të reduktoje presionin e infrastrukturës së re në zonat në rrezik nga përmytjet, dhe për të siguruar se niveli i rrezikut nga përmytjet në zona të veçanta nuk do të rritet.

Kur planifikohen ndërhyrjet në zonat me rrezik jashtëzakonisht të larte, shume të lartë dhe të lartë të akuifereve, është e nevojshme që të studiohen dhe planifikohen zgjidhjet e duhura teknike për të parandaluar ndikimet negative gjatë ndërtimit dhe shfrytëzimit, si dhe në rastin e ngjarjeve të jashtëzakonshme (p.sh. rrjedhjet e substancave të rrezikshme). Shqyrtimi i udhëzimit të lartpërmendur do të reduktoje probabilitetin e ndotjes nëntokësore, duke siguruar ndikime të kufizuara të presionit të infrastrukturës së re në ujërat nëntokësore.

Sa më shume që të jete e mundur, infrastruktura e re nuk duhet të ndërhyjë në toke bregdetare. Aktivitetet e tilla mund të ndikojnë në mënyrë të konsiderueshme në statusin ekologjik të rrjedhave ujore, të zvogëlojnë basenet mbrojtëse ujore, dhe të prodhojnë ndikime kumulative mbi biodiversitetin e zonës dhe shërbimet e ekosistemeve të zonës. Në rastet e përjashtimit të kësaj mase, kjo duhet të bëhet e mundur vetëm në baze të argumentimit të eksperteve, duke deklaruar se elementi i infrastrukturës nuk mund të integrohet në vende të tjera pa shpenzime jashtëzakonisht të larta. Në llogaritjen e këtyre shpenzimeve duhet të përfshihen edhe kostot që vijnë si pasoje e pakësimit të shërbimeve që vijnë nga ekosistemi. Shqyrtimi i udhëzimit të lartpërmendur do të beje llogaritjen e kostove me të sakte dhe të balancuar. Duhet të priten më pak aktivitetet zonat bregdetare. Kjo do të parandalonte ndikime të rëndësishme negative në gjendjen ekologjike të rrjedhave ujore.

Në mënyre që të zvogëlohen ndjeshëm ndikimet negative në cilësinë e ujit të detit, duhet të merren masat e mëposhtme:

- të blihen pajisjet e duhura për t'u marre me derdhjet e substancave të rrezikshme në det;
- të ndërtohet infrastruktura e duhur për të pritur dhe asgjësuar mbetjet nga anijet dhe strukturat portuale;
- të sigurohet qarkullimi i rrjedhave ujore dhe kështu të parandalohet eutrofikimi përmes planifikimit të duhur dhe funksionimit të porteve.

Masa Zbutëse Specifike

- Në rast se zbatimi i një projekti specifik do të ndikojë ndjeshëm në ndonjë akuifer, gjatë hartimit të dokumentacionit të projektit duhet bërë edhe një vlerësim i dëmit ndaj ujerave nëntokësore. Vlerësimi duhet të përfshijë gjithashtu edhe një mënyre për ta

kaluar këtë zone (si p.sh. ndërtimin e një ure) për të garantuar mbrojtjen e ujit nëntokësor.

- Duhet bërë përcaktimi i zonave me specifike për qëllime të përdorimit të ujerave për HEC-e, rezervuare, për bujqësinë.
- Duhet planifikuar zgjidhjet e duhura teknike për të parandaluar ndikimet negative mbi ujerat e larjes, gjatë fazave të ndërtimit dhe shfrytëzimit të infrastrukturës, si dhe në rastet e ndodhive të jashtëzakonshme (p.sh. derdhjet e substancave të rrezikshme).
- Ndikimet e ndotjes do të shmangen duke adoptuar praktika të mira të menaxhimit të punës në terren, siç janë:
 - Nuk do të autorizohet depozitimi i produkteve të dëmshme në një distance më pak se 50 m nga brigjet e lumenjve si dhe do të kufizohet pranë rrjedhave të tjera ujore siç janë kanalet kulluese;
 - Ambientet e magazinimit duhet të rrethohen dhe mbulohen për të parandaluar derdhje të ndryshme;
 - Kanalet anësore do të ndërtohen përpara ndërtimit të rrugës, për të parandaluar derdhjen e rrjedhjeve të rrugës gjatë ndërtimit, në lume, apo kanalet kulluese;
 - Hedhja e betonit duhet të behet duke përdorur armaturën e duhur, për të shmangur ndotjen;
 - Kur derdhjet nga kantieri duhet të shkarkohen në një lume, norma e derdhjeve duhet të kontrollohet, në mënyrë që ajo të mos shkaktojë përmytje lokale në rrjedhën e ujit, apo erozioni;
 - Në rast se ka derdhje serioze të kimikateve apo lëngjeve gjatë ndërtimit, kontraktori duhet të hartojë një program të masave për ujerat sipërfaqësore dhe nëntokësore. Marrja e mostrave të ujerave nëntokësore duhet të bëjë in situ matjen e pH, turbullirës dhe përcjellshmërisë elektrike. Të gjitha veprimet e kërkuara dhe, nëse nevojiten, analizat, duhet të bëhen në përputhje me legjislacionin shqiptar.

10.5 Mjedisi Natyror

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivat Mjedisore 6 dhe 7

Për të ruajtur në mënyrë të përhershme mjedisin natyror dhe biodiversitetin, duhet të merren parasysh masat e mëposhtme:

- Shfrytëzimi i infrastrukturës ekzistuese ka përparësi mbi ndërtimin e infrastrukturës së re;
- Nëse aktivitetet në mjedisin e paprekur nuk mund të shmangen, duhet të shmangen aktivitetet në zonat e mbrojtura, zonat me rendësi mjedisore dhe zonat me karakteristika të çmuara natyrore;
- Prioritet duhet t'i jepet varianteve me më pak ndikim në rrugët e migrimit të kafshëve të egra (variante të cilat kalojnë më shume neper tunele dhe variante të cilat ndërpresin më pak rrugët e migrimit);
- Duhet të sigurohen pasazhe të përshtatshme për kafshët e egra, gjë që është në përputhje me praktikat me të mira evropiane. Para se të planifikohet çdo ndërtim i ri, duhet të kryhet një studim apo të përmbledhen rezultatet e studimeve ekzistuese, të cilat do të lehtësonin integrimin në mënyrë të përshtatshme të një strukture të caktuar në një vend (formën, madhësinë, dhe sistemimin e objektit dhe rrethinave të tij). Planet duhet gjithashtu të parashikojnë pasazhe për kafshët e vogla (amfibet, gjitarët e vegjël,

zvarranikeve) në baze të studimeve ekzistuese ose, nëse është e nevojshme, hulumtimeve shtesë.

Në integrimin hapësinor të infrastrukturës së parashikuar, duhet të shmangët ndërhyrja e projekteve në zonat me karakteristika të çmuara natyrore. Shqyrtimi i udhëzimit do të lehtësojë ruajtjen e llojeve dhe karakteristikave të vlefshme natyrore.

Në integrimin hapësinor të infrastrukturës së parashikuar, duhet të shmangët ndërhyrja e projekteve në zonat e mbrojtura. Nëse aktivitetet në zona të tilla nuk mund të shmangen, dhe nëse kjo është e lejuar në baze të aktit për mbrojtjen e një zone të caktuar, duhet të merren parasysh udhëzimet, bazat dhe kushtet për ruajtjen e zonave të mbrojtura të natyrës të cilat janë në regjim mbrojtjeje, të miratuar me aktet për mbrojtjen. Shqyrtimi i udhëzimit do të lehtësojë mbrojtjen e zonave të mbrojtura.

Në integrimin hapësinor të infrastrukturës së parashikuar, ndërhyrja e projekteve në zonat e Natura 2000 duhet të shmangët. Shqyrtimi i udhëzimit do të lehtësojë mbrojtjen e lidhjes dhe integritetit të zonave të Natura 2000.

Periodha për zbatimin e projekteve duhet të rregullohet sipas cikleve jetësore të kafshëve dhe bimëve, dmth.:

- duke ju përshtatur kafshëve pa apo me aktivitete me një shtrirje në një masë të vogël, që përkon me periudhën kur kafshët kanë nevojë për qetësi, ose nuk mund të lëvizin larg, sidomos gjatë periudhës së riprodhimit, shumimit, rritjes, dhe dimërimit;
- duke ju përshtatur bimëve duke lehtësuar prodhimin e farës, mbjelljen natyrore dhe format e tjera të riprodhimit.

Respektimi i masës do të zvogëlojë shqetësimet për ciklet e jetës së kafshëve dhe bimëve dhe do të rrisë probabilitetin për të arritur apo ruajtur një gjendje të favorshme të popullsisë. Mundësitë e arritjes së objektivit për ruajtjen e biodiversitetit do të jenë më të larta.

Prandaj, ndërhyrja hapësinore e infrastrukturës së parashikuar në zonat e propozuara për mbrojtje duhet të shmangët për të parandaluar konfliktet e mundshme dhe ndikimet negative në arritjen e objektivave mjedisore të ruajtjes së natyrës.

Sa me shume që të jete e mundur, infrastruktura e re nuk duhet të ndërhyje në tokën bregdetare. Aktivitetet e tilla mund të ndikojnë në mënyrë të konsiderueshme në statusin ekologjik të rrjedhave ujore, për të zvogëluar basenet mbrojtëse ujore, dhe për të prodhuar ndikime kumulative mbi biodiversitetin dhe shërbimet e ekosistemeve të zonës. Në rastet e përjashtimeve, kjo duhet të bëhet e mundur vetëm në baze të argumentimit të ekspertëve, duke deklaruar se elementi i infrastrukturës nuk mund të integrohet në vende të tjera pa shpenzime jashtëzakonisht të larta. Në llogaritjen e këtyre shpenzimeve duhet të përfshihen edhe kostot që vijnë si pasoje e pakësimit të shërbimeve që vijnë nga ekosistemi. Shqyrtimi i udhëzimit të lartpërmendur do të bëjë llogaritjen e kostove me të sakta dhe në mënyrë të balancuar siç duhet në zonat bregdetare pritet të zhvillohet me pak ndërhyrje, për të parandaluar kështu ndikime të rëndësishme negative në biodiversitetin e këtyre zonave.

Masa Zbutëse Specifike

Projektet specifike duhet të plotësohen me detyrën për të mbrojtur në mënyrë me adekuate llojet e veçanta të kafshëve prej rreziqeve që vijnë si pasoje e ndërtimit të infrastrukturës së

re. Duhet të zbatohet masa zbutëse specifike: *Sigurimi i korridoreve të migrimit dhe siguria e kafshëve*. Përmbajtja e kësaj mase duhet të jete si më poshtë:

- Të ulet fragmentimi i habitateve të llojeve, duke krijuar pasazhe për kafshët e egra në linjat ekzistuese të lëvizjes (veçanërisht për gjitarët dhe amfibeve). Për këtë qëllim, fillimisht, duhet të kryhet një studim apo të përmbledhen të dhënat nga monitorimet ekzistuese rreth vdekshmërisë së kafshëve të egra në rrugë. Pastaj, bazuar në gjetjet e studimit, do të krijohen lehtësira për migrimin e kafshëve të egra. Në kuadër të kësaj mase, do të përgatitet një liste prioritare e zonave "te zeza" ku kafshët rrezikohen me shume dhe në këto zona do të zbatohen masat zbutëse përkatëse (sistemim të vendkalimeve, gardhe anësore etj.). Gjithashtu kjo gjë ndikon pozitivisht në përmirësimin e sigurisë së trafikut.
- Në zonat ku planifikohet infrastruktura e re, duhet të sigurohet ruajtja e rrugëve ekzistuese të migrimit, duke ndërtuar strukturat e duhura dhe duke kryer gjithë sistemimet e tjera për të parandaluar lëvizjen e kafshëve të egra (sidomos mishngrënësve, lakuriqëve të natës dhe amfibeve).

Këto masa do të lehtësojnë lidhjet mes habitateve (rivendosin apo ruajnë rrugët e migrimit) të specieve dhe arrijnë e objektivat mjedisore që lidhen me mbrojtjen e natyrës.

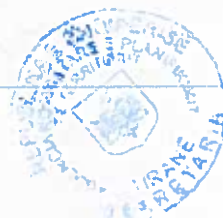
10.6 Mbetjet

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 8

Zhvillimet e parashikuara padyshim që mbartin pasojën e gjenerimit të shtuar të sasisë së mbetjeve, të cilat mund të cenojnë integritetin e shtresave të ujërave nëntokësore dhe ndotja me kimikate të rrezikshme mund të kalojë në shtresat nëntokësore. Nga ana tjetër mund të shkaktohen sëmundje kancerogjene deri në largësi të mëdha prej zonës së ndotur. Pikat e vjetra e të nxehta përbejnë rrezik jo vetëm për shëndetin e njeriut, por krijojnë ambient për investime të reja para pastrimit të duhur. Gjenerimi i mbetjeve ka efekt të drejtpërdrejtë në zhvillimin e turizmit dhe zhvillimin e përgjithshëm ekonomik të vendit si dhe në integritetin e zonave të mbrojtura mjedisore.

Masat zbutëse që duhen parashikuar dhe zbatuar lidhur me administrimin e mbetjeve janë si më poshtë:

- Rehabilitimi/Inkapsulimi i hot-spot-eve mjedisore, rinovimi urban dhe ripërdorimi i tokës, duke i kthyer në zone të gjelbra me vlere rekreative për qytetin, të tjerat në përputhje me normat e sigurisë.
- Propozohet të studiohen të gjitha territoret e objekteve industriale që kanë përdorur ose gjeneruar kimikate të rrezikshme për shëndetin dhe të ndahen mbi bazën e shkallës së rrezikut, duke zbatuar të gjitha direktivat e BE-së që lidhen me kontaminimin e rrezikshëm të tokës.
- Plani të përcaktojë dhe të ndajë zonat e ligjshme dhe të paligjshme të hedhjes së mbetjeve.
- Inventarizimi dhe diagnostifikimi i venddepozitimeve, si dhe përcaktimi i prioriteteve, planifikimi dhe duhet bërë dhe raportimi. Rekomandimin e rregullimeve institucionale dhe financiare për të arritur këtë.
- Hartimi i projekteve të standardizuara dhe mbështetja teknike duhet t'u ofrohen zonave të mbetjeve dhe autoriteteve lokale për të garantuar cilësinë e përshtatshme

- të planeve dhe që rezultatet e tyre të jenë të krahasueshme. në kuadrin e reformës territoriale bashkitë duhet të zgjerojnë shërbimin në këto zona.
- - Zhvillimi i infrastrukturës dhe përfshirja në planet rajonale e vendore të menaxhimit të mbetjeve
 - Janë të domosdoshëm buxhete të mjaftueshme për menaxhimin e mbetjeve, që përfshijnë gjithashtu dhe sektorin privat
 - Landfilli apo impianti i trajtimit mund të organizohet në nivel lokal apo rajonal.
 - Të shihet mundësia e ngritjes së një landfilli industrial qendror për depozitimin e mbetjeve të ngurta industriale mbas trajtimit të tyre me metodat e përcaktuara nga Konventa e Bazelit, duke shmangur depozitimin e tyre në landfillet urbane
 - Planet duhet të saktësojnë orientimin drejt trajtimit të tyre sipas hierarkisë që është më praktikja dhe me e arritshmja në nivelet e ulta, të ndërlidhura me masa që varen shumë nga aktoret kryesore në qeverisjen Qendrore, politikat e saj dhe përgjegjësitë e prodhuesve. Zbatimi i Strategjisë Kombëtare të Menaxhimit të Mbetjeve duke vendosur standarde lokale, për të cilat kane rënë dakord të 3 nivelet.
 - Duhet planifikuar zonat e përshtatshme për vendndodhjen e zonës së riciklimit, kompostimit, duke konsideruar me përparësi ndikimin në mjedis.
 - Krijimi i kushteve të duhura për donatorët ndërkombëtarë (veçanërisht për fondet e BE-se) për të financuar infrastrukturën e nevojshme.
 - Mobilizimi i një instrumenti financues nga niveli kombëtar, rajonal dhe lokal, me qëllim që të plotësohen funksionet e tij në fushën e menaxhimit të mbetjeve.
 - Forcimi i mekanizmave për mbledhje me të mire të tarifave dhe zbatimi i sanksioneve

10.7 Zhurmat

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 9

Kur të planifikohen politikat për zhvillimin e infrastrukturës së parashikuar, në mënyrë që të zvogëlohet ndotja akustike në mjedis në përputhje me objektivat e përcaktuara në SKZHI II, është e nevojshme të sigurohen masa që kontribuojnë në:

- reduktimin e ekspozimit të zonave urbane ndaj ndikimeve negative;
- mbrojtjen e mjedisit.

Ndotja akustike është veçanërisht e lartë në qendrat urbane dhe në zonat e qendrave më të rëndësishme me zhvillime infrastrukturore. Prandaj është e domosdoshme që të merren masa për të zvogëluar ndotjen e mjedisit. Zbatimi i masave është i nevojshëm në zonat me ndotje të tepruar akustike në situatën aktuale, ndërsa duhet gjithashtu të merren masa zbutëse në të gjitha zonat ku Plani parashikon infrastrukture të re.

Gjatë përgatitjes së akteve hapësinore për projektet e infrastrukturës, duhet të respektohen udhëzimet e mëposhtme për të arritur objektivin e reduktimit të ndotjes nga zhurma:

- duhet të sigurohen për aq sa të jete e mundur, masa për të reduktuar emetimet e zhurmës në burim (masa në rrjetin apo strukturën përkatëse infrastrukturore, automjetet në përdorim, masa logjistike, riorganizimin e përkohshëm ose të përhershëm të lëvizjeve tranzite, reduktimi i orareve të punës apo zvogëlimi i shpejtësinë në zonat e ekspozuara ndaj zhurmës, etj.);
- në zonat ku tejkalohen tavanet e ndotjes, duhet të merren masa për të parandaluar shtrirjen e zhurmës në mjedis (nëpërmjet barrierave të zhurmës dhe argjinaturave,

galerive të mbuluara, etj.) dhe për të siguruar kushte të mira jetese në ndërtesa (mbrojtja pasive);

- duhet të shmanget sa me shume që të jete e mundur ndërhyrja në zonat e qeta të banuar dhe/ose në zona të cilat janë të përcaktuara në baze të legjislacionit për mbrojtjen nga zhurma si veçanërisht të ndjeshme ndaj zhurmës (ndërtesat e banimit, objektet e kujdesit shëndetësor, zonat turistike);
- duhet të shmanget sa më shume që të jete e mundur ndërhyrja në zonat e qeta në natyre (zonat e mbrojtura në përputhje me rregullat për ruajtjen e natyrës).

Masat për mbrojtjen e mjedisit nga zhurma në duhet të përqendrohet kryesisht në: (a) masat për të reduktuar emetimet e zhurmës në burim; (b) masat për të parandaluar shtrirjen e zhurmës në mjedis; dhe (c) nëse është e nevojshme, masa për krijimin e kushteve të përshtatshme të jetesës në ndërtesat e mbiekspozuara.

Masat për të reduktuar emetimet e zhurmës në burim janë me të efektshme. Emetimet e reduktuara të zhurmës nga burimet e saj mund të arrihet kryesisht përmes modernizimit të logjistikes në përdorim, riorganizimit të flukseve të trafikut dhe orareve të kryerjes së ndërhyrjeve infrastrukturore, etj. Qëllimi i SKZHI II në lidhje me vlerat e zhurmës në vitin 2020 është të arrije objektivin e 56 dB/ditë dhe 45 dB/natë.

Masat për të parandaluar përhapjen e zhurmës në mjedis (barrierat e zhurmës / argjinaturat dhe mbrojtja pasive) janë përdorur kryesisht për të mbrojtur mjedisin nga zhurmat e shkaktuara prej sektorit të transportit. Masat janë të përshtatshme kryesisht për mbrojtjen e zonave me dendësi të madhe të popullsisë përgjatë rrjetit rrugor, ndërkohe që zbatimi i këtyre masave përgjatë rrugëve ekzistuese që kalojnë përmes vendbanimeve me një strukturë urbane të formuar dhe të dallueshme tashme, është i arsyeshëm vetëm në raste të jashtëzakonshme.

Masat për të siguruar kushte të duhura jetësore (përmirësimi me hapësira mbrojtëse i izolimit nga zhurma i dritareve në ndërtesat e ekspozuara së tepërmi) janë të përshtatshme në zonat ku masat e tjera nuk janë teknikisht të zbatueshme apo ekonomikisht të qëndrueshme.

Masa Zbutëse Specifike

Rritje e ndikimeve të ndotjes akustike pritet gjithashtu gjatë zbatimit të aktiviteteve të infrastrukturës. Ndikimet e fazës së ndërtimit do të jene afatshkurtër dhe të kthyeshme. në veçanti, për të reduktuar ndikimet gjatë zbatimit të aktiviteteve, duhet të merren masat e mëposhtme zbutëse:

- Përdorimi i pajisjeve dhe makinerive të ndërtimit të prodhuara në përputhje me normat e emetimeve të zhurmës nga makinerive të ndërtimit, në përputhje me rregullat mbi emetimet e zhurmës nga makineritë e përdorura në vende të hapura dhe në përputhje me direktivat përkatëse të BE-së;
- Do të ndiqen mënyrat më të mira të praktikueshme, duke përfshirë edhe mirëmbajtjen e duhur të impianteve, për të minimizuar zhurmat e prodhuara nga operacionet në terren, dhe në të gjitha rastet, në përputhje me rregullat shqiptare;
- Sheshet e ndërtimit dhe rrugët e transportit duhet të zgjidhen në mënyre të tilla që ndotja akustike nga makineritë e transportit, funksionimi i pajisjeve në kantier dhe ndërtimet e objekteve, të mos tejkalojë vlerat kufi në ndërtesat me të afërta;

- Çdo impiant, i tillë si gjeneratorë apo pompa, që është i nevojshëm të përdoret para dhe pas orarit zyrtar të punës, do të jete i rrethuar nga një barrierë akustike apo reflektor portativ;
- Implementimi i masave të përkohshme për të mbrojtur nga zhurma zonat e populluara pranë kantierëve të ndërtimit dhe rrugëve të transportit ku janë tejkuluar vlerat kufi.
- Respektimi i afateve kohore për ndërtimin afër zonave të populluara;
- Publiku i gjerë dhe banoret e zonës do të informohen paraprakisht kur të kryhen vepra që emetojnë zhurma të konsiderueshme;
- Në kantierin e punimeve nuk do të përdoret asnjë makineri apo pajisje që shkakton shqetësim të publikut për shkak të zhurmës;

10.8 Popullsia dhe asetet materiale

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 10

Zhvillimet e reja infrastrukturore (sidomos qendrat multimodale të transportit) pritet që të shkaktojnë një rritje të niveleve të zhurmës në mjedisin përreth tyre. Për të shmangur një përqendrim të mjedisit ku jetohet në zonën përreth këtyre zhvillimeve, ky fakt duhet të mbahet në vëmendje kur të behet verifikimi i mundësive për zhvillim në fazat e mëvonshme, në kuadër të sigurimit të një lidhje multimodale në rajonin përreth.

Projektet specifike duhet të kenë në fokus edhe garantimin që infrastruktura e re vihet në dispozicion të të gjithë përdoruesve. Kjo pritet të inkurajojë përfshirjen me aktive të komunitetit në kuadër të sistemimeve infrastrukturore, në mënyrë që ta bëjë atë më të arritshme për të gjitha shtresat dhe kategoritë sociale.

Kur planifikohen politikat dhe projektet e reja, prioritet duhet t'i jepet përmirësimit të lidhjeve dhe zhvillimit në zonat më pak të zhvilluara. Zbatimi i projekteve të kësaj natyre do të përmirësojë aksesin, dhe kështu do të kontribuojnë në zhvillimin më të shpejtë ekonomik në zonat më pak të zhvilluara.

10.9 Trashëgimia kulturore

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 11

Zhvillimi i infrastrukturës së parashikuar mund të ndikojë të njësite dhe zonat kulturore, veçanërisht në aspektin e degradimit të karakteristikave të peizazhit të rrethinave të njësite të trashëgimisë kulturore, dëmtimit të objekteve të trashëgimisë kulturore, si dhe shkatërrimit të mbetjeve arkeologjike nga vibrimet gjatë ndërtimit të objekteve të cilat mund të shkaktojnë dëme në objektet e trashëgimisë kulturore. Për të shmangur këto ndikime, duhet të merren parasysh si më poshtë:

- Prioritet është mos vendosja e infrastrukturës së re në zonat e trashëgimisë kulturore. Duhet të ruhet sidomos integriteti dhe tiparet e peizazheve kulturore, zonave të ndikimit të trashëgimisë arkitektonike dhe mbetjeve arkeologjike.
- Në kuadër të ruajtjes së mbetjeve arkeologjike, aktivitetet në mjedis konsiderohen akte destruktive (p.sh. gërmimi). Do të duhet të kryhen hulumtime të shumta paraprake arkeologjike, rezultatet e të cilave do të duhet të merren parasysh kur të përcaktohet vendosja e infrastrukturës së re. Gjithashtu do të duhet të zbatohen masat për të ruajtur mbetjet arkeologjike.
- Zbulimet e një rëndësie të madhe mund të kërkojnë ndryshimin e punëve përgatitore (projektit) për një detyrë të veçantë. Në rast të zbulimit të gjetjeve apo mbetjeve

arkeologjike, do të njoftohet menjëherë autoriteti përkatës. Zona më pas do të studiohet dhe mundësisht do të rrethohet; duke mos lejuar asnjë zhvillim të mëtejshëm në atë zone derisa çështja të zgjidhet sipas procedurave të përcaktuara.

- Në rastet kur vendet arkeologjike mund të rrezikohen nga aktivitetet e ndërtimit, vendi do të jete i mbrojtur nga rrethimi për të parandaluar dëmtimin e paqëllimshëm ose si pasoje e neglizhencës ndaj arkeologjisë.
- Me integrimin e infrastrukturës së parashikuar në mjedis, përmirësimet brenda korridoreve apo strukturave ekzistuese kanë përparësi mbi ndërtimet e reja.
- E gjithë puna e ndërtimit do të jetë e kufizuar brenda korridorit të punimeve. Në rast se nevojiten më shumë hapësira ose aktivite të lidhura me ndërtimin jashtë korridorit të punimeve, do të informohen paraprakisht autoritetet kombëtare përkatëse.

10.10 Peizazhi

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 12

Për të siguruar ruajtjen e peizazheve të jashtëzakonshme, zonave të peizazheve me karakteristika të dallueshme në nivel kombëtar dhe një imazh të cilësisë së larte të peizazhit, duhet të ndiqen udhëzimet e mëposhtme:

- Ndërhyrjet e infrastrukturës së re nuk duhet të integrohen në zonat e veçanta të peizazhit apo peizazheve me karakteristika të dallueshme në nivel kombëtar;
- Në integrimin hapësinor të projekteve specifike duhet të kërkohen vende jashtë zonave me peizazhe të veçantë apo zonave me peizazhe me karakteristika të dallueshme në nivel kombëtar;
- Duhet të zbatohen masat e duhura teknike për të siguruar një imazh të cilësisë së larte të peizazhit, veçanërisht në rastin e aktiviteteve në njësite e ruajtura apo të pasura kulturore të natyrës;
- Me integrimin e infrastrukturës së parashikuar në mjedis, përmirësimet brenda korridoreve apo strukturave ekzistuese kanë përparësi mbi ndërtimet e reja.

10.10.1 Strategjia e Peizazhit

Në rastet kur projekti specifik i mbivendoset ndonjë peizazhi ekzistues bujqësor apo rural, duhet të ndiqet një qasje ku synohet mbrojtja e vlerave rurale dhe rezidenciale dhe pasurimi i peizazhit përgjatë aneve të rrugës. Objektivat e punimeve peizazhistike:

- Të zhvillohet një peizazh, karakteristikat e të cilit lidhen me modelin, shkallen dhe diversitetin e karakteristikave të peizazhit ekzistues ;
- Të minimizohen ndërhyrjet vizuale dhe të zvogëlohet natyra negative e çdo pengese vizuale;
- Për të mbrojtur, të rikthehen apo të zmadhohen elementet e peizazhit ekzistues, të prekur drejtpërdrejt nga propozimi;
- Të ndihmohet në krijimin e kushteve të këndshme e të sigurta të drejtimit të mjeteve;

10.10.2 Masat e përgjithshme zbutëse ndaj peizazhit

Gjatë zgjedhjes dhe projektimit të detyrave të propozuara, konsideratë duhet t'i jepet shmangies së ndikimeve kudo që të jete e mundur në këtë kuadër, alternativa përfundimtare e miratuar për çdo projekt duhet të zgjidhet e tille që të minimizojë ku të jete e mundur

ndikimin në karakteristikat e banimit, karakteristikat topografike, pemët dhe pyjet. Megjithatë, disa ndikime janë të pashmangshme, dhe masat e propozuara synojnë të zbutin natyrën negative të këtyre ndikimeve.

Në rastet kur shtrirja vertikale propozon argjinatura të larta që krijojnë ndikime të rëndësishme në mjedis, këto përforsime të larta nuk duket të jenë optimizuar. Ato duhet të jenë ku është e mundur, të reduktuara deri në nivelin e tokës apo 1m lartësi.

Masa të tjera të përgjithshme përfshijnë:

- Në skarpata, për të parandaluar rënien e shkëmbinjve, duhet të jenë më të preferueshme bordurat e gjera se platformat e ndërmjetme. Skajet e skarpatave duhet të rrumbullakosen. Shpatet e parregullta duhet të jenë më të preferueshme se sipërfaqet gjeometrike.
- Zbatimin e standardeve kombëtare shqiptare të rrugëve për pastrimin e kantierëve dhe rivegjetacionin, për të siguruar ruajtjen e komoditeve të nevojshme të peizazhit.
- Për mbushje, shpatet duhet të nënshtrohen mbjelljes hidraulike me një përzierje fare që përfshin si farat e barit, ashtu edhe të shkurreve mesdhetare. Përveç kësaj, mbjellja në vendet e ndjeshme, veçanërisht në afërsi të ambienteve të banimit dhe rekreacionit, do të përdoret për të reduktuar apo zbutur pengesat vizuale të shkaktuara nga ngritja e argjinaturave të projektit, sidomos në kryqëzime.
- Për zonat potenciale në një nivel (pas optimizimit të lartësisë së projektit) bimësia e propozuar do të përmirësojë ndikimet negative të automjeteve, si dhe hapësirën vizuale të projektit të propozuar.

10.10.3 Faza e ndërtimit

- Kontrata do të jetë e përshtatur për të siguruar praktika të mira të punës në mënyrë që të zvogëlojë çfarëdo ndikimi negativ që rrjedh nga ndërtimi në nivelin më të ulët të mundshëm dhe për të siguruar që makineritë veprojnë brenda zonës përkatëse të ndërtimit të projektit. Në të gjitha rastet, rregulloret kombëtare do të mbështeten kur të jete e mundur me udhëzime nga praktikantët ndërkombëtarë.
- Zonat e përkohshme të ndërtimit do të pozicionohen në një mënyrë të tillë që të shmangin ndikimet e mëtejshme në pronat ekzistuese të banimit, pemët, gardhet, kanalet e kullimit etj. Këto zona, përpara ose në fund të kontratës së ndërtimit, do të rikthehen plotësisht në gjendjen e mëparshme.
- Lidhur shfrytëzimin e materialeve inerte, nxjerrja e zhavorrit nga shtretërit e lumenjve është e kontrolluar në përputhje me ligjin 10137/2009.
- Sa i përket zonave të magazinimit, kontraktori do të kërkohet të përgatisë dhe zbatojë një plan të magazinimit të përkohshëm në konsultim me punëdhënësin dhe Agjencinë përkatëse Rajonale të Mjedisit. Ky plan do të hartohet para fillimit të punimeve të dheut. Në këtë plan, kontraktori duhet të përcaktojë qarte sasinë e materialit që do të hidhet apo ruhet përkohësisht, para se të fillojnë punimet përfundimtare.
- Me përfundimin e çdo projekti përkatës, shpatet anësore, duke përfshirë gërmimet dhe argjinaturat, bankinat dhe sipërfaqet e tjera të buta do të përgatiten për t'u mbuluar me dhé, dhe do të mbillen apo vishen me bimësi mbrojtëse.

Masa Zbutëse Specifike

- Në zonat kodrinore/malore, hapësira që kërkon okupimin e tokës do të ruhet në minimum, me qëllim që të shmanget prerja e panevojshme e pemëve.
- Në zonat përgjatë brigjeve detare/lumore, sipërfaqja e tokës së okupuar do të mbahet në minimum, me qëllim shmangien e prerjes së panevojshme të pemëve në këto zona.
- Aty ku është e mundur, argjinaturat e projektit duhet të ulen në minimumin e mundshëm.
- Pjerrësitë e argjinaturave do të jenë sa më të buta. Mbi gjithë argjinaturat do të shpërndahet dhé, dhe ato do të mbillen me bime që mund të adoptohen në kushtet lokale.
- Në vendet ku rruga kalon pranë pronave privatë, do të ngrihen mbulesa bimore, me qëllim reduktimin e ndërhyrjes pamore.

SEKSIONI 11: MONITORIMI I NDIKIMEVE NË MJEDIS

Sistemi i monitorimit të ndikimeve në mjedis, të cilat do të shkaktohen nga zbatimi i Planit, është një mjet i thjeshtë për t'u përdorur për një monitorim efektiv.

Monitorimi i ndikimeve është jashtëzakonisht i rëndësishëm për zbatimin e Planit, dhe në përputhje me Ligjin 91/2013 dhe Direktivën 2001/42/EC, zbatimi i një program duhet të monitorohet, me qëllim që të identifikohen efektet negative të paparashikuara, në mënyrë që të krijohet mundësia për një reagim të hershem ndaj këtyre efekteve dhe të bëhen adaptimet e mundshme.

Në këtë kuadër, është hartuar edhe sistemi i monitorimit të ndikimeve kryesore në mjedis, të cilat pritet që të shkaktohen nga zbatimi i Planit. Këto ndikime janë identifikuar gjatë Vlerësimit të ndikimeve mjedisore të planit përkatës. Sistemi i monitorimit përfshin të gjithë indikatorët përkatës për çdo sektor mjedisor (biodiversiteti, cilësia e ajrit, ndryshimet klimatike, toka, uji, peizazhi, trashëgimia kulturore, etj.) dhe identifikon autoritetin dhe përgjegjësinë për matjen e çdo indikatorit mjedisor të propozuar.

Grumbullimi i të dhënave sugjerohet që të mbështetet në dy burime:

- (a) të dhënat e para që merren nga matja e parametrave të mjedisit;
- (b) Vlerësimi i indikatorëve mjedisore.

Procesi i mbledhjes së të dhënave përmes matjeve mund të realizohet duke përfshirë Autoritetet Rajonale (Qarqet), por edhe Institucionet Shtetërore (përmes Ministrisë së Mjedisit), Pushtetin Lokal, institucione kërkimore shkencore dhe ato profesionale, si dhe ndërmarrjet e shërbimeve publike (landfillet, ujësjellës – kanalizime etj.). Matja e indikatorëve mjedisore është një proces kompleks; ai është një proces që kryhet rregullisht dhe për më tepër, në mënyrë të vazhdueshme.

Në këtë këndvështrim duhet që të bazohemi në eksperiencën dhe në sistemet e monitorimit që përdoren nga strukturat e tjera, duke theksuar, nga njëra anë, monitorimin e zbatimit të standardeve të nevojshme të matjeve nga strukturat e tjera, dhe kryesisht nga operatorët përkatës (përmes përfshirjes së tyre në procesin e nxjerrjes së lejeve përkatëse mjedisore), dhe nga ana tjetër, duke u përqendruar tek procesi i grumbullimit, përpunimit dhe shpërndarjes së të dhënave.

Autoritetet Rajonale duhet të luajnë një rol kyç në procesin e administrimit dhe shpërndarjes së të dhënave. Në këtë kontekst, autoritetet përkatëse duhet të planifikojnë dhe të veprojnë si një qendër mbledhjeje, analizimi dhe shpërndarjeje të informacionit. Me konkretisht, roli i Autoriteteve Rajonale duhet të përfshijë sa me poshtë:

- Mbledhjen e të dhënave prej matjeve që kryhen nga shërbimet publike dhe private rajonale, qoftë në mënyrë të përhershme, qoftë të përkohshme.
- Mbledhjen e të dhënave baze që kryhet nga ndërmarrjet e shërbimeve publike (landfillet, ujësjellës kanalizime, OSHEE, strukturat e menaxhimit të zonave të mbrojtura etj.).
- Marrjen e të dhënave baze që mblidhen nga administrata publike (si p.sh. Sistemi Kombëtar i Monitorimit të Cilësisë së Ujërave Sipërfaqësore, etj.).
- Marrjen e të dhënave bazë që mblidhen nga institucionet kërkimore shkencore dhe organizata të tjera.
- Analizën dhe sintezën e të dhënave, me qëllim nxjerrjen e konkluzioneve mbi gjendjen e mjedisit në një zone të caktuar.

- Ruajtjen e të dhënave dhe krijimin e intervaleve kohore me qëllim monitorimin e gjendjes së mjedisit në kohe të caktuara.
- Shpërndarjen e të dhënave përmes raporteve përkatëse, në përputhje me legjislacionin në fuqi.

Këto raporte synojnë qe:

- (a) të plotësojnë kërkesat e legjislacionit,
- (b) të informojnë palët që marrin pjese në procesin e planifikimit dhe monitorimit të zbatimit të Planit (vendim-marrësit),
- (c) të informojnë publikun që preket nga Plani.

Tabela me poshtë paraqet programin e monitorimit të ndikimeve mjedisore të Planit. Tabela është hartuar sipas sektorëve të mjedisit si me poshtë:

- ↳ Biodiversiteti
- ↳ Popullsia
- ↳ Shëndeti i njerëzve
- ↳ Fauna
- ↳ Flora
- ↳ Toka
- ↳ Uji
- ↳ Ajri
- ↳ Faktorët klimatike
- ↳ Asetet e prekshme
- ↳ Trashëgimia kulturore (përfshire trashëgiminë arkitektonike dhe arkeologjike)
- ↳ Peizazhi
- ↳ Lidhja mes këtyre faktorëve

Për çdo sektor mjedisor janë dhënë indikatorët përkatës, strukturat përgjegjëse për monitorimin, parametrat mjedisore dhe frekuenca e monitorimit.

Siç u përmend edhe me sipër, theksohet që monitorimi i ndikimeve të Planit në mjedis do të realizohet, aty ku është e mundur, duke përdorur të dhëna që dalin nga:

- ✓ Sistemi ekzistues i monitorimit të parametrave mjedisore nga Ministria e Mjedisit (MM) apo institucione të tjera. Disa parametra që maten dhe japin të dhëna janë:
 - Cilësia e ajrit (niveli i ndotjes),
 - Cilësia e ujit (ujerat sipërfaqësore, ujerat nëntokësore, ujerat e plazheve në bregdet).
- ✓ Studime të veçanta dhe të pavarura për identifikimin e ndikimeve mjedisore në kuadër të programeve apo projekteve të tjera.
- ✓ Raportet e përgatitura nga kontraktorë/konsulentë të ndryshëm, me të dhëna të drejtpërdrejta ose të referuara nga VNM-te individuale të projekteve specifike infrastrukturore të financuara nga buxheti i shtetit apo donatorët e huaj

Tabela 11.1 Monitorimi i ndikimeve në mjedis prej zbatimit të planit

Nr.	ASPEKTET MJEDISORE	INDIKATORI MJEDISOR	AUTORITETI MONITORUES	PARAMETRAT MJEDISORE	FREKUENXA E MONITORIMIT	KOMENTE
1	Biodiversiteti – fauna – flora	<ul style="list-style-type: none"> Sa habitate të rëndësishme janë në gjendje të kënaqshme? Numri dhe /ose sipërfaqja me zona të mbrojtura Përmasat e biodiversitetit, krahasuar me BE (Numri i specieve endemike dhe të rralla Sipërfaqja e mbuluar me pyje Numri dhe sipërfaqja e mbuluar me zona natyrore 	<p>Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura</p> <p>Administrata e Zonave të Mbrojtura Ministria e Mjedisit Drejtoria e Zhvillimit Rajonal & Integritimit Inspektorati Shtetëror i Mjedisit dhe Pyjeve</p>	<ul style="list-style-type: none"> Habitetet Numri dhe/ose sipërfaqja me zona të mbrojtura Numri i specieve endemike dhe të rralla Sipërfaqja e mbuluar me pyje Numri dhe sipërfaqja e mbuluar me zona natyrore 	Sipas Planit të Menaxhimit Çdo vit	
2	Popullsia - shëndeti i njerëzve	<ul style="list-style-type: none"> Vitet e jetëgjatësisë së shëndetshme Aksidentet në pune Përqindja e njerëzve që jetojnë nën minimumin jetik 	Drejtoria e shëndetit Publik Inspektorati Shtetëror i Punës Shërbimi Kombëtar i Punësimit	<ul style="list-style-type: none"> Vitet e jetëgjatësisë së shëndetshme Aksidentet në pune Përqindja e njerëzve që jetojnë nën minimumin jetik 	Çdo vit	
3	Toka	<ul style="list-style-type: none"> Përqindja e tokës së degraduar Sasitë e mbetjeve të eliminuara në landfille Gjenerimi i mbetjeve për fryme dhe totali % e ricikluar (letër, xham, mbetje bashkiake bio të degradueshme, alumin) 	Drejtoria Rajonale e Bujqësisë Ministria e Bujqësisë Bashkia dhe Ministria e Transporteve dhe Infrastrukturës Bashkia	<ul style="list-style-type: none"> Përqindja e tokës së degraduar Sasitë e mbetjeve të eliminuara në landfille Gjenerimi i mbetjeve për fryme dhe totali % e ricikluar (letër, xham, mbetje bashkiake bio të degradueshme, alumin) 	Çdo vit	
4	Uji	<ul style="list-style-type: none"> Cilësia e ujerave sipërfaqësore Cilësia e ujerave nëntokësore Përdorimi i ujit nga sektori Përqindja e riciklimit të ujit Përqindja e popullsisë së lidhur me shërbimin e trajtimit të ujerave të ndotura 	Autoriteti i Menaxhimit të Baseneve Këshilli Teknik i Ujit Agjencia Kombëtare e Mjedisit Shërbimi Gjeologjik Shqiptar	<ul style="list-style-type: none"> Total N, total P, BOD-et, COD, SS, TDS, pH, përcjellshmëria, etj. pH, përcjellshmëri, fortësia, kloridet, sulfatët, COD, BOD, nitrati, nitrimi, total P, metalet, detergjentet, ngarkesa toksike e mikrobiologjike, etj. 	<ul style="list-style-type: none"> Kamponim dhe matje sipas miratimit të kushteve mjedisore për çdo ITUN. Sistemi Kombëtar i Monitorimit të Cilësisë së Ujerave Sipërfaqësore Programi i Monitorimit të cilësisë së ujit të bregdetit në plazhe 	<ul style="list-style-type: none"> Sipas Ligjit nr. 34/2013 që amendon Ligjin nr 9115, datë 24.7.2003 "Për trajtimin mjedisor të ujerave të ndotura" Ligji nr. 9915, datë 12.05.2008 "Për Kuadrin rregullator të sektorit të furnizimit me ujë dhe largimin e ujerave të ndotura"

Nr.	ASPEKTET MJEDISORE	INDIKATORI MJEDISOR	AUTORITETI MONITORUES	PARAMETRAT MJEDISORE	FREKUENXA E MONITORIMIT	KOMENTE
		<ul style="list-style-type: none"> Uji i Detit: Cilësia e ujit te bregdetit 	Agjencia Kombëtare e Mjedisit	<ul style="list-style-type: none"> Parametrat mikrobiologjike per ujin e bregdetit 		Direktiva 2006/7/EC për menaxhimin e cilësisë së ujërave të larjes
5	Ajri	<ul style="list-style-type: none"> Ditët kur tejkalohe normat e cilësisë së ajrit⁴ Shkarkimet sipas Burimit 	Agjencia Kombëtare e Mjedisit	SOx, NOx, PM10, gazet sere, Pb, CO	Çdo vit	Sistemi i Monitorimit të Cilësisë së Ajrit të Ndotur
6	Faktorët klimatike	<ul style="list-style-type: none"> Shkarkimet e Gazeve Sere <ul style="list-style-type: none"> shkarkimet sipas burimit (%) Zhvillimi i kërkesës për energji <ul style="list-style-type: none"> Alokimi i prodhimit të energjisë sipas burimit Përqindja e BER⁵ (%) Evoluimi i numrit te automjeteve të udhëtarëve 	<p>Agjencia Kombëtare e Mjedisit</p> <p>Agjencia Kombëtare e Burimeve Natyrore Enti Rregulator i Energjisë</p> <p>Agjencia Kombëtare e Burimeve Natyrore Drejtoria e Përgjithshme e Transportit Rrugor</p>	<p>SOx, NOx, PM10, gazet sere, Pb, CO</p> <p>Përqindja e Energjisë nga BER (%)</p> <p>Numri i automjeteve të udhëtarëve</p>	Çdo vit	Sistemi i Monitorimit të Cilësisë së Ajrit të Ndotur
7	Asetet e prishme – Trashëgimia kulturore (përfshirë trashëgiminë arkitektonike dhe arkeologjike) – Peizazhi	<ul style="list-style-type: none"> Numri i godinave të ruajtura që restaurohen Numri i vizitoreve Gjelberim urban për fryme 	<p>Instituti i Monumenteve të Kulturës</p> <p>Bashkia dhe Ministria e Ekonomisë dhe Turizmit</p> <p>Bashkia</p>	<ul style="list-style-type: none"> Numri i godinave të ruajtura qe restaurohen Numri i vizitoreve Gjelberim urban për fryme 	Çdo vit	

⁴ Kufijtë Kombëtar për cilësinë e ajrit (SKZHI II)

⁵ BER-Burimet e Energjisë së Rinovueshme

SEKSIONI 12: PROCESI I KONSULTIMEVE

Pjesëmarrja e grupeve të interesit dhe konsultimi me ta ka qenë një pjese integrale e procesit të hartimit të VSM-së. Përfshirja efektive e grupeve përkatëse të interesit ka dhënë kontributin në cilësinë e Vlerësimit, ka sjelle të dhëna për analizën dhe raportin e VSM-se, dhe do të mbështesë zbatimin e planit pas miratimit të tij, si dhe do të kontribuojë në një pranim me të lehte dhe me të zbutur të projekteve përkatës.

Qëllimi i konsultimeve me grupet e interesit ka qene i dyanshëm:

1. Krijimi i mundësisë për të gjitha grupet e interesit qe, në mënyrë efektive dhe në kohen e duhur, të kontribuonin në procesin e VSM-se, duke dhënë opinionet dhe duke bere komentet përkatëse.
2. Marrja e informacionit, mbledhja e të dhënave dhe verifikimi i gjetjeve dhe konkluzioneve të VSM-se.

Për të pasur konsultime dhe pjesëmarrje efektive të grupeve të interesit është bere identifikimi i tyre, është përcaktuar qëllimi i angazhimit të tyre dhe janë përzgjedhur mënyrat e konsultimit dhe pjesëmarrjes.

Gjatë procesit të hartimit të VSM-së janë konsultuar grupet e mëposhtme:

- Ministritë e linjës
- Autoritetet mjedisore
- Njësitet e qeverisjes vendore
- OJF-te
- Universitetet
- Publiku i gjerë

Datë 16.06.2016 Dëgjese publike Kurbin

Prezantimi i pikave që do të trajtohen në VSM

Diskutim me publikun:

- 1- Pylli i Gështenjave të shpallet park natyror
- 2- A keni ndonjë parashikim se si do të ndikojë ngrohja globale tëk bregdeti?(Kurbin)
- 3- Rritja e nivelit të detit si do të ndikojë, pasi tokat kanë filluar të preken
- 4- Landfilli i propozuar në Zhej do të jetë Lokal apo rajonal?
- 5- Zonat me pisha që përfshijnë të gjithë zonën të rehabilitohen
- 6- Rehabilitimi i shtratit tëlumit Mat
- 7- Erozioni kodrinor në Kurbin, të meren masa
- 8- Rehabilitimi i plazhit të Patokut. Çfarë planesh keni?
- 9- Kurbin ka 13 lloje gjitarësh, 8 prej të cilëve janë rrezik zhdukjeje. Të meren masa për brojtjen e tyre
- 10- Marja e inerteve nga shtretërit e lumenjve të ndalet
- 11- Venddepozitim për mbetjet inerte
- 12- Shpallja si park natyror rajonal çfarë procedurash ka?

Dëgjuesë Publike

Faza e parë: Vlerësimi Strategjik i Ndërhisor (Basthë Krijë dhe Kurbin)

Emri i Qëlyesit	Institucioni	Profesioni	Num./Gjat.	E-mail
Aida Dedja	B. Kurbin	Dr. PEZIT	0697570621	aida.dedja@yahoo.com
Ardiana Riza	B. Kurbin	D.P.K.ZH.T	0697318535	ardiana.riza@hotmail.com
Robert Tefki	B. Kurbin	D.P.K.ZH.T	0685456819	roberttefki@yahoo.com
Vlask Gega	B. Kurbin	DPK ZH T	0688454760	vlaskgega@hotmail.com
Teta Beku	Ministria e Mbrojtjes	specialist	0674085588	Teta.Beku@mozil.com
Anisa Llango	UTS-01	Inzhinierë Ndërtim	0695519234	anisa.llango@live.com
Silvia Vozaj	APM Durrës	Specialiste legj	0688082015	silvia.vozaj@shkollat.net
Elizbete Duka	ASB Durrës	Specialist legj	0692107441	elizabeth.duka@gmail.com
Detian Mushi	UTS-01	Expert Mbrojtje	0674686024	detian.mushi@gmail.com
Majris Struga	ETM1	President		mstruga@yahoo.com

Datë 19.08.2016 Dëgjesë publike, Laç

Para datës së dëgjesës publike, konsulenti vuri në dispozicion të bashkisë dhe grupeve të interesit një kopje të raportit paraprak të Vlerësimit Strategjik Mjedisor së bashku me hartat shoqëruese, duke i publikuar ato në portalet përkatëse të bashkisë, Ministrisë së Mjedisit dhe në faqen zyrtare të UTS-01. U shpërndanë gjithashtu ftesa zyrtare institucioneve publike, ekspertëve dhe grupeve të tjera të interesit.

Në përfundim të hartimit të Raportit Paraprak, në datë 19 Gusht 2016, në sallën e Këshillit Bashkiak Laç u realizua një takim me publikun. Gjatë takimit, përveç prezantimit të fazës së tretë të planit, u prezantua edhe Raporti Paraprak i Vlerësimit Strategjikë Mjedisorë.

Në përfundim të prezantimit u diskutua mbi çështjet e mëposhtme lidhur me mjedisin:

- 1- Për zonën e mbrojtur të Trodhnës: çfarë është parashikuar? Aktualisht nuk është në gjendje të mirë dhe janë prerë pemët.
- 2- Çfarë do të bëhet me zonat e mbrojtura të bashkisë Kurbin? Po me monumentet e natyrës?
- 3- Për lumin Mat, çfarë është parashikuar?
- 4- Për sa i përket vlerësimit mjedisor aktual: si do të vepohet me marrjen e inerteve nga lumi? Po me erozionin?
 - Çfarë do të bëhet me lagunën e Patokut?
 - Grykëderdhja e lumit Mat është problematikë, si do të vepohet me depozitimimin e mbetjeve në lum?
- 5- Çfarë është parashikuar për ish-Uzinën e Superfosfatit?
- 6- A ka ndonjë plan konkret për mjedisin në qytetin e Laçit?

Daftar 20-24 Maret 2023

Tahap 1: Publikasi

Fasa 1: Fase 1: Publikasi di Jurnal Ilmiah Tersebut dan Pengalihan Lokasi

Wawancara Strategik di Jurusan Bahasa Inggris

Guru/ahli	Institusi	Posisi	Tel./Gd.	Email
Meliana Feroza	AKPT	Kelembagaan	0694792474	melianaferoza@akpt.org
Fera Tiani	AKPT	Kelembagaan	0674089988	feratiani@akpt.org
BORANA LAEST	AKPT	JURISTE	0694041642	boranalaest@akpt.org
Ivijo Borut	AKPT	Specialist	06760782	ivijoborut@akpt.org
Joko Widi	Komunitas	Kelembagaan	0686706874	jokowidi@akpt.org
Pada Neta	Kelembagaan	Kelembagaan	068 0463788	P. Neta
Sara Nurani	ETD Cfc	Publik	008 2935197	s.nurani@akpt.org
Nirvia Stuyta	ETM	Manajemen	0692435302	nirviastuyta@akpt.org
OLITION MARKO	UTS-01	FAK. M. Plus	065466084	olitionmarko@akpt.org
Ariisa Liana	UTS-01	Inch. Negeri	065 5519 284	ariisalianna@akpt.org
Martalia Pambela	UTS-01	Administrasi	0694056794	martalia@akpt.org
Lena Iliq	Praktik	Kelembagaan	068 203288	lenailiq@akpt.org
Ardiana Widi	U. L. C	Kelembagaan	062 24 0732	ardiana@akpt.org
Besar Zilla	UTS-01	Kelembagaan	068085381	besarzilla@akpt.org
Dinda Sidiq	UM	Kelembagaan		dinda@akpt.org

Handwritten notes in blue ink next to the table, including names like 'P. Neta' and 's.nurani' and some illegible scribbles.

Daftar 09-14 Maret 2023

Tahap 1: Publikasi

Fasa 1: Fase 1: Publikasi di Jurnal Ilmiah Tersebut dan Pengalihan Lokasi

Wawancara Strategik di Jurusan Bahasa Inggris

Guru/ahli	Institusi	Posisi	Tel./Gd.	Email
Vilma Kala	Bahasa Inggris	Kelembagaan		vilma@akpt.org
Lina Mumpo	Bahasa Inggris	Kelembagaan		linamumpo@akpt.org
Tereza Lilita	Bahasa Inggris	Kelembagaan		tereza@akpt.org
Nerida Tama	Bahasa Inggris	Kelembagaan		nerida@akpt.org
JETON CAKAWI	Bahasa Inggris	JURISTE	0693770722	jeton-cakawi@akpt.org
Lorena Nidji	Bahasa Inggris	Kelembagaan		lorena@akpt.org
Taufant Sela	Nies: AD	Kelembagaan	0685977800	taufant@akpt.org
Rahil Abdulrahman	Manajemen	Kelembagaan	0683155913	rahil@akpt.org
ERAN RIZALI	Kelembagaan	Kelembagaan	068299069	eran@akpt.org
Armenida Arca	Kelembagaan	Kelembagaan		armenida@akpt.org
Kristiana Neta	Bahasa Inggris	Kelembagaan		kristiana@akpt.org
Ardiana Widi	Bahasa Inggris	Kelembagaan		ardiana@akpt.org
ALYSA P. P. P.	UTS-01	Kelembagaan	0632167357	alysa@akpt.org

Survei 25 Januari 2015

Tahap awal Publikasi

Fasa e-tahap: Penerimaan dan Seleksi Artikel dan Pengumpulan Artikel
Wawancara Strategis dan Editor Berita Media

Nama/Wilayah	Institusi	Posisi	Tel./Cel.	E-mail
Pelawati, Bathi		MURITE	0855456815	pelawati@india.com
Liza Kaduna	Bashkia Kurbin	A.P.K.H.T.	0682635988	lizakaduna@india.com
Ylana Kaka	Bashkia Kurbin		06827134760	ylanakaka@india.com
Yana Kaka	Bashkia Kurbin	Kurbin	0685519904	
Yana Kaka				
Yana Kaka				
Yana Kaka	B. Kurbin	I. Tatimeah	0682722089	
Yana Kaka	B. Kurbin	I. Tatimeah	068321609	
Yana Kaka	D. LAZ	I. Sii. Sii	068271010	
Yana Kaka	Bashkia Kurbin	A.P.A. Vanda	068285844	yalakaka@india.com
Yana Kaka	Bashkia Kurbin	D.P.A. Vanda	0682582555	
Yana Kaka	B.A. KURBIN		0684668207	

Survei 25 Januari 2015

Tahap awal Publikasi

Fasa e-tahap: Penerimaan dan Seleksi Artikel dan Pengumpulan Artikel
Wawancara Strategis dan Editor Berita Media

Nama/Wilayah	Institusi	Posisi	Tel./Cel.	E-mail
Hallinda Naka	Bashkia Kurbin		0682319655	hallinda-naka@india.com
Hallinda Naka	B. Kurbin		0684667764	hallinda_naka@yaho.com
Naka Naka	A. d. z. m. Laka		0685895012	naka_naka@india.com
Naka Naka	Bashkia Kurbin		0683766791	
Naka Naka	OSTEE KURBIN		0694446600	
Naka Naka	A. M. M. Laka		0685608500	
Naka Naka	F. M. M. Laka		0684566360	
Naka Naka	M. Ad. F. Laka		0683099400	
Naka Naka	Bashkia Kurbin		0682764084	
Naka Naka	Bashkia Kurbin		0686452440	
Naka Naka	BASHKIA KURBIN		0582405704	
Naka Naka	BASHKIA LAZ		0682299539	
Naka Naka	Bashkia Kurbin		0682818535	addition_rica@india.com
Naka Naka	Bashkia Kurbin		0685222364	eris@india.com

Konsulenti: UTS-01

Grupi i punës

Dr. Alfred Lako

Prof. Asoc. Oltion Marko

Dr. Markel Baballëku

Inxh. Anisa Llango

Inxh. Patris Martopullo

